

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Emckellin raportti no 156.

Paris.

9/I 1926.

Légation de Finlande
3, rue Clément Marot, VIIIe

Paris, tammikuun 11 p:nä 1926

N° 33

2 215 Sal.	26.
16/1-26.	
5. C6.	

Ulkoasiainministeriölle,

Helsinki

Ministeri Enckellin raportti N° 156.

Lähetystä kunnioittaen ohellisena lähettää
5 kappaletta Ministeri C. Enckellin raporttia N° 156 t.k. 9
p:ltä: PROFESSORI ERICHIN LAATIMA JA HALLITUKSELLE JÄTTÄMÄ EHDOTUS
POHJOISMAISEKSI TURVASOPIMUKSEKSI.

Ministeri Enckell pyytää, että yksi kappale
raportista toimitettaisiin Tasavallan Herra Presidentille.

Lähetystösihteeri

Aameli Ruorimea

Professori Kriesten lausina ja hallituksen...

puhelinnumerot Suomessa: 2 215 Sal. 26.

16/1-26

5. C6.

I. Locarnon tie - Geneven tie.

Minister ENCKELL's rapport N° 156 av den 9/1-1926

Innehållsförteckning:

I. "Locarnon tie - Geneven tie" sid. 1 -4

II. Stormakternas eventuella ställningstagande " 5 -6

III. Vår internationella ställning såsom medlem av de fria nationernas gemenskap " 7 -12

IV. Rysslands förhållande till den eventuella pakten och Finlands ryska politik " 13 -15

V. Finlands gräns mot Ryssland " 16 -17

VI. Detaljmärkningar " 18 -21

VII. Alternativförslaget " 22 -24.

håller, som genom protokollet åligger, och i betraktande av Brittiska rikets omfattning till stora delar. Särskilt väntas det om möjligt att Stormakternas regering att ställa sig öppna för ett eventuellt fördrag om gränser i vissa trakter av Det Skånska."

I den deklaration, som Hr. Chamberlain läste upp i värdshuset den 17 mars 1926, framhåller den brittiska regeringen omfattning, som Förenta Nationerna uppgift är utvecklandet av ett eventuellt fördrag som är en medeltida hänsyn i ledningen

Handwritten scribbles at the bottom left corner.

Professori Erichin laatima ja hallitukselle jättämä ehdotus
pohjoismaiseksi turvasopimukseksi.

I. "Locarnon tie - Geneven tie."

2/215 Sal.	26.	ASA
16/1-26.	5.	ASA
	5.	ASA

Tscheckiska utrikesministern Benes, vilken såsom känt tagit synnerligen verksam del såväl under folkförbunds assembleernas förhandlingar om trygghets och avrustningsspörsmålet och som tidtals uppträtt såsom diplomatisk medlare mellan England och Frankrike, när dessas meningsskiljaktigheter i fråga om politiken mot Tyskland varit skarpast, vilken slutligen såsom medlem av folkförbundets råd under senaste två år varit i tillfälle att intimt lära känna Europas nu inflytelserikaste statsmän, analyserar den brittiska kritiken av Genever protokollet för amerikanska läsare på följande sätt: (Foreign Affairs vol. 4 N.2. januari 1926 sid. 202.)

"En analys av den engelske statssekreterarens för utrikesärenden Mr. Chamberlains tal giver vid handen att: a) den brittiska regeringen har icke ansett en allmän tillämpning av arbitrageprincipen acceptabel och har velat reservera för sig möjligheten att bilägga vissa konflikter på annat sätt, b) de skyldigheter, som genom protokollet åläggas, äro i betraktande av Brittiska rikets omfattning för stora. Särskilt syntes det omöjligt för Storbritanniens regering att åtaga sig skyldigheten att garantera fredens bevarande i vissa trakter av Ost Europa."

I den deklARATION, som Mr. Chamberlain läste upp å rådsrådet den 12 mars 1925, framhålles den brittiska regeringens uppfattning, att folkförbundets främsta uppgift är utvecklandet av ett vänskapligt samarbete och av en medveten harmoni i ledningen

av internationella ärenden och icke - såsom enligt dess uppfattning Genever protokollet eftersträvar - fredens bevarande genom organisation av kriget och eventuellt förstörande av krigets omfattning. Folkförbundet bör, såsom det i deklARATIONEN med eftertryck framhålls, minska krigets orsaker.

På tal om eventualiteten av att stater, som icke tillhöra folkförbundet, skulle motsätta sig folkförbundets och Genever protokollets principer framhålls, att protokollets förverkligande enligt Brittiska regeringens åsikt komme att stärka utom förbundet stående staters opposition mot all yttre intervention. I detta fall komme protokollet, enligt sagda aktstycke, att endast kunna utvidga krigsfältet - och icke förbättra chanserna för allmän avrustning.

Den svåraste förebräelsen, som i sagda kritik uttalas mot protokollet, är att detsamma ingalunda - såsom det påstås - klarlägger och kompletterar folkförbundspakten. De genom protokollet till pakten fogade bestämmelserna sägas "förstöra dess jämvikt och modifiera dess anda."

Brittiska regeringens deklARATION av den 12 mars 1925 avslutar kritiken av Geneverprotokollet med ett positivt förslag. Med hänsyn till att folkförbundet kan bliva kallat att lösa konfliktsfrågor, som intressera skilda nationer eller skilda grupper av nationer mer än andra, uttalar brittiska regeringen att bästa lösningen vore avslutandet av specialfördrag, som motsvara specialbehov. Dessa fördrag borde hava enbart defensiv karaktär samt avslutas i folkförbundets anda ävensom under dess auspici. "Hans Majestäts regering anser, att man icke kunde på bättre sätt nå detta mål, än att genom fördrag sinsemellan binda de mest direkt intresserade nationerna, vilkas meningsskiljaktigheter kunde återuppväcka konflikter." Fördragen skulle utarbetas enbart i avsikt att "bevara mellan dessa nationer en varaktig fred."

Denna den Brittiska regeringens uppfattning godkändes av folkförbundets sjette assemblé och föranledde slutligen avslutandet av Locarno-fördragen.

"Locarnoändans" karakteristiska egenskap är sålunda att nationer, emellan vilka existerande meningsdifferenser kunde befaras leda till konflikt, bindas sinsemellan genom fördrag i folkförbundets anda och under dess auspicier, för att trygga en varaktig fred.

Jämför man professor Erichs förslag till en nordisk trygghetspakt mot bakgrunden av det sagda med Locarno avtalen framstår tydligt den principiella skillnaden mellan aktstyckena i fråga. I Locarno projekterades en överenskommelse om ömsesidigt tryggande av status quo mellan de möjliga motståndarna Frankrike - Belgien å ena sidan och Tyskland å den andra, varvid England och Italien blevo överenskommelsens garantier och faktiska skiljedomare i fall av möjliga differenser. Professor Erich föreslår, att Finlands och Baltstaternas territoriella status quo skulle garanteras av England, Frankrike, Italien (varsinaisina, tosiassiallisina taakajina.) och av Sverige, varvid Ryssland ("varsinainen rauhantilan uhkaaja") förblir utanför fördraget, visserligen med rätt att senare ansluta sig till detsamma. Den makt, som erkännes vara ett hot för en varaktig freds tryggande, bindes enligt professor Erich icke genom någon överenskommelse med dem som eftersträva trygghet enär enl. professor Erichs åsikt denna makt saknar lust härtill och därutöver komme att motarbeta överenskommelsen i fråga. ("Jos taasen Venäjä suorastaan tulisi mukaan mahdollisiin sopimusneuvotteluihin, täytyisi pelätä sen käyttävän kaikkea vaikutusvaltaansa ajaakseen koko yrityksen karille".) Fördraget blir sålunda - sålänge Ryssland förblir utanför detsamma - ett garantifördrag för Finlands och Baltstaternas territoriella status quo mot de faror, som kunde hota densamma främst från Rysslands sida.

III. Ett dylikt fördrags avslutande motsvarar icke Locarnotendenserna, det står även i motsägelse till den "bästa lösning" som angivits i Brittiska regeringens ovanåberopade deklaration av den 12 mars 1925 och det är slutligen icke heller överensstämmande med vissa av folkförbundets senast vid Genève protokollets utarbetning formulerade principer. För att fullt uppskatta bärvidden av detta konstaterande behöver man blott tänka sig huru Rhenpakten gestaltat sig om densamma enligt det av professor Erich föreslagna sättet avslutats utan Tyskland.

Den ovannämnde tscheckiske utrikesministern Benes, vilken med känd optimism betraktar Genèveprotokollets framtida möjligheter i världen, ser förtröstansfullt på Europas förestående ställningstagande till Ryssland och att döma av i tidningspressen synliga uttalanden dela Locarno-männen, Herrar Briand och Chamberlain i princip Herr Benes' uppfattning. I den tidigare citerade artikeln (For. Aff. vol. 4 N.2 sid. 209) säger Herr Benes: "Tiden är icke långt avlägsen, då ett nytt Locarno skall uppstå, när hela Europa skall ernå en överenskommelse med Ryssland. Detta blir fördelaktigt såväl för Ryssland som för Europa." Att till stormakter, som omfatta denna åsikt, inlämna förslag om ett slags av dem garanterad försvarskonvention mot eventuella anfall främst från Rysslands sida, kan enligt min uppfattning icke lämna något tvivel om huru ett dylikt förslag komme att upptagas.

II.

I det föregående har frågan redan tangerats om stormakternas eventuella ställningstagande till ett förslag sådant som det av professor Erich projekterade. Obenägenheten att utan Rysslands hörande fatta beslut, som kunna beröra dettas intressen har varit genomgående allt sedan 1919, då fredskonferensen sammanträdde i Paris. Ett avsteg från den då i nämnda riktning formulerade taktiken skedde genom erkännande av Bessarabien såsom tillhörande Rumänien (fördrag av 28 oktober 1920) men har fördraget icke trätt i kraft på grund av Italiens och Japans ratifikationsvägran. När Polens ostgräns i sinom tid "erkändes" av Ambassadörkonferensen, skedde det med avsteg från Versaillesfredens bestämmelser, (som förutsatte dragning av gränsen) och under reservation att "ansvaret" för den Polsk-ryska gränslinjen tillkomme grannstaterna och icke stormakterna. Folkförbundsrådets behandling av Karelska frågan var likaledes betecknande för nämnda tendens. Enär stormakterna icke velat utan reservation erkänna Polens ostgräns, enär England vägrat sitt samtycke till en ostpakt och enär Italien vägrar ratificera konventionen om Bessarabien, ligger antagandet nära till hands, att dessa stormakter särskilt nu, då frågan om Rysslands förhållande till samtliga före kriget och efter detsamma avslutade internationella fördrag komme att behandlas i Paris och Rysslands närmande till folkförbundet eftersträvas, icke vore benägna att diskutera utan Ryssland den av professor Erich föreslagna garantin av Finlands Baltstaternas status quo. Enligt vad direktören för folkförbundssekretariatets politiska avdelning M. Mantoux meddelade mig för några dagar sedan har i den Polsk-Lithauiska konfliktfrågan ingen ljusning kunnat spåras. Lithauen anser fortfarande sin gräns mot Polen endast såsom en de facto sådan och Sovjets utrikeskommisarie Techitscherin har nyligen för en intervjuare uttalat, att

enligt den sovjetpolska Rigafreden den polsk-litauiska konflikten skall lösas mellan de tvänne intresserade länderna utan främmande inblandning (jmf. rapport N° 126 s. 4-9 och 128 s. 7-9.) Sovjet har som känt på grund av denna Rigafredens bestämmelse tidigare protesterat mot att folkförbundet och ambassadrkonferensen behandlat Vilnafrågan.

Frankrike, som icke lyckats genomdriva acceptering i Locarno av en ostpakt, genom vilken Polens gränser skulle tryggas, kunde svårligen tänkas vilja garantera Lithauens gränser ännan en ostpakt förverkligats.

Polska ambassadören meddelade mig den 5 januari att Tschitscherin vid sitt besök i Paris talat mycket vänskapligt om Polen och att Polens ambassad i Paris på grund därav tillsvidare gör sammaledes beträffande Ryssland vars missnöje det f.n. har ingen anledning att provocera. (Jmf. Polens vägran att delta i den för kort tid sedan tillkännade hemliga poliskonferensen i Helsingfors.) Allting komme att bero - såsom även Tschekkoslovakiets minister meddelade mig den 6 januari - av de underhandlingar, som inom tio dagar skola vidtaga i Paris, varvid Sovjetregeringens förhållande till Polen, Rumänien, Baltstaterna mm. kommer med naturnödvändighet under diskussion. Är detta antagande riktigt, kommer även Rysslands förhållande till den av stormakterna undertecknade konventionen betr. Alands neutralisering ävensom till bestämmelser av internationellt intresse i Dorpatfreden, att diskuteras.

Jag upprepar min övertygelse, att det av professor Erich uppgjorda förslaget, som är i grund avvikande från Locarno principerna icke komme att i närvarande stund med intresse upptagas av de tre stormakterna England, Frankrike och Italien.

III.

Vid behandlingen av ett förslag, sådant som professor Erichs, vilket avser att i utomordentlig grad för lång tid framåt inverka på Finlands utrikespolitik, måste det skärskådas även från synpunkten huruvida detsamma inverkar på vår internationella ställning såsom medlem av de fria nationernas gemenskap. Professor Erich anser det naturligt, att Finland ävensom Baltstaterna "katsovat olevansa oikeutetut vaatimaan toisella tavalla kuin kansainliiton itsenäisellä toiminnalla toteutettavaa kansainvälistä turvallisuutta." Denna fordran anser professor Erich att bör ställas till de tre stormakterna, England, Frankrike och Italien, som bära "ensijassassa olla vastuussa maailman ja erittäinkin Euroopan kohtaloista ja nimenomaan rauhantilasta." Professor Erich uppger icke huru en sådan fordran bör motiveras samt vad nämnda stater skola göra i händelse denna fordran icke av stormakterna respekteras. Jag har tidigare framhållit, att jag icke kan dela professor Erichs åsikt om Finlands rätt att fordra annat än vad andra stater genom fördrag förbundet sig uppfylla. Inom folkförbundet likasom inom den internationella gemenskapen bör jämlikhet eftersträvas mellan alla suveräna stater och alla internationella fördrag bära motiveras av ömsesidig fördel. Visserligen äro några stater ständiga medlemmar av folkförbundsrådet, men detta bör icke enbart betraktas såsom dessas privilegium, utan även såsom en bestämmelse, vilken tryggar förbundets auktoritet och stabilitet ävensom förbundsrådets arbetes kontinuitet samt vilken sålunda antagits med hänsyn till hela förbundets och samtliga dess medlemmars intressen. Även Tyskland kommer att bliva ständig medlem av förbundsrådet och bära hela det med denna ställning förenade ansvaret såväl för Europas öde som för världsfreden.

Detsamma blir förhållandet med Ryssland, om detta inträder i folkförbundet. Samtliga medlemmar förfoga i förbundet

öfver endast en röst och varje om sin suveränitet medvetet folk måste sträva till att dess fria förfoganderätt öfver denna röst förblir oin-keränkt. Skyddas Finlands status quo av England-Italien-Frankrike samtidigt som Tysklands jämte Rysslands ställning till "trygghetspakten" förblir osäker, kan Finlands utrikespolitik röna därav ett starkt inflytande. Enligt Rhenpakten blir England, såsom redan nämnt, icke blott garant av status quo för gränsen mellan Frankrike och Tyskland utan även av båda parterna accepterad faktisk skiljedomare vid eventuella konflikter mellan de båda länderna, och det skall säkert icke räcka länge, innan Frankrike inser i huru hög grad dess politik gentemot Tyskland skall kunna i följd av Rhenpakten påverkas av England. Enligt professor Erichs förslag skulle Finland ställa sin territoriella integritet under garantin av tre stormakter, vilka emellertid av den eventuella motståndaren, Ryssland, som stannar utanför fördraget, antagligen icke komme att accepteras såsom skiljedomare men vilka däremot i eget intresse om garantin bleveverklighet för undvikande av konflikter med Ryssland komme att tvinga Finland att göra eftergifter för eventuella ryska fordringar. Finlands självständighet komme sålunda att inskränkas icke blott gentemot de tre stormakterna utan även i förhållandet till Ryssland.

Jag har tidigare framhållit den utomordentliga skillnad mellan Finlands ställning till den ryska frågan och alla de länders, som utgöra randstatsbarriären mellan Osternsjön och Svarta Havet. Den betydande politiska förmån, som Finland nu åtnjuter genom sitt geografiska läge uppgives genom förverkligandet av professor Erichs förslag; som gör Finland delaktigt av de svårigheter, som kunna uppstå för stater, hörande till barriären i fråga.

Även med hänsyn till vårt folks självmedvetande om dess oinskränkta politiska frihet inger förslaget om stormaktsgarantin allvarliga farhågor. Jag har tidigare skrivit om professor Erichs förslag, sådant det förelåg före sjette assemblyn under sist-

lidne september månad: (rapport 152 sid. 34).

"Skulle den (garantikonventionen) kunna komma till stånd, så skulle emellertid självständighetsmedvetandet hos de beskyddade staterna bliva lidande. Ett självständigt, om sin värdighet medvetet folk kan icke i längden hålla sig på hög moralisk nivå om dess självständighet är beroende av några stormakters ensidiga skydd."

Jag vidhåller denna uppfattning fortfarande.

Helt annat blir självfallet förhållandet om självständigheten garanteras av folkförbundet i dess helhet genom dess på ömsesidighet och jämlikhet baserade organisation och skyldigheter för samtliga medlemmar.

I detta sammanhang bör även den utomordentligt betydelsefulla evolution ihågkommas, som under senaste tider försiggått inom det allmänna medvetandet i frågan om arbitrageprincipens tillämpning vid lösningen av mellanfolkliga konflikter. Detta trots Brittiska regeringens vägran att för eget vidkommande samtycka till obligatorisk skiljedom. Politiska förlikningsdomstolars maktbefogenhet vid behandlingen av internationella intresse-motsatser har erkänts vara betydligt större än enbart tolkning av existerande fördrag och tillämpning av erkänd folkrätt. Frågan blev föremål för folkförbundets behandling under femte assemblyn då den s.k. "incident japonais" väckte utomordentligt uppseende. Frågan har även utförligt diskuterats under Locarno-förhandlingarna. Om dessa skriver Herr Benes i den tidigare åberopade artikeln sid. 206:

"Till sitt väsen äro alla arbitrage-avtal, om vilka förhandlingar ägt rum, baserade på skillnaden mellan meningsskiljaktigheter (paktens artikel 13) där parterna stå i konflikt betr. en positivt fastslagen och i fördrag, förbindelser och folkrättsprinciper formulerad rätt, och konflikter framkallade av intresse-motsatser, som icke äro så positivt juridiskt fastslagna. I Locarno blevo me-

ningsskiljaktigheter av detta slag - icke fullt korrekt - betecknade såsom intresse-meningsskiljaktigheter (disagreements in interests) eller rent politiska meningsskiljaktigheter. Detta gäller konflikter, där en stat till sin egen fördel gör fullt bruk av existerande status quo på basen av internationella fördrag och av folkrättens principer, samt där en annan stat, kännande sig därigenom ofördelaktigt berörd, - utan att likväl påstå den förra staten hava begått rättskränkning - eftersträvar en ändring av den förra statens handlingsrätt.

Uppfattningen om att alla konflikter mellan stater skulle regleras enbart på laglig grund vann ingen stats understöd i Locarno.

Betydelsen av detta konstaterande kan icke överskattas. I Locarno har således uppnåtts enighet om internationell behandling av frågor, som Japans delegerade å femte assemblyn, yrkade på med Italiens understöd och engelska regeringens i deklARATIONEN av den 12 mars 1925 antydda åsikt, att folkförbundet icke bör självmant beröva sig den handlingsfrihet, som de strängaste lagarne medgiva alla övriga domstolar, har likaledes i princip omfattats.

Av Herr Benes' relation riktig, att man i Locarno erkänt såsom folkförbundsprinciper, att icke undandraga arbitrage-nämnds kompetens beslut i frågor om oavhängighet, territoriell integritet och andra högsta livsintressen, vilka enligt Benes hittills oftast föranlett krig (och som exempelvis undandragits arbitrage-nämnds kompetens enligt Tysklands konventioner med Schweiz, Sverige och Finland) och att Tyskland, Frankrike, Belgien, Polen och Tscheckoslovakiet förbundit sig att framdeles hänskjuta differenser i dessa frågor till arbitrage, ökas därmed Locarno-överenskommelsernas betydelse i utomordentlig grad, men tillintetgöres därmed tillika chanserna att få någon av Locarno stormakternas samtycke till ett garantifördrag sådant som det av professor Erich projekterade.

Man kan icke tänka sig, att Herr Benes' presentation av Locarno avtalen för U.S.A:s läsare skulle vara oriktig och måste därav draga nödiga konsekvenser. Önskar man en Nordpakt eller en Östpakt enligt Locarno förebilden, kan denna fås till stånd under folkförbundets auspicier endast genom att arbitrageavtal mellan de eventuella motståndarna utgör en integrerande beståndsdel av Överenskommelsen, varvid tillika de inom folkförbundet erkända moderna formerna för dylika arbitrageavtal måste vinna tillämpning.

Härmed är emellertid inselunda sagt, att i betraktande av Sovjetrysslands avoghet gentemot folkförbundet ett första avtal mellan detsamma och dess grannar ovillkorligen borde ske under folkförbundets auspicier. Det vore tvivelsutan fördelaktigt, om Ryssland genom avtal med sina grannar kunde förmås att biträda folkförbundet på samma sätt som Tyskland genom Locarno-avtalen förband sig därtill. Emmellertid komme varje arbitrage-avtal i samtidens anda mellan Sovjetryssland och dess västra grannar att faktiskt verka försonande mellan Ryssland och folkförbundet så att för vinnande av medlemskap i det sistnämnda endast formaliteter komme att återstå, men det första steget mot detta mål bör ske genom diplomatiska underhandlingar med Moskva och icke genom avslutande av konventioner, som trots alla försäkringar om att de icke innehålla mot Ryssland fientliga avsikter, dock mottagas med största misstro av Sovjetregeringen.

Jag delar professor Erichs i sista stycket av artikeln "Les pactes de sécurité régionaux et la Finlande" (Europe Nouvelle N. 411 av 2 januari 1926) uttalade allmänna åsikter om stormakternas viktiga internationella uppgift att underlätta för stater med särgående - delvis motsatta - intressen, att avsluta fördrag, som avse säkerhetens och fredens tryggande. Den direkta konsekvensen av denna tankegång vore emellertid strävan att ernå stormakternas medverkan till att Ryssland och dess grannar skulle komma överens om en trygghetspakt och icke, såsom professor Erich

IV.

Rysslands förhållande till den eventuella
pakten och Finlands ryska politik.

Sovjetregeringen har genom sin Utrikesministers nysstimmade besök i Frankrike visat att densamma önskar - såsom Tschitscherin uttalat sig - återknyta den gamla fransk-tyska vänskapen. Därvid väglades Sovjetregeringen uppenbart av önskan att paralysera Englands förmenta tendenser att isolera Ryssland. Självfallet kan högerregeringen i England icke visa synnerligt tillmötesgående mot Moskva, som överallt i världen försöker skapa svårigheter för England, men någon aktiv isoleringspolitik synes England dock icke bedriva mot Ryssland. Symptomatiska för Sovjets rädsla för en dylik politik äro Pravdas kommentarier till professor Brichs förslag. Den ryska officiösen spårade däri Englands stämplingar mot Ryssland och engelskt initiativ. Emellertid torde Sovjetregeringen icke i sak ställa sig fientlig mot planen om underhandlingar betr. internationell avrustningskonferens och dito ekonomisk konferens. Rysslands förmenta avoghet mot förbundet anses av många sakkunniga mera som en taktikfråga än en saklig opposition. Sålänge emellertid denna taktik av Moskva följes, vore det ändamålslost för Finland att göra demarcher i Moskva betr. åstadkommandet av ett trygghetsavtal enligt Locarnos exempel under folkförbundets auspicier. Svårigheten att ernå något enligt Locarno förebilden inskränker sig emellertid icke blott härtill, utan består den även i omöjligheten att finna garant och faktisk skiljedomare sådan som England enligt Rhenpakten. Gränsen vid Rhen erkännes vara ett specifikt brittiskt intresse och ehuru man från franskt håll velat framhålla, att frågan om Englands trygghet börjar vid Weichseln, har denna uppfattning mig veterligen icke vunnit anhang inom brittisk opinion. Ett effektivt, garanterat trygghetsavtal med Ryssland synes sålunda f.n. icke kunna fås till

stånd och torde detsamma nu knappast vara ens påkallat av något verkligt behov för Finlands vidkommande. Vid de underhandlingar, som skola äga rum snarast i Paris mellan Sovjetdiplomater och Franska regeringen, kommer man utan tvivel att beröra storpolitiska frågor och Rysslands ställning till dess västra grannar komme att då bliva uppenbar. Likaså komma Rysslands avsikter att framgå av det sätt, varpå vid de planerade avrustnings- och ekonomiska konferenserna Sovjetregeringen kommer att behandla förhållandet till grannarne. Finlands regering kommer att härav kunna draga sina slutsatser samt avgöra om den politik densamma bär i landets intresse inslä. Såväl i avrustningsfrågan som i ekonomiska spørsmål har vårt land talrika gemensamma intressen med de övriga västra s.k. randstaterna, med vilka sålunda under närmaste tid en nära diplomatisk kontakt och eventuellt samarbete i enskilda frågor synas påkallade. Några skriftliga konventioner eller gemensamma konferenser härom synas tillsevidare icke nödvändiga. Såväl opinionen i Ryssland som i övriga länder bär i följd av vårt handlingssätt hysa förtroende för vår önskan att konsolidera vår självständighet genom fredligt samarbete med vår östra granne till ömsesidig bättnad, men samtidigt bär världopinionen och den ryska opinionen upplysas om i huru utomordentlig grad våra förhållanden i alla avseenden skilja sig från de ryska. Vi driva för närvarande med en viss framgång denna upplysningsverksamhet i västern, men så vitt mig bekant negligeras densamma totalt i östern. Alla de broschyrer, som av vårt utrikesministerium i upplysningsssyfte utgives på västaropeiska språk, borde även översättas till ryska, enär det är för vår framtid av stor betydelse att upplysta, liberala och demokratiskt sinnade element inom det ryska samhället erhålla en riktig uppfattning om vårt land. Vi bedrovo under ofärdstiden denna upplysningsverksamhet i Ryssland i mycket anspråkslös skala och hade fördel därav genom att några av den nationalistiska högern

mot oss riktade attentat stötte på effektivt ^{ryskt} motstånd. Skulle en rysk aktivism någon gång framdeles uppstå, så bör den opposition som densamma otvivelaktigt komme att nödgas bekämpa i eget land, vara väl rustad och även inom de eventuella ryska aktivistiska kretsarna komme säkert en god upplysning om våra förhållanden att gagna genom att väsentligt avkyla iver. Hårdheten av den nöd, som densamma möjligen gerna skulle knäcka, måste bliva för vederbörande uppenbar. Det har med fog uttalats att några av de ryska makthavandena under ofärdsåren ångrat sig att de börjat förstörelsepolitiken mot vår regentbesvurna rätt enär de icke anade att motståndet bleve så svårt att bryta. Detta minnas möjligen ett fåtal invigda ryska emigranter, men den nya politiska generationen i Ryssland, inom vilken den möjliga aktivismen kunde uppstå, är fullkomligt okunnig härom, ty den enda litteratur, som härom existerar på ryska, består av dåvarande bobrikoffares förvrängda skildringar. En verksam upplysningsverksamhet i Ryssland om vårt land är vid tidpunkten av Rysslands återinträde såsom med andra stormakter jämförbar faktor i det internationella samarbetet enligt min övertygelse av utomordentlig betydelse. Jag hänvisar till mina uttalanden i rapport 141 "Finlands legation i Moskva" sida 1 - 5.I.

V. "dogmes av stöjlig stivhet" (des dogmes d'une rigidité inflexible)

Finlands gräns mot Ryssland.

Enär fråga väckts om gemensam garanti för Finlands och Baltstaternas territoriella integritet torde ihågkommas, att ehuru de fyra länderna vunnit sin självständighet relativt samtidigt, har Finlands gräns mot Ryssland existerat sedan århundraden, då däremot Baltstaternas gränser äro t.o.m. av yngre datum än den politiska självständigheten. Medan Finlands gräns, som tidigare till största delen varit riksgräns mellan Ryssland och Sverige och som sedan 1811 skilt det autokratiska kejsardömet från det konstitutionella storfurstendömet, sålunda varit rålinje mellan tvänne länder, där medborgarnes politiska, sociala, ekonomiska och kulturella förhållanden varit utomordentligt olika, hava de länder, som förut varit ryska provinser, icke ens alltid de tidigare provinserna som politisk gränslinje. Denna har ofta bestämts utan särskilt ingående prövning och har ännu knappast hunnit stadigt inväxa varken i ortebefolkningens eller gränsmyndigheternas medvetande. Enär regeringsmaktens auktoritet på var sin sida om den nya gränsen även tidtals lämnat övrigt att önska, hava missbruk av allehanda art förekommit, som givit anledning till gränskonflikter. Det är med hänsyn till dylika efter kriget dragna gränser, som Englands regering konsekvent motsatt sig ett orubbligt fastslående av status quo för all framtid. Englands statsmän hava med rätta erkänt, att om misstag blivit begångna vid den nya gränsens dragning, dessa misstag icke få giva anledning till jäsning, som kunde utveckla sig till väpnad konflikt mellan grannarne, utan bära misstagen genom internationellt ingripande rättas så snart som möjligt både i grannarnas eget som i velfridens intresse. I den ovanberörda deklARATION, varmed Britiska regeringen angav sin ställning till Geneverprotokollet berättades även folkförbundets skyldighet att räkna med andra omständigheter

En "dogmer av oböjlig stränghet" (des dogmes d'une rigidité inflexible) när därför en aggression anses vara ett oundvikligt resultat "d'une administration cruelle du côté de l'agresseur le long d'une frontière mal tracée," bör folkförbundet enligt Englands åsikt vidtaga åtgärder för att anfallet icke upprepas och minska orsakerna till krig genom att förekomma till följd av den illa dragna gränsen "oundvikliga" aggressioner.

Finlands sekelgamla gräns mot Ryssland kan i ovanberört avseende icke likställas med Rysslands västra gräns mellan Osternsjön och Svarta Havet och om engelska regeringen beträffande den sistnämnda anser att man bör akta sig för att stadigt, för evärdeliga tider, fastslå status quo i alla detaljer, så äga motiven för smidighet, varmed eventuella gränsfrågor mellan Osternsjön och Svarta Havet enligt dess åsikt skola behandlas, ingen tillämpning på Rysslands gräns norr om Finska Viken.

VI.

En detaljgranskning av förslagets enskilda punkter förefaller efter ovanstående värdesättning av dess allmänna riktninglinjer knappast av behovet påkallad. Såsom av professor Erichs egen motivering framgår avsluta sig de enskilda artiklarna i hans förslag dels till Geneverprotokollet, dels till Locarnoavtalens motsvarande bestämmelser. Emellertid kan, såsom redan nämnt, det av professor Erich gjorda konventionsförslaget, till sin natur varken likställas med Geneverprotokollet eller med Locarnoavtalen. Även några innovationer, som införts, kunna icke i allo godkännas. Sålunda inger exempelvis artikel 6 mom. 3 tvivelsmål betr. möjligheten att till stormakternas godkännande framställa däri stipulerade villkor. Skulle exempelvis Polen angripa Lithauen, vilket icke ligger utom de reella möjligheternas gräns och vilket för mig av en polsk statsman för ca ett år sedan framhölls såsom en nödvändig konsekvens av Lithauens offentliga förklaringar om att krigstillstånd råder mellan detsamma och Polen, borde stormakterna - om professor Erichs förslag förverkligades - jämte Sverige hjälpa Lithauen genom matvaror, råmaterial, krediter, transporter mm. sedan förbundsrådet enl. artikel 4 konstaterat faktum. (artikel 6 mom. 1).

Någon effektiv blockad enligt paktens artikel 16 av Polen vore otänkbar i betraktande av dess geografiska läge.

Stormakterna, utan Sverige skulle å sin sida enligt samma artikels mom. 2 med militära- och marinstyrkor hjälpa det anfallna Lithauen. I föreliggande fall komme av geografiska skäl endast marinstyrkorna i fråga och dessas operationsmöjligheter bleve inskränkta genom de krigande parternas begränsade kustområden vid Memel resp. Danzig. Finlands, Estlands och Lettlands flotta vore enligt mom. 3 skyldig att ingripa och förstärka stormakternas aktion endast om stormakternas ovanomtalade krigsmarina stöd åt Lithauen

varit effektivt. Enär i föreliggande fall det bleve främst engelska flottans roll att ingripa enligt mom. 2 behöver man knappast gissa sig till vad Foreign Office och Brittiska amiralitetet skulle säga om ett dylikt förslag.

De fyra "garanterade" staterna gränsa utom mot Ryssland, mot Sverige, Norge, Polen och Tyskland. De tre västeuropeiska stormakterna komme enligt förslaget att garantera bl.a. Lithauens gränser mot Polen. Därvid ställer sig frågan huruvida en dylik garanti av en linje som Lithauen sjelvt icke erkänner som gräns komme att av Lithauen accepteras.

Enligt professor Erichs förslag är det icke meningen att inbjuda Polen som fördragsslutande part, enär detta med Tyskland har stridiga gränsfrågor och enär de båda ländernas ömsesidiga gräns icke kan garanteras innan de sig emellan avslutat en "Ostpakt". (Polen och Tyskland skulle beredas tillfälle att ansluta sig till nordpakten sedan ostpakten avslutats.) Emellertid komme enligt professor Erichs förslag Lithauens gräns mot Tyskland att garanteras.

Annu för ett år sedan hystes enligt lettiska tidningar i Riga oro med anledning av förmenta polska anspråk på gränsreglering mellan Lettland och Polen. Jag har mig icke bakant huruvida en överenskommelse i denna fråga träffats vid de ömsesidiga utrikesministerbesöken under 1925, men är frågan öppen, så synas av courtoisie mot Polen betingade samtal i Warschau nödvändiga innan förslag framställas om att en av Polen såsom icke fullt tillfredsställande ansedd gräns utan Polens medverkan garanteras genom eventuell trygghetspakt.

Såsom ett slags vederlag (eräänlaisena vastikkeena) för de garantier, som Finland och Baltstaterna skulle erhålla, skola enligt professor Erich, dessa förbinda sig att icke anfälla sina grannar. M.a.o. Finland, Estland och Lettland lova att icke anfälla Ryssland; Lithauen lovar att varken anfälla Polen eller Tyskland o.s.v. Dessa löften synas emellertid av rent teoretiskt intresse, ty i betrak-

tande av grannstaternas inbördes storleksförhållande måste eventuella anfallskrig från Finlands och Baltstaternas sida anses ligga utom de reala möjligheternas gräns. De resp. garanterade staternas löften att lösa - så vitt på dem själva ankommer - alla eventuella konflikter enbart på fredlig väg torde därför knappast i större grad intressera stormakterna, som icke kunna befara uppblussandet av ett allmänare krig genom ett Finlands eller någon av Baltstaternas anfall mot deras grannländer.

Professor Erich har i inledningen till sitt förslags motivering med eftertryck framhållit, att Rhenpaktens 8 artikel innehåller, "mitte selvin tunnustus, että näiden valtojen luoma ja johtama kansainliitto ei ainakaan toistaiseksi pysty jäsenilleen antamaan sitä turvallisuutta, jota sen oma oikeusjärjestys edellyttää niille annettavaksi."

Detta påstående är emellertid sätillvida felaktigt, att Rhenpaktens 8 artikel icke tillkommit 1925 utan är en reproduktion av nästan likalydande bestämmelser (artikel III) i de garantikonventioner; som den 28 juni 1919 avslötos mellan Frankrike-England och Frankrike - U.S.A. Artikeln, var om professor Erich i l'Europe Nouvelle N° 411. sid. 14 säger, att den innehåller en "formule ingénieuse", är således avfattad innan folkförbundet hunnit konstituera sig och innehåller ingalunda något erkännande från stormakternas sida av att folkförbundet tillsvidare icke lyckats fullfölja sitt mål. Artikeln blev 1919 intagen i den samtidigt med antagandet av folkförbundets stadgar avslutade säkerhetspakten på Englands önskan för att framhålla säkerhetspaktens temporära natur. Av samma skäl blev den återintagen i Locarno-avtalet mot Frankrikes ursprungliga vilja (i. st. f. enkel majoritet stipulerades 2/3) ty Frankrike har nu liksom tidigare eftersträvat en permanent garanti.

Stormakterna, som enligt professor Erich äro ansvariga för Europas öden ävensom för fredstillståndet, hava varken själva

hyst eller invagat andra länder i illusioner betr. folkförbundets
möjligheter att lösa trygghetsfrågan. De hava icke uppmanat Finland
m.fl. andra länder att inträde i förbundet och icke givit någon som
helst anledning till att dessa länder nu kunde anse sig berättigade
fordra av dem sin trygghets säkerställande på fullkomligare sätt
än folkförbundet lyckats åstadkomma. (jmf. "katsovat olevansa oikeu-
tetut vaatimaan - - -") Inom folkförbundet har ingen synbar menings-
skiljaktighet mellan stormakterna å ena sidan och Finland m.fl. länder
förefunnits om sättet att trygga säkerheten. Alla medlemmar hava inom
förbundet efter bästa förmåga bjudit till att samarbeta för verlds-
fredens tryggande, iakttagande därvid främst sitt eget folks intres-
sen.

Huru Finland m.fl. länder skola på diplomatisk väg
göra de av professor Erich såsom berättigade betecknade fordringarna
gentemot stormakterna gällande, angiver professor Erich icke och
måste jag på grund av alla ovan åberopade omständigheter bestämt
avråda från i denna riktning gående demarcher å regeringens vägnar.

VII.

Såsom alternativförslag har professor Erich utarbetat ett projekt till nordpakt utan stormakternas deltagande. Därvid äro de skandinaviska länderna Baltstaterna och Finland föreslagna att sig emellan grunda en entente "joka ei vielä sisältäisi varsinaiselle puolustusliitolle ominaisia velvoituksia". Enär de skandinaviska ländernas obenägenhet att medverka till en försvarsallians utgör hindret för professor Erich att föreslå en sådan, projekteras endast en entente, som enligt kommentarierna skall av stormakterna erkännas.

Kontrahenterna förbinda sig enligt förslaget att anstränga sig i.o.f. åstadkommande av enighet sig emellan betr. åtgärder, egnade att bevara freden samt att skydda resp. staters säkerhet i händelse någons av kontrahenterna intressen bleve hotade.

De knapphändiga kommentarierna giva icke vid handen varför kontrahenterna, som alla tillhöra folkförbundet, enligt art. 3 skola ytterligare förbinda sig att uppfylla sina skyldigheter som förbundsmedlemmar. Ej heller framgår det varför i art. 2 en kollektiv hänvändning till folkförbundet föreslås, i fall, då någon av kontrahenterna hotas av anfall. Enligt paktens artikel 11 intresserar ett sådant fall hela förbundet, som bör vidtaga effektiva åtgärder oberoende av huruvida en eller flere nationer därom anhålla.

Varför "suurvaltojen tunnustus" av ententen kan "vaikuttaa arvokkaana takeena" torde likaså tarva närmare motivering, enär det faktum, att stormakterna såsom medlemmar av folkförbundet, enligt art. 8, få del av överenskommelsen i fråga, icke kan åtvälva dem några som helst utöver bestämmelserna i förbundspakten gående skyldigheter.

Av det, som ovan anförts om professor Erichs första alternativ gäller i tillämpliga delar även det föreliggande för-

slaget.

Någon ökad trygghet för bevarandet av Finlands territoriella status quo mot eventuellt angrepp från Ryssland torde förslaget i den form det föreligger och i fall detta förverkligades, knappast kunna anses innebära.

Slutligen ser jag mig tvungen upprepa den tidigare ofta uttalade övertygelsen, att upprätthållandet av vårt lands moraliska prestige såväl inom folkförbundet som gentemot Ryssland ovillkorligen fordrar, att i händelse frågan om ett trygghetsavtal av oss väckes, vi tillika bära vara övertygade om möjligheten att se våra ansträngningar för detsammias förverkligande krönta med i allo tillfredsställande resultat. Misslyckas ett dylikt förhävande kommer

1) tilltron till vår självständighets soliditet att rubbas i sådana folkförbundskretsar, som endast kunna hava en ytlig kännedom om det faktiska läget,

2) Uppfattningen ~~xxx~~ om folkförbundets beredskap att skydda vår självständighet och territoriella integritet att i för vår säkerhet menligt avseende påverkas i Ryssland.

3) Vårt eget lands opinion en viss pessimism vinna insteg betr. vår möjlighet att i längden bevara vår självständighet, samtidigt som en mot folkförbundet avog stämning vinna näring.

Vår unga självständighet har en lång historisk och organisk utveckling bakom sig. Tack vare denna besitter vårt rike i jämförelse med andra efter kriget uppståndna statsbildningar oskattbara förmåner, och är enligt min övertygelse dess frihet ^{både} ingalunda så allvarsamt hotad, som man tidtals velat framhålla. Visa vi inåt och utåt orubblig vilja att fortleva som suverän nation och att bevara vår statliga värdighet, bibringas våra eventuella motståndare respekt för denna viljekraft samtidigt som vi vinna världsoptionens sympatier och värdefulla moraliska stöd, vilket i farans stund kunde giva anledning till ett materiellt sådant.

Realpolitiken för konsolidering av vår frihet bör emellertid uppställa som mål att den sistnämndas försvar bleve ett verkligt intresse även för dem, som kunna bistå oss vid eventuella angrepp. Genom att av några stormaktsregeringar fordra skriftliga garantier för vårt territoriella status quo, kunna vi icke trygga vår nationella oavhängighet.

9/1-1926.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

Ministeriön kokouksen raportti no 137.

Parisi.

30 p. 1926.

Légation de Finlande
3, rue Clément Marot, VIIIe.

Paris, helmikuun 2 pnä 1926.

N° 124

REKORSTI
5 216 Sal. 26.
10/2-26
5. 06.

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Ministeri Enckell'in raportti N° 157.

Lähetystö kunnioittaen ohellisena lähettää 5 kappaletta Ministeri C. Enckell'in raporttia N° 157 tammikuun 30 p:ltä 1926:

Handelsrelationerna med Frankrike,
Fransk-Polska relationer,
Georgien, Armenien och de icke ryska nationaliteterna inom
Sovjetunionen,

Folkförbundets förestående assemblée m.m.

Ministeri Enckell pyytää, että yksi kappale raportista toimitettaisiin Tasavallan Herra Presidentille.

Lähetystösihteeri:

Aune Riivinen

5 2/16 Sal. D. 26.
 10/2-26
 5. C6.

Handelsrelationerna med Frankrike.

MINISTER C. ENCKELL'S RAPPORT N° 157

av den 30 januari 1926.

Innehållsförteckning:

Handelsrelationerna med Frankrike sid. 1 - 8

Fransk-Polska relationer " 9 - 14

Georgien, Armenien och de icke
 ryska nationaliteterna inom
 Sovjetunionen " 15 - 28

Folkförbundets förestående assemblée mm. " 29 - 34

Handelsrelationerna med Frankrike, förklarade jag arbetet för lednings-
 de av ett handelsfördrag - så - så till regeringen om de rep-
 porter franska, förhållande sig Frankrikes officiella åreter grundligen
 återhållsamt. På skriftligt till i Finland förhåll man sig, såsom av
 till mig uttryckande på ett sätt franskt, åvackades skeptiskt till
 möjligheterna att ena handelsavtalen med Frankrike i betrak-
 tande av att den första utredningen efter förhandlingen i Graftonhalls
 utgått ringa intressen för den franska exporten. Den franska regeringen
 påverkades i sin återhållsamhet av vinodlarna och för visnaden intro-
 verade, som höll på principen, att Frankrike icke borde avsluta
 handelsfördrag med något förbundsländ, och det icke kunde i princip

Handelsrelationerna med Frankrike.

Med anledning av telegrammet N° R1 av den 7 ds.:

"R1 Vaikuttaisiko mielestänne tullisuosituimmuuden myöntäminen Sak-
salle epäedullisesti siellä suhteisiimme,
Ulkoasiat"

telegraferade jag N° 5 den 9 januari.

"5 Teidän 1 Jos Saksalle myönnettävä suosituimmuus vähentää Ranskan
viennin ja sinänsä rajoitettuja mahdollisuuksia Suomeen on pelät-
tävissä vastaisia rajoituksia Suomen viennille Ranskaan. Lisäksi
mielestäni arveluttavaa aiheuttaa Ranskan desinterressement Suomeen
tekemällä mitättömäksi Ranskalle aikaisemmin myönnettyt edut ajan-
kohtana jolloin Venäjän suhde länsieurooppaan virallisten neuvot-
telujen alainen.

Enckell".

Till denna telegramväxling bemärkes följande.

Omedelbart efter det normala diplomatiska relationer tillkommit
mellan Finland och Frankrike, började jag arbeta här för åstadkemman-
de av ett handelsfördrag. Såsom av min då till regeringen sända rap-
porter framgår, förhållit sig Frankrikes officiella kretsar synnerligen
återhållsamt. På sakkunnigt håll i Finland förhöll man sig, såsom av
till mig adresserade privatbrev framgick, ävenledes skeptiskt till
möjligheterna att ernå handelsöverenskommelse med Frankrike i betrak-
tande av att den finska marknaden efter förbudslagens i kraftträdande,
erbjöd ringa intresse för den franska exporten. Den franska regeringen
påverkades i sin återhållsamhet av vinodlare och för vinhandel intres-
serade, som höllit på principen, att Frankrike icke borde avsluta
handelsfördrag med något förbudsland, emär det icke kunde i princip

erkänna att en av dess huvudexportartiklar, - rena druvviner - betecknades såsom hälsovädlig och såsom sådan undandrogs den fria handeln. För att motväga denna vinodlares och vinhandlares påtryckning på den franska regeringen försökte jag inom industrikretsar väcka intresse för den finska marknaden ävensom för den omständigheten, att Finland, som av alla Rysslands grannländer hade mest stadgade ekonomiska förhållanden, på grund härav även bäst lämpade sig som etappstation för den blivande handeln mellan Frankrike och Ryssland. Icke blott den direkta transiteringen av varor, utan även varunederlag i Finland, ur vilka varor kunde genom finska transportbolags och finska bankers förmedling mot efterkrav levereras till ryska gränsen, kunde intressera den franska handeln. Den franska industrin kunde i sin tur hava intresse att samarbeta med den finska, som i sin tjänst äger personer med för arbetet i Ryssland erforderlig erfarenhet och språkkunskap, så att därigenom avsättningen i Ryssland kunde väsentligen underlättas i synnerhet för den mekaniska storindustrin och skeppsbyggeriet.

Alla dessa av mig skildrade möjligheter, framställda under en tid, då den franska industrin till följd av arbetsbrist var synnerligen angelägen att finna utländskt avsättning för sina alster, framkallade demarcher från representanter för sagda industri å Quai d'Orsay ävensom å Handelsministeriet med kategoriskt yrkande att den franska regeringen, trots den i Finland gällande förbudslagen, måste avsluta handelsfördrag med Finland. Även de franska trävaru- och cellulosaimportörerna hoppades genom den finska konkurrensen åstadkomma prisreduktion för dessa varor, som i brist på finsk konkurrens monopoliserats av Sverige.

Sedan dessa industriidkares demarcher gjorts å resp. ministerier, vände jag mig åter personligen till dessa och erhöll uppgift om att Frankrike vore villigt underhandla. Jag förklarade emellertid

för dåvarande direktören för den politiska och handelspolitiska avdelningen å utrikesministeriet, Greve Peretti della Rocca, att jag icke kunde kalla en finsk delegation till Paris om jag icke kunde vara säker på att vid underhandlingarna den inre lagstiftningen i Finland, - förbudslagen - komme att från fransk sida respekteras och att inga försök till inblandning i våra inre angelägenheter komme att göras. Sedan jag erhöll genom greve de Peretti löfte härom, vidaregav jag franska regeringens inbjudning betr. sändande av en finsk handelsdelegation till Paris. Handelskonventionen kunde avslutas efter relativt korta underhandlingar och såsom ordföranden i den franska handelsdelegationen senare privatim meddelade mig, erhöll han av dåvarande konseljpresidenten, M. Briand, kategoriska instruktioner att icke låta småaktiga meningsskillnader inverka på resultatet, som ovillkorligen skulle uppnås. Frankrikes ambition smickrades även av den omständigheten, att det första handelsfördrag, som det fria Finland ville avsluta, var ett sådant med Frankrike. (Det av herrar Hjelt och Erich år 1918 avslutade handelsfördraget med Tyskland blev genom Versailles-freden lyckligtvis annullerat).

Senare hava upprepade klagomål försports om att handelsbalansen för Finland och Frankrike visade utomordentligt överskott av den finska importen till Frankrike utöver den franska exporten till Finland. Såväl från franskt håll som från med oss på den franska marknaden konkurrerande länders åida hava demarocher gjorts bakom kulisserna i syfte att få det för Finland så gynnsamma franska handelsfördragets villkor ändrade.

För att underlätta den franska exporten och för att giva franska firmor upplysningar om exportmöjligheterna till Finland grundades 1922 den fransk-finska handelskammaren i Paris, som sedan dess utgivit en av Finlands legation subventionerad tidskrift om avsättningsmöjligheterna i Finland. Handelskammaren har lyckats samla en

avsevärd mängd medlemmar och har på erkännansvärt sätt arbetat för intensifiering av handelsförbindelserna, samtidigt som den kunnat på lämpligt sätt bemöta den tid efter annan uppstående kritiken av handelsfördragets för Finland gynnsamma bestämmelser. Genom handelskammaren har även inom den högre finanssen och i ekonomiskt intresserade politiska kretsar ett visst intresse för Finland kunnat hållas vaket, franska firmor hava förmåtts att deltaga i finska mässan, handelskammaren har agiterat för resor till Finland, mm.

En återblick på dessa omständigheter synes påkallad vid ett ögonblick, då enligt utrikesministeriets telegram Frankrikes främsta konkurrent på det industriella området - Tyskland, eftersträvar att genom handelsfördrag med Finland erhålla generellt mestgynnande. Vid avslutandet av handelsfördrag med Tyskland kommer regeringen uppenbart att i främsta rummet hava det nödiga skyddandet av vår inhemska industri och mejerihantering för ögonen, ^{från Tyskland} ~~den tyska~~ importen ✓ under långa tider hämmat den förras utvecklingsmöjligheter. Denna tyska export hade före kriget för vissa varuslag på den finska marknaden billigare priser än i eget land och ovanberörda handelsfördrag av mars 1918 hade utan tvivel förvandlat Finland i ekonomiskt avseende till ett lydland under Tyskland, i händelse detsamma icke blivit upphävt genom Versailles-freden.

Finlands ekonomiska utveckling efter kriget har gjort utomordentliga framsteg och handelsrelationer hava anknutits med flere länder, med vilka förbindelserna före kriget varit minimala. Detta har gagnat ~~svagt~~ vår internationella ställning och stabiliserat vårt nationalekonomiska förhållande till länder, för vilka ett ekonomiskt, självständigt och starkt Finland, utgör ett politiskt intresse. Till dessa länder hör uppenbart även Frankrike, som var den första västeuropeiska stormakt, vilken med full respekt för vår suveränitet avslutat med oss ett handelsfördrag, vilket enligt våra sakkunnigas enstämmiga utlåtande varit med hänsyn till då rådande omständigheter

i alla fördelaktigt. Frankrike har uppenbart ett ekonomiskt intresse av att bevara även den ringa marknaden, detsamma kunnat vinna i Finland, men därjämte har Frankrike ett handelspolitiskt, principiellt intresse av att hava med en av Rysslands grannar ett handelsfördrag, som motsvarar dess efter kriget fastslagna handelspolitiska riktninglinjer och som kan tjäna såsom förebild för överenskommelser av detta slag med andra Östersjöländer, bland vilka såväl Ryssland som Tyskland ingå.

Med Tyskland hava underhandlingar änyo vidtagit på basen av en den 18 december undertecknad överenskommelse och blir det icke fråga om generellt mestgynnande utan ett mestgynnande för enskilda tyska exportartiklar, vilkas förteckning är föremål för diskussion. Jag har varit i tillfälle, att konfidentiellt taga del av överenskommelsen av 18 december och har mig utlovats inblick i detaljerna av Tysklands senaste handelsfördrag med Ryssland. Dessa äro vid flyktig betraktelse av ingen djupare betydelse, men torde enligt uppgift innehålla tendenser, som äro värda allvarligt betraktande.

Jag är fullt medveten om att Tysklands pressning i.o.f. erhållande av handelsfördrag med Finland kan vara för vår regering rätt obekväm, men för vårt land ställer sig frågan huruvida frånvaron av handelsfördrag ställer oss ekonomiskt i svårare läge än förefintligheten av ett sådant, som ger den tyska exporten möjligheter att tillväxa på bekostnad av vårt eget lands produktion ävensom på bekostnad av det övriga västeuropas för oss politiskt önskvärda export. Eventuell dominerande import från Tyskland sammanställd med våra genom Rysslands ekonomiska tillfrisknande växande handelsförbindelser med detsamma, kunde nämligen giva Tyskland-Ryssland nästan samma procent värden i vår handelsstatistik, som före kriget. Vår handelspolitik torde tvivelsutan bliva en verksam faktor i den realpolitik vi böra

följa för konsolidering av vår internationella ställning, genom väckande av reellt intresse för vår politiska och ekonomiska frihet, vilken jag i min senaste rapport N° 156 berörde. Vad särskilt våra handelsförbindelsers återupptagande med Ryssland vidkommer så borde dessa icke ske på bekostnad av de mådosamt förvärvade relationerna med Västmakterna.

Aterkommande till vårt ekonomiska förhållande till Frankrike bör ihågkommas att vi icke kunna under nuvarande förhållanden tänka oss nämnvärd placering av franskt kapital hos oss även om den franska lagen tillåte ett sådant. Vi hålla på att inlösa de relativt små statslån, vi tidigare upptagit i Frankrike, vars ekonomiska intresse för vårt land, ~~kan~~ upprätthållas blott genom åtgärder ägnade att öka handelsutbytet, ävensom genom att gynna den eventuella transitohandeln med Ryssland. Kunna vi exempelvis vid inköp av utländskt ^{armée} material för vår marina ~~flotta~~ och luftstridskrafter taga hänsyn till allmänpolitiska hänsyn, så vinnes därmed självfallet storindustrins och finansvärldens inflytelserika stöd i länder, som vi med andra medel hava svårt att intressera för vårt ekonomiska liv.

Vår trävaruexport håller på att i Frankrike intaga första rummet av hit exporterande länder. Enligt vad generalsekreteraren i Nordfrankrikes trävaruimportsyndikat, M. La Mache meddelade mig för några dagar sedan håller de finska trävarorna på att överflygla de svenska, så snart det gäller de högsta kvaliteterna. Sämre kvaliteter hava att räkna med konkurrensen med Centraleuropas länder, såsom Polen, Tschecoslovakiet, Rumänien m.fl. , vilka erbjuda sina varor till priser väsentligt lägre än de nordiska ländernas. Dessa senare böra därför för bibehållande av sin marknad vinnlagga sig om leverans av hög kvalitet. Exporten av trävaror från Ryssland till Frankrike är nu minimal och sker uteslutande genom eggeska mellanhänder.

Direkta köp i Ryssland med förskotts betalning, såsom nu allmänt brukligt vid handeln med nordiska länder, riskeras av inga franska köpare, enär i brist på varje organisation, inga garantier kunna av ryssarna presteras. (Organisationens betydelse framgår exempelvis av ett fall, där en mindre svensk firma levererade till Frankrike underhållig vara, för vilken firman, trots skiljedomsutslag, vägrade utbetala skadestånd. Den svenska firman blev tvungen av det svenska trävaruexport-syndikatet att betala det utdömda beloppet. Något dylikt är icke möjligt att genomdriva varken av ryska, lettiska eller polska säljare som sakna varje organisation.) Rigaträvaror hade även före kriget mindre anseende, då däremot de ryska trävarornas rykte var utmärkt. En omständighet, som därjämte försvårar den ryska trävaruimporten till Frankrike, är frånvaron av handelsfördrag, vilket har till följd, att den ryska importen erlägger tull enligt allmänna tariffen. De franska trävaruimportörerna äro emellertid mycket intresserade av att den ryska trävaruexporten kunde återvinna sin före kriget uppskattade kvalitet och omfattning.

Frankrikes trävarubehov är tilltagande i trots av att de under kriget förstörda områdena i landets nordvästra del nästan återuppbyggts. Man motser nämligen reformer av skogslagen, som komme att för privatskogens exploatering införa samma reglementering, som nu gäller för statens skogar. En nyligen i denna riktning, av ett antal deputerade väckt motion, kommer med all sannolikhet att accepteras.

Det franska jordbruksministeriet, som för en tid sedan umgåtts med planen, att för gynnande av den inhemska trävaruindustrin höja tullen å utländska trävaror, torde hava avstått från planen. Franska kolonier kunna leverera endast möbelvirke, varav exempelvis "okumé" från Kongo är icke mycket dyrare än höga kvaliteter nordisk furu.

Ovastående korta skildring av trävarumarknaden i Frankrike giver vid handen, att vi relativt lätt kunna bevare den franska marknaden för våra trävaror om förhållandena bliva desamma, som rätt under senaste år och om våra exportörer, som ju senaste ännu förfullkomnat sin organisation, vinnlägga sig om varornas höga kvalitet. Sverige gör verksam propaganda för sig och i trävarutidskrifter ingå artiklar, publicerade av Sveriges utrikesministerium (Echo Forestier 15 I sid. 40).

Förbättring av Frankrikes export till Finland kommenteras uppmärksamt av pressen och är det synnerligen önskvärt, att den franskfinska handelskammarens verksamhet för intensifiering av den franska exporten till Finland uppmuntras. - Jag har därför föreslagit att (Bulletin officiel de la chambre de commerce franco-finlandaise) bidraget till den av kammaren utgivna tidskriften /måtte utgå som förut och hoppas på regeringens godkännande.

Charles Gullmann /red.orr./ Mr. Prossens /orr./ Barth. Bohglin /blor.orr./ beslutade vid en föreläsning till polska arbetsmarknadsgruppen av följande lydelse: "Franska arbetsmarknads och exportörer, medlemmar av franskopoliska parlamentariska gruppen riktar vid tillfället till gruppen kvartalsberättelse till sina polska kolleger, medlemmar av den arbetsmarknadsgruppen i Warszawa, uttrycket för sina livliga önskaner. De uttrycker sin önskan att samarbeta aktivt med sina polska kolleger i en ständig förbättring av de relationerna, som bör utvecklas i båda länderna i det intellektuella, politiska och ekonomiska området."

Samtidigt beslutade, att på dagordningen för nästa gruppsammanträde upptaga frågorna:

1) Organisation av ett besök av polska parlamentariker i Frankrike.

2) Frågan om besöks och folkförhållanden.

3) Frågan om de franskopoliska ekonomiska relationerna.

4) Franskopoliska handelskammaren i Warszawa.

5) Frågan om polska arbetare i Frankrike etc., etc., etc.

Fransk - Polska relationer.

Fransk-polska parlamentariska gruppen, om vars bildande enligt den fransk-ryska parlamentariska gruppens förebild, jag tidigare meddelat (rapport 153 sid. 17-18), har numera konstituerats. Medan socialistiska partiets medlemmar icke inträdde i den fransk-ryska gruppen, har den fransk-polska bildats på socialistiskt initiativ och efter den resa, ett antal huvudsakligast till socialistiska partiet hörande parlamentariker under senaste höst företogo till Paris.

A sitt första sammanträde, den 14 januari, varvid gruppens presidium och sekretariat valdes (president socialistiska deputeraden Locquin, vice presidenter senatorerna Maurice Sarraut /rad.soc./ Joseph Courtier /bloc.nat./ deputeraden Emman. Evain /bloc.nat./ Charles Guilhanmon /rad.soc./ Adr. Pressemane /soc./ Barth. Robaglia /bloc.nat./ beslöts sända en hälsning till polska sejmens motsvarande grupp av följande lydelse: "Franska deputerade och senatorer, medlemmar av fransk-polska parlamentariska gruppen riktar vid tidpunkten för gruppens konstituering till sina polska kolleger, medlemmar av den motsvarande gruppen i Warschau, uttrycken för sina livliga sympatier. De upprepa sin önskan att samarbeta aktivt med sina polska kolleger i o.f. ständig förbättring av de relationer, som bära förena de båda länderna å det intellektuella; politiska och ekonomiska området."

Samtidigt beslöts, att på dagordningen för nästa gruppmöte upptaga frågorna:

- 1) Organisation av ett besök av polska parlamentariker i Frankrike,
- 2) Frågan om Locarno och folkförbundet,
- 3) Frågan om de fransk-polska ekonomiska relationerna,
- 4) Fransk-polska handelskammaren i Warschau,
- 5) Frågan om polska arbetare i Frankrike etc.etc. etc.

För frågornas behandling hava rapportörer utnämnts och skall nästa sammanträde äga rum den 17 februari. Det beslöts enhälligt, att gruppens ordinarie sammanträden skola äga rum varje månad. Gruppen räknade vid sin stiftelse 145 deputerade och 35 senatorer som medlemmar. (Bland dessa nuvarande finansministern Doumer, pensionsministern Jourdain och representanten i folkförbundet Paul-Boucour, vilken var förhindrad att närvara å konstituerande mötet men som skriftligt meddelade detsamma, att gruppens arbete sedan länge äger hans aktiva sympati.)

Gruppen torde hava beslutit att göra demarcher i.o.f. förskaffande åt Polen av permanent säte i folkförbundets råd. Ett antal franska tidningar hava förut skrivit till förmån för denna Polens önskan betr. vilken Polens nuvarande utrikesminister, greve Skrzynski även offentligt uttalat sig.

Franska regeringen har i dessa dagar beslutit sända till Warschau en framstående diplomat för att ersätta hittillsvarande ambassadören M. Panafieu, vars verksamhet kriticerats särskilt i parlamentariska kretsar. Bl. a. torde deputeraden Paul Bastid, som under senaste vårsommar företagit en resa till Skandinavien och Balticum, och vid vars mottagande i Helsingfors mina i upprepade brev och telegram uttalade råd lämnats till största delen obeaktade, hava lämnat en för M. Panafieu ofördelaktig rapport. M. Bastid är numera en av den officiella fransk-ryska underhandlingskommissionens vice-ordförande. Det hade själfallet varit av utomordentlig nytta om han blivit väl orienterad i Helsingfors och icke lämnats i Händerna på en enligt uppgift okunnig fransk legationssekreterare.

Den nya ambassadören - hittillsvarande direktören för politiska och ekonomiska avelningen å Quai d'Orsay - Jules Laroche har redan som subdirektör under greve de Perettis tid speciellt sysslat

med polska frågor, vilka han sålunda väl känner. Den polska diplomatin är som förut synnerligen aktiv härstädes även i avsikt att försäkra sig om Frankrikes stöd för Polens intressen under förestående fransk-ryska underhandlingar. Frankrikes regering, som enligt polske ambassadörens meddelande till mig förhåll sig mycket reserverad gentemot Tschitscherin, torde emellertid av denna interPELLERATS betr. eventualiteten av ett non-agressionsavtal mellan Sovjetunionen och Polen. Samma förslag hade Tschitscherin enligt fullt trovärdiga uppgifter även frankastat i Warschau, men erhållit svaret, att ett dylikt avtal icke vore möjligt innan det Sovjet-rumäniska förhållandet reglerats. Det faktum att dessa synnerligen ömtåliga samtal av den polska regeringen omsorgsfullt hemlighållas i Warschau är förklarligt, i synnerhet som omslaget i Polens politik gentemot Ryssland varit ganska plötsligt, och i betraktande av att oppositionen inom polska sejmen visar sig särskilt angelägen om närmandet till Ryssland. Så bestod enligt minister Hacksells uppgift den polska delegation, som nyligen besökt Moskva av oppositionens representanter. Invigda kretsar i Paris hava icke samma anledning att hålla samtalen hemliga i betraktande av att det polsk-ryska närmandet länge varit ett mål för Frankrikes politik. Frankrike är, såsom senaste uppgifter om fransk medling mellan Sovjetregeringen och Schweiz giva vid handen, även särskilt angeläget om att Sovjetregeringen måtte bliva representerad vid de förberedande förhandlingarna betr. nedrustningsfrågan. Samtycker Sovjet att i Geneve diskutera nämnda fråga, drives den automatiskt till diskussion även av trygghetsproblemet och förbereder därmed tillika möjligheten för Sovjetrysslands inträde i Folkförbundet.

De polska kretsar, som enligt vår Warschau-legations uppgifter anse såväl frågan om avtal med Ryssland som ordnande av Bessarabiiska frågan omöjliga (jmf. telegrammet R 169 och min rapport N° 155

komma tvivelsutan att erkänna "möjligheten" därav så snart Rysslands samtycke för diskussion av nedrustningsfrågan erhållits.) På tal om Warschau legationens uttalanden betr. den socialistiska deputeraden Niedzialkowskys meddelanden till f.d. Minister Dalbier, så har jag varit i tillfälle att erhålla bekräftelse på mina i sagda rapport refererade uppgifters riktighet. Jag anhåller emellertid att i denna fråga som icke är av speciell politisk betydelse, inga demarcher göras, som kunde kompromettera Minister Dalbier eller de personer, som voro närvarande vid Niedzialkowskys samtal med honom om den rysk-polska skuldfrågan och om Rysslands uppfyllande av fredsfördragets av den 18 mars 1921 artikel XIII. Den polska deputeraden talade samtidigt även om Rysslands uppfyllande av samma fredsfördrags artikel XIV betr. återställande av lokomotiv och vagnar till de polska järnvägarne.

Niedzialkowskys uppgift, om att den stora industritrusten Leviathan under f.d. handelsministern Wierzbickis presidium främst arbetar för utveckling av handeln med Sovjetryssland har likaledes bekräftats.

Förklaringen av motsägelserna synes, som sagt, ligga nära till hands. Medan polska regeringar för vissa kretsar av det polska samhället icke anser sig böra lämna uppgifter om närmandet till Ryssland och om symptomen för detsamma, meddela polska politiker i Paris dessa uppgifter t.o.m. särskilt understrykande desamma, enär de veta att de därmed bereda fransmännen tillfredsställelse. (Jmfr. min rapport 149 sid. 21-24 "Polen och Frankrikes ryska politik".)

Den fransk-polska handelskammaren i Paris har meddelat den fransk-polska parlamentariska gruppen, att en polsk-rysk handelskammare håller på att bildas i Warschau och att denna är den första ryska handelskammare utomlands efter kejsardömetts fall. Jag telegraferade med anledning härav:

"12 Varsovassa perustetaan puolalais-venäläinen kauppakamari joka lienee vallankumouksen jälkeen ensimmäinen venäläinen kauppakamari ulkomailla. Enckell"

Denna omständighet är onekligt av symptomatisk betydelse såväl i betraktande av den polska industrins iver att vinna avsättningsmarknad i Ryssland som med hänsyn till det ryska utrikeshandelsmonopolets evolution.

P.S. Efter nedskrivandet av ovanstående anlände till Paris den politiske direktören vid polska utrikesministeriet M. Lukascwicz i. o. f. underhandlingar med franska regeringen om dennas bistånd till uppfyllandet av Polens önskan om erhållande av permanent säte i folkförbundsrådet. Efter några dagars vistelse här kommer M. L. att resa till London där motståndet mot nämnda plan torde vara ganska stort. Den fransk-polska parlamentariska gruppen, vars medlemsantag under senaste dagar änyo tillväxt (nu 215) skulle genom officiell deputation besöka ministerpresidenten Briand, torsdagen den 28 januari för att anhålla om franska regeringens åtgärder i. o. f. säkerställandet åt Polen av permanent medlemskap i förbundsrådet. Rapporten, som skall överlämnas åt M. Briand är skriven av socialisten Nicollet.

Herr Lukascwicz åtföljes på sin resa av den polske ministern i Geneve Sokol och av tjänstemannen vid utrikesministeriet Szumlakowsky vilken sysslar med frågor om Baltstaterna och Finland. Herr L. torde nämligen även hava i uppdrag att å Quai d'Orsay diskutera de polsk-lithauiska relationerna, vilka trots konferenserna i Köpenhamn och Lugano icke förbättrats.

Samtidigt med ambassadrskiftet i Warschau har Franska regeringen nybesatt ministerposterna i Tallinn och Riga. De tidigare innehavarna av sagda sändebudsposter Herrar de Vienne och Barret voro i häftig konflikt med varandra och vid deputeraden Bastids besök hade de till denna anfört bittra klagomål. Vid tidpunkten för besöket

"12 Varsovassa perustetaan puolalais-venäläinen kauppakamari joka lienee vallankumouksen jälkeen ensimmäinen venäläinen kauppakamari ulkomailla, Enckell"

Denna omständighet är onekligt av symptomatisk betydelse såväl i betraktande av den polska industrins iver att vinna avsättningsmarknad i Ryssland som med hänsyn till det ryska utrikeshandelsmonopolets evolution.

P.S. Efter nedskrivandet av ovanstående anlände till Paris den politiske direktören vid polska utrikesministeriet M. Lukasciewicz i. o. f. underhandlingar med franska regeringen om dennas bistånd till uppfyllandet av Polens önskan om erhållande av permanent säte i folkförbundsrådet. Efter några dagars vistelse här kommer M. L. att resa till London där motståndet mot nämnda plan torde vara ganska stort. Den fransk-polska parlamentariska gruppen, vars medlemsantal under senaste dagar ånyo tillväxt (nu 215) skulle genom officiell deputation besöka ministerpresidenten Briand, torsdagen den 28 januari för att anhålla om franska regeringens åtgärder i. o. f. säkerställandet åt Polen av permanent medlemskap i förbundsrådet. Rapporten, som skall överlämnas åt M. Briand är skriven av socialisten Nicollet.

Herr Lukasciewicz åtföljes på sin resa av den polske ministern i Geneve Sokal och av tjänstemannen vid utrikesministeriet Szumakowsky vilken sysslar med frågor om Baltstaterna och Finland. Herr L. torde nämligen även hava i uppdrag att å Quai d'Orsay diskutera de polsk-lithauiska relationerna, vilka trots konferenserna i Köpenhamn och Lugano icke förbättrats.

Samtidigt med ambassadörskiftet i Warschau har Franska regeringen nybesatt ministerposterna i Tallinn och Riga. De tidigare innehavarens av sagda sändebudsposter Herr de Vienne och Barret voro i häftig konflikt med varandra och vid deputeraden Bastids besök hade de till denna anförut bittra klagonål. Vid tidpunkten för besöket

förelåg avsikten, att indraga ministerposten i Reval, att avskeda Rigaministern Barret samt att utnämna Revalministern de Vienne som minister för Lettland och Estland med säte i Riga. Sedan M. Bastid i sin reseberättelse försvarat M. Barret, har regeringen numera återkallat dessa varåera och förflyttat dem på mindre, icke självständiga poster.

Jag telegraferade den 26.I.:

"13 Ranskalais-puolalainen parlamenttiryhmä käy torstaina virallisesti Briandin luona pyytämässä toimenpiteitä että Puola saisi vakinaisen paikan Kansainliiton neuvostossa. Puolan ulkoasiain poliittinen päällikkö Lukasiewicz ja ministeri Renevessä Sokal tästä syystä täällä sekä keskustellakseen Liettuan kysymyksestä. L. aikonee myös Lontooseen. Keskinäisten erimielisyyksien tähden Ranskan ministerit Rigassa, Tallinnassa siirretyt korvatut toisilla koska hallitus ei tahtonut suosia kumpaakaan,
Enckell"

Den 28 januari gav "association France-Pologne"en bankett till den nye ambassadörens M. Laroche's ära. Polens och Brasiliens ambassadörer, Rumäniens, Tschekkoslovakiets, Finlands, Estlands ministrar och Lettlands chargé d' Affaires voro närvarande. Skåltal hällos av ordföranden, f.d. ambassadören Noulens, av Polens ambassadör Chlapovski och av ambassadören Laroche. I talen underströkes kraftigt Polens ekonomiska framsteg under senaste år.

Georgien, Armenien och de icke ryska nationaliteterna
inom Sovjetunionen.

Före sin avresa från Paris meddelade Tschitscherin några tidningsintervjuare, att vid hané samtal med franska regeringens representanter ett program för de blivande underhandlingarna i stora drag omtalats, men att vissa allmänna politiska frågor komme att omedelbart lösas. Bland dessa "allmänna frågor" avsågs tydligen även den Georgiska. Det i Paris utkommande sovjetbladet "Parischskij" Vestnik" har innehållit artiklar, som preciserar Moskvas avsikt att förmå franska regeringen avskaffa härvarande georgiska legation. Såsom jag tidigare meddelat (rapport 155 sid.11) hava rykten varit i omlopp om att franska regeringen kunde se sig tvungen att bifalla denna Sovjetregeringens fordran återopande den tidigare indragningen av den Armeniska delegationen.

Såsom känt, deltog Armenien i egenskap av fördragsslutande part vid Sèvres-fredens avslutande, 10 augusti 1920. När detta fredsfördrag aldrig blivit av Turkiet ratificerat, gjordes ett nytt fredsslut mellan de allierade stormakterna och Turkiet i Lausanne, varvid det vita Armenien - vars självständighet under tiden på samma sätt som Georgiens blivit annullerad av Moskva - anhöll att få delta. De tre stormakternas representanter besvarade kollektivt Armeniens anhållan med ett skriftligt tillkännagivande om att de icke kunde samtycka till Armeniens anhållan, men att den armeniska delegationen komme att få tillfälle, att uttala sig å konferensen. Det bör i detta sammanhang ihågkommas, att den Georgiska ävensom den armeniska republiken uppstodo i Transkaukasien omedelbart efter det ryska och det turkiska väldets sammanstörtning 1918. De existe-

rade till 1921, då kemalisterna söderifrån och bolschevikerna norrifrån intågade i Transkaukasien efter det Lloyd Georges regering vägrat acceptera mandatet över Armenien och förutseende möjligheten av de engelska ockupationsstruppernas strider med Rysslands och Turkiets arméer evakuerat. Transkaukasien efter att i årtal hava besatt både Baku och Batum. Georgiens huvudstad blev tagen av ryssarna 25 februari 1921 och Armenien delades genom Sovjet-turkiskt fördrag av den 22 september 1921, varvid huvudstaden Erivan, togs av ryssarne och den viktigaste staden Kars med största delen av landet förenades med Turkiet. Enligt Lausanne-freden, varom underhandlingarna vidtogs i november 1922 och som avslöts efter diverse avbrott 24 juli 1923, bekräftades annulleringen av Armeniens suveränitet. Denna hade emellertid, såsom nämnt, indirekt blivit erkänd de jure genom att Armenien varit en av Sèvresfördragets signatärmakter och framhöllos under folkförbundets första assemblé, då frågan om Armeniens inträde i förbundet dryftades, att sekretariatet erhållit uppgifter om att U.S.A. samt Argentina erkänt Armeniens självständighet. President Wilson hade då accepterat att genom skiljedomsutslag bestämma den av Turkiet erkända Armeniska republikens gränser. Sovjet hade erkänt Armeniens självständighet genom ett i Moskva, den 10 augusti 1920, undertecknat fördrag. Enär folkförbundsakten ingår även i Sèvresfördraget, hade Armenien genom fördragets undertecknande även accepterat den förstnämnda och understöddes dess anhållan om inträde med eftertryck av Frankrikes representant M. Viviani den 1 december 1920. (Brasiljens, Greklands, Norges representanter och Lord Robert Cecil understödde likaledes å utskottsbehandlingen. intagningen, som emellertid på grund av Englands motstånd uppsköts) . Estland, Lettland, Lithauen, Georgien och Armenien fingo alla det gemensamma svaret, att "förhållandena icke tillåte assemblen att ännu fatta definitivt beslut" beträffande

deras inträde i förbundet.

Alltsedan fredskonferensen hade Armenien en officiell delegation i Paris, som hade rättighet att utfärda pass. På grund av Turkiets protester efter Lausanne-freden indrogs denna delegation officiellt och erhålla de vita armenierna nu genom de franska myndigheterna av folkförbundet för ryssarna antagna, s.k. Nansen-pass, varvid vederbörande dock betecknas såsom varande av armenisk nationalitet och den tidigare officiella delegationen lämnar till polismyndigheterna sitt privata utlåtande om den passökande.

Den ryska delen av Armenien blev proklamerad som sovjetrepublik den 29 november 1921.

Georgien anfölls, som bekant, av röda arméen via Armenien och en sovjetrepublik proklamerades därstädes i februari 1921.

I oktober 1922 bildades Transkaukasiska federativa sovjetrepubliken, som ingick i december d.å. uti Sovjetunionen. Dessa sistnämnda tvänne händelser: Georgiens ingående i Transkaukasiska federationen och denna sistnämndas anslutning till Sovjetunionen minskade självfallet ansenligt den självständighet, om vilken Tschitscherin på Genuakonferensen, maj 1922 förklarade, att den var fortfarande bestående trots Georgiens sovjetisering. Det ryska regementet framkallade icke allenast de georgiska nationalisternas motstånd, utan även de georgiska kommunisternas de s.k. "uklonisternas" missnöje. (Till de senare hör exempelvis ^{handels} ~~ingenjör~~ rådet vid Sovjetambassaden i Paris Mdivani, som varit två år i Berlin innan han förflyttades till Paris.)

Den inre stämningen i Georgien torde vara sålunda både rysk- och sovjetfientlig. Detta lär enligt uppgift blivit konstaterat av en tjänsteman vid engelska utrikesministeriet, som gemensamt med den brittiska representanten i Moskva Hodgson för ett år sedan besökte landet och senare avgivit till Foreign Office en för Georgiens

självständighetsvänner mycket gynnsam rapport. Därjämte torde en f.d. tysk generalkonsul (Baron Wesendunk .) förbereda en vidlyftigare publikation om Georgiens antikommunistiska självständighetssträvanden.

Den kommunistiska regimen i Georgien förföljer, på samma sätt som i Ryssland, de bildade klasserna, så att inom landet ett kulturellt tillbakagående är skönjbart i trots av att kommunisterna gynna den georgiska nationella kulturen genom användning av georgiska som undervisningspråk såväl i mellanskola som Universitet. (Den lägre undervisningen skedde på georgiskt språk redan under tsartiden.)

Alla högre tjänstemän - kommissariatets representanter - äro ryssar och den transkaukasiska federationens officiella språk är ryska. Genom dessa omständigheter råder schism mellan Georgien och Moskva på samma sätt som exempelvis mellan Ukraina och Moskva samt mellan alla icke ryska republiker och de centrala sovjetmyndigheterna. Dessa senare ledas emellertid efter de senaste personskiftena av Rysslands verkliga diktator av georgisk nationalitet Staline. (Djungaschvili)

Det påstås t.o.m. såsom en paradox att Lenin i sinom tid var stark tack vare Staline, vilken torde vara en man av oklanderlig vandel och personlig oegennytt. Såsom även minister Hackzell rapporterat, hava de judiska kommissarierna Sinovjev, Kamenev m.fl. nu undanträngts och III internationalen, som ledes av Sinovjev, har överallt i världen lidit nederlag. Den kinesiska revolutionen har framkallats och ledes visserligen från ryskt håll men i själva verket torde georgiern Staline och armeniern Karahan (Sovjetambassadör i Peking) vara revolutionens verkliga ledare och icke - såsom allmänt antages - III internationalen.

Självfallet äro varken Staline eller någon av Sovjetväldets övriga maktägande rättrogna kommunister. De hava insett, att den kommunistiska regimen måste främst i ekonomiskt avseende reformeras, och pågå reformerna med relativ snabbhet men de styrande i Moskva inse samtidigt, att Ryssland måste regeras med diktatorisk

makt i synnerhet sedan sovjetregeringens nationalitetspolitik väckt de många icke-ryska sovjetrepublikernas decentralisationssträvanden. Dessa äro tydligt skönjbara exempelvis i Ukraina (jmf. franske ministrerna i Bukarest uttalande enl. min rapport N° 154 sid. 10) som eftersträvar mycket större ekonomisk autonomi än det f.m. besitter. Sovjetkommisariern Marstades Petrovskij, som efterträtt den nuvarande sovjetambassadören i Paris Rakovskij, är i ständig konflikt med centralstyrelsen.

Sovjetregeringen, vars ekonomiska politik kraftigt evoluerar, kan emellertid svårligen tillåta demokratiska reformer i Ryssland, utan vidhåller som känt sin diktatoriska makt. Skulle på grund härav en kris uppstå, bleve utgången, beroende på den röda arméens hållning, antingen militärdiktatur eller anarki -. Vid en eventuell kris komme i varje fall de icke-ryska federativa beståndsdelarna av Sovjetunionen att spela en betydande roll. Det är med hänsyn härtill som Rysslands grannar och bland dessa även Finland böra uppmärksamt följa med de icke ryska nationaliteternas autonomistiska strävanden. Finland har direkt intresse härvid med hänsyn till Ostkarelen, men det är för vår framtida politik gentemot Ryssland av utomordentlig vikt, att därjämte exempelvis följa med den georgiska frågan. Denna skiljer sig från den Ukrainska såtillvida att ehuru de båda länderna tidigare varit självständiga, den Georgiska självständigheten varade längre (till kejsar Alexander I:s tid) än den Ukrainska. Det Georgiska folket är i etnografiskt avseende mycket homogent och dess nationalitetssträvanden hava aldrig kunnat av det ryska väldet kvävas, då däremot i Ukraina något allmännare nationellt medvetande tidigare knappast existerat utan håller detsamma på att vakna, såsom mångenstädes i de icke ryska sovjetrepublikerna. Det torde i Ryssland finnas sådana nationaliteter, som aldrig ägt något eget alfabet, men som nu skaffat sig ett sådant. I Moskva utkommer en tidskrift "Schurnal

Nationaljnostej", som jag tyvärr icke kunnat komma över här i Paris, men varur enligt uppgift synnerligen intressanta uppgifter kunna erhållas om de icke ryska nationaliteternas utveckling.

Sovjetunionen består f.n. av följande republiker

1) ryska federativa,	4) Ukrainska,
2) vitryska,	5) Ushekska,
3) transkaukasiska federativa	6) Turkmenska.

Av dessa består den Kaukasiska federationen av tre republiker och är den ryska federativen indelad i 13 autonoma gebiet samt 9 autonoma republiker, som utbrutits på etnografisk grund. Denna delning är underkastad ständiga förändringar och förskjutningar, som endast med svårighet kunnat av utomstående följas, men torde differentieringen, som sagt, mest ske på nationell grund.

Så t.ex. består den Georgiska sovjetrepubliken av tvänne autonoma republiker (Abhas'ska och Adjar'ska) av ett autonomt gebiet (Sud Osetinska). Den Karelska autonoma sovjetrepubliken bildades 25 juli 1923.

Sedan Sovjetryssland erkänts av nästan alla Europas länder, kommer ett öppet ideellt bekämpande ^{av/} den kommunistiska Sovjetregimen att väsentligt försvagas i världen och kommer Georgiens kamp för återvinnandet av sin förlorade självständighet att vara av utomordentlig principiell betydelse såväl för den icke ryska nationaliteternas ställning inom Sovjetunionen, som för alla Rysslands västra grannar.

Jag har i en hel serie rapporter behandlat denna fråga tidigare och enär Georgiens legation i Paris är den enda yttre officiella kvarleva av Georgiens självständighet, är det onekligen även ett finskt intresse att densamma finge fortbestå. Jag har haft anledning att med eftertryck framhålla min avvikande åsikt om den deklaration, som för c. ett år sedan å Finlands regerings vägnar gjordes i den Georgiska frågan och som enligt min övertygelse varit ett avsteg från

den klara linje vi i frågan av denna art böra följa.

Georgiens härvarande minister Tschenkeli har nyligen konfidentiellt meddelat mig, att han ämnar försöka få det Sovjet-Georgiska fredsfördraget inregistrerat i Geneve. Han har av den franska ministerpresidenten Briand, som var ordförande i ambassörskonferensen och fransk regeringschef när Georgien erkändes de jure i januari 1921, erhållit löfte att han icke komme att samtycka till legationens slopande. Socialisterna Renaud, Paul Boncour m.fl. bevara enligt Tschenkeli sin orubbliga trohet gentemot Georgiens sak och den Belgiske ministerpresidenten har genom ett tal i parlamentet under senaste sommar förklarat, att Belgien icke erkänner Sovjet innan den Georgiska och den Armeniska frågan erhållit tillfredsställande lösning. (Jäfr. min rapport 151 sid 27-29)/ M. Vandervelde besökte som bekant Paris efter Locarnomötet och var han då en kväll georgiernas i Paris gäst. Den franska kammarpresidenten f.d. premierministern Herriot har likaså avgivit åt Tschenkeli lugnande förklaringar betr. bibehållandet av legationen.

Vi kunna självfallet icke diplomatiskt aktivt gagna Georgiens sak. Emellertid böra, enligt min övertygelse, den Georgiska frågan och de icke-ryska nationaliteternas ställning inom Sovjetunionen, intressera Finlands regering och även vara för våra diplomater i utlandet bekanta, på det att vi vid eventuellt internationell diskussion av desamma bliva förberedda för bevakandet av ett gemensamt intresse. Mig veterligen hava inga av mina rapporter om Georgien delgivits legationerna.

Georgiens minister närvar å den diplomatiska middag, som republikens President gav den 27 januari och till vilken även Sovjetrysslands representant, som icke är ryss, utan att döma av namnet Davtjan antagligen armenier, var inbjuden som chargé d'affaires.

Jag har ingen statistik över nationaliteternas i Ryssland fördelning till hands, men torde av de c. 140 miljoner, som f.n. utgöra sovjetunionens folkmängd, knappa 50 miljoner utgöras av storryssar. Betänker man denna omständighet samtidigt som man tager hänsyn till de icke ryska nationaliteternas, enligt uppgift, ganska allmänna separatistiska decentralisationssträvanden, framstår främst det aggressiva hotet från Östern i helt annat ljus än om man skulle hava att göra med en nation av 140 miljoner individer. Samtidigt framstår för Finlands regering tydligt de riktningelinjer, som borde främst följas vid den upplysningsverksamhet, vilken av mig förordades i min senaste rapport. Sprida vi bland Georgier, ukrainare, ^{vitryssar}/tatarer och självfallet främst bland Ostkarelare sådana upplysningar om vårt land, som kunna gagna resp. nationaliteter i dessas autonomistävanden, kan detta lända både dem och oss själva till gagn. För sådana uppgifter vet jag av egen erfarenhet att resp. nationaliteters representanter äro utomordentligt tacksamma. Denna upplysningsverksamhet om förhållandena i Finland gagnar emellertid även vårt land, som därigenom vinner förståelse och sympati bland sådana element inom Sovjetunionen, som kunna antagas att skola motarbeta en imperialistisk, från Moskva dirigerad aggressiv politik.

Det andliga föreningsbandet inom Sovjetunionen har som bekant efter oktoberrevolutionen varit tron på kommunismens allensamliggörande verkan och ^{på} nödvändigheten av samarbete för framkallande av en världsrevolution. När Lenin, Staline m.fl. erkände Finlands självständighet (Staline var då kommissarie för nationaliteterna) lancerade de omedelbart därpå uppropet till Finlands proletariat om att detta måtte befria sig från sin borgerliga regering samt återförening med den kommunistiska sovjetunionen. Såsom förhållandena sedan dess utvecklats sig kan man knappast antaga, att ukrainska kommunister, som

emancipera sig från Moskva, kunde med övertygelse kämpa exempelvis i Ostasien för vinnande av några storryska mål, ty tron på kommunismens möjligheter att segra i världen har förlorat fanatismens glöd. Alla Rysslands muhammedaner, vilka uppgå till flere tiotal miljoner äro, såsom minister Hajekzell ofta framhållit, inga trogna anhängare av Moskva och Kazantatarernas ledare hava vid besök i Finland 1918-1919, då jag var utrikesminister, samt senare här i Paris, för mig framhållit vikten av samarbete med Finland i.o.f. motarbetandet av rysk förtryckspolitik. Det tsaristiska Ryssland hade genom sin politik lyckats hämma och kväva de nationella strävandena hos de flesta icke ryska folken, som levde inom kejsardömet's gränser. Trots storrussarnas klena förmåga att organisera och styra, förslog denna dock till att förmå enskilda polacker, balter m.fl. att hjälpa till vid det väldiga rikets sammanhållning och organisation, och även nu synes icke ryska element intaga ledande poster såväl som styresmän (Staline, Dserjinsky, Trotskij m.fl.) som i egenskap av diplomater, Rakowkij, Karahan, Kopp m.fl. Skillnaden mellan Tsarrysslands och Sovjetunionens inre struktur till följd av Sovjetregeringens nationalitetspolitik bör emellertid om denna faktiskt lett till väsentliga separatistiska strävanden - vid vårt förhållande gentemot Moskva och gentemot Sovjetunionens övriga beståndsdelar på det allvaligaste beaktas.

Västeuropeiska staters strävan att reglera sina inbördes relationer kunna icke tjäna Finlands regering som förebild vid dess politik gentemot grannen i öster utan måste vi på grund av noggrant kontrollerande insikter om densamma utfinna för vår politik riktninglinjer, vilka senare kunde tjäna som exempel åt Västeuropa.

Speciellt i Frankrike är man mycket fallen för att uppfatta Sovjetunionen som ett enhetligt rike och den Georgiska legationens

avskaffande komme att vara en regeringens bekräftelse på att Sovjet-ambassaden ensam äger rätt att representera även Georgiens folk. Tidningen "La Volonté" innehöll ^{här om} ~~såsom~~ en lång artikel den 15 januari och ställde sig fullständigt på Sovjets ståndpunkt.

Den såsom sakkunnig för osteuropeiska förhållanden ansedd generalen Le Rond, vilken varit högkommissarie i Oberschlesien och dessförrinnan varit marskalk Fochs politiska rådgivare under fredskonferensen, besökte mig nyligen och framhöll såsom sin åsikt om Ryssland att detsamma hyser en latent-potentiell krigsfara. Jag framhöll för honom huruom den röda arméen består till största delen av formationer, där bonde-elementet är ^{dominerande} ~~större~~, men att företrädesvis i huvudstaden truppdelar äro stationerade, där stadsproletariatet och industri-arbetarena äro förhärskande, enär sovjetregeringen enligt uppgift icke kan lita på bondesönernas tillgivenhet. Jag påpekade tillika de heterogena nationalitetsförhållandena inom Ryssland ävensom att enligt uppgift, en viss separatism vunnit i styrka under senaste år, vilket väsentligt reducerar den potentiella krigsfarans dimensioner. Generalen erkände riktigheten av dessa invändningar och ansåg såsom troligt, att Sovjetryssland kunde i förtvivlan gripa till svärdet för att därmed kunna hoppas vinna de framgångar det icke lyckas uppnå på fredlig väg. Samme general Le Rond framhöll för mig i fjol möjligheten av ett krig för Bessarabiens skull (Jmfr. min rapport N° 144 sid. 35).

Den på Bessarabiens gräns befintliga, under 1924 bildade Moldauiska autonoma sovjetrepubliken utgör en del av den Ukrainska republiken. Det vore för vår regering tvivelutan av stort intresse att erfara närmare detaljer om den Ukrainska och Vitryska republikernas inre förhållanden, vilket emellertid icke kan ske genom legationen i Moskva, utan snarare genom Berlin, Warschau eller Riga, ty vår le-

gation i Moskva kan svårligen utan att kompromettera sig stå i förbindelse med Ukrainska separatister. Båda nämnda republiker äro tillsammans med den ryska federativa republiken Riga fredens signatär-makter. Deras av Polen, genom Rigafreden uttryckligt erkända suveränitet ignoreras två år senare genom Polens samtycke till ambassadörkonferensens beslut om Polens gräns med staten Ryssland. (Jmf. min rapport 26 (sid. 7) och 128.) Genom de Ukrainska emigranternas upprepade klagomål till folkförbundet är det känt, att mer än 26 miljoner Ukrainare anses vara bosatta inom den ukrainska sovjetrepubliken, då däremot över sju miljoner ukrainare bo i Polen och Rumänien ~~och~~ samt påstås dessa senare göra anspråk på att i stöd av självbestämmerätten få förena sig med de övriga.

Den 12 augusti 1924 uppläste den nuvarande sovjetambassadören i Paris, Rakovsky å den anglo-ryska konferensen i London en deklara-tion, genom vilken han protesterade mot ambassadörkonferensens beslut av den 15 mars 1923 betr. Ostgaliziens införlivande med Polen, som enligt hans ord ^{skedde} ~~skedde~~ mot befolkningens vilja. Sålunda hava enl. R. 4 1/2 miljoner ukrainare i OstGalizien ställts i ett sämre läge än det, vari de befunno sig under Österrike-Ungern. Rakovsky påstod ^{underskrift} att vid/(ratificering) (2) av Rigafreden den 24 September 1921 Sovjet-ryssland och Ukraina högtidligt förklarade reservera sig betr. OstGaliziens nationella självbestämningrätt. Sovjet upprepade sin protest efter ambassadörkonferensens beslut av den 15 mars 1923 och Rakovskij's deklara-tion i London skedde i avsikt att ytterligare upprepa protes-ten. Mr. Lloyd George skrev i Daily Chronicle den 30 augusti 1924 att 2/3 av OstGaliziens befolkning i alla avseenden likna befolkning-
gen i ryska Ukraina. Om enligt Lloyd George ett bondeuppror en dag skulle uppstå i OstGalizien på samma sätt som i Irland, så frågar man sig hurvida Ryssland med korslagda armar komme att bevittna upprorets kvävande i sina bröders blod.

Vitryssland var under medeltiden en skild stat, som från början av XIII seklet var förenad med Lithauen. Mellan XV och XVIII seklet var den förenad med Polen. Efter Polens delning tillföll Vitrysslands territorium Ryssland, men behöll detsamma till medlet av XIX seklet delvis sina lagar och en viss autonomi inom administrationen (Memorandum till folkförbundet av 1 september 1924). Enligt samma aktstycke bildas f.n. 12 miljoner innevånare å 180 tusen kvadratkilometer sovjetrepubliken Vitryssland, då däremot 3 miljoner å 100 tusen kvadratkilometer tillhöra Polen.

Enär enl. 87:de artikeln å Versaillesfreden Polens östra gränser skulle dragas av stormakterna, beslöt sig ambassadrkonferensen den 8 december 1919 för en provisorisk gräns, den s.k. Curzonlinjen, som i huvudsak drogs väster om det vitryska området, vilket skulle, såsom vitryssarne framhålla, utgöra del av den statsunion, som uppkommit i. st. f. det ryska riket.

Vitrysslands representanter hava upprepade gånger protesterat mot Polens suveränitet över vitryska området samt yrkat på revision av ambassadrkonferensens beslut av den 15 mars 1923 med tillämpning av folkförbundspaktens artikel 19. (om revision av existerande fördrag.)

I samma ordalag formulerade petitioner hava till folkförbundet riktats även av Ukrainska delegerade. De hänvisa - på samma sätt som tyskarne göra det betr. Polens västgräns - till faktum, att "den internationella politikens nuvarande läge såtillvida skiljer sig från tillståndet före kriget, att folkförbundet enligt artikel 19 har möjligheter att genom fredliga åtgärder modifiera internationella situationer, vilkas bibehållande kunde leda till väpnad konflikt." (Petition av 20 sept. 1924).

Den Ukrainska och den Vitryska frågan är sålunda icke enbart

en inre sovjetrysk angelägenhet utan en fråga av internationell betydelse, som inverkar på Moskvas, Warschaus och Bukarests relationer.

Enligt vad Litauens delegerade å 6:te folkförbundsassemblen f.d. statsministern Galvanuskas meddelade mig i September 1925 är Sovjetrysslands politik i Vitryssland en farlig lek med elden, ty samtidigt som Moskva uppeggat vitryssarne på ryska sidan om gränsen att fördrå de Polen tillhöriga vitryska provinsernas anslutning till den vitryska sovjetrepubliken, framkallas den sistnämndas kraftigare självmedvetande och stärker dess emancipationssträvande i förhållande till Moskva. Samma politik följer sovjetregeringen i fråga om Bessarabien. På gränsen till detta har en av moldovaner befolkad Sovjetrepublik grundats, som lockar Bessarabiens moldovaner till sig och underhåller enligt uppgift en ständig antirumänsk agitation inom Bessarabien.

Genom internationella fördrag erkänd suveränitet i Ukraina, Vitryssland, Armenien och Georgien har under de senaste åren genom Sovjetregeringens åtgärder i dessa länder annullerats. Frankrike, som genom ambassadrkonferensens beslut i januari 1921 erkänt Georgiens suveränitet, har i trots av att det senare erkänt Sovjetunionens regering icke annullerat sitt åt Georgien givna erkännande. För att hålla riktninglinjerna för vårt förhållande till hiðhörande frågor klara anser jag för egen del, att vi trots den för o. ett år sedan avgivna deklARATIONEN böra hoppas, att även i fråga om Georgiens legation i Paris, folkförbundets principer följas. Ty hade Georgien - såsom det i december 1920, samtidigt med Estland, Lettland m.fl. anhöll - antagits till medlem av folkförbundet, skulle pakten i alla delar ~~XXX~~ bort vinna tillämpning, då dess suveränitet kränktes med den röda arméens hjälp. Jag betvivlar ej, att om Finland varit i tillfälle

avgiva sin röst 1920, detsamma skulle hava röstat för Georgiens intagande som medlem av folkförbundet ävensom att, skulle folkförbundet få anledning att framdeles behandla den georgiska eller andra icke ryska nationalitetens förhållande till Moskva, ingen oklarhet i Finlands ställningstagande trots eventuell rysk påtryckning skall vara rådande.

hänvisar

Jag hänvisar i övrigt till mina uttalanden i rapporterna 139, 140 et 141 och speciellt 139 sid 2-3 och 21-24 samt 150 sid. 9-13.

Över förslaget är beslutet enbart i riksdagen skall utgå permanent plats i folkförbundets råd. Överenskomna bestämmelser upptä vid utarbetandet av förslaget de ytterligare skede av de permanenta rådsmedlemmarnas antal. Sålunda kommer - såsom på annat ställe i denna rapport är nämnt - Polen att yrka på sådan plats i rådet som borde vara öppen för de östasiatiska övervakliga vid detta tillfälle och i denna riktning länge varit svårt.

Polen önskar att Rysslands intagande såsom ständigt medlem av rådet för I. O. F. bevarandet av enheten inom rådet och dess intagande som ständigt medlem. Den konservativa franska tidningen "Revue de Paris" uttrycker sig direkt för Frankrig (signatur Fortinax) genom att i "Nationale Revue" för den 1 januari en artikel, i vilken den gör påståendet, att - från Lovordfördragets utgångspunkt sett - flera naturliga makter grupperas enligt följande: 1) De naturligt eller faktiskt allierade: Storbritannien, Italien, Spanien, Polen. 2) Frankrike och dess vänskapliga: Belgien, Polen, Tjeckoslovakien, Jugoslavien, Rumänien. 3) De neutrala makterna: Spanien, Danmark, 4) Ryssland och dess vänskapliga.

Enligt de allierades uttalanden ligger det i deras intresse att de vilka grupperna inte beslutat om differensen mellan den franska och den ryska gruppen, önskar Fortinax att dessa fraktioner snarast kunna ett upptä

Folkförbundets förestående assemblé etc.

Tysklands anhållan om dess upptagande som medlem av folkförbundet väntas i dessa dagar och torde en assemblé sammankallas till början av mars, då folkförbundets råd enligt tidigare fattat beslut, skall sammanträda i Geneve. Röstningen om Tysklands intagande blir efter Locarnokonventionernas avslutning en ren formalitet, liksom även fattandet av beslut om att Tyskland skall erhålla permanent plats i folkförbundets råd. Däremot kunna meningsskiljaktigheter uppstå vid diskussion av frågan om ytterligare ökande av de permanenta rådsmedlemmarnas antal. Sålunda kommet - såsom på annat ställe i denna rapport framhålles - Polen att yrka på sådan plats i rådet och torde även Spanien jämte Brasilien förverkliga vid detta tillfälle sin i denna riktning länge närda avsikt.

Polen anser att Tysklands intagande såsom ständig medlem av rådet bör i.o.f. bevarandet av jämvikten inom rådet medföra även Polens intagande som ständig medlem. Den konservativa franska tidningens "Echo de Paris" utrikespolitiska direktör Géraud (signatur Pertinax) publicerade i "Baltische Presse" för den 1 januari en artikel, i vilken göres gällande, att - från Locarnofördragets ståndpunkt sett - böra samtliga makter grupperas enligt följande : 1) De rättsligt eller faktiskt skiljedömande: Storbrittanien, Italien, Amerika, Asien. 2) Frankrike och dess bundsförvanter: Belgien, Polen, Tschekkoslovakiet, Jugoslavien, Rumänien, 3) de neutrala makterna: Spanien, Schweiz, Danmark, 4) Tyskland och dess bundsförvanter.

Emär de skiljedömande staterna icke äro i stånd att med våld genomdriva sina beslut om differenser mellan den franska och den tyska gruppen, anser Pertinax att dessa främdeles endast komma att uppträda

som underhandlare samt eftersträva att återhålla den stat - Tyskland - som skall låta sväva det största hotet över folkförbundsrådet. Det enda verk samma medlet att råda bot på svårigheterna är enl. P. Polens upptagande som ständigt medlem av rådet.

Pertinax skriver "den stora territoriella process som Tyskland under närmaste år direkt eller indirekt skall försöka få till stånd - den s.k. korridoren, Oberschlesien, Lithauen - skall väl närmast angå Warschau regeringen. Nio tiondedelar av försöket att kullkasta den europeiska, år 1918-19 skapade ordningen, skola väl riktas mot Polen." Pertinax framhåller vidare att Polen är den enda av Locarno signatörerna, som icke är rådsmedlem. Detsamma är emellertid icke en tillfällig skapelse av 1918, utan en oundviklig grundpelare för det nya Europa. I rådet bör den blivande svarande parten likställas med den klagande och försättes Polen i den situation att detsamma framgångsrikt skall kunna försvara sina intressen, förenklas därmed även Franska regeringens motsvarande bemödanden.

Spaniens önskan, att bli ständigt rådsmedlem har motiverats med den stora roll det spanska moderlandet fortfarande spelar inom alla spanskatalande sydamerikanska republiker. Brasilien, vars språk, som känt, är portugisiska, önskar i sin tur, bli ständigt medlem såsom den största av de sydamerikanska republikerna och såsom ställföreträdare för U.S.A., vars genom pakten reserverade plats i rådet är obesatt.

Spanska ambassadören anordnade vid tidpunkten för Sir Austen Chamberlains nyligen timade besök i Paris en middag till dennes ära vid vilken folkförbundets generalsekreterare och flere medlemmar närvaro. Ambassadören Quinones de Leon har hittills alltid använts i förbundet såsom den franskvänlige medlaren, när en sådan behövts, varför hans namn ofta nämnts, men torde folkförbundet icke åtnjuta

någon särskild prestige i det land han representerar.

Polens, Spaniens och Brasiliens intagande, som ständiga medlemmar av rådet komme tvivelutan att stärka Frankrikes inflytande och det förefaller osäkert huruvida England skall samtycka härtill.

Om antalet ständiga medlemmar till 8, måste man därjämte räkna med möjligheten att deras antal efter U.S.A:s och Rysslands önskvärda inträde i förbundet komme att stiga till 10. Samtidigt uppstår frågan huruvida icke de årligen valbara medlemmarnes antal även borde bestämmas till större än det nuvarande (6). Folkförbundsrådet bleve därigenom en ganska tungrodd apparat ehuru den nuvarande högkommissarien i Syrien de Jouvenel vid samtal med mig för mer än ett år sedan framhöll att förbundsrådet utan svårighet kan vara lika talrikt som exempelvis franska regeringen. Diskussionen om dessa frågor å nästa assemblée kunde under vissa förhållanden bliva rätt livlig och beröra rätt ömtåliga storpolitiska förhållanden.

Tysklands inträde i folkförbundet medför förändringar även inom sekretariatet. Tysklands anspråk i den vägen torde vara större än vad man anser möjligt medgiva. Framst fordrar Tyskland en adjointpost hos generalsekreteraren och en direktörsbefattning. Det var tidigare fråga om att den till generalkommissarie i Danzig utnämnde juridiske direktören Van Hamel skulle efterträdas av en tysk. Emellertid väckte förslaget motstånd emär man var rädd, att lämna tolkningen av fördrag m.m. åt en tysk jurist. Efter många överläggningar torde det senare hava beslutits att uppsäga den politiske direktören, fransmannen av judisk börd, Mantoux, som skulle efterträdas av en japanes och en tysk generalsekreterare adjoint skulle erhålla de funktioner, som f.n. innehavas av japanaren Nitobe, vilken ämnar avgå.

Ombytet av politisk direktör i sekretariatet är ett faktum av stor betydelse, ty den hittillsvarande direktören Mantoux har

tagit en verksam del i i Ösningen av de politiska frågor, som folkförbunderådet behandlat och för vilkas beredning han varit särskilt lämplig genom sin omfattande historiska och politiska förbildning. vid ett engelskt universitet
M. Mantoux var universitetsprofessor i historie och fungerade under fredskonferensen som tolk å de intima sammankomster, som Herrar Wilson, Lloyd George, Clemenceau och Orlando hade i Paris under 1919. Han känner sålunda såsom knappast någon annan samtliga fredstraktater och dessas anda. Vid Alandsfrågans, Wilnakonfliktens, Oberschlesiska frågans m.fl. behandling har hans åsikt oftast varit avgörande. Efterträdes han nu av en japan, som trots goda kunskaper om europeiska förhållanden knappast komme att kunna fatta eventuella problems psykologiska sida, kunna därmed framtida konflikters behandling kompli-
ceras.

Mantoux's avlägsnande torde därjämte stå i sammanhang med att Sir Eric Drummonds främste medhjälpare Avenol - även denne fransk jude - icke kommit särskilt väl överens med Mantoux. Sålunda hölls denne sistnämnda på avstånd av Avenol, som under Mosulfrågans behandling själv ersatte Sir Eric Drummond (vilken ansåg sig jävig) och anlidade Mantoux endast såsom ett slags sekreterare, vilket kränkte Mantoux's ambition.

M. Mantoux var under Alandsfrågans behandling så deciderat på vår sida att svenskarne vid ett tillfälle t.o.m. betecknade honom såsom partisk, och har han även senare hjälpt mig vid många tillfällen, där det varit fråga om Finlands intressen. "Atlas över Finland" har i fem års tid varit tidtals den enda bok, som legat på hans divanbord i sekretariatet och har han för många mindre och större nationers representanter förordat utgivandet av ett liknande statistiskt arbete över resp. land. Hans avgång den 31.XII.1926 från folkförbundessekretariatet måste därför från finsk synpunkt på det högsta beklagas,

enär hans opartiskhet, utomordentliga intelligens och omfattande kunskaper gjorde honom särskilt lämplig för den svåra post han sedan 1920 beklätt. Proportionalitetsprincipens stränga tillämpning på sammansättningen av sekretariatet, är i betraktande av förbundets heterogena sammansättning en farlig princip, ty genomföres denna och antalet sydamerikanare, asiater och afrikanare ökas, så komme därmed sekretariatets kompetens och arbetsförmåga att därav röna ogynnsamt inflytande.

Såsom juridisk direktör hoppas man kunna erhålla den framstående brasilianska juristen Alvarez, vilket otvivelaktigt med hänsyn till dennes utomordentliga förmåga vore en vinning för sekretariatet. I pressavdelningen, vars direktör är fransmannen Comert torde det vara fråga om att anställa en tysk subdirektör.

Såsom jag redan tidigare framhållit, måste Tysklands inträde i folkförbundet anses komma i mycket väsentlig grad påverka förbundets framtida verksamhet. Ganska allmänt förmodas inom franska politiska kretsar att även Rysslands inträde kan betraktas som en tidsfråga, vilket även i sin mån komme att inverka på förbundets karaktär.

Den planerade komitens förberedning av avrustningskonferensens sammanträde kommer antagligen att uppskjutas ehuru ingen stat hittills velat taga på sig initiativ för uppskovet. Chefen för franska utrikesministeriets folkförbundsavdelning, greve Cläuzel framhöll för mig redan 12 januari, att Frankrike icke önskar uppskov, enär detsamma är fullt förberett. Emellertid torde önskan om uppskov, såsom Tschecoslovakiets minister framhöll för mig den 30 januari bero på att då datum för komitens sammanträde bestämdes till 15 februari, man beräknade att Tyskland därförinnan bleve medlem av förbundet. Enär Tysklands inträde uppskjutits, förklaras även uppskovet för komitens sammanträde såsom naturligt. Denna förklaring är visserligen sökt,

men torde emellertid av kollektiv anhållan om uppskov till 15 maj, motses av flere stater, vilken anhållan självfallet kommer att bifallas.

Folkförbundets internationella institut för intellektuellt samarbete har den 16 januari högtidligt invigts i Paris. Franska regeringen, som genom ett årligt bidrag av två miljoner francs åtagit sig att underhålla institutet, har till dettas förfogande ställt en utmärkt lokal i "Palais Royal". Av övriga medlemmar i folkförbundet bidrager endast Polen (med 100.000 francs.) Enligt uppgift hava alla stater inbjudits att utnämna ständiga delegerade vid det internationella institutet och torde även ett antal stater hörsummat inbjudningen.

Institutets organ äro 1) en kommission av 14 medlemmar, till vars ordförande valts den holländska fysikern Lorentz, 2) en direktionsskommitté, som sammanträder varannan månad och som består av fem till under 1) nämnda kommission hörande medlemmar. Såsom direktionsskommitténs ordförande fungerar f.d. konseljpresidenten, nuvarande krigsministern "matematikern Painlevé, 3) Institutets personal. Såsom direktör är fransmannen Julien Luchaire anställd och generalsekreterare är Emile Bremond - ävenledes fransman. I institutets sju sektioner äro chefsplatserna fördelade bland följande nationer: England, Polen, Tyskland, Chili, Belgien, Spanien, Italien.

Paris, den 30 Januari 1926.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

Ministeri Enckellin raportti no 158.

Berlin.

10/2 1926.

Légation de Finlande
3, rue Clément Marot, VIIIe.

Paris, helmikuun 12 p:nä 1926.

N° 173

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 8/217 Sal. D. 10 26.		
18/2-26.	7	LVL
S.	CB.	ASIA

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Ministeri Enckell'in raportti N° 158.

Lähetystö kunnioittaen ohellisena lähettää 5 kappaletta Ministeri C. Enckell'in raporttia N° 158 helmikuun 10 p:ltä 1926:

Förestående fransk-ryska underhandlingar.

Ministeri Enckell pyytää, että yksi kappale raportista toimitettaisiin Tasavallan Herra Presidentille.

Lähetystösihteeri

Arne Wirtmaa

№ 8/217 Sal. D. 10 26.

18/2-26.	№	Lit.
	OBASTO	ASIA

MINISTER ENCKELL'S

RAPPORT

N°158

av den 10 februari 1926.

Innehåll:

Förestående fransk-ryska underhandlingar..... sid. 1 - 11.

UKÖ
STERIO
8/217 Sal O. 1926.
18/2-26

FÖRESTÅENDE FRANSK-RYSKA UNDERHANDLINGAR. - Å franska utrikesministeriet hava förberedelser träffats till de underhandlingar, som enligt uppgift skola vidtaga omkring den 22 dennes då den ryska delegationen beräknas bliva fulltalig i Paris.

Franska regeringen har tillsatt en delegation under minister de Monzies ordförandeskap med trenne viceordförande: f.d. ministern Dalbiez, senatorn Dausset, som presiderar finanskommissionen, och deputeraden Bastid, som blir ordförande i den juridiska kommissionen. Denna sistnämnda kommer att genomgå alla de internationella konventioner, som före kriget existerat mellan Frankrike och Ryssland, i avsikt att utreda vilka överenskommelser ännu äro gällande. Förarbeten härför pågå å utrikesministeriet, där Herrar Basdevant (biträdande juriskonsult å utrikesministeriet och jurisprofessor vid Paris' universitet) samt M. Harismendy (ministre plenipotentiaire och subdirektör å Quai d'Orsay) äro ^{ssel}synt satta därmed.

Den franska delegationens generalsekreterare är M. Labonne f.d. konsul och senare legationsråd i Moskva. Till delegationen, som står under utrikesministeriets generalsekreterare (ambassadören) Philippe Berthelots ledning, höra subdirektören minister Seydoux (f.d. ledare för handelsavdelningen å Quai d'Orsay) samt direktören vid handelsministeriet M. Daniel Serruys.

Såsom synes hava de mest kompetenta personligheterna sammanförts inom delegationen, som bereder sig till mödosamt och långvarigt arbete. Stämningen inom regeringskretsar

är med hänsyn till de under senaste månader bekantvordna ryska officiella och officiösa förklaringarna, snarare pessimistisk, och misstroendet till den ryska delegationens ordförande ambassadören Rakovsky temmeligen allmänt.

De blivande underhandlingarnes centrala fråga - Sovjets förhållande till Rysslands statskund - intresserar nu som förr den allmänna opinionen och regerings delegationen kommer att främst egna denna sin uppmärksamhet. Enligt vad en deltagare å finanskomitens sammanträde, som den 8 februari förberedelsevis behandlade skuldfrågan å Quai d'Orsay, meddelade mig, torde ryssarne erbjuda att anslå 20 miljoner guldrubel om året i Sovjetunionens budget för betalning åt de franska obligationsinnehavarna. Denna summa, som utgör c. 5 % av vad Ryssland borde betala, skulle lämnas till franska regeringen för att av denna sistnämnda fördelas. Sovjetregeringen skulle emellertid icke erkänna statskunderna. Den franska regeringen, som synes vara mycket angelägen om att komma till en uppgörelse, anser sig emellertid icke kunna officiellt frångå sin principiella ståndpunkt om att lånen måste av Rysslands nuvarande regering erkännas. Vad beträffar åter uppgörelsen om avbetalningarnes och räntans å lånen reduktion, är man på franskt håll rådd att genom överenskommelser med Sovjetregeringen prejudikat skapas för även f.d. ryska provinsers andel i Rysslands statskund. Man anser nämligen att de stater, som helt eller delvis bildats av f.d. ryska provinser, kunna relativt bättre betala de franska fordringsägarna än Sovjetryssland.

Enligt vad ovanomtalade deltagare å finanskomitens

sammanträde av den 8 februari meddelade mig, erkänner Frankrike icke fredsfördragens mellan Sovjetryssland och dess västra grannar bestämmelser om de sistnämndas förhållande till Rysslands statskuld. Därmed torde franska regeringen hava officiellt tillkännagivit resp. ryska grannländers regeringar. Sålunda torde Polens och Frankrikes regeringar vara ense om att Polen gentemot Frankrike ansvarar för sin andel av Rysslands statskuld. Polen är f.ö. bundet genom en motsvarande bestämmelse i Versaillesfördraget mellan Polen och stormakterna av 28 juni 1919 (art. 21).

Sovjetregeringen är medveten om denna Frankrikes ståndpunkt till fredsfördragen mellan Sovjet och dess grannar och utnyttjar situationen öppet kränkande nämnda fördrags bestämmelser. Sålunda meddelade mig en person, som läst det memorandum betr. ryska skuldfrågan, vilket under senaste sommar överlämnats av dåvarande ambassadören Krassine till f.d. ministern Dalbiez, att såsom första eller andra punkt i nämnda memorandum upptages nödvändigheten att fastslå, vilken del av Rysslands skulder proportionellt faller på från Ryssland efter 1914 avskilda delar. För Frankrike ställer det sig emellertid mycket svårt att underhandla, om Polens, Rumániens (Pariserkonventionen av 28 okt. 1920 art. 8.), Lettlands m. fl. andel av en statskuld, som icke erkännes av Sovjetregeringen. Å andra sidan - även om statskuldens fördelning på f.d. ryska kejsardömet's skilda delar skulle kunna ske, eventuellt genom folkförbundets i fördragen med Polen och Rumánien förutsedda medverkan - ställer det sig svårt för

Frankrike att medgiva Ryssland en reduktion därav, som icke vore automatiskt tillämplig å Polens, Rumániens m.fl. andel, i trots av att dessa länders nuvarande betalningskapacitet erkännes vara större än Sovjetrysslands. Vad det sistnämndas betalningsförmåga beträffar, har Tsarrysslands f.d. finans och premierminister (numera bankdirektör i Paris), greve Kokovtzeff nyligen hållit ett föredrag inför "Union franco-russe," (en förening jämförbar med exempelvis l'Association France-Pologne), varvid enligt uppgift framhölls Rysslands absoluta oförmåga att under nuvarande förhållanden betala sina skulder. Greve Kokovtzeff torde hava framhållit Sovjetregeringens löften i den vägen såsom ohållbara och endast egnade befordra spekulationen i de ryska statsobligationerna. Greven analyserade - även negativt - möjligheten för utländska koncessionärer att förtjäna på de av Sovjet erbjudna koncessionerna samt framhöll, att den ryska bonden nu betalar femdubbla skatter i förhållande till sådana före kriget. Föreningens ordförande, representanten för staden Paris i deputeradekammaren, lutheranska pastorn Edouard Soulié framhöll i ett inledningstal, att de franska fördringsägarna stodo inför absolut tomrum och tackande föredragaren sade M. Soulié, att greven på ett lysande sätt bekräftat detta faktum. Å föredraget närvaro M. Poincaré och flere betydande franska politiker, ty greve Kokovtzeff åtnjuter såväl häger- som vänsterkretsars förtroende. Betecknande för situationen är att inga vänsterblad och ej heller något av de i regeln regeringsvänliga stora informationsbladen innehållit uppgifter om greve Kokovtzeffs föredrag. Den enda tidning, i vilken jag funnit

referat därav är "Journal des Débats" (8.I.1926.). Emellertid är, såsom jag nämnt, pessimismen beträffande möjligheterna att nå resultat stor inom delegationens egen krets. Sålunda döljer f.d. ministern Dalbiez icke sina tvivelomål beträffande det möjliga resultatet ävensom sitt misstroende gentemot Bakovsky. Misstroendet till Ryslands ekonomiska förhållanden har ökats genom att flere större beställningar hos franska industrifirmor av traktorer m.m. annullerats, men torde detsamma inom affärskretsar icke på långt när vara allmänt. Sålunda torde flere firmor samtyckt till anse- nliga handelskrediter och den handelsministeriets ledande kretsar nära stående f.d. konsuln greve de Chevilly meddelade mig för mer än en månad sedan, att ryssarne troligen komme att lyckas i sina ansträngningar att erhålla en handelskredit å c. 300 miljoner francs. Greven motiverade detta med önskvärdheten att sammanföra och överblicka de handelskrediter, som medgivas på olika håll och vilkas totalsumma lätt kunde utan centraliseringsåtgärder bliva större än önskvärdt vore. Huruvida denna motivering håller sträck är en annan fråga, ty en av franska regeringen åt det ryska handelsmonopolet beviljat kredit på 300 miljoner komme knappast att kunna hämma utan snarare befordra mindre privatkreditens erhållande. Vare härmed huru som helst, tyda alla tecken på att intresset för handelsrelationer med Ryssland vaknar och detta underlättar i sin mån för regeringen att samtycka till eventuella kompromisser å den blivande konferensen.. Den i Paris utkommande ryskspråkiga Sovjetofficiösen: "Le Messager russe de Paris" har inledt en polemik med emigrantbladen om den ryska skuldfrågan. Emi-

grantbladen fordra ett de jure erkännande av Rysslands statskund däremot förklarar sovjetofficiösen, att annullering av Tsarrysslands skulder varit icke enbart ett tillfredsställande av de från tsarregimen befriade folkens djupa nationella samvete, utan även utgjort en reell politisk bas för konkret och saklig lösning av denna fråga. "Sovjetunionens folk, säger officiösen, känna ej och kunna icke känna moraliskt ansvar för skuldförbindelser, som tsarregeringen iklädt sig mot folkets vilja för genomförande av sin tränga klasspolitik, vilken stod i strid med Rysslands verkliga behov och intressen".

Det gäller enligt samma blad "att finna en kompromiss och Sovjetunionens nuvarande beredskap att utfinna för båda parterna acceptabla former för skuldfrågans reglering utgör ingalunda någon motsägelse till Oktoberrevolutionens dekret" (om skuldernas annullering).

Sovjetbladet beskyller emigranterna dels för att dessa vilja utpressa från Ryssland största möjliga summor i. o. f. betalning av gamla skulder, dels för att emigranterna vilja förhindra skapandet av vänskapliga relationer mellan Sovjetunionen och Frankrike och främst åstadkomma den fransk-ryska konferensens avbrott. (10 febr. 1926.)

Mycket betecknande är ett uttalande av den franska socialistledaren Leon Blum, som publiceras i Kerenskijs tidning "Dni" för den 10 februari. Leon Blums meddelande är betydelsefullt icke blott med hänsyn till hans ställning inom partiet och inom den nuvarande vänsterkartell-majoriteten utan även i betraktande av hans nära personliga relationer till den egentliga ledaren av Frankrikes nuvarande utrikespolitik generalsekreteraren, ambassadören Philippe Ber-

thelot. Dessa herrar bo i samma hus vid Boulevard Montparnasse och anses vara mycket intima vänner. Leon Blum framhöll, att konferensens underhandlingar måste ställas på rent praktisk grund. "Principerna hava härvid föga utrymme enär frågan om de summer, som tillkomma den franska staten, synbarligen icke komma att beröras. Det är mycket antagligt, sade M. Blum, att massan av de franska obligationsinnehavarna, som redan förlorat hoppet om att återfå sina besparingar, skall villigt samtycka till hålst någon vital kompromiss. Hela frågans kärnpunkt är att kompromissen blir livskraftig. Om Sovjetregeringens garantier bliva verkligen seriösa, skall franska regeringen under allmänna opinionens påtryckning villigt tillmötesgå Sovjetregeringen. I samma sammanhang sade M. Blum, att man kan tänka sig den ena eller andra formen av handels- eller bankkredit, men bolsjevikerens hopp om lån i Frankrike äro sjelvfallet utopistiska. En lång tid måste förgå innan man i Frankrike med hänsyn till gjord erfarenhet kan allvarligt dryfta idén om möjligheten att anförtra sina besparingar åt Ryssland. M. Leon Blum avslutade intervjun med orden "Jag blir personligen tillfredställd om underhandlingarne avslutas lyckligt, men jag måste erkänna att jag icke vågar tro därpå. Enligt min uppfattning har den ryska frågan inom Frankrikes opinion träd i bakgrunden i kraft av en hel rad händelser, som vi genomleva!"

I ovanstående uttalande framhålles sålunda, att franska regeringen vid den förestående konferensen icke har för avsikt att beröra frågan om de s.k. interallierade skulderna och att sålunda även frågan om randstaternas förhållande till Rysslands s.k. krigsskuld icke kommer att behand-

las. Vidare antydes att regeringen under opinionens påtryckning ämnar avstå från principiell diskussion och enbart eftersträva solida garantier för de franska obligationsinnehavarnes tillfredsställelse. Därvid förutsattes tillika möjligheten av handels- och bankkrediter åt det ryska monopolet för utrikeshandeln.

Kraftiga uppmaningar uttalas från kommersiella kretsar om att följa Tysklands exempel vid träffande av handelsöverenskommelse med Ryssland - åsidosättande politiken. Sålunda skriver den stora kommersiella tidskriften "Les Echos" den 10 februari: "Vi sluta ögonen för att icke se i andra ändan av Europa Ryssland, som med sitt rika Donetsområde, sitt svartmyllegebit i Ukraina, sina petroleumkällor i Kaukasien, sina skogar och gruver i Sibirien representerar trots allt en av de mäktigaste ekonomiska faktorerna i världen". Tidskriften framhåller, att Frankrike, om det fortsätter att leva i kommersiellt avseende som hittills, skall, så snart franc'en stabiliseras, stå inför en kris av överproduktion kanske större än alla hittills kända. Frankrike bör därför ekonomiskt närma sig till Tyskland samt framför allt till Ryssland, var över 100 miljoners befolkning producerar för den franska industrin oundgängliga råmaterial och kan köpa fabriksalster, för vilka avsättningsmarknaderna bliva städse trängre. Det tysk-ryska handelsfördraget har enligt "les Echos" åsikt tillkommit endast tack vare parternas strävan att åsidosätta de politiska och finansiella spörsmålen, som icke hava någon gemenskap med ett fördrag om handelsutbytets reglering. Tidskriften hoppas att de franska underhandlarna skola visa prov på samma förstånd.

Såsom av dessa uttalanden framgår, möttes den fransk-ryska konferensen trots regeringens reserverade hållning med tillförsikt särskildt av Frankrikes ekonomiskt intresserade kretsar.

Den ryska konsoliderade 4 % räntan noteras på börsen 32 - 33 % och franska 4 % lånet av 1918 säljes till 46 - 47. (Jmfir min rapport 154 sid. 3-4.) Regeringen har redan vidtagit åtgärder i.o.f. hämmande av spekulatjonen i de ryska "värdepappren", vilket emellertid är nästan omöjligt. Den franska obligationsmarknadens säregna natur före kriget är orsaken till att här råda förhållanden, som exempelvis vore fullkomligt otänkbara i ett land sådant som vårt. Såsom direktören för den franska associationen av utländska värdepappers innehavare M. Barde meddelade mig, brukade bankerna i o.f. placering av utländska obligationer utsända försäljare till landsorten, vilka gående från gård till gård övertalade bönderna att köpa värdepappren i fråga, och trodde han, att c. åttio procent av de franska obligationsinnehavarna sakna möjlighet att bilda sig en uppfattning om resp. placerings säkerhet. Endast härigenom är det förklarligt, att exempelvis negerrepubliker, i vilka den vita befolkningen stiger till knappa tvåtusen personer, hava kunnat placera sina obligationer i den franska landsorten.

Den i mina tidigare rapporter ofta omtalade f.d. advokaten Philippe (rapp. 150 sid. 16.) har såsom numera konstaterats stått i Sovjetregeringens sold men torde den sistnämnda hava upphört att betala honom sedan det konstaterats, att denne saknar inflytande i franska kretsar. De franska obligationsinnehavarnes intresse kommer att under konferensen bevakas av Associationens direktör M. Barde.

Den fransk-ryska parlamentariska gruppen under ordförandeskap av deputeraden M. Philippot är verksam på sitt håll, men synes befatta sig med småaktiga personfrågor. Sålunda torde gruppen gjort nyligen en demarché hos regeringen, som den klandrat för att denna icke tillkallat som delegationsexpert i skuldfrågan deputeraden Leon Baretz och som expert i petroleumfrågan deputeraden Charles Baron. Gruppen torde hava fått löfte om att de av densamma rekommenderade experterna komme att av delegationen anlitas.

Såsom framgår av min rapport 141 sid. 14, träffades i sinom tid en överenskommelse mellan Polens, Estlands och Lettlands utrikesministrar om att i händelse omständigheterna skulle påkalla, regeringarne komme att samarbeta i frågan om ställningstagande till eventuell fordran om delaktighet i betalningen av Rysslands statskuld. Enär jag under senaste två år icke erhållit något meddelande från utrikesministeriet huruvida några samtal om denna angelägenhet ägt rum i Helsingfors, Warschau, Tallinn eller Riga, vore jag tacksam för uppgifter och eventuella instruktioner.

I denna rapport meddelas flere uppgifter av absolut konfidentiell natur, som emellertid bidra till att ställa situationen i rätt belysning.

I detta sammanhang åberopar jag även en tidigare telegramväxling om professor Ernst Nevanlinnas broschyr betr. Finlands förhållande till Rysslands statskuld

234 Kirjeenne 21494. Katsoen mahdolliset neuvottelut Venäjän valka-asiassa täällä välittömästi alkanevat, jolloin asiaa harrastavat ranskalaiset orienteerattavat Suomen asemasta kysymyksessä, Pyydän valtuutta tarpeen mukaan jakaa kirjasta asianomaisille politikoille. Jako muissa maissa, mahdollinen kirjoittelu lehdistössä kaikissa maissa lienee toistaiseksi lykättävä

Enckell

R 170 Teidän 234 Voitte jakaa: jakelun mualla
voinee lykätä kunnes asia aktualisempi..

Ulkoasiat.

Jag har låtit några enskilda för frågan intresserade inflytelsrika personer taga kännedom av professor Nevanlinnas broschyr och förmodar, att den i densamma framställda bevisföringen blir tillräcklig för tillbakavisande av eventuella anspråk om Finlands ansvar gentemot Frankrike för någon del av Rysslands statsskuld, Skulle eventuella kompletterande uppgifter bliva nödvändiga, komme möjligen professor N.² sakkunskap att ytterligare anlitas. I fall regeringen är ense om hans fortsatta anlitage såsom expert i frågan tillåter jag mig hemställa om att han efterhand finge kännedom av mina rapporter i vilka den ryska skuldfrågan berörts samt komme att beröras på det att eventuella brådskande uppgifter kunde av honom lämnas med kännedom av de omständigheter, som av mig relaterats.

Jag hänvisar till mina rapporter 146, 148, 149, 150, 151, 152, 154.

(Paris 10/2 1926)

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

Ministeri Enckellin raportti no 159.

Paris

2/3 1926.

Légation de Finlande
3, rue Clément Marot, VIIIe.

N° 239

Paris, maaliskuun 2 p:nä 1926.

ULKOSAIDIN.	
10/217 Sal.	26.
8/3-26	
5.	C6.

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Ministeri Enckell'in raportti N° 156.

Lähetystä kunnioittaen ohellisena lähettää 5 kappaletta Ministeri C. Enckell'in raporttia N° 159 maaliskuun 2 p:ltä 1926:

Frankrikes förhållande till folkförbundet.

Ministeri Enckell' pyytää, että yksi kappale raportista toimitettaisiin Tasavallan Herra Presidentille.

Lähetystösihteeri:

Arne Riisman

Frankrikes förhållande till folkförbundet
ständiga delegationer i folkförbundet
stiftande och för d. ett halvår
Bourgeois. Vill denna artikel
uppgeft officiellt uttalande
kritiska åsikter. Den Bourgeois

UKROASIAIN-MINISTERIÖN		
№ 10/217 Sal. D. 1926.		
8/3-26.	№ 2	Liit.
RVHM.	OSASTO	ASIA
5.	06.	

MINISTER ENCKELL'S

RAPPORT

N° 159

av den 2 mars 1926.

Innehåll:

Frankrikes förhållande till folkförbundet sid. 1 - 9.

förståga innerligt sövtes politiken. - Utan grundliga kunskaper och utan intresse för konlicerade frågor betalar ättadkommer den "lösningar" genom psykologiskt riktiga och taktiskt ändamålsenliga manövrer samt tjusande vederbrände genom sin talartslang. Att han nu enligt tjänstutöppningar skall erhålla posten som Frankrikes permanenta delegerade, bör betraktas såsom ett resultat av hans Locarno-frågningar samt i betraktande av den europeiska prestige, han under senaste tid vunnit.

Frankrike har en specialavdelning i enal d'Orsay för samtliga folkförbundet. Denna förestås av en "ministre plenipotentiaire" och består av åtta tjänstemän - konsul-

10/217 Sal. D. 126

Frankrikes förhållande till folkförbundet. Såsom Frankrikes ständige delegerade i folkförbundet fungerade sedan dettas stiftande den för c. ett halvt år sedan avlidne M. Léon Bourgeois. Till dennes efterträdare skall enl. tidningarnes uppgift officiellt utnämnas nuvarande konseljpresidenten M. Aristide Briand. Léon Bourgeois hade såsom verldsberent fredsvän och som en av folkförbundets främsta skapare, slutligen till följd av sin höga ålder en s.a.s. patriark-ställning i Geneve och bidrog han i hög grad att skapa den idealistiska entusiasm, som karakteriserade folkförbundets första generalförsamlingar. Hans uppträdande hållsades städse med hjärtliga ovationer, enär han icke hade några personliga motståndare och var för sin idealistiska människovänlighet allmänt omtyckt. Hans personlighet i spetsen för Frankrikes delegation gav åt denna ett psykologiskt företräde som den även utnyttjade i kritiska fall. Briand är en alldeles annan typ än Léon Bourgeois. Han är den utomordentligt smidige och om sin parlamentariska förmåga innerligt medvetne politikern. - Utan grundliga kunskaper och utan intresse för komplicerade frågors detaljer åstadkommer han "lösningar" genom psykologiskt riktiga och taktiskt ändamålsenliga manövrer samt tjusande vederbörande genom sin talaretalang. Att han nu enligt tidningsuppgifter skall erhålla posten som Frankrikes permanenta delegerade, bör betraktas såsom ett resultat av hans Locarnoframgångar samt i betraktande av den europeiska prestige, han under senaste tid vunnit.

Frankrike har en specialavdelning å Quai d'Orsay för samtliga folkförbundsärenden. Denna förestås av en "ministre plenipotentiaire" och består av åtta tjänstemän - kanslis-

terna icke inberäknade. Den permanenta representanten likställes i rang med högsta kategorin av ambassadörer, åtnjuter en årsinkomst av enl. uppgift c. 100.000 francs samt har rättighet att deltaga som senator eller deputerad i det parlamentariska arbetet. Frankrikes politiska ställning efter kriget, den grundliga beredningen av alla folkförbundsärenden och, såsom ovan nämnt, även Léon Bourgeois' personliga prestige hava ställt den franska delegationen i Geneve i en gentemot andra mindre väl utrustade delegationer dominerande situation. Paris är därjämte den av stormaktshuvudstäderna, där intresset för folkförbundsfrågorna varit särskilt intensivt, enär ett stort antal av delegerade äro här bosatta (utom fransmännen år 1924 - 16 och år 1925 - 13). Inclusive den franska äro fyra rådsmedlemmar bosatta i Paris, varför även rådet ofta sammanträd härstädes. I betraktande av Paris' geografiska läge och av att fredskonferensens arvtagareambassadörernas råd sammanträder här, samt av att i folkförbundsfrågor intresserade sydamerikanska och europeiska statsmän ävensom medlemmar av sekretariatet ofta vistas i Paris, äro franska regeringens representanter i folkförbundet i en privilegierad ställning, tack vare möjligheten att personligen stifta bekantskap och diskutera på dagordningen stående frågor med kvalificerade representanter för många andra länder före och efter de ordinarie mötena i Geneve.

På grund av att folkförbundet genom Versaillesfredens bestämmelser i väsentlig mån blivit fördragets verkställighets- och kontrollorgan, har den franska politiken varit angelägen om stärkandet av förbundets auktoritet och Frankrike har i detta syfte även uppträd som de staters be-

skyddare, vilka betraktat folkförbundet såsom en effektiv garanti för sin trygghet. Polen, lilla ententens länder, Baltstaterna m.fl. hava haft med Frankrike gemensamt intresse att öka förbundets auktoritet, enär därmed även resp. länders trygghet konsoliderats. Syd-Amerikas republiker hava i folkförbundet sett en motvikt mot U.S.A:s inflytande och alla de länder, som äro rädda för England, hava sökt förbundets stöd mot eventuella engelska anspråk. Såsom karakteristiskt exempel härför må anföras, att Abyssiniens kandidatur till medlemskap inom förbundet med energi genomfördes av Frankrikes nuvarande högkommissarie i Syrien M. de Jouvenel trots Englands motstånd. Enligt vad de Jouvenel privatim meddelade mig, dikterades Abyssiniens strävan att inträda i förbundet av fruktan för gränskonflikter med engelska Sudan.

Mot bakgrunden av dessa förhållanden bör den nuvarande kampen om platserna i rådet betraktas, ty Tysklands inträde kommer sjelfallet att minska Frankrikes inflytande inom förbundet och därjämte även minska de olägenheter som förbundet ställer för Englands politik i Egypten m.m. Sovjetrysslands, mot Storbritannien fientliga politik utnyttjar situationen för att närma sig Frankrike och ehuru Sovjetregeringen icke visat tidigare välvilja varken gentemot Polen eller gentemot folkförbundet, har - betecknande nog - sovjetambassadens officiösa organ "Le Messenger de Paris" understödt Polens kandidatur till permanent plats i rådet (Ledartikel för den 20 februari). Franska statsmän ur alla politiska läger erkänna numera att Locarnoavtalen varit en seger för Englands politik, /även förskaffat Tyskland en bättre ställning än hittills. Då den engelska och

tyska opinionen med anledning av Spaniens, Polens och Brasiliens av Frankrike understödda anspråk på permanenta rådsplatser framhåller, att dessas medgivande icke överensstämmer med Locarno-avtalens anda, är detta tvivelsutan riktigt, ty Frankrike skulle därigenom i viss mån erhålla kompensation av vad det genom Locarno-avtalen förlorat. De flesta skäl som framhållas från olika håll för och emot Polens m.fl:s kandidatur till permanenta rådsplatser röja okunnighet om folkförbundets stadgar ^{och} arbetsmetoder. De förtiga betydelsen av paktens art. 4 mom. 5 ävensom av art. 5 mom. 1, som stadgar om liberum veto. De förtiga omständigheten, att resp. länders representanter kunna följa med alla frågors beredning inom sekretariatet samt å diverse diplomatiska centra, och tidningarna understryka överhövan - utan att saken nämnes vid namn - förbundets hemliga överläggningar. Dessa äro icke överensstämmande med paktens anda, men kunna sjelfvallet ~~inom~~ "privata" samtal mellan enskilda rådsrepresentanter icke förhindras. Alla rådets beslut måste emellertid fattas vid offentliga sammanträden. De offentligt framförda motiven för och emot förbundsrådets omorganisation utgöra medvetet eller omedvetet en maskering av den mäktiga brytning av intressen, som nu blivit aktuell och som flerfaldt kommit till synes under hela den tid förbundet existerat. Kommunisten Cachin motsades icke, när han nyligen på tal om Locarno framhöll i deputeradekammaren, att tvisten om rådsplatserna visar, vilket kaos sjuder under folkförbundet. Han uppräknade de "neuralgiska punkterna" Bessarabien, Transylvanien, Danzig, Korridoren, Oberschlesien, Ost-Galizien, Montenegro, Makedonien, Mossal, nationella minoriteter i Polen, Tschecoslovakien

och Rumänien, Egypten, Kina, muhammedanska världen, Indien. M. Cachin nämnde icke det faktum, att i knappast någon av de "neuralgiska punkterna" Englands och Frankrikes intressen sammangå och att enhälliga folkförbundsbeslut, när sådana exempelvis i frågan om Oberschlesien och Mossul åstadkommits, varit resultat av diplomatiska transaktioner, som icke lyckats borteliminera missnöjets och fredshotets orsaker. Ovannämnda sovjetofficiösen i Paris framhöll, att Englands politik i folkförbundet är riktad icke blott mot Frankrike, utan även mot Sovjetunionen. Sovjetunionen anser sig därför indirekt intresserad av de permanenta rådsplatsernas ökning. Enligt samma blad motarbetar England det polsk-ryska närmandet och Polens omedelbara inträde som permanent rådsmedlem komme enl. bladets åsikt att förhindra Englands strävan att utöva inflytande på Polen.

I det synnerligen komplicerade diplomatiska spelet omkring denna fråga blandar sig sjelvfallet försvaret av andra intressen, som icke i detta sammanhang kunna beröras. Vinnandet av permanent rådsplats är för alla intresserade en ambitionsfråga och en sådan av egentligen indirekt betydelse. Genom att Frankrikes arvfien Tyskland inträder i förbundet och England genom Locarno-avtalen erhållit rollen av skiljedomare vid framtida fransk-tyska konflikter, vilkas fredliga lösning i sista hand skall tillkomma folkförbundets råd, är Frankrike angeläget att för sina nuvarande bundsförvandter Polen och Spanien vinna permanent plats däri. Under den nu pågående kammardebatten om Locarno beröres frågan om rådsplatserna emellertid icke på grund av regeringschefens M. Briands uttryckliga hos diverse talare gjorda anhållan.

I detta sammanhang förtjänar att omnämnas den fransk-polska parlamentariska gruppens nyligen gjorda hänvändning till M. Briand med anhållan om att denne måtte uttala sig om gruppens avsikt att genom någon av sina talare väcka frågan om folkförbundsplatserna i sammanhang med debatten om Locarno. M. Briand avrådde bestämt, framhållande att han är på god väg att genom diplomatiska underhandlingar ordna frågan på ett Frankrike och Polen tillfredsställande sätt. Den fransk-polska parlamentariska gruppen har därjämte vänt sig till den fransk-brittiska associationen ävensom till den fransk-svenska associationen med anhållan om att dessa måtte utnyttja sina förbindelser i England resp. Sverge för att påverka opinionen till förmån för permanent rådsplats åt Polen. Den fransk-svenska associationens ordförande senatorn greve Cornudet lovade gruppen att utnyttja sina svenska vänners inflytande för ändamålet. M. Briand torde emellertid hava yttrat till den fransk-polska parlamentariska gruppens ordförande den socialistiska deputeraden M. Loquin, att han hoppas vinna gynnsamt resultat i England, men att han är rädd för Sverge. Initiativet till den fransk-polska parlamentariska gruppens demarcher torde hava tagits av f.d. ministern i Poincarés regering le Trocquer.

Den franska pressen har icke egnat någon uppmärksamhet åt de principiella motiv, som offentliggjorts såsom avgörande för Sverges hållning till frågan om de permanenta rådsplatserna. När frågan under fjärde assemblyn i september 1923 diskuterades delegerade emellan, frågade mig belgiern M. Hymans huruvida jag ansåg möjligt, att Finland och med detsamma jämförbara länder kunde samtycka till ökandet av de permanenta medlemmarnes antal. Jag besvara-

de kategoriskt, att en ökning av permanenta rådsplatser genom Spanien och Brasilien, som då gjorde anspråk därpå, icke kunde vinna Finlands m.fl. staters sympati av principiella skäl i synnerhet icke efter stormakternas hållning till den då aktuella Koffu-konflikten. Spanien har genom sin hållning till frågan om rådsvalen förhindrat ikraftträdandet av folkförbundsbeslutet om de icke permanenta medlemmarnas regelbundna växling. Senast i september 1925 var Spanien det enda land, som reserverade sig mot assemblens enhälliga beslut betr. omsättningens önskvärdhet. De sydamerikanska staterna äro ingalunda eniga om att stödja Spaniens kandidatur, ehuru den spanska regeringen framhåller som skäl för erhållande av permanent rådsplats, att Spanien representerar den spanskatalande mänskligheten. Sydamerikanarne äro ännu mindre ense om att låta det portugisiskt talande Brasilien representera såsom ständig rådsmedlem sin kontinent. Även Kina och Persien uppställa sin kandidatur så att knappt en vecka före assemblyn i Geneve fullständig oklarhet ännu råder om huru frågan om rådets sammansättning skall lösas. Den extraordinarie folkförbundsassemblyn har endast få ärenden på sin dagordning, men avgöres icke frågan om rådets ifrågasatta omorganisation på diplomatisk väg före sessionens början, kunna de närmaste dagarnas förhandlingar i Geneve bliva avgörande för förbundets framtid. Realpolitiskt ställer sig för Frankrike liksom för andra direkt intresserade i värsta fall valet mellan fortbeståndet av en organisation, i vilken åstadkommandet av den statumässiga enigheten synes hopplös och vars utveckling till effektivt fredsstiftande organ därför förefaller utsiktlös, och vidtagandet av åtgärder,

som leda till organisationens upplösning. Det diplomatiska spelet kommer i båda fallen att gälla frågan om vem som träffas av ansvaret för att folkförbundet icke kan fortsätta den verksamhet, som fördes efter världskriget utstakats. Tanken på detta ansvar inför världopinionen måste självfallet diktera samtliga förbundsmedlemmars handlingssätt i trots av att icke alla i samma grad äro intresserade av förbundets fortbestånd och förkovran.

Paris, 2/3 1926.

P.S. Tvänne för Frankrike synnerligen delikata frågor äro f.n. föremål för folkförbundets behandling nämligen mandatet över Syrien och de franska truppernas kvarstannande i Saar-gebietet. Den förra behandlas redan i ett par veckors tid av folkförbundets mandatkommission. Engelska och italienska pressorgan hava yttrat sig om möjligheten av att Frankrike kunde förlora sitt mandat över Syrien, där oroligheterna tillskrivas den franska förvaltningens missgrepp. Saar-frågan skall behandlas av rådet inom några dagar. Båda frågornas lösning är väsentligt beroende av Englands hållning. Å andra sidan har Frankrike nyss avslutat en konvention med Turkiet, som väckt Englands missnöje nästan i samma grad som det för c. fyra år sedan avslutade fransk-turkiska fördraget, vilket ledde till en serie engelska motgångar i främre orienten,

Aven härvid kommer det i sista stund för de intresserade att gälla uppoffringar för samsjans skull. Det är därför icke uteslutet att Frankrikes intressen i Orienten, stödda på gentemot Ryssland och Turkiet vänskaplig politik, skola väga mer än Polens och Spaniens permanenta platser i folkförbundets råd, vilka i betraktande av Tysklands vetorätt realpolitiskt äro av relativt mindre betydelse.

Sverges hållning till frågan om ökningen av platserna i folkförbundets råd sysselsätter i hög grad franska regeringen. Konseljpresidenten Briand intresserar sig personligen för de olika svenska pressorganens uttalanden. Man förvånar sig vid privatsamtal över den absoluta enigheten inom svenska pressen och över dennas huvudmotiv att de permanenta rådsplatsernas ökning vore en "antidemokratisk" reform inom förbundet. Fransmännen erkänna emellertid att denna den svenska opinionens hållning är självständig, då man däremot på polskt håll anser att densamma är ett resultat av Tysklands agitation mot Polen. Sålunda framhöll den polska ambassadören för mig häromdagen med eftertryck, att svenska regeringens beslut fattats under tysk påtryckning.

Enligt tidningarna komme engelska dominions att understödja Sverges åsikt. Italien ansluter sig till Frankrikes ståndpunkt. Huruvida detta sker av övertygelse om att - såsom Frankrike framhåller - därmed folkförbundets auktoritet ökas, är okänt, i varje händelse måste man giva härvarande ryska sovjetofficiös rätt uti påståendet att den diplomatiska stormen omkring frågan om rådsplatserna är en säregen yttring av Locarno-andan.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

Ministeri Enckellin raportti no 160.

Parisi

14/3 1926

Légation de Finlande
3, rue Clément Marot VIIIe.

N° 330

Paris, maaliskuun 17 p:nä 1926.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N ^o 14/218 Sal. D. 1 K.		
23/3-26.	2	LII.
OS. STO	OS. STO	OS. STO
S.	C6.	

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Ministeri Enckell'in raportti N° 160.

Lähetystö kunnioittaen ohellisena lähettää 5 kappaletta Ministeri C. Enckell'in raporttia N° 160 maaliskuun 14 p:ltä 1926:

Locarno-avtalen inför franska parlamentet.

Ministeri Enckell pyytää, että yksi kappale raporttia toimitettaisiin Tasavallan Herra Presidentille.

Lähetystösihteeri:

Aarne Riittinen

ULRUNDIN. 15
 № 14/218 Sac. D. 26.
 23/2-26. 12 Lit.
 5. C6

MINISTER ENCKELL's

RAPPORT

N° 160

av den 14 mars 1926.

Innehåll:

Locarno-avtalen inför franska parlamentet sid. 1 - 24.

23/2-26

I

LII

Locarno-avtalen inför franska parlamentet. Man har förebrådt regeringschefen M. Briand för att han så länge uppskjutit med Locarno-avtalens behandling inom kamrarna. Ehuru fördragen undertecknades i London den 1 december och propositionen inlämnades till kammaren 15 december, blev rapportören M. Paul Boncours betänkande inlämnadt å utrikesutskottets vägnar först den 23 februari. Den 25 i samma månad vidtog kammardebatten, som förtgått fem dagar, varvid bl. a. en av oppositionens talare under 6 1/2 timmes tid sökte bevisa avtalens brister. Fördrag av den art, som de s.k. Locarno-avtalen, hade enligt franska konstitutionen icke behövt föreläggas parlamentet i o.f. godkännande, utan hade desamma kunnat därförutan ratificeras av presidenten. Emellertid ville regeringen för att dels höja fördragens moraliska betydelse, dels för att möjliggöra ett lidelsefritt kritiserande av aktstyckena i fråga underställa desamma parlamentets granskning. Såsom M. Briand i sitt tal i kammaren den 1 mars framhöll, hade han lätt kunnat begagna sig av den omedelbart efter undertecknandet av avtalen rådande entusiasmen, som icke hade lämnat mycket rum för oppositionens kritik, men han ville icke begå samma fel som i sinom tid gjordes beträffande Versailles-freden, vilken granskades av parlamentet så snart efter fredsslutet, att förhandlingarna försiggingo under ett slags moraliskt tryck, som försvårade en objektiv diskussion.

M. Briand framhöll f.ö. såväl i sitt tal den 27 februari, som i det senare av den 1 mars, att Locarno-avtalen utgöra en obestridlig moralisk vinst för Frankri-

ke och innehålla de därjämte uppenbara politiska fördelar, vilket emellertid bestreds av högerns leden f.d. ministern Louis Marin. M. Briand förebrådde denne att icke inse skillnaden mellan ett omedelbart efter nederlaget tillkommet fredsfördrag, emot vilket den besegrade nationen städse protesterar, och ett efter fri diskussion avslutat fördrag, i vilket de genom fredsslutet dragna gränserna erkän-
nas.

Rätt märklig var regeringschefens förklaring om att han inledt diskussionen om Locarno-fördraget i betraktande av att Frankrike då stod isolerat, då däremot Tyskland som är "en mäktig nation med utomordentligt stark ekonomisk dragningskraft" förberedde fördrag vilka, i fall dessa förverkligades, kunde hava ställt Frankrike inför en synnerligen farlig situation. Han yttrade vidare: "Då vi inledde underhandlingar med Tyskland för att realisera Locarno-avtalen, gjorde vissa länders mest inflytelserika representanter talrika försök i Berlin i avsikt att hindra Tysklands inträde å denna bana". M. Briand förklarade sålunda öppet, att Sovjetunionen velat (eventuellt även Österrike?) motarbeta Tysklands samtycke till Locarno-avtalen, samt att dessa sistnämnda för hjälpt Frankrike till att uttråda ur en farlig isolering.

Oppositionsledaren M. Louis Marins påstående att Frankrike i st.f. Locarno-avtalen hade bort inslå en ren allianspolitik, som hade betydligt stärkt dess ställning, bemätte konseljpresidenten med förklaringen, att inga möjligheter för en allians voro för handen och att sedan de år 1921-1922 erbjudna möjligheterna (Cannes-mötet) icke utnyttjats, "ett stort rike sådant som Storbritannien, se-

den det gjort en gest av denna art utan att den kunnat upptagas, icke har lust att förnya densamma. Man måste söka någonting annat. Locarno-akten utgjorde maximum av vad som kunde realicerats." Därmed hänsköt M. Briand skulden för att någon allians med England icke tidigare åstadkommits på högern, som 1922 störtade Briand under Cannesmötet, å vilket alliansmöjligheterna som känt dryftades mellan honom och Lloyd George. M. Briand erkände Locarno-avtalens brister, men för att väl förstå deras förtjänster bör man enligt Briand ställa till sig sjelvtvåne frågor: "Vad hade Frankrike före Locarno?" och om Locarno icke funnes, "vad skulle Frankrike hava?" Han hänvisade till den oro, som bemäktigade sig vissa parlamentariker, när Clemenceaus regering avstod från att förflytta Frankrikes gräns till Rhen i utbyte emot Englands och U.S.A:s löfte om garantier för Frankrikes trygghet. Då Clemenceau uppmärksammgjordes på möjligheten av U.S.A:s ratifikationsvägran, svarade denne kort: "Jag hoppas, att U.S.A. skall ratificera fördraget." Interlokutörernas vidare fråga, vad som komme att inträffa i fall U.S.A. ratifikation utebleve, besvarade Clemenceau lika lakoniskt: "Jag hoppas, att den engelska garantin förverkligas." Och ytterligare ansatt av invändningar om att den engelska garantin - såsom bunden vid den amerikanska - antagligen ävenledes komme att förfalla, svarade Clemenceau höjande båda armarna: - "Då, då återstår intet." Inseende sålunda Versaillesfredens - genom denna dramatiskt återgivna episod - karaktericerade brister sade sig M. Briand hava strävat fylla luckan sedan han 1921 övertagit regeringen.

En annan av oppositionens talare, som emellertid

erkände, att den politiska situationen krävde Locarno-av-
talens enhälliga godkännande, jurisprofessorn Joseph Barthe-
lemy skildrade det franska trygghetsproblemets historia i
sitt tal den 26 februari med följande lakoniska referat.

"Den trygghet, som utlovades oss genom fredsförära-
get, blev icke realicerad.

Vi försökte oss på ett trestatsfördrag, - det dog
bort.

Vi försökte oss på den ömsesidiga trygghetspakten,
- (folkförbundetsassemblen 1923), den dog ävenledes.

Vi försökte oss på protokollet (Geneve 1924), det
dog också.

Vi hade sålunda intet. -

Nu hava vi emellertid något. -"

Talaren övergick därpå till att Englands garanti
var enligt Locarno bristfällig, men att England icke vil-
le giva mera. "Vår franska plikt, sade J. B., är att
rösta för Locarno-avtalen, men att samtidigt vaka över
deras logiska följder ävensom över deras verkningar så-
väl inåt som utåt." - - - "landet får icke insövas i en
överdriven känsla av falsk och bedräglig säkerhet."

Samma tanke uttalades av rapportören socialisten
Paul Boncour och f.ö. av s.g.s. alla talare inclusive
regeringschefen. (som sade om förbundspaktens art. 16 den
1 mars: "Folkförbundspaktens artikel 16 innehåller ofull-
ständiga eller enbart moraliska förpliktelser.") Rapportö-
ren framhöll å utrikesutskottets vägnar att enär Locarno-
avtalen ofta vädja till folkförbundspakten den sistnämndas
brister och oklarheter träffa även Locarno-avtalen. Genever-
protokollet avhjälpte desamma i synnerhet, vad artikel 16

beträffar, men enär protokollet icke antagits, återstår för Frankrikes regering enligt rapporten att sörja genom diplomatiska överenskommelser eller genom sin delegation i folkförbundet - i syfte att precisera Locarno-avtalen - återupptaga några av protokollets viktigaste bestämmelser.

a) Enär varken i Europa eller annorstädes event. konflikter komma att kunna lokalieras, är det önskvärdt, att avtal av samma art, som de i Locarno träffade, mångfaldigas. Dylika avtal böra besjålas av gemensamma principer, vilka äro desamma som Geneverprotokollets grundsatser, men som böra tillämpas på "hypotheses précises" eller m.a.o på regionala intressen. M. Paul Boncour uppräknar därpå de för Frankrike närmast önskvärda framtida avtalen enligt Locarno-förebilden: Ett Medelhavsfördrag, som skulle säkerställa de franska kommunikationernas frihet, ett Balkanfördrag och liknande fördrag mellan Ryssland och dess polska ävensom rumäniska grannar.

b) Enär arbitrage- och förlikningsprocedyren i händelse av konflikt mellan tvänne stater bör medföra för dessa garantier att motståndaren icke utnyttjar för hemlig beväpning den tid, som åtgår till procedyren, stadgar arbitrageavtalets mellan Frankrike och Tyskland artikel 19, att förlikningsämnden, arbitrage-rätten eller permanenta domstolen, vilka komme att handlägga frågan, böra föreskriva "provisoriska åtgärder". Den franska rapporten uttalar med anled-

ning härav, att de provisoriska åtgärderna, som förutses av Locarno-avtalen, ovillkorligen böra vidtagas vid procedyrens början. Åtgärderna böra bli effektiva och med hänsyn härtill kan stadgandet om att förbundsrådets beslut böra vara enhälliga gestalta sig till ett svårt hinder. Åtgärdernas förverkligande bör kontrolleras och såväl garanterade som garanterande maktens vaksamhet bör vara livlig. Slutligen bör varje kränkning av dessa åtgärder likställas med en presumption att angrepp föreligger, så att de garanterande makternas rätt till omgående intervention blir ställd utom varje tvivel.

Såsom härav synes, är deputeradekammarens utrikesutskott ingalunda tillfreds ställt med Locarno-avtalen i denna punkt. Det betvivlar ändamålsenligheten av att förbundsrådet för fattande av beslut i föreliggande fall skall vara enhälligt; det beklagar, att avtalen sakna noggranna detaljbestämmelser om huru en eventuellt illojal motståndare skall förhindras att utnyttja förlikningsprocedyren för rustningar mot den lojala motparten, vilken iakttagit överenskommelsens anda och bokstav.

c) Rapporten uttalar därjämte, att alla försiktighetsmått för förekommande av krig bli effektiva endast om folkförbundet i sin helhet kommer att vara fast beslutet, att i varje fall omöjliggöra ett anfallskrigs framgång. Författaren frågar: Skall folkförbundet, som ställts inför fait accompli förstå att reagera i tid? Skall det i motsats härtill tillåta långa diskussioner om ansvaret för det

skedda? Skall det visa sig kapabelt att organisera en kollektiv aktion och förverkliga effektiva tvångs-åtgärder? Författaren tillägger reflektionen om i huru hög grad Locarno-avtalen förutsätta ett folkförbund, som är aktivt och som - åtnjutande sina medlemmars förtroende - besitter kraftiga handlingsmöjligheter. Åberopande folkförbundets ingripande i den grekisk-bulgariska konflikten, anser författaren exemplet giva anledning till optimism och till hoppet att icke blott små nationer, utan även stormakter skola underkasta sig en rättskipning, som de själva varit med om att skapa.

d) Slutligen framhåller rapporten önskvärdheten av en överanskommelse om automatiskt utpekande av den anfallande såsom i Geneverprotokollet tidigare föreslagits. Genom den av det sistnämnda accepterade metoden uteslutes som bekant varje diskussion betr. ansvaret för eventuellt krigsutbrott och den skyldige utpekad automatiskt om icke rådet är enhälligt betr. dennes oskuld. Den i förbundsstadgarna föreskrivna enhälligheten är sålunda icke egnad att försvåra den anfallandes utpekande utan tvärtom. Enligt protokollet var rådet skyldigt att utan omröstning vidtaga åtgärder mot en sålunda automatiskt utpekad fredsstörrare. M. Paul Bonfours uttalar å utrikesutskottets vägnar önskningsmålet, att regeringen måtte arbeta för intagandet i Frankrikes fördrag med andra länder, i folkförbundets rättskipning och i mellanfolkliga sedvänjor dessa metoder för klart och omedelbart utpekande av den anfallande parten.

I rapportens slutord framhålles, att den trygghet, som Locarno-avtalen giva Frankrike, bör ökas genom ständig förstärkning av folkförbundet och genom förbundspaktens nödvändiga komplettering. Frankrike är beredt att medverka till den i förbundsstadgarna föreskrivna minskningen av rustningarna, men såsom det ofta framhållits, kan Frankrikes rustningsreduktion icke ske annorlunda än i proportion till den trygghet, som gives detsamma. "Av trygghetsgarantiernas utveckling, av de "precisions", (se ovan punkterna a), b), c) och d)) som Locarno-avtalen skola vederfaras, av dessas generalisering betr. alla konfliktsmöjligheter, av de stormakters, som ännu hålla sig utom folkförbundet, anslutning till denna fredspolitik inom detsamma, beror det hurvida man kan uppnå en allmän avrustning, som kan resultera endast av allmän trygghet."

Med anledning av M. Briands tal den 1 mars preciserade f.d. översten Jean Fabry med Briands samtycke denna uppfattning i rustningsfrågan med följande ord:

"Konseljpresidenten har sagt, att i Locarno-avtalen finnes intet, som hindrar Frankrike att beväpna sig och att det tvärtom är för detsamma en främsta rangens plikt att bevare en styrka, som vore tillräcklig för att Frankrike sjelvt skulle säkerställa sin trygghet i händelse det på sin väg skulle mötas av misräkningar."

M. Briand sade kort därpå i fortsättningen av sitt tal "Locarno-avtalet - - förbereder bättre tider, då folken skola kunna begränsa sina rustningar".

Utrikesutskottet uppmanade kammaren att ratificera Locarno-avtalen icke blott med hänsyn till de fördelar, dessa innebära för Frankrike, utan även emedan de leda in på en bana, i vars ändpunkt en nödvändig allmän freds-

organisation uppnås.

Såsom av ovanstående synes äro de av M. Paul Boncour formulerade reservationerna i utrikesutskottets betänkande både talrika och vågande. Man kan icke uppfatta andemeningen annorlunda, än att Frankrike ansett sig böra hålla tillgodo med det uppnådda, men att detta långt ifrån kan anses tillfyllest för full trygghetskänsla och för därmed motiverad nedrustning.

Oppositionens talare framhöll i kammaren med eftertryck garantiernas otillräcklighet. Sålunda framhöll f.d. översten, numera huvudredaktören i l'Intrancigeant M. Jean Fabry i sitt med djupt allvar och känsla hållna tal, att Englands löften om bistånd äro värdelösa såfremt de icke kompletteras genom avtal generalstaberna emellan och f.d. ministern Louis Marin bevisade med logisk skärpa, att dylika generalstabsavtal äro omöjliga, ty England garanterar icke blott Frankrike mot Tyskland utan även Tyskland mot Frankrike och bör således den engelska generalstaben hava i tekniska detaljer utarbetade aktionsplaner för krigföring både på Frankrikes och på Tysklands sida. Den alternativa garantin är på förhand enl. M. Louis Marin dömd till sterilitet på grund av brist på förtroende till densamma från de båda garanterade parternas sida.

M. Louis Marin framhöll även möjligheten för England och Italien - i händelse av öppen konflikt mellan Frankrike och Tyskland - att icke ingripa omedelbart, (vilket skulle utesluta dem från möjligheten att rösta i rådet) utan komme garantierna i så fall att avvakta rådets sammanträde och - ehuru själva intresserade - deltaga i rådets beslut. Denna omständighet antydades även av rapportören M. Paul Boncour.

M. Louis Marin analyserade de olika Locarno-signatärernas juridiska ställning, framhållande att de garanterande staterna England och Italien befinna sig i ett undantagsläge emedan garantin saknar reciprocitet. Garantins ömsesidighetskaraktär utgör i regeln en säkerhet för garantins uppfyllande. Med ömsesidigheten bortfaller emellertid även nämnda säkerhet. Louis Marin talade med skärpa om den flagranta olikheten mellan signatärerna och framhöll, att samtliga jurister äro eniga om att jämlikhet mellan nationer och mellan stater utgör grundvalen för varje fördrag. Han åberopade den stolthet, med vilken Mussolini nyligen tillbakavisade varje slags icke ömsesidig garanti för Brennergränsen ävensom det faktum, att Japan under Washingtonkonferensen tillbakavisade U.S.A:s förslag om skydd som skulle gälla icke blott Englands, Frankrikes, U.S.A:s och Japans kolonier i Stillehavet, utan även Japans eget territorium. Detta skedde med motiveringen, att enär U.S.A:s territorium icke inbegripits i garantin, dennas utsträckning till den japanska ögruppen komme att rubba ömsesidigheten och jämlikheten, som ligga till grund för fördraget mellan de fyra makterna.

M. Louis Marin analyserade utförligt, varför den omständigheten att England garanterar Frankrikes gräns utan ömsesidighet är särskilt ömtålig. "När ett land förbinder sig till att låta sina söners blod flyta - - - för att garantera ett annat land, frågar det förra sig huruvida den garanterade staten giver prov på all nödig försiktighet och kan det samma anse sig föranledt att begära vissa förklaringar" - - -

"Det är klart att Englands kontrollrätt (droit de regard) blir densamma vis-à-vis Tyskland som gentemot Frank-

rike. Det är icke dess mindre ömtåligt än ett land har gentemot vårt land en "droit de regard legal". - - - "När England och Italien komma att mottaga Tysklands slagomål - - råkar den fransk-engelska och fransk-italienska diplomatin i ett icke gynnsamt läge." Dessa Louis Marins anmärkningar överensstämma fullständigt med det som av mig uttalats i rapport 156 sid. 7 - 9.

M. Louis Marin uppehöll sig länge vid de två garanterande staternas juridiska ställning såsom skiljedomare vid de garanterades eventuella konflikter. Han analyserade tvänne sidor av frågan

1) garanterna hava rätt att avgöra huruvida anfelet provocerats och huruvida omgående aktion är från deras sida nödig,

2) garanterna rösta i folkförbundet, där de garanterade under behandling av en konflikt vid Rhen icke hava rösträtt. England har enligt M. Louis Marin vunnit sitt mål av jämviktsläge mellan Frankrike och Tyskland, vilken jämvikt det beror av England att ändra till den enas eller den andras förmån. (Engelska dominions äro enligt Locarno uttryckligen befriade från varje garantiförpliktelse.) Han betvivlade vidare folkförbundsrådets förmåga att avgöra frågor, som egentligen borde hänskjutas till den politiskt mer oavhängiga permanenta domstolen i Haag.

Jurisprofessorn i Sorbonne M. Joseph Barthelemy framhöll likaledes att England genom Locarno-avtalen vunnit sin diplomatis sekellånga mål att bliva Europas skiljedomare. Han betecknade tillika som Locarno-avtalens lucka och hål, att England icke garanterat Polens gräns, men han uttalade med eftertryck, att Locarno-avtalens framtid beror på

Tysklands hållning. "Allt det övriga är juridisk garnityr och diplomatiska broderier."

Tvivlet på Tysklands ärliga fredsavsikter framhölls med större eller mindre klarhet av flere talare och att en viss misstro i detta avseende kunde spåras på alla håll torde icke förnekas.

Parlamentets och opinionens förhållande till Locarno-överenskommelsen måste bedömas såsom jag tidigare framhållit mot fonden av Frankrikes utrikespolitik efter Versailles-fredens avslutande. Det s.k. nationella blockets högersinnade och även moderata regeringar följde en politik av sträng, konsekvent uppfyllelse av Versailles-freden. Genom vänsterns seger vid parlamentsvalen den 11 maj 1924 och på grund av i överensstämmelse därmed konstituerade regeringars politik skedde ett omslag i förhållandet till Tyskland. Man inslog en konciliantare ton och inledde underhandlingar med tyska regeringen såväl i skadestandsfrågan som betr. trygghetsproblemet. Locarno-avtalen och Tysklands inträde i folkförbundet skulle utgöra denna politiks slutliga resultat. Däremot bleve avtalens förkastande ett fiasko för underhandlingspolitiken på samma sätt som vänsterns seger den 11 maj 1924 blev den av nationella blocket tillämpade tvångspolitikens bankrutt. Opinionsen stämde därför gynnsamt, Locarno-andan - freden moraliska garanti - välkomnades och man undvek såväl på regerings- som delvis på oppositionshåll att alltför ingående undersöka garantiernas materiella värde. Den konstlade entusiasm för Locarno-resultaten, som väcktes icke allenast i Frankrike utan även annarstädes och om vilken M. Briand i sitt tal sade:

"Kanske fanns det utom Frankrike tidtals en opinion av överdriven hänförelse över Locarno-avtalen som man föreställde sig såsom undanrödjande behovet av allt (rustningar?) botande allt och såsom värda att upptagas med blind lyrism. Jag har alltid bekämpat sådan sinnestämning och blottat dess faror."

Såsom härav framgår behandlade varken regeringen eller kammaren det i Locarno uppnådda resultatet med synnerlig entusiasm. Det sätt, varpå regeringschefen försvarade sig mot högerens angrepp framgår av följande satser:

"Jag medgiver till och med, att man kan hava en annan åsikt än jag och säga: de gamla allianserna voro mera värda. Men att tala om Locarno-avtalen i deras helhet och säga att de äro mer skadliga än nyttiga, att de beröva oss fördelar, som de gava Tyskland, att de av England, och Italien göra den europeiska situationens skiljedomare, detta finner jag verkligen överdrivet och orättvist." M. Briand avslutade sitt andra tal med orden: "Se här betydelsen av Locarno-pakten. Jag inser icke att dess avslutande i någon som helst mån försvagar Frankrikes ställning."

Således talade den i Locarno-pakten mest intresserade franske regeringschefen om att denna icke försvagade landets ställning och han reducerade dess betydelse till en inledning av "bättre tider" under vilka Frankrike emellertid bör städse vara beredt att ensamt försvara sig! Han underströk värdet av att Tyskland frivilligt erkänt sina nya gränser i väster, frivilligt lovat hänskjuta tvister till skiljedom och att Tysklands eventuella framtida anspråk skola behandlas av folkförbundet. "För att förverkliga freden", sade M. Briand, "måste man tro därpå."

Man kan tryggt påstå att tron på folkförbundet och tron på att Tyskland skall - respekterande avslutade fördrag - underkasta sig folkförbundets principer för framtida meningsskiljaktigheters avlägsnande - är den mycket

omskrivna Locarno-andans kärnpunkt och måste man giva Briands politik erkännande för det arbete som presterats för skapande av inledningen till de "bättre tider" som Frankrike och Tyskland gemensamt överenskommit att verka för.

I detta sammanhang må i förbigående nämnas, att enär den offentliga diskussionen inom Finlands press fortfarande behandlar frågan om att följa Locarno-exemplet för större trygghetsvinande för stater vid Rysslands nordvästra gräns, det framstår - efter ovanskildrade uttalanden i franska deputeradekammaren - med en större evidens, att Rysslands grannar icke kunna följa Locarno-vägen utan att en överenskommelse uppnås med den befarade motståndaren. Denna skulle i sådant fall förbinda sig att - erkännande existerande fördrag - genom fredliga medel avveckla eventuella framtida tvister. Garanternas roll fastslås såväl genom Locarno-avtalen, som vid eventuella fördrag, avslutade enligt dessas förebild, till att ingripa med maktmedel mot den, som emot gällande fördrag griper till våldet.

Frankrike har lyckats förmå England att giva det mått av garantier som England ansett sig kunna samtycka till men Frankrikes regeringschef betecknar emellertid i förtäckta ordalag såsom "blind lyrism" tron på att Frankrikes försvarskraft kunde reduceras mera än vad som erfordras för att Frankrike ensamt kunde trygga sin säkerhet!

Vägen till vinnandet av större trygghet betecknade rapportören Paul Boncour med orden:

"Ständig förstärkning av folkförbundet och dess maktmedel, Locarno-paktens nödiga precisering och enträgen ak-

tion vid förhandlingarna i Genève."

Den pågående "strägnen aktionen" i Genève, i vilken både Herrar Briand och Paul Boncour deltaga, är emellertid knappast egnad att precisera Locarno-pakten i ursprungligen avsedd mening och icke håller att förstärka folkförbundet! Tron på folkförbundet hos Frankrikes ledande statsmän och en sådan hos representanter för mindre nationer som icke äro direkt invecklade i stormakternas inbördeskamp om inflytande i världen synes vara av olika nyanser. Ty förstärkning av förbundet kan ske enbart genom att dettas moraliska nivå höjes över intressesamtalsernas stridsfält. Folkförbundets konstitution får icke försämrans samtidigt som Tyskland inträder i den ställning som vid förbundets tillkomst blivit detsamma reserverad. Folkförbundets stadgar utarbetades i sinom tid av män, som ville ersätta allianspolitikens kraftmätning genom ett system av internationell, opartisk rättskipning. Vill man kombinera dessa metoder genom att förvandla folkförbundet till ett verktyg i stormakternas hand, genom att förstärka förbundsrådet på bekostnad av assemblen, genom att minska de mindre staternas även hittills ringa inflytande inom förbundet, kan man icke stärka förbundets auktoritet i världen. Folkförbundet komme därigenom att förlora sitt anseende i länder, som stå fjärran från stormakternas inbördes rivalitet, som genom relativt högre politisk kultur än det stora flertalet förbundsmedlemmar äro främst kallade att under konflikter uppträda som opartiska medlare och som bättre än stormakterna kunna representera det världssamvete, som paktens idealistiskt anlagda upphovsmän hoppades utveckla till en verksam moralisk fredsbevarande

kraft i världen. Det har tidigare aldrig varit fråga om att hava alla intressen representerade i rådet, som lättare kan uppfylla sin fredsbevarande mission i händelse dess medlemmar icke hava direkta intressen i de frågor, som skola behandlas. Medlemmarna böra hava förståelse för frågorna och helst vara ointresserade, varmed åtskilliga förebräelser, som nu göras mot förbundsradets beslut, kunde undgås. Med hänsyn till att rådet i sin egenskap av permanent förlikningsorgan bör hava förståelse för olika länders mentalitet är det viktigt, att större och mindre stater från olika delar av jorden ingå i detsamma. Från denna synpunkt sett vore det önskvärdt att någon i ryska frågan väl bevandrad medlem hade plats i rådet, som måste räkna med möjligheten att även Ryssland kunde biträda organisationen i Genève sedan Tyskland blivit medlem därav. Jag har under privatsamtal med talrika, av folkförbundets ideella principer besjälade och samtidigt realpolitiskt tänkande delegerade i Genève aldrig stött på motsägelse, när jag framhållit den utomordentliga betydelse för förbundet av att opinionen i Schweiz, Holland, de Skandinaviska länderna, Finland m.fl. måtte förhålla sig sympatiskt till förbundets ideer, ty den politiska kulturen i dessa mindre s.k. neutrala stater står ojämförligt högre än hos de flesta andra, där opinionen hastigt totalt växlar, där de politiska valen kunna påverkas och där intresset för annat än lokalpolitik och lokalfördelar är ofta ringa.

Spaniens, Brasiliens och Polens av franska regeringer understödda anspråk på permanent plats i rådet skulle - i fall desamma bifallas - utan tvivel försämra folkförbundets konstitution, stärka stormaktinflytandet och därmed

göra förbundet mindre populärt. Detta skulle förlora i moraliskt avseende och stöta ifrån sig den opinion i alla länder, som hoppas på möjligheten att säkerställa rättens herravälde i världen. Enligt ett gängse rykte ämnar engelska regeringen främdeles föreslå något system för rådets sammansättning, som skulle avskaffa de årliga valen å assembleerna, enär valagitationen förgiftar stämningen i Genève. Närmare detaljer om huru man tänkt sig en dylik organisation äro icke kända, men föreställer jag mig, att man exempelvis utom stormakterna som sjelvskrivna medlemmar skulle hava representanter för statsgrupper, som inom egen krets skulle överenskomma om platsen i rådet. Men en dylik reform är enligt paktens art. 26 möjlig endast om rådets medlemmar rösta enhälligt för densamma och det förefaller knappast troligt, att stormakterna skulle samtycka därtill.

Den franska pressens hållning till diskussionen i Genève har, såsom jag senast meddelade, icke visat någon föreställelse för Sverges och för med detsamma likatänkande staters konstitutionella motiv. Man har i några blad beskyllt Sverige att enbart handla under Tysklands inflytande och man har icke håller velat förstå det faktum, att om Tyskland skulle inträda som permanent rådsmedlem tillsammans med tre andra stater, det aldrig kunde uppstå jämlikhet mellan Tyskland och de fyra stormakterna England, Frankrike, Italien och Japan, utan förbleve dessa städse en bildligt talat första klass. Tyskland, Spanien, Polen och Brasilien bleve då andra klass och de icke permanenta rådets tredje klass!

Den franska regeringens avsikt med att energiskt

verka för de nya permanenta rådsplatserna torde, såsom jag senast antydde, kunna tolkas även som en strävan att kompensera de genom Locarno-avtalen gjorda eftergifterna och därmed förstärka sin ställning inom förbundsrådet. Detta komme emellertid samtidigt att erhålla en i ögonen fallande karaktär av ett stormaktspolitikens koncentrationsorgan, vars verkliga intresse för mindre nationers livsfrågor man i mindre grad än hittills kunde påräkna.

Det torde i detta sammanhang ännu bemärkas, att den franska högern, såsom ovan redan nämnts, förordar en ren, på sträng ömsesidighet baserad allianspolitik såsom den för Frankrikes intressen gynsammaste. Den franska vänstern hyser däremot förtroende till folkförbundets och Genèveprotokollets principer med obligatorisk skiljedom etc. och den franska regeringen har icke vågat ställa sig enbart på vänsterns ståndpunkt, utan försöker intaga en medlingsposition. Detta förklarar Frankrikes nuvarande ställningstagande i Genève till folkförbundsrådets reorganisation. Man torde därtill betänka, att av Locarno-stormakterna endast Frankrike undertecknat den fakultativa klausulen om obligatorisk skiljedom, då däremot England och Italien genom Locarno egentligen bestyrkt sin avvisande hållning gentemot obligatorisk ~~obligatorisk~~ fredlig lösning av eventuella rättsliga och intressekonflikter. De uppträda som bekant i Locarno-fördragen endast som garantier av konventionen mellan Tyskland och dess västra grannar. Enär den s.k. Rhen-pakten innehåller ett Tysklands erkännande av västgränsen, härleder M. Paul Boncour därav, att "ingen meningssdifferens, som skulle avse att ifrågasätta dessa gränser kan bliva föremål för varken rättsligt eller förlikningsförfarande."

Utrikesutskottets rapportör beklagar, att det för Tysklands ost- och sydgräns icke existerar någon motsvarighet till Rhenpakten. Därav följer 1) att politiska tvister beträffande gränserna ifråga kunna uppstå och måste då regleras på fredlig väg, dock med iakttagande av 2) att i det fall, som behandlas i förbundspaktens art. 15 mom. 7 d.v.s. när förbundsrådet icke lyckas försona parterna, dessa hava full handlingsfrihet inklusive rätten att gripa till våldet. Krig mellan Tyskland och Polen om Danzigkorridoren eller Oberschlesien äro således utan kränkning av Locarno-pakten möjliga och Frankrike komme i sådant fall i stöd av alliansfördraget med Polen (art. 1 mom. 2) att ställa sig på Polen sida. Ordföranden i kammarrens utrikesutskott M. Franklin Bouillon bekräftade under kammardebatten, att det är därifrån som gnistan åter en gång kommer att sticka Europa i brand, vilket "ingen be- tvivlar". Locarno-pakten utesluter emellertid möjligheten av nytt krig för Elsass-Lothringens skull, men skulle ett fransk-tyskt krig uppblossa av andra orsaker, är Polen på grund av alliansparternas ömsesidiga skyldigheter tvunget att hjälpa Frankrike.

M. Louis Marin profeterade, att Frankrike måste återkomma till den rena allianspolitiken och att det då komme att beklaga den på andra experiment förlorade tiden och minskade handlingsfriheten. Han hade i sinom tid röstat emot Versailles-fredens ratifikation och han beklagade nu förlusten av Belgiens neutralitet, av Frankrikes handlingsfrihet för militärfördrags avslutande, av omöjligheten för Frankrike att förhindra Österrikes anslutning till Tyskland i fall en folkomröstning skulle därom besluta. Åberopande

Utrikesutskottets rapportör beklagar, att det för Tysklands ost- och sydgräns icke existerar någon motsvarighet till Rhenpakten. Därav följer 1) att politiska tvister beträffande gränserna ifråga kunna uppstå och måste då regleras på fredlig väg, dock med iakttagande av 2) att i det fall, som behandlas i förbundspaktens art. 15 mom. 7 d.v.s. när förbundsrådet icke lyckas försona parterna, dessa hava full handlingsfrihet inklusive rätten att gripa till våldet. Krig mellan Tyskland och Polen om Danzigkorridoren eller Oberschlesien äro således utan kränkning av Locarno-pakten möjliga och Frankrike komme i sådant fall i stöd av alliansfördraget med Polen (art. 1 mom. 2) att ställa sig på Polen sida. Ordföranden i kammarrens utrikesutskott M. Franklin Bouillon bekräftade under kammardebatten, att det är därifrån som gnistan åter en gång kommer att sticka Europa i brand, vilket "ingen betvivlar". Locarno-pakten utesluter emellertid möjligheten av nytt krig för Elsass-Lothringens skull, men skulle ett fransk-tyskt krig uppblomma av andra orsaker, är Polen på grund av alliansparternas ömsesidiga skyldigheter tvunget att hjälpa Frankrike.

M. Louis Marin profeterade, att Frankrike måste återkomma till den rena allianspolitiken och att det då komme att beklaga den på andra experiment förlorade tiden och minskade handlingsfriheten. Han hade i sinom tid röstat emot Versailles-fredens ratifikation och han beklagade nu förlusten av Belgiens neutralitet, av Frankrikes handlingsfrihet för militärfördrags avslutande, av omöjligheten för Frankrike att förhindra Österrikes anslutning till Tyskland i fall en folkomröstning skulle därom besluta. Beropande

slutligen washington-fördraget mellan England, U.S.A., Japan och Frankrike, som ingicks 1920 för garanterande av kolonialbesittningar i Stilla havet, framhöll M. Louis Marin, att otvivelaktigt ett garantifördrag betr. Medelhavsbesittningarna komme att avslutas mellan Frankrike, Spanien, Italien, Jugoslavien, Grekland och Egypten. För Rhengränsens säkerhet, sade M. Louis Marin, komme en dag en pakt att förena alla världskrigets på den europeiska kontinenten befintliga seghemmakter: Frankrike, Belgien, Italien, Polen, Tschecoslovakiet, Jugoslavien, Rumänien. Detta fördrag komme att hava som mål försvaret av segerns frukter mot en eventuell offensiv allians, som komme att avslutas mellan Tyskland, Österrike och Ungern. Sedan Europa diplomatiskt organiserats kommer enl. Louis Marin freden att vara säkerställd, ty Tyskland och dess allierade måste hava framför sig en styrka, som effektivt kan hejda och omintetgöra en eventuell aggression. Men M. Louis Marin sade sig ingalunda vilja säkerställa freden endast med styrkan. Han önskade därför uppriktigt, att de organisationer, som skapats för säkerställandet av rättens triumf i världen skola förfullkomnas, ty utan dem är freden icke tryggad. Allianserna och folkförbundet, resp. permanenta domstolen måste - kompletterande varandra - organisera freden, ty "när det gäller att låta rätten herska, bör man icke låta förleda sig varken till orättvisor eller till illusioner".

Kammaren ratificerade Locarno-fördragen den 2 mars med 413 röster mot 71 varvid 68 deputerade avföllö sig och 24 voro anmälda såsom frånvarande. Utom kommunisterna (av vilka 25 röstade emot och en avhöll sig) röstade högerpartiernas ("union républicaine démocratique", "démocratie

crates", "aucun groupe" och "non inscrits") medlemmar dels emot dels avhöllo de sig. Alla vänster- och centerpartier (Groupe radical et radical socialiste, socialistes, Republicains socialistes et socialistes français, Gauche radicale, Gauche republicaine démocratique, Gauche indépendante, Republicains de gauche) röstade för. Av dessa avhöllo sig endast 14 deputerade. Senaten har ännu icke ratificerat avtalen, men dess utrikesutskott har den 1 mars godkänt desamma utan opposition och har utsett M. Labrousse till rapportör.

Paris, 14/III 1926.

P.S. Enär renskrivningen av denna rapport till följd av reducerade arbetskrafter å kansliet fördröjts, begagnar jag mig av tillfället att komplettera densamma.

Det framstår med allt större klarhet, att Tschekkoslovakiets utrikesminister Benes är missnöjd med Locarno-avtalen och frågar man sig huruvida hans artiklar i anglosachsiska tidningar och tidskrifter verkligen avse att göra propaganda för Locarno-principerna eller huruvida därmed åsyftas annan verkan. Emellertid är Benes' senaste schackdrag i Genève - tillbakaträdandet ur förbundsrådet - ett uppenbart diplomatiskt krokben åt Polen. Detta sistnämnda är ju genom Locarno-avtalen försatt i med Tschekkoslovakiet fullständigt identisk situation och Polens huvudargument för inträde i förbundsrådet är att detta vore en

rättvis konsekvens av Locarno. Samtidigt som Polen sålunda med de största ansträngningar strävar att erhålla permanent plats i rådet, träder Tjeckoslovakiet frivilligt tillbaka! Detta är ingalunda egnadt att stärka den även annars klena polsk-tsjeckiska vänskapen.

Jag hade i min rapport 156 hänvisat till Benes' uttalande i den amerikanska tidskriften Foreign Affairs om Locarno-avtalens utvidgning av arbitrageprincipens tillämpning. Den diplomatiska notväxlingen mellan Frankrike och Tyskland behandlade före Locarno denna fråga och Tyskland hänvisade i noten av den 20 juli 1925 till de avtal, som träffats mellan Tyskland och några stater (Schweiz, Sverge, Finland). I det franska svaret av den 24 augusti framhålls, att enär de politiska konflikterna äro farligast, dessa icke borde undantagas ur de fall, för vilka arbitrageförfarandet skall obligatoriskt gälla. Det franska svaret ansåg förty det obligatoriska förlikningsförfarandet i dylika fall otillfredsställande. Enligt Benes' artikel fick man den uppfattningen, att den franska ståndpunkten segrat i Locarno, ehuru Locarno-avtalens text uttryckligen fastslår, att rättskonflikter skola behandlas av antingen arbitrage rätt eller permanenta domstolen i Haag (den senare antingen efter överenskommelse mellan parterna eller på grund av den ena partens vädjan). Rättskonflikter kunna enligt Locarno även behandlas av förlikningsnämnden.

Däremot skola de s.k. intressekonflikterna enligt Locarno behandlas av förlikningsnämnden eller av folkförbundsrådet om någondera parten - åberopande art. 15 i paktens - vädjar till detsamma.

Jag finner för egen del, att dessa Locarno-texter äro i princip överensstämmande med motsvarande bestämmelser

i skiljedoms- och förlikningskonventionen mellan Finland och Tyskland, och framhöll jag därför tidigare Herr Benes' kommentarier till texterna såsom anmärkningsvärda."

Man hade kunnat vänta sig, att Locarno-avtalen skulle vederfaras en juridisk kritik av professor Joseph Barthelemy, och att därvid en punkt som den ovanstående skulle hava behandlats. Emellertid ville M. Joseph Barthelemy, såsom han sade till mig flere veckor före debatten, icke inleda en juridisk diskussion, enär M. Briand saknade kompetens att besvara eventuella juridiska invändningar. Han inskränkte sig därför i sitt tal till halvt skämtsamma anmärkningar om texternas språkliga brister och om vissa formuleringars oklarhet.

Regeringspropositionen om Locarno-avtalen säger även uttryckligt, att det fransk-tyska arbitrageavtalets artikel 19, som ovan behandlats (sid. 5-6), "uppställer en princip vars tillämpning i framtiden bör preciseras"

Med anledning av den även under kammardebatten upprepade kritiken, att Englands och Italiens löfte betr. omgående hjälp i fall av flagrant fördragskränkning från Tysklands sida vore otillfredsställande såges i regeringspropositionen: "Vi måste tillbakavisa dessa kritiker". Förbindelserna hava givits högtidligt; låtom oss vara säkra på att de skola i förekommande fall hållas. Storbritannien och Italien, då de underskrevo Locarno-fördraget, voro medvetna om allvaret av den förpliktelse, som de åtog sig i fredens intresse."

Paris, 16/III 1926.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

Ministeri Enckellin raportti no 161.

Parisi

7/4 1926.

Légation de Finlande
3, rue Clément Marot, VIIIe.

Paris, huhtikuun 1 p:nä 1926.

N° 415

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
: 16/218 Sal. D. 17 26.		
6/4-26	?	Lit.
5	06.	

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Ministeri Enckell'in raportti N° 161.

Lähetystö kunnioittaen ohellisena lähettää 5 kappaletta Ministeri C. Enckell'in raporttia N° 161 huhtikuun 1 p:ltä 1926:

Löcarne och Ryssland.

Ministeri Enckell pyytää, että yksi kappale raporttia toimitettaisiin Tasavallan Herra Presidentille.

Lähetystösihteeri:

Koro Järvelin

Locarno och Ryssland.

Under denna titel har f.d. professorn i folkrätt vid Petersburgs universitet baron B. Nolde publicerat i senaste bandet av den ryskspråkiga tidskriften "Annales Contemporaines" en uppsats, i vilken han efter ingående analys av Locarnoavtalen värdesätter desamma från rysk synpunkt.

Han framhåller med eftertryck, att ehuru Locarno-texterna icke innehålla ett ord om, att desamma utgöra ett fredsslut, de i själva verket beseglade försoningen med Tyskland och därför gjort ett utomordentligt intryck på världsoptionen. Han jämför Locarno-avtalen med Aachenfördraget av 1818. Bådadera avsluta de två största perioderna av europeisk kamp. I det dåvarande folkförbundets sköte emottogs 1818 icke Tyskland, utan Frankrike. Då evakuerades icke Köln, utan Frankrikes östra provinser; i st.f. Dawes-planen fanns då en dylik av Bekring. Nederlaget ledde då de besegrade från den kejserliga regimen icke till demokratisk republik, utan till konstitutionell monarki. Rollen av medlare och förlikningsman uppfyllde då icke England, utan Ryssland. De statsmän, som avslutat Locarno-fördragen, hava enligt baron Nolde förstätt, att försoningens timme slagit, att krigstidspsykologin utsinat. Men det vore enligt hans uppfattning naivt att inbilla sig, att Locarno-gesten är riktad mot framtiden. "Locarno är en typisk akt av historisk likvidation, som avslutar världskrigets tidevarv; ingen av de stater, som deltagit i försoningens symbolisering, har av sagt sig sina statsintressen, ingen har uppoffrat dem för idealet av en

"Super-Etat", ingen har förvandlat sin egen och mänsklig-
hetens framtid till en fridfull tidrymd av fredens och
förnuftets dyrkan;" Om Tyskland säger professorn: "Det är
visserligen sagt i fördragen, att Tyskland inträder i folk-
förbundet. Men var och en vet, att det inträder däri i
sitt eget intresse, det inträder för att den i Versailles
skapade diplomatiska mekanismen måtte upphöra att vara en
enkel emanation av en antitysk politisk koalition och att
den skulle så långt möjligt bli ett verktyg för även
Tysklands utrikespolitik." Professorn citerar Königsberg-pro-
fessorn Krauss: "Locarno-projektens tyngdpunkt ligger på eti-
kens område."

Analysen av Rhenpakten avslutar professorn med påstå-
endet, att enligt densamma England och Italien samtidigt
avslutat tvänne försvarsallianser, en med Tyskland mot Frank-
rike, en annan med Frankrike mot Tyskland; de komma att
hjälpa den, som de anse vara fredsstörare. Det likalydande
löftet, som avgivits åt de tvänne möjliga motståndarna, är
enligt professorn ett uttryck för "den klara och enkla po-
litiska sanning, att i kommande franco-tysk konflikt England
kommer att hava det avgörande ordet". Även härtill finner
professorn en historisk parallel i det av furst Bismarck
år 1887 avslutade försvarsfördraget med Ryssland, medan Tysk-
land tidigare bundit sig genom ett dylikt med Österrike.
Tyskland skulle sålunda hjälpa Ryssland, i fall detta an-
fölles av Österrike och hjälpa Österrike, om Ryssland skul-
le angripa detsamma. När Tyskland sålunda hade att avgöra
vem som varit den anfallande, berodde Ost-Europas öde då av
Tyskland.

Vid behandling av arbitrageavtalen mellan Tyskland och

Polen - Tscheckoslovakien säger professorn "Tillsevidare äro alla Tysklands beräkningar uppenbart - även i fråga om revision av Versailles-fredens särskildt tunga följder i öster - ställda på kamp emot dessa följder på fredlig väg". Han bevisar ohållbarheten av den franska pressens påståenden, att även dessa fredliga kampmedel omöjliggjorts för Tyskland enligt Locarno och erkänner der diplomatiskt skickliga kombinationen av den fransk-polska och den fransk-tscheckiska alliansen med de i Locarno avslutade arbitrageavtalen. "Allianserna ansluta sig till arbitrage-konventionerna, till Tysklands förbindelse att iakttaga fred i sina öst- och sydostmarker; av alliansen har gjorts en stödjepunkt för arbitragekonventionerna." Men enär allianserna voro ömsesidiga, har Polen och Tscheckoslovakiet enl. professorn upphöjts till rangen av medbeskyddare av Frankrikes säkerhet vid Rhen.

Locarno-akterna komme enligt baron Nolde att hava en väsentlig betydelse för Ryssland sedan detta på sätt eller annat återvänt till normala villkor av internationell tillvaro. Baron Nolde skriver:

"Dessa akter beröra Ryssland icke omedelbart. Rysslands västgräns, gränsen med Polen, med Rumänien, med Baltstaterna har icke av Locarno-akterna tagits under dessas beskydd. Den förblir bestämd genom Sovjetregeringens såkallade "fredsfördrag" med Estland, Lettland och Polen, genom ambassadörkonferensens beslut av den 15 mars 1923 i Paris, som erkänt den gräns, vilken Ryssland och Polen uppdragit "på sitt eget ansvar" den 23 november föregående år, slutligen genom stormakternas av Sovjetregeringen icke erkända fördrag om Bessarabien av den 28 oktober 1920. Utvidgande

tillämpningen av den av engelsmännen enligt Paris-beslutet av 1923 uppfunna formeln kunna vi säga, att hela denna gräns förblir dragen på de intresserade ländernas " eget ansvar". Locarno åtager sig icke detta "ansvar". Som he- kant innesluter även den fransk-polska alliansen, som nu- mera förvandlats till en del av Locarno-systemet, inga för- pliktelser i fall av eventuell sammandrabbning mellan Ryss- land och Polen. I detta avseende hava genom Locarno inga förändringar skett. Det kunde sålunda synas som om den ryska politiken på Rysslands västgräns icke berörts genom Locarno-avtalen.

Men detta är blott en synvilla. I själva verket ändrar det nya, som denna akt medfört för europeiska för- hållanden, på radikalt sätt de villkor, i vilka ryska ut- rikesfrågor framdeles komma att ställas. Ryssland - detta får aldrig glömmas - är ett av de i följd av världskri- get "besegrade" länderna. Varje stabilisering av världskri- gets resultat utgör en stabilisering av den ryska statens förluster.

Europa, som definitivt antagit segrarnas och nederlä- gens facit, som bestyrkt det genom de besegrades och seg- rarnes medvetna, frivilliga avtal, konsoliderar oundvikligt - om icke genom fördragstexter, så genom politiska stäm- ningar och avsikter även den europeiska österns status quo. Jag gör inga konkreta politiska utläggningar eller kalkyler. Dessa vore meningslösa, sålänge Ryssland icke återvänt till kulturell statlighet. Här är icke fråga om några utläggning- gar, utan om det utomordentliga konservativa internationella resultat, som framkallats genom Locarno.

Betyder detta, att vi i likhet med den tyska högern bära begråta sammanbrottet i Locarno av någotslags förhoppningar om en bättre mellanfolklig framtid och bittert uträkna våra definitivt sig konsoliderande förluster? Sjelvfallet icke. Den stämning, som ledt Tyskland och andra europeiska länder till nödvändigheten av fred och försoning, måste framdeles besjåla varje förnuftigt ryskt politiskt arbete. Vi skola läka våra sår och bereda åt yngre generationen en bättre framtid. Ryssland är odödligt och dess tid kommer snarare om i stället för brådmogen restaurering av den ryska imperialismen den väldiga ryska katastrofens upphovsmän och offer tillegna sig anspråkslösa, på ära och glans blottade, men av livet dikterade samt av livet rättfärdigade fredsparaller."

Professorn, som nu arbetar som advokat i Paris, tillhörde som bekant kadettpartiets högra flygel och var Miljukovs adjoint, då denne var utrikesminister efter marsrevolutionen i furst Lvoffs regering. Hans uttalanden om att Locarno-avtalen konsolidera de ryska randstaternas ställning, ävensom den av honom understrukna nödvändigheten för Ryssland att avstå från imperialistiska planers förverkligande, innan det "odödliga Rysslands" tid åter kommer, äro värda beaktande. Rysslands västgräns är enligt honom dragen på de ömsesidiga grannarnas eget ansvar, som ingen, - icke ens Frankrike vill dela med sin polska allierade! Finland omnämnes icke i nämnda uppsats.

- Så långt Baron Nolde. -

Insikten om omöjligheten att erhålla stormaktsgarantier för ostgränsen tvingar även Polen att söka åvägbringa en överenskommelse med den östra grannen.

För fullständighetens skull reproducerar jag i detta sammanhang den telegramväxling, som under senaste dagar ägt rum i frågan om eventuella avtal mellan Ryssland och dess västra grannar.

27/3 -26. C 23. Tiedoksenne: Venäjä ilmoittanut olevansa valmis tekemään non-agression sopimuksen Suomen kanssa mielinnin yksin, mutta myös Suomen, Viron, Latvian, Liettuan kanssa yhteisesti. Puolan kanssa Venäjä tahtoo sopia erikseen. Conciliation ei arbitrage. Sopimus lähinnä Venäjän Turkin sopimuksen mukainen. Tämä tarjous esitetty Virolle, Latvialle. Liettuasta ei tietoa. Hallitus käsitellyt asiaa vasta alustavasti. Jyrkkää ennakkokieltoa ei annettu.

Setälä, Ulkoasiat.

27/3. 48 Teidän C 23. Onko Venäjän ilmoitus itsenäinen aloite vai onko se vastaus Puolan tiedusteluun, joka Hackzellin mukaan koski mahdollista sopimuskätkoa Venäjän ja sen kaikkien läntisten naapurien välillä. Periaatteellinen ero huomattava, koska maissa kuten Ranska, jossa yleinen mielipide mielellään näkee Venäjän lähestyvän Eurooppaa, on tärkeätä välttää mahdollista epälojaalia venäläistä reunavaltioita vastaan suunnattua viehamielistä propagandaa siinä tapauksessa, että Venäjän aloite C23 ilman vastaehtotusta hyljätään.

Enckell.

30/3. R 29. Teidän fyraatta. Lienee tosin Puolan Sovetin neuvottelujen aiheuttama, mutta itsenäinen vastaveto Moskovan puolelta viimeksimainitun suhtautuessa torjuvasti kollektiivisopimukseen kaikkien läntisten naapurien kanssa. Puola väittää ehdotuksensa olleen vain sondeeraavaa laatua, olevan vastauksen Tshitsherinin Varsovassa tekemään aloitteeseen. Emme ole ilmoittaneet hylkäävämme Venäjän ehdotusta, vaikkamme pidä neuvottelupohjaa tyydyttävänä.

Ulkoasiat.

30/3. C 29 Meidän C 23. Procope tiedottaa itäosaston päällikön Janiskovskin kertoneen Viron, Latvian ilmoittaneen Venäjälle pitävänsä ehdotuksia liian epä-määräisinä ja haluavansa neuvotella vain huomioonottamalla Kansainliiton paktin. J. kertonut myös Piipin Genèvessä luvanneen Skrzynskille Viro ei tee sopimusta ilman Puolaa. J. selittänyt lisäksi, ettei Puola tule tekemään mitään neuvottelematta Suomen kanssa. J. toivoi Suomen tekevän samoin. Tiedot muualta vahvistavat kollektiivisopimusta ensisijassa ajateltavan.

Ulkoasiat.

31/3. 50 Teidän R 29 C 29. Ilmoituksen mukaan Skrzynski Genèven jälkeen täällä käydessään lausunut

pyrkivänsä saavuttamaan Locarnon mallisia arbitrage- ja takuusopimuksia kaikkien Puolan naapurien kanssa. Puolalais-rumäniläisen sovintotuosopimuksen jälkeen, joka tehtiin odottamattoman nopeasti ja joka sisältäänee klausulin molemminpuolisesta alueellisen koskemattomuuden takaamisesta, Skrzynski sanonut haluavansa tehdä sopimuksen Venäjän, Suomen, Viron, Latvian kanssa.

Enckell.

Enligt absolut tillförlitliga uppgifter har Polens utrikesminister vid sitt besök i Paris den 18 mars uttalat, ett i händelse han komme att förbliva vid makten, han skulle eftersträva avslutning av arbitrage- och garantifördrag med samtliga Polens grannar enligt Locarno-mallen. Det nu avslutade polsk-rumäniska fördragets detaljer äro ännu okända och tidningarnas uppgifter synnerligen svävande beträffande huvudfrågan, huruvida Polen garanterat Bessarabiens gräns eller icke. Icke omöjligt vore antagandet, att beträffande denna gräns fördraget innehåller samma reservation som det fransk-polska beträffande Polens ostgräns. Trots den Bessarabiska frågans skarpa aktualitet torde Rumänien icke åtminstone för närvarande hava att befara ett väpnadt angrepp från rysk sida. Tillståndet i Ryssland är icke lämpligt för början av ett krig och den ryska officiösen i Paris, som egnar den Bessarabiska frågan ett utomordentligt, nästan dagligt intresse, återopade senast den 31 mars Sinovjevs tal av den 8 april 1924: "Vi ämna icke föra krig för Bessarabiens skull och tala därom öppet". Sovjetrysslands politik gentemot Rumänien synes vara en avvaktande i tron på att Rumänien icke lyckas knyta Bessarabien vid sig genom inre reformer. Sovjetregeringen föreslog å Wienkonferensen i mars 1924 folkomröstning i Bessarabien, vilken Rumänien icke godkände, varför konferensen blev resul-

tatlös. Sovjetregeringen anser nämnda Wienkonferens som en stor framgång för dess diplomati och påstår densamma hava framkallat stor tillfredsställelse bland Bessarabiens befolkning, vilken genom ständiga uppror och kamp icke upphör att visa sin fiendlighet mot det rumäniska herraväldet. Sovjetofficiösen skriver: "Samtidigt som Bessarabiens arbetare finna i sin kamp städse flere bundsförvandter, hos själva Rumäniens, olika europeiska staters och SSSR:s revolutionära arbetare och bönder - blir det regerande Rumänien städse mer isoleradt i sin strävan att befästa sin "rätt" till Bessarabien. Isoleringen förstärkes även i förhållande till de närmaste "förbundsvännerna" inom lilla ententen. Rumäniens misslyckande på den lilla ententens sista konferens i Temesvar utgör en fortsättning av Sovjetdiplomatis framgång i Wien."

Inför de västeuropeiska ländernas obenägenhet att garantera de ryska grannarnas - Rumäniens och Polens - ostgräns hava dessa sigemellan tidigare avslutit ett alliansfördrag, som efter dettas utgång den 3 mars 1926 nu förvandlats till ett arbitrage-avtal enligt Locarno-förebilden, omfattande enligt "Kurjer Porannyj" även territoriella garantier. De franska tidningarna innehålla mångordiga, men intetsägande, av vederbörande officiella pressagenter avfattade telegram om fördraget, som emellertid enligt tyska blad icke är definitivt, enär Polen vägrar garantera Bessarabiens gräns.

Den polska tidningen Kurjer Porannyj's kommentarier till fördraget nämna endast, att "hänsyn tagits" till fördraget betr. Bessarabien. Detta fördrag har emellertid som bekant icke trädit i kraft, enär endast Frankrike och Eng-

land ratificerat detsamma. Italien och Japan kunna icke ratificera det efter erkännandet av sovjetregeringen. Vad överenskommelsen att "taga hänsyn" till ett fördrag, som icke kan träda i kraft, kunde betyda, synes oförståeligt.

Emellertid hade Frankrike tidigare uttalat önskningsmålet, att det polsk-rumäniska fördragets undertecknande måtte uppskjutas med några månader till dess de fransk-ryska förhandlingarna fortskridit.

I härvarande polska kretsar anser man, att det nya fördraget avser ett polskt närmande till Ryssland (2) och samtidigt ett schackdragg i.o.f. minskning av lilla ententens betydelse. Det framhålles, att fördraget är icke - som den tidigare alliansen - riktadt enbart mot Ryssland, utan garanterar detsamma Rumäniens och Polens gränser mot Tyskland, Ungern, Bulgarien. Enär Rumäniens huvudintresse av att tillhöra lilla ententen varit erhållande av garantier mot Ungern och Bulgarien, anses det polska garantifördraget hava - såsom ovan nämnt - slagit en kil mellan lilla ententen och Rumänien.

Det polsk-rumäniska fördraget innehåller även en hänvisning till folkförbundspaktens artikel 10. Man har skäl att fråga sig, huruvida bestämmelsen om förbundsmedlemmarnas skyldighet att upprätthålla Rumäniens territoriella integritet även gäller Bessarabien.

Rumänien är en av Versailles-fördragets signatörmakter. Vid tidpunkten för dess anslutning till folkförbundet, vilken måste anses sammanfalla med Versailles-fördragets undertecknande, hade visserligen den Bessarabiska "Staful tsarii" allaredan förklarat sin anslutning till Rumänien (27 mars 1918), men var anslutningen då icke erkänd av Ryss-

land och veterligen ej håller av någon annan. De fyra stormakternas erkännande skedde den 15 december 1920, men fördraget därom har såsom nämnt icke trädtt i kraft och den numera av de fyra stormakterna erkända Sovjetregeringen fortsätter att protestera mot anslutningen. Det saknas sålunda ännu ett folkrättsligt, för folkförbundets medlemmar bindande avtal om Bessarabiens förening med Rumänien, vilket sjelvfallet i hög grad komplicerar varje ny folkrättslig överenskommelse om territoriell integritets garanterande. Detta förklarar även den svävande betydelsen av en bestämmelse i det polsk-rumäniska fördraget om att "hänsyn tagits" till fördraget om Bessarabien av den 28 Oktober 1920.

Mig synes det vara för Finlands regering av största vikt att följa med senast behandlade fråga i synnerhet som enligt ovan återgivna telegramväxling densamma likasom den polsk-litauiska kontroversen bör tagas i betraktande vid i frågasatt non-agression- och förlikningsavtal mellan Ryssland och dess västra grannländer.

Paris, 1/4 1926.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

Ministeri Enckellin raportti no 162.

Parisi.

15/7 1926

min 21. - 24.

Légation de Finlande

3, rue Clément Marot, VIIIe.

N° 482

Paris, huhtikuun 16 p:nä 1926.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
19/219 Sol.		26.
22/4-26	?	
S.	C6	

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Ministeri Enckell'in raportti N° 162.

Lähetystö kunnioittaen ohellisena lähettää 5 kappaletta Ministeri C. Enckell'in raporttia N° 162 huhtikuun 15 p:ltä 1926:

De ryska emigranterna.

Georgien.

Bessarabien.

✓ Sovjets förslag till non-agressions- och förlikningsavtal med Polen, Finland och Baltstaterna,

Det politiska läget i Frankrike.

Ministeri Enckell pyytää, että yksi kappale raporttia toimitettaisiin Tasavallan Herra Presidentille.

Lähetystösihteeri:

Aarne Riittinen

19 / 219 Sal. 26		
22/4-26	2	15
5.	C6.	

MINISTER E N C K E L L ' s

RAPPORT

N° 162

av den 15 april 1926.

I n n e h å l l :

De ryska emigranterna	sid. 1 - 13
Georgien	" 14 - 16
Bessarabien	" 17 - 20
Sovjets förslag till non-agressions- och förlikningsavtal med Polen, Finland och Baltstaterna	" 21 - 24
Det politiska läget i Frankrike	" 25 - 28

De ryska emigranterna. Allt sedan hösten har inom den ryska emigrantpressen dryftats frågan om allmän sammanslutning mellan de olika emigrantpartierna i syfte att organisera en enig front mot tredje internationalen och förbereda Rysslands befrielse ur dennas våld. För att uppnå detta mål skulle en allmän emigrantkongress sammanträda och skulle därå beslutas om enhetlig ledning av emigranternas i alla världens länder spridda skaror. Initiativtagarna till dessa avsikter lyckades vinna professorn Peter Strouve för planen och ställdes han i spetsen för ett nytt förändamålet startadt pressorgan i Paris "Vosroschdenie" (= pånyttfödelsen). Professor Strouve har i tiden varit den ryska marxismens ledare och förföljdes av tsarregeringen för sina revolutionära åsikter. Numera är han till sina åsikter en moderat högerman och torde han i början av sin verksamhet som Vosroschdenies huvudredaktör hava hoppats på förberedelse av Rysslands återgång till monarki och t.o.m. på möjligheten av utländsk intervention. Emellertid blevo hans artiklar genast i början häftigt bemötta av Herr P. Miljukov och A. Kerenskij i dessas resp. tidningar "Dernieres Nouvelles" och "Dni", som vardera utkomma i Paris och som oavbrutet fört kampanj såväl mot emigrantkongressen som mot det med densamma förenade programmet. Av sagda tidningar representerade partier de republikanska demokraterna och socialrevolutionärerna vägrade att delta i kongressen och den handels- & industriella sammanslutningen förmåddes att delta däri endast genom att ändra sitt ursprungliga beslut om vägran. Deltagandet av handels- och industrikretsar i företaget var ytterst lågt (c. 20 personer) och midt under

Monarkisternas plan att gruppera sig kring stor-

kongressen avgick med protest en av dessas mest bemärkta medlemmar, f.d. ministern i Kerenskijs regering, Tretjakow, Juristföreningen under ordförandeskap av Baron Nolde avböjde inbjudningen att delta, advokatförbundet var visserligen representeradt, men ingav under kongressen en skriftlig protest. En vidlyftig diskussion pågick under hela vintern om kosackernas deltagande. Alla kosackhärans atamaner publicerade vid kongressens början en med 31 underskrift försedd protest och kosackgeneralen Krasnow, som tillhört storfursten Nikolaj Nikolajevitschs närmaste anhängare, blev desavuerad å kongressen av ett antal kosackatamaner, som skriftligt beskydde honom för förolämpning. Såsom det senare av omröstningarna å kongressen framgick, deltog däri c:a 450 representanter för ryska emigrantorganisationer i hela världen och voro därav 2/3 högermonarkister och 1/3 moderata. Vänstern var alls icke representerad och av monarkisterna voro därjämte de s.k. legitimisterna, som gruppera sig omkring storfursten Kirill Vladimirovitsch, ävenledes frånvarande.

Kongressen måste betraktas som ett enbart högermonarkistiskt företag för att gruppera emigranterna omkring storfursten Nikolaj Nikolajevitsch. Denne bor som bekant icke långt från Paris på ett slott Choigny, som tillhör den polske greven Tyschkevitsch och torde storfursten kämpa med ekonomiska svårigheter. Såsom relativt obegåvad och utan politisk skarp blick står han under inflytande av sina rådgivare, som hålla sig osynliga.

Officiellt framträdde å kongressen såsom storfurstens ombudsman f.d. generalstabsgeneralen Lukomskij och furst Obolenski.

Monarkisternas plan att gruppera sig kring stor-

fursten N.N. har jag skrivit om för flere år sedan. Då, såsom nu, var det icke fråga om att storfursten skulle uppträda som tronpretendent, vilket kan sakna rätt till såsom tillhörande en yngre gren av Romanoffska huset än många andra levande storfurstar, men ansågs han vara den lämpligaste av familjen för att omkring sig gruppera emigranterna. Han var som bekant överbefälhavare under världskriget innan kejsaren personligen övertog befälet och föra den annalkande revolutionen ökade konflikten med kejsaren storfurstens popularitet. Han hade i början av kriget publicerat manifestet om Polens blivande självständighet (i förening med Ryssland) och torde han vara den av Romanoffarne, som bäst förstår att personligt imponera på sin omgivning. Trots sina c. 70 år torde han vara fysiskt vid full vigör.

Kongressen skulle enligt initiativtagarnas avsikter högtidligt proklamera storfursten N.N. till emigranternas hövding (voschdj - ett gammalryskt ord, som numera begagnas endast i poesi- och bildspråk) och skulle han omgivas av en emigrantregering, som icke håller betecknades med sitt rätta namn, utan kallades under debatterna "organ". Kongressen skulle därjämte utarbeta en konstitution för denna emigrantstyrelse.

Oppositionen inom kongressen, de s.k. moderata, ansågo hövdingsproklamationen verka ofördeaktigt på stämningen i Ryssland och opponerade sig bestämt mot den av f.d. ministerpresidenten A. Trepow utarbetade konstitutionen. Efter ytterst häftiga förhandlingar beslöts, att kongressen skulle avgöra frågan om den vid hövdingens sida fungerande styrelsen med 2/3 majoritet efter nammupprop. Vid omröstningen

avgåvos 297 röster för "organet" och 146 emot, varjämte 13 kongressmedlemmar avhöllo sig. Kongressordföranden Strouve förklarade, att de, som avhöllo sig, böra sammanräknas med oppositionen, så att den erforderliga 2/3 majoriteten icke uppnåtts och i st. för "organet" tillsattes endast en finanskomité, som skulle likvidera kongressens affärer. Under förhandlingarna blev det genom general Lukomskij och furst Obolenskij känt, att storfursten icke ansåg sig kunna acceptera ett organ, som komme att bära partifärg. Det framgick emellertid även, att storfursten i ett brev, som ordföranden tvangs att uppläsa, fordrat i händelse kongressen skulle besluta om organets utnämning, att detta fullständigt skulle underkasta sig storfurstens vilja.

Redan vid val av presidiet framgick, att den yttersta högern trodde sig kunna dominera och uppställde som sin kandidat till ordförandeposten f.d.--socialisten, kirurgiprofessorn den till yttersta högern hörande f.d.--dummedlemmen Alexinskij. Strouve erhöll emellertid inför många moderatas hot att lämna kongressen en ringa majoritet. Presidiet uppvaktade därefter storfursten in corpore och uppläste en till honom riktad adress, vari storfursten hälsas som "den trygge bäraren av den ryska statsiden" och vari uttalas kongressens förtroende till hans "statsklohet och krigartapperhet".

I aktstycket säges: "Kongressen är övertygad om att på Eder kallelse alla ryska män utan tvekan skola hängiva sig åt det stora verket för vårt fosterlands befrielse".

Storfursten besvarade adressen framhållande sig högt uppskatta de av kongressen företrädde emigranternas beredskap "att medverka vid mina åtgärder för fosterlandets

räddning". I svaret framhålles tillika, att det allmänna strävandet bör åsyfta laglighetens och ordningens återställande i Ryssland. Det nu rättslösa folket bör befrias för att tvångslöst besluta om grunderna för sin tillvaro och sin organisation "till den ryska stormaktens välförd ära och storhet".

Kongresspresidiet mottogs av storfursten på stående fot och efter kongressens avslutning skulle dess medlemmar gruppvis fara på uppvaktning till Choigny.

Såväl Miljukows som Kerenskijs tidningar förlöjlidade i långa dagliga referat kongressäventyret, om vilket rikskanslern Luthers nyligen med anledning av ett tal av Tirpitz fälda uttalande vore tillämpligt: - "Man har intrycket av att se händelser på en annan planet."

Oppositionen uttalade delvis sin tillfredsställelse över kongressens tragiska episoder, enär å kongressen närvarar även en yngre generation, som icke kände Herrar Markov 2, Trepow, Kerenskij och deras gelikar från riksdumans sammanträden och som nu blev i tillfälle att bilda sig en personlig uppfattning om de monarkistiska ledarna.

Vid kongressen upplästes några betänkanden om agrarfrågan (Gurko), om sovjetlagstiftningen (Nosovitsch), om Rysslands ekonomiska återuppbyggande (Novikoff), "om det återuppståndna Rysslands nationalitetspolitik" (furst Uru-soff) m. ff.

I det sistnämnda ingår enligt tidningsreferaten en fordran, "att icke (eftertraktas) begå attentat mot gränsmarkerna och grannarna bortom gränsen", vartill kongressen enligt samma referat sparsamt applåderade.

Det nya Rysslands politik måste enligt furst Uru-

soff vara genomträngd av strävan till "fred med alla". Alla tvistefrågor bära lösas "i försoningens anda". Dessa uttalanden öfverensstämma fullkomligt med det i fjol i "Wetscherneje Wremja" publicerade, enligt uppgift från storfursten N.N. härstammande programmet (Jmfr min rapport 146 sid. 32 - 35).

Agrarproblemet framkallade en livlig diskussion, som utmynnade i erkännandet, att därom intet kunde på förhand beslutas. Man var dock ense att lämna jorden åt dem, som bebruka densamma.

Såsom av ovanstående korta beskrivning synes, kan intet allvar tillmätas den kongress, vilken enligt initiativtagarnas eget utlåtande misslyckats och som från europeisk horisont betraktat icke tål att synas i sömmarna. Den franska pressen har ignorerat sammankomsten. I den ryska oppositionspressen härstädes har den som nämnt förlöjligats såsom "en museumskärva från en svunnen epok"; deltagarna betecknades såsom "levande lik" och ordföranden Strouve sade sjelv, att han icke kunnat finna några "sakliga och reella" resultat av kongressen, på vars tillkomst han emellertid nedlagt det största arbetet.

Enligt vad objektivt tänkande emigranter, som f.d. ambassadören Maklakoff, Baron Nolde m.fl. meddelat mig tidigare, är det politiska intresset bland flyktingarnas breda lager synnerligen lamt. De flesta äro sysselsatta med vardagslivets ekonomiska bekymmer. Med politik sysslar ett försvinnande fåtal, såsom även deltagandet i valen till kongressen givit vid handen. Detta fåtal inom monarkisternas grupp tyckes icke taga några intryck från sin vistelse i landsflykten, utan vidblir oförändradt sina åsikter från ärkeängeln Mikael's förbund m.m. och förmodar, att

meningsfränder, som stannat i Ryssland, stå på samma ståndpunkt. Det mongoliska herraväldet, enväldsregimen, livsegenkapen och den religiösa mysticismen hava av dessa ryssar, om vilkas numerära förhållande till de europeisk uppfattning demokratiskt sinnades och frihetsrespekterandes antal man icke kan bilda sig någon säker föreställning, gjort människor, som icke höra till folkförbundets och Locarnoandans tidevarf. Då de genom försynens skickelse tvungits att leva däri och i länder, som följa med utvecklingen, hava de ingen förståelse för omgivningen. Den ryska jordägandeadeln, som genom en omkring tronen grupperad oligarki enväldigt styrde Ryssland före revolutionen, har fått gå i landsflykt, enär landet nu styres av en ny "kommunistisk adels" oligarki och denna har - såsom tidigare den nu landsflyktiga - förmått göra armén samt gendarmeriet till sitt verktyg och stöd. Såsom den nyligen från Moskva återvända Havas-korrespondenten Jean Fontenoy till min sagesman nyligen yttrade, kan intet omslag anses såsom för Ryssland omöjligt sålänge riket endast kan styras genom diktatur. Men den tscheckoslovakiske utrikesministern Benes varnade nyligen de ryska emigranterna för överdriven optimism betr. återkommandet till makten, varvid B. åberopade faktum, att aldrig emigrationen efter en revolution återvänt till tidigare politiska positioner. De ryska emigranterna hava enligt B. en stor kulturell uppgift: Ryssarna hava nämnt sig flere andra slaviska folk av vilka de lärt sig och vilka de undervisat. - - -

Jag har möjligen tidigare nämnt, att i Parg utgivits en panslavistisk kalender för 1926 med en rikhaltig

text om alla slaviska länder och om den ryska emigratio-
nen i världen. Kalendern, som utgivits av en grupp in-
tellectuella ryssar, behandlar bl.a. Rysslands tidigare re-
lationer till övriga slaviska länder. Betecknande är den
korta översikten av Polens historia. Artikelförfattaren pro-
fessor Mjakotin framhåller, att efter Polens delning det
existerade inom framstegsvänliga ryska kretsar - särskildt på
1820-talet - planer om återställande av Polens självständig-
het inom dess etnografiska gränser. Upproret 1831, som
emellertid eftersträvade Polens återställande inom dess ti-
digare historiska gränser, stötte på **skarpt** motstånd inom
befolkningen av de ryska områden, som tidigare tillhört
Polen, och avkylde sympatierna till polackerna inom det
ryska samhället. Om den ryska regeringens löften i bör-
jan av världskriget heter det, att dessa voro dunkla
och icke egnade att väcka förtroende. Såsom den ryska
temporära regeringens första strävan efter marsrevolution-
nen betecknas "sjelvfallet promulgeringen av Polens oav-
hängighet". Emellertid framhålles det, att den senare
polska politiken uppställde för sig som mål "att stärka
Polen på bekostnad av det genom kriget och revolutionen
försvagade Ryssland." - - - 1920 förklarade Polen bolsjevi-
kerna krig samt - begagnade sig av det svåra läge, som
tillskapats för dessa genom inbördeskriget i Ryssland -
avsköt Polen 1921 Rigafreden, enligt vilken ånyo betydan-
de delar av Vitryssland och Ukraina avskildes." Om Riga-
freden säges, att denna "såsom man lätt förstår icke
måter sympatier och icke finner försvarare i några (ryska)
sammällskretsar, varför nuvarande relationer mellan Ryss-
land och Polen förbliva ytterst spända."

Efter en historisk skildring av Rysslands förhållan-

de till Balkanländerna behandlas förhållandet till tschecker^{förhållande} na. Om detta/under Rysslands stormaktsperiod säges, att själva existensen av ett självständigt starkt slaviskt rike, som framgångsrikt motsatte sig den tyska påträngningen och som utvecklade en egenartad kultur "stärkte tscheckernas nationalmedvetande och medverkade till utvecklingen inom deras krets av idén om den slaviska enigheten". "Verldskriget, som slutligen gav Tcheckien dess frihet, ryska revolutionen och inbördeskriget i Ryssland, vari de tscheckiska legionerna deltog, och slutligen närvaron av betydande antal ryska emigranter i Tscheckien samt det understöd, de röna därstädes, allt detta har anknutit en serie nya band mellan Tscheckien och Ryssland. Att nu diskontera de möjliga följderna av dessa band vore emellertid för tidigt."

Finland omnämnes i sagda kalender endast flyktigt i kapitlet om Sovjetryssland. Det framhålles, att sedan "Ryssland avstått åt Finland ett mindre område längs Petjenga-floden", Ryssland icke längre gränsar till Norge. På ett annat ställe talas om den tidigare gränsen mellan Finland och Ryssland. Om innevånarna i Petsamo heter det "Folkvägden i Petjenga har icke blivit räknad; densamma är i varje händelse alldeles obetydlig och utgör icke mer än några tiotal ryssar ävensom några hundratal nomadiserande lappar." En not till denna uppgift lyder: "Finlands anspråk på denna trakt motiverades genom önskan att hava en hamn vid Norra Ishavet, som i dessa trakter, tack vare Golf-strömmen, icke tillfryser. Sedan en järnväg blivit bygd hit, kommer hamnen att få stor betydelse och kommer den att konkurrera med den näraliggande ryska hamnen Murmansk."

Om Estland, Lettland, Lithauen och Bessarabien läm-

nas i skilda uppsatser lika detaljerade uppgifter som om Jugoslavien, Bulgarien och Tschecoslovakien.

Om Lithauen heter det bl. a.

"Av samtliga det nuvarande Europas såsom resultat av världskriget uppkomma riken är endast Lithauen en stat, som ännu icke definitivt bestämt sina gränser. I denna livsfråga förblir Lithauen i en egenartad dubbel ställning med s. a. s. tvänne gränser: den ena faktiska och den ~~såra~~ juridiska, som stadfästs av det lithauiska nationalmedvetandet."

I slutet av kalendern beskrives de ryska emigranternas ställning i Tyskland, Frankrike, Belgien, England, Italien etc. Om de ryska emigranterna i Finland säges intet.

Jag har citerat ställen ur denna av ett 30 tal personers samarbete tillkomna emigrantpublikation såsom be- tecknande för inom ryska emigrantkretsar rådande uppfattningar. Furst Urusovs å emigrantkongressen hållna föredrag skall jag försöka anskaffa, ehuru dettas såsom i övrigt hela kongressens betydelse måste anses vara väsentligt mindre än opinionen inom demokratiska och intellektuella ryska kretsar. Komma dessa icke inom överskådlig tid till makten i Ryssland, skola de emellertid under varje slag av diktatur - må denna utövas av feodal eller kommunistisk adel - att vara i oppositionen och för alla Rysslands grannar, som hatas av de ryska maktinnehavarnas imperialism, är det sjelvfallet viktigt, att vinna oppositionens sympatier. Det av Benes framhållna kulturella inflytande, som de ryska emigranterna tvivelsutan komma att utöva i det framtida Ryssland och den till främlings-

hat gränsande nationalism, som håller på att utveckla sig där, böra giva alla Rysslands grannar en fingervisning betr. den propaganda och den upplysningsverksamhet, de med tanke på skapande av för sig gynsam framtida opinion - eller blott oppositionsopinion - i Ryssland borde bedriva. Jag har för Finlands vidkommande framhållit önskvärdheten av att propagandalitteraturen förberedes även på ryska språket och jag har för c. tre år sedan (jmf. rapport 133 sid. 18-24) framhållit önskvärdheten av att regelbundna diplomatiska relationer ordnas mellan Helsingfors och Prag för att från det sistnämnda följa med dels den s.k. lilla ententens politik dels den panslavistiska rörelsen, som kunde bliva betydelsefull för den osteuropeiska politiken. F.n. synes närmandet mellan Polen - Ryssland och Polen - Tschechoslovakien synnerligen aktuellt och erbjuder detsamma för den finska utrikesledningen otvivelaktigt ett stort intresse. Finlands eventuella diplomatiska representant i Prag komme därjämte vara i tillfälle att utnyttja tscheckernas kulturella inflytande på där stufferande talrika ryska emigrantungdom.

P.S. Ur furst L.V. Urusovs föredrag sådant det finns återgivet i det Struveska bladet Vosroschdenie av den 10 april 1926 anföres följande:

Angående det pånyttfödda Rysslands handlingsfrihet säges " - - - - Utan varje tvivel fastslås faktum, att inför det till nationell tillvaro pånyttfödda Ryssland skola "vägarna till skapandet av dess internationella ställning på nya grundvalar" ligga öppna och fria från tidi-

gare politiska förbindelser. Därmed avses uppenbart, att det pånyttfödda Ryssland icke är bundet av Sovjetregeringens fördrag. Om Polen talas i högtravande formler om den "slaviska ömsesidighetens anda" och om förståelsen för gemensamma intressen, ävensom om broderligt grannskapsförhållande. Endast dessa sägas kunna lösa alla tvistefrågor mellan Polen och Ryssland i rättvisans anda.

Om Estland, Lettland och Lithauen, som behandlas gemensamt, säges, att dessa riken tvivelsutan komma att bestå såsom självständiga och som sådana erkänns av det blivande nationella Ryssland. "Det nationella "landsflyktiga" Ryssland betvivlar emellertid icke att under medvetande av de gemensamma talrika politiska och ekonomiska intressena, som förbinda dessa riken och Ryssland, mellan dessa riken och Ryssland skola avslutas sådana fördrag, som på bästa sätt garantera kontrahenterna deras ömsesidiga rättigheter och intressen."

Om Finland säges: "Det nationella landsflyktiga-Ryssland är övertygadt om, att Finland, som alltid levat ett från Ryssland i någon mån avskildt liv, och som nu erhållit en oavhängig statlig tillvaro, ävenledes skall etablera med det pånyttfödda Ryssland vänskapliga grannförhållanden till ömsesidig fördel och begränsande de båda parternas rättigheter och intressen."

Om gränsmarkerna säges, att fred måste råda på det pånyttfödda Rysslands gränser. För att påskynda pånyttfödelsen ävensom Rysslands anslutning till det "breda internationella livet" skola alla nationaliteter, som leva på Rysslands territorium "sjelvfallet" tillförsäkras fri, rättslig utveckling av sin nationella, kulturella och religiösa egenart."

Om Georgien och Armenien säges: Uti vidsträckt förståelse för det pånyttfödda Rysslands kommande öden skall enligt vår övertygelse även frågan om Georgien finna sin lösning. Dettas tappra söner äro oförsynliga i kampen mot III internationalen och dettas oavhängiga nationella tillvaro kan bliva säkerställd endast genom det nationella Ryssland på basen av fri överenskommelse som garanterar gemensamma politiska och ekonomiska intressen.

På samma sätt bör frågan om Armeniens självständighet lösas. Detta har under världskriget upplevat en följd av svåra prövningar och suckar även nu under III internationalens häl. Det vänskapligt-välvilliga förhållandet till Armenien från det nationella Rysslands sida förblir såsom tillförne oförändrat.

Föredraget avslutas med långa tacksamhetsbetygelser till alla länder, i vilka de ryska emigranterna vunnit fristad och med ^{en} /optimistisk försäkran, att den dag skall komma, då det ryska folket genom att svänga ^{de} /rättrognas kors skall avkasta sig allt det orena och då Ryssland förnyadt och återfärenadt med det landsflyktiga åter skall uppträda inför världen, som förgäves söker sin jämvikt utanför det nationella Rysslands tillvaro.

Om förefintligheten av tvistefrågor mellan Ryssland och dess grannar nämnes endast på tal om Polen. I uttalandena om nödiga överenskommelser mellan Ryssland och dess grannar finnas betecknande nyanser, men en närmare analys av föredraget erbjuder med hänsyn till tidigare anförda motiv ringa intresse.

Georgien. Såsom jag tidigare framhållit, bekräftes från rysk sida en intensiv aktion i avsikt att åstadkomma indragning av Georgiens legation i Paris eller med andra ord att förmå Frankrike att återtaga sitt åt Georgien givna de jure erkännande (Jmfr. rapport 157 sid. 15 - 28).

Numera har georgiska legationen officiellt bekräftat ett i Journal de Genève den 7 april publicerat meddelande, att representanten för Virginia Mr Moore och representanten för New York Mr Copeland inlämnat till U.S.A:s tvänne kamrar ett förslag om utnämning av en diplomatisk representant hos Georgiens nationella republik. (Representanten skulle accrediteras hos det vita Georgiens regeringsmedlemmar, som vistas i Paris.)

Motionen motiveras med att komungariket Georgien i många sekel bevarat sin självständighet, sin rasrenhet, sitt språk, sina lagar och institutioner mot nästan ständiga aggressioner och talrika invasioner. Detta avser uppenbart muhamedanernas framträngning, efter som i den vidare motiveringen det heter, att Georgiens territorium sedan fjärde århundradet varit bebodt av en kristen befolkning.

I den vidare motiveringen hoppa de amerikanska förslagsställarna över det nittonde seklet genom att framhålla, hurusom komungariket efterföljdes av den georgiska nationella republiken, som regelbundet och fritt infördes med en skriven (?) konstitution den 26 maj 1918.

Den georgiska republiken säges hava blivit allmänt erkänd av världens nationer med undantag av Förenta Staterna. Detta påstående är likaså en lindrig överdrift, enär endast ett fåtal stater erkänt Georgien de jure. Visserligen kan det betraktas som ett erkännande att den

första folkförbundsassemblen icke anförde några andra skäl mot Georgiens intagning till folkförbundet än att omständigheterna icke medgåvo densamma, och möjligen åsyfta de amerikanska förslagsställarna detta faktum. (Jmfr. min rapport 157 sid. 15 - 28.)

Den amerikanska motiveringen anför vidare, att Sovjetryssland, trots under 1920 givet uttryckligt erkännande av Georgiens sjelvständighet, senare occuperade detsamma och sedan dess utövar kontroll över republikens territorium. Den georgiska regeringen säges hava flytt från Tiflis till Batum och därifrån till Frankrike, var dess ämbetsmän nu utöva sin verksamhet. Förslagsställarna inbjuda den amerikanska kongressen att såsom önskningsmål uttala, att regeringen måtte tillkännagiva sitt ogillande av den ryska regeringens handlingssätt ävensom uttrycka sina sympatier för den georgiska republiken. I detta syfte föreslås beviljande av anslag för avlösnande av en diplomatisk representant hos den georgiska republiken såframt president Coolidge finner ändamålsenligt att utnämna en sådan.

Dokumentet är synnerligen märkligt och låter nästan otroligt. Skulle icke den georgiska legationen genom officiell skrivelse hava tillställt mig detsamma, hade jag icke tagit den tidigare lästa tidningsnotisen (Journ. de Genève 7 april 1926) på allvar.

Emellertid är minister Tschenkeli mycket optimistisk beträffande förslagets öde i utrikesutskottet, som enl. uppgift snart skall behandla detsamma. Han meddelade mig, att ordföranden och flere inflytelserika personer äro gynsamt stämde till förslaget.

Otvivelaktigt är det av stor moralisk och även politisk betydelse, att ett förslag av denna art allvarligt

dryftas inom U.S.A:s parlament.

Sålänge detsamma är oavgjort, kan man knappast tänka sig, att Frankrike kunde samtycka till georgiska frågans behandling å den fransk-ryska konferensen.

Enligt vad Havas-korrespondenten Jean Fontenoy, som personligen besökt Georgien, uppgivit, har republiken en kommunistisk nationell självstyrelse, som är avogt stämd mot allt ryskt. Minister Tschenkeli erkänner detta faktum, men tillägger, att denna kommunistiska nationella självstyrelse saknar befolkningsmajoritetens stöd utan hållas vid makten endast tack vare röda armens bajonetter och den ryska tschekan.

En avskrift av det amerikanska förslaget medföljer härhos på originalspråket. (Bil. 1).

Bessarabien. Tidningarna återgiva ett från Moskva den 13 april avsänt telegram, enligt vilket den italienska ambassadören därstädes greve Mansoni meddelat Sovjetregeringen, att Italien icke undertecknat fördraget om erkännande av Bessarabien såsom del av Rumänien. Jag har tidigare framhållit, att man icke kunde tänka sig, att Italien eller Japan efter sovjetregeringens de jure erkännande skulle ^{ratificera} underteckna ett fördrag, enligt vilket existensen av varje regering i Ryssland ignoreras. Det heter nämligen i art. 2: " En kommission av tre medlemmar, av vilka en utnämnes av de främsta allierade makterna, en av Rumänien och en av Folkförbundsrådet för Rysslands räkning, skall tillsättas inom femton dagar efter detta fördrags ikraftträdande för att på platsen bestämma Rumäniens nya gränslinje." Detta skrevs den 15 december 1920, då stormakterna ansågo sig kunna betrakta den revolutionära ryska regeringen såsom icke existerande, i trots av att densamma med sina grannar i nordväst redan avslutat fredsfördrag. Sedan denna regering nu erkänts och inbjudits till av folkförbundet organiserade internationella konferenser, är det sjelvfallet otänkbart att folkförbundets råd skulle utnämna en kommissionsmedlem, som vid gränsregleringen mellan Rumänien och Ryssland skulle tillvarataga det senares intressen.

Jag har tidigare meddelat, att sovjetambassaden härstädes bedrivit en intensiv propaganda emot Rumänien i bessarabiska frågan. Huru man på inflytelserikt franskt håll förhåller sig till frågan trots de diplomatiska kullisserna, framgår av en nyligen i tidningen l'Impartial Français (den 3 april 1926) publicerad artikel "Moskva vill ha Bessarabien. Varför fruktar Bukarest en folkom-

röstning." Tidningen l'Impartial Français utkom ursprungligen såsom veckotidning i Nizza. Sedan fyra månader är den en daglig tidning i Paris med 18.000 å 24.000 exemplar tack vare medel, som givits härför av en apotekare Gaston Gremy. Den tidigare medarbetaren i tidningen senatören, f.d. undervisningsministern François Albert är dess huvudredaktör och skriver dagliga artiklar samt utrikespolitiska översikter. M. François Albert var minister i Herriots regering och tillhör den radikalsocialistiska ledningen. Utrikespolitiska artiklar skrives i samma tidning även av greve de Fels, som är delägare i tidskriften "Revue de Paris" och specialist i frågor gällande **Osteuropa** även som petroleumpolitik. Vid tidningens redaktion är även anställd en språkkunnig rysk jude Lobstein, studiekamrat till huvudredaktören. Vilken av de tre herrarna skrivit artikeln i fråga om Bessarabien, är okänt, men motsvara enligt uppgift däri uttalade åsikter det radikalsocialistiska partiets uppfattning.

Artikeln inledes med omnämmandet av den konsekvens, med vilken Sovjetregeringen sprider hat mot Rumänien inom hela Unionen och huru densamma genom denna psykologiska mobilisation förbereder "andra mobilisationer". Vidare framhålls uttryckligt, att den bessarabiska folkrepresentationen Staful-Sera icke haft kompetens att besluta om Bessarabiens politiska ställning samt att densamma uttalat sig för anslutning till Rumänien endast efter den rumäniska invasionen samt efter ett antal av rumänarna vidtagna arresteringar. Det kommunistiska Ryssland betraktar, säger artikelförfattaren, Bessarabien såsom sitt Elsass-Lothringen och såsom brutalt faktum måste erkännas, att Sovjetunion genom proklamering av sin oförytterliga rätt till Bessara-

bien driver rysk nationell politik. Den tsaristiska utrikesministern Sasonoff skulle föra samma språk, som Tschitscherin med den enda skillnad, att han i st. f. "Sovjets territorium" skulle tala om "ryskt territorium". Artikeln framhåller, att Rumäniens opposition mot den av ryssarna flerfaldigt föreslagna folkomröstningen beror på fruktan för att denna skall besluta om landets återförning med Ryssland. Författaren förebrår Rumänien att icke hava förstått att binda den bessarabiska befolkningen vid sig med oförstörbara tacksamhetsband för befrielsen från det kommunistiska oket. Han framhåller den för Rumänien synnerligen komprometterande omständigheten, att detsamma måste räkna med den monstruösa eventualiteten, att folkomröstningen gäve företräde åt det bolsjevikiska helvetet framför det rumäniska paradiset.

Författaren förebrår f.d. konseljpresidenten Poincaré, att denne genomdrivit parlamentets ratificering av fördraget om Bessarabien, vilket varit en förhastad för att icke säga överlagd gest. I samma sammanhang talar författaren om att Georgiens erkännande varit förhastadt, trots all sympati för det sistnämndas sak.

Märkligt är f.ö. författarens uttalande om att det bessarabiska problemet icke tillhör dem, som kunna lösas av den mellanfolkliga domstolen eller av folkförbundet. I den i annat sammanhang omtalade ryskspråkiga all-slaviska kalendern säges, att Bessarabien historiskt, ekonomiskt och kulturellt tilldrages av Ryssland. Rumänerna sägas hava inom två år i högre grad russificerat området än ryssarna under 106 års tid. I kalendern påstås, att moldavanerna i slutet av förra seklet utgjorde 47 % av befolkningen, vilken procentsats senare genom inflyttning från Ryssland i betydande mån nedgått. Journal de Genève

publicerar den 12 april en på rumäniska källor baserad statistisk artikel om Bessarabien, vars till c. 3 miljoner uppgående befolkning såges bestå av 70 % rumänare, 11 % ukrainare, 10 % judar. Endast 16 % av befolkningen äro läs- och skrivkunniga.

Daily Telegraphs ofta väl underrättade diplomatiska korrespondent, som likaledes omtalar Italiens vägran att ratificera det bessarabiska fördraget, säger, att de förpliktelser, som Rumänien åtagit sig enligt det polsk-rumäniska garantifördraget äro väsentligt större än de, som existerade enligt det tidigare alliansavtalet. Detta framhåller korrespondenten såsom en direkt följd av att de sovjet-polska relationerna förbättrats och att Rumänien måste betala ett högre pris för den polska garantin av Bessarabiens gränser, som varken Tschekoslovakien eller Jugoslavien velat garantera. Den italienska diplomatin påstås enl. samma artikel arbeta på åstadkommandet av en italiensk-polsk-ungersk allians. Uppgiften om att Polen garanterat Bessarabiens gräns överensstämmer emellertid icke med den återopada officiösa /^{franska} och officiella italienska uppfattningen om Rumäniens rätt till Bessarabien samt ej håller med Polens strävan att närma sig Ryssland.

Från sovjet-tysk sida har städse framhållits, att mellan den nuvarande rumäniska ministerpresidenten, general Avarescu och Rysslands härvarande ambassadör Rakovsky år 1918 ett officiellt fördrag avslöts, enligt vilket Rumänien förband sig att utrymma Bessarabien Sovjetregeringens nuvarande politik beträffande Bessarabien torde enligt uppgift avse framkallandet av en kommunistisk revolt därstädes i likhet med försöket i Estland av den 1 december 1924.

Sovjets förslag till nonaggressions- och förlikningsavtal med Polen, Finland och Baltstaterna har här vunnit aktuellt intresse efter Sovjets avslag att delta i den förberedande avrustningskonferensen. Förslaget bör även betraktas som en logisk konsekvens av denna vägran och enär förslaget icke kan leda till positivt resultat, kommer Sovjetregeringen på samma sätt, som skedde efter Moskvakonferensen i december 1922, förklara sig genom grannarnas hållning tvungen att bibehålla sin krigsberedskap.

Enligt meddelanden från Berlin till franska blad (J. des Débats 14 april) påstås, att en officiös not blivit publicerad i Berlin om att tyska regeringen icke önskar taga del i underhandlingar, som avse garanterandet av Estlands, Lettlands och Lithauens territoriella status quo, i synnerhet som tyska regeringen önskar hava fria händer i öster. Tyska riket, heter det, kan icke håller garantera Lithauens annexion av Memelområdet. Enligt kommunikén innebära Locarno-avtalen intet erkännande av de osttyska områdenas annexion, tvärtom, säges det, förutsättes genom avtalen en revision på fredlig väg av Tysklands gräns i öster.

Om den baltiska diplomatin givit anledning till denna officiösa kommuniké, måste demerserna i hög grad beklagas. Ett dylikt kategoriskt tyskt avslag samtidigt med det pågående rysk-tyska närmandet måste sjelvfallet väcka förstämning i kretsar, som hysa farhågor beträffande Baltstaternas trygghetsproblem. Enligt tidningarna torde tyska ambassadören i Paris meddelat franska regeringen om att Ryssland och Tyskland underhandla om modifikation av Rapallofördraget enligt Locarno-mallen. Huru denna formel skall

uppfattas, är utan närmare detaljer svårt att säga. Är det nya rysk-tyska fördraget en garantipakt betr. territoriell status quo.² Förbinda sig parterna att underkasta eventuella tvister obligatorisk skiljedom.² Det säges vara ett återförsäkringsfördrag, som såväl till anda som bokstav överensstämmer med Locarno-avtalen. Men dessa äro ju i intimaste förbindelse med folkförbundsorganisationen, som i Tschitscherines senaste not på ett exempellöst sätt förhånats!

Såsom jag ovan i annat sammanhang nämnt, har Havas' korrespondent, vilken i halvtannat års tid vistats i Moskva, återvändt därifrån. Havas har numera ansett det såsom fullständigt ändamålslost att hålla egen korrespondent i Moskva, enär denne icke kunde telegrafera någonting, som icke godkänts av Sovjetcensuren. Av utländska journalister torde det i Moskva finnas endast ett tiotal amerikanare och tvänne italienare, vilka senare intaga en privilegierad ställning.

Havas-korrespondenten M. Jean Fontenoy, som ledigt beherskar ryska språket och som torde hava givit författaren Henri Béraud material till dennes mycket uppmärksammade bok "Ce que j'ai vu à Moskva", säger sig hava i sovjetkretsar utförligt studerat dessas förhållande till de västra grannarna. Enligt hans uppgifter till min sagesman - en polack - anses bibehållandet av Estlands och Lithauens absoluta sjelvständighet oförenligt med Rysslands intressen. Förändringen i dessa länders ställning avser Sovjet-politiken - enligt Fontenoy - genomdriva genom kommunistisk propaganda och därigenom framkallad sovjetisering av nämnda länder. Samma förfarande

inslås gentemot Bessarabien. Detta påstås genom franska ambassaden i Moskva upprepade gånger hava inrapporterats till Quai d'Orsay. Beträffande Finland säger sig M. Fontenoy allmänt hava hört uppfattningen, att ordningen i Finland är så fullständig och organisationen så stark, att varje propaganda-arbete är omöjligt. M. Fontenoy säger sig även hava hört uttalanden, att den omedelbara grannskapen med en stat med så utvecklad organisation är för Sovjetregeringen obekväm.

Den franska pressen synes icke vara synnerligen tillfredsställd med Sovjet-förslaget, att Ryssland och Polen sigemellan skulle avsluta en non-agressions pakt. Sovjets förslag i den vägen tolkas såsom ett försök att avlägsna Polen från folkförbundet. Därför framhålles med eftertryck, att Polen endast tillsammans med Baltstaterna och Finland vore villigt avsluta paktens i fråga (le Quotidien 14 april). Minister Filipovicz' från Warschau hittelegraferade intervju-uttalande om den polska politikens avsikter överensstämmer med greve Skrzynskis tidigare förklaringar under det senaste besöket härstädes och med ordförändens i den polska sejmens utrikesutskottet brevmeddelanden till den fransk-polska parlamentariska gruppen.

Den polsk-franska vänskapen manifesteras offentligt nästan dagligen. Franska politikernas tal om nödvändigheten av polskt avtal med Baltstaterna och Finland samt om att den polska gränsvakten är civilisationens främsta väktare i öster, telegraferas och kommenteras livligt. Däremot innehåller pressen inga förklaringar till den polska valutans våldsamma kursfluktuationer. Sålunda exempelvis publicerade morgontidningarna den 14 april zloty-kursen 301 (före-

gående notering 323:50). Zloty'ns parikurs är densamma som den schweiziska franc'ens, vilken noteras 555.

Apropos den fransk-polska vänskapen må i förbigående antecknas, att underhandlingar, som bäst pågå beträffande till franska kolonier av 150.000 å 200.000 arbetslösa polackar.

Tysklands nya fördrag med Ryssland, ehuru detta säges vara avfattadt i Locarno-andan, är i verkligheten intet stöd för Locarno-politiken. Man är tvungen att göra denna slutsats, när man betänker, att fördraget avslutas innan Tyskland intagits i Folkförbundet, som Sovjetryssland behandlat med hån och förakt i sin senaste not, vilken därjämte tydligt insinuerar, att Frankrike försöker motarbeta avrustningskonferensen.

Telegrammet C36. Takäläisille lehdille annettu seuraava kommunikati: Venäjän edustaja ulkoasiaille suullisesti ilmoittanut Sovjet valmis Suomen, Itämerenmaiden, Puolan kanssa aloittamaan keskusteluja sellaisen non-aggression sopimuksen tekemisestä, johon sisältyisi sovintomenettely, muttei välitystuomioratkaisua sekä myös velvoitus sopimusvallalle pysyä puolueettomana kolmannen hyökätessä jommankumman sopimusvallan kimppuun. Sovjet haluaisi sopimuksen erikseen, Suomeen, erikseen Itämerenmaiden, erikseen Puolan kanssa. Suullisen ilmoituksen lisäksi ei esitetty mitään kirjallista ehdotusta. Mielestämme tämän laajakantoisen asian ajaminen jää toisaalta täsmällisempien ehdotusten ja Suomen puolelta kaikinpuolisen harkinnan varaan.

Ulkoasiat.

har av franska tidningar återgivits den 15 april.

Sovjet förslaget är uppenbart endast en manöver, som varken de direkt eller indirekt intresserade kunna taga på allvar.

Det politiska läget i Frankrike är fortfarande mycket inveckladt. Regeringen saknar säker majoritet i Kammaren och är tvungen att under konseljpresidenten Briands skickliga ledning genomdriva de beslut, vilkas avgörande icke kan uppskjutas, genom övertalning av eventuella motståndare till att avhålla sig vid omröstningen för att icke framkalla den av ingen önskad regeringskrisen.

Finanslagarna och budgeten antogs under påskdagarna efter flerfaldiga ministerkriser och otaliga ofta i största hast företagna modifieringar av de nya skattelagarna.

Den brokiga majoriteten åstadkoms genom såväl regeringspartiernas som oppositionens medlemmars röster, varvid intet parti i sin helhet vågade åtaga sig ansvaret för besluten. I betraktande av opinionens allmänna motvilja mot nya skatter äro vederbörande partier nämligen rädda att genom dessas antagande giva sina motståndare säker överhand vid nästa politiska val. De finansiella svårigheterna, de ökade levnadskostnaderna, som främst träffa löntagarna, och den ofta med hätskhet drivna partiagititionen framkalla i landet en stämning av missmod och osäkerhet, som den kommunistiska propogandan skickligt utnyttjar. Såsom synnerligen betecknande för huru den kommunistiska faran negligeras vid höger- och vänsterblockets inbördes politiska kamp, var tillvägagångsättet vid deputeradevalen i Paris' andra valsektion. Den borgerliga vänstern röstade - för att hindra de borgerliga högerkandidaternas val - med kommunisterna, vilkas tvänne kandidater därigenom blevo valda. Missnöjet bland tjänstemännen har framkallat upprepade kommunistiska demonstrationer inom Paris centrum, varvid starka polis- och truppuppbud regelbundet kvävt desamma och i pressen

omtalades resp. händelser med minsta möjliga kommentarier,

För att kämpa mot den kommunistiska faran finnas ett flertal höger-organisationer, som emellertid äro oeniga sinsemellan och som synas sakna lämpliga ledare.

Ministären Briand torde under nuvarande omständigheter icke länge kunna hålla sig vid makten. Briands ganska allmänt inom politiska kretsar utpekade efterträdare, kammarpresidenten Herriot har genom sina senaste tal i landsorten väckt ett visst uppseende, enär man i desamma ansett sig kunna spåra hans blivande politiska program och hans beredskap att omedelbart övertaga makten. Honom närastående kretsar har man därintills på grund av Herriots egna uttalanden antagit, att han först efter sommaren ville bilda regering. Herriot, som är det förenade radikala och radikal-socialistiska partiets chef och vilken såsom sådan är vänsterkartellens ledare, hoppas nämligen att genom övertagandet av makten vinna socialisternas stöd och t.o.m. deras eventuella deltagande i regeringsansvaret. På grund av parlamentsferien etc. torde emellertid en regeringskris icke komma att framkallas förhänmögigen i juni. Sedan ministären Briand genomdrivit alla för avhjälpande av den finansiella krisen erforderliga åtgärder. Socialisterna äro i frågan om regeringsbildandet oeniga ity att en del under ledning av Renau-del äro för deltagandet en koalitionsregering, då däremot de övriga under ledning av Leon Blum hålla sig troget till Amsterdam-kongressens beslut i sinom tid om förbud för socialisterna att ingå i borgerliga regeringar.

Som bekant tillhöra Briand och Painlevé de s.k. republikanska socialisterna, som redan 1904 skilde sig

från socialisterna och som på senare tid ofta skarpt angripits av de senare.

I motsats till kammarens övriga borgerliga grupperingar, som äro mer eller mindre tillfälliga sammanslutningar, kan det förenade radikala och radikalsocialistiska partiet betecknas såsom sådant i hos oss i Finland gällande mening. Detsamma har sålunda även en organisation i landsbygden, vilket övriga s.k. borgerliga grupper i regeln sakna. Dessa borgerliga gruppers benämningar äro vilseledande, enär de flesta heta "vänster" + ehuru de höra till kammarens höger: demokratiska vänstern, radikala vänstern, oavhängiga vänstern, vänster republikanerna. Av dessa är exempelvis den demokratiska vänstern den grupp, som varit Poincaré's trognaste anhängare och som intager den mest kategoriska opposition mot vänsterkartellen.

Det republikanskt - demokratiska förbundet är den till antalet största högergruppen, vars ledare är den i min rapport om Locarno-debatterna omskrivna f.d. ministern Louis Marin. Av övriga högergrupperingar äro den egentliga högern, som räknar endast 14 medlemmar - monarkister, demokraterna - likaledes 14 personer - äro klerikala fascistster.

Dessa parlamentariska "grupper", som ständigt dela sig och sammansluta sig till nya grupper mellan valperioderna, hava ofta mycket nära sammangående politiska program och den passionerade, ovan omtalade, egentliga politiska kampen pågår mellan vänsterkartellen å ena sidan och dess motståndare å/ ^{den} andra.

Genom att Herriot ånyo skulle bliva regeringschef, hoppas han och hans vänner, att vänsterkartellen åter

skulle sammanslutas och erhölle hans regering därmed en enhet knapp, dock stadig majoritet.

Grupperingarna i Senaten överensstämde icke med Kammarernas politiska delning, utan följa dessa hävdvunna, traditionella former. En tredjedel av Senaten skall omväljas under 1927 och nya kammarval förestå 1928.

Paris 15/4 -26.

69th CONGRESS
1st Session

S. J. R E S. 70

IN THE SENATE OF THE UNITED STATES

March 11, 1926

Mr. COPELAND introduced the following joint resolution; which was read twice and referred to the Committee on Foreign Relations

J O I N T R E S O L U T I O N

Providing for the appointment of a diplomatic representative to the National Republic of Georgia.

Whereas the Kingdom of Georgia, for many centuries maintained its independent existence, its racial identity, and the integrity of its language, institutions, and laws, against the almost constant aggression and frequent invasion to which it was subjected, and its territory has been, since the fourth century, and is, occupied by people of the Christian faith; and

Whereas the kingdom was succeeded by the National Republic of Georgia, which was regularly and freely established, with a written constitution, on May 26, 1918; and

Whereas the existence of the Republic has been generally recognized by the nations of the world except the United States; and

Whereas notwithstanding such express recognition by the Russian Government in 1920 that Government has since invaded and

now exercises control of the territory of the Republic, which has been compelled to transfer its governmental activities from Tiflis, and then from Batum, to France, where its officials now function; and

Whereas it is the sense of Congress that the Government of the United States should express its disapproval of the unwarranted action of the Russian Government, and its sympathy with the people of the Republic: Therefore be it

1 Resolved by the Senate and House of Representatives
2 of the United States of America in Congress assembled,
3 That provision should be made by law for defraying the
4 expenses incident to the appointment of a diplomatic re-
5 presentative to the National Republic of Georgia whenever the
6 President shall deem it expedient to make such appointment.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

Ministeri Enckellin raportti no 163.
Paris

8/5 1926.

Légation de Finlande

3, rue Clément Marot

N° 602

Paris, toukokuun 3 p:nä 1926.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N. 21/219 Sal. 3. 1926.		
8/5-26	?	L.L.
S.	C6.	

Ulkoasiainministeriölle.

Ministeri Enckell'in raportti N° 163.

Lähetystö kunnioittaen ohellisena lähettää 5 kappaletta Ministeri C. Enckell'in raporttia N° 163 toukokuun 2 p:ltä 1926:

Besök i Bryssel den 18 - 24 april 1926.

Ministeri Enckell pyytää, että yksi kappale raporttia toimitettaisiin Tasavallan Herra Presidentille.

Lähetystösihteeri:

Lord James

ULKOASIAKSIKUNTO
21 219 Sal. 26
8/5-26

Besök i Bryssel den 18 - 24 april 1926. Sedan jag genom Belgiens ambassadör i Paris erhållit meddelande om, att Belgiens konung kunde mottaga mig i högtidlig audiens den 19 april, arresterade jag föregående dag med legationssekreteraren Wuorimaa till Bryssel. Enligt det belgiska ceremoniellet håller den nyaccrediterade ministern intet tal vid tillfället, utan överlämnar brevet endast med några ord. Introduceringen sker genom hovmarskalken, och ministern avhämtas från sin bostad genom en kunglig adjutant av generallöjtnants rang. Introduceringen hos drottningen, vilken skedde omedelbart därpå, verkställdes genom drottningens hovmarskalk i närvaro av tvänne uppvaktande hovdamer. Ingen hedersvakt utkommenderas enligt i Belgien gällande ordning varken vid mottagningen i slottet ej håller åtföljes ministern såsom exempelvis i Paris av kavalleri vid färden till slottet. Några dagar senare mottog tronföljaren prins Leopold mig i privataudiens, varvid introduceringen skedde genom kronprinsens adjutant.

Samtliga kungliga personers samtal gällde ekonomiska frågor, varvid intet politiskt ämne berördes.

Vid audiensen hos konungen närvar utrikesministern Vandervelde, som jag besökte i dennes arbetsrum en timme senare och med vilken flere politiska frågor behandlades.

Vandervelde hade före kriget hållit föredrag i Helsingfors och bevarade av besöket de angenämaste minnen.

Om besöken telegraferade jag.

Ulkoasiat,

Bl Tänään jättänyt valtakirjan kuninkaalle, joka suu-
rella ystävällisyydellä keskusteli suomalais-belgialaisista
suhteista osottaen erikoista harrastusta taloudellisiin
kysymyksiin. Senjälkeen kuningatar otti vastaan eri
audienssissa. Ulkoministeri Vandervelde lämmöllä muistutti
käynneistään Suomessa, keskusteli yhtäläisyyksistä Suomen
Belgian poliittisessa asemassa sekä näiden toimin-

nasta rauhan vakauttamiseksi. Vastanoitoissa ilmeni erikoinen sympatia Suomea kohtaan. Lähetystösihteeri Wuorimaa mukana vastanoitoissa. Belgialaisen seremonian mukaan ei puheita pidetty.

Så långt tiden medgav under den i Bryssel tillbragta veckan besöktes belgiska regeringsmedlemmar, statsmän och affärsmän ävensom medlemmar av diplomatiska kåren. Ett flertal belgier och diplomater hade jag tidigare sammanträffat med i Genève, Genua och Paris, vilket medverkade till att under samtalen såväl allmänna utrikespolitiska som aktuella inrikespolitiska spörsmål utförligt och delvis mycket öppenhjärtligt av dessa med mig diskuterades.

Utrikesministern Vandervelde, som jag under vistelsen i Bryssel flere gånger sammanträffade med, dels å intim middagsbjudning hos hans kabinettschef dels å en lunch hos honom sjelv, uttalade sig rätt pessimistiskt om det allmänna politiska läget i Europa, sådant det gestaltat sig efter den misslyckade mars-assemblyn i Genève, genom det rysk-tyska närmandet och genom Rysslands obenägenhet att ansluta sig till folkförbundet. Han sade, att Belgien såsom tidigare komme att motsätta sig öskandet av de permanenta rådsplatserna med flere än en - för Tyskland -, däremot var Belgien villigt att medverka till Polens inträde såsom icke permanent medlem av förbundsrådet. Han framhöll därjämte, att Belgiens regering icke komme att erkänna Sovjetregeringen utan att därförinnan erhålla garantier beträffande Georgiens sjelvständighet, som Belgien tidigare erkänt. Om förhållandet till Ryssland hade jag även ett utförligt samtal med föreståndaren för Östra byrån Ministern Le Tellier, vilken som bekant bedrivit underhandlingar med Sovjets Paris-ambassadör Rakovskij betr. återupptagande av de belgisk-ryska relationerna. Belgien synes eftersträva en anknytning av officiösa förbindelser med Moskva utan

föregående erkännande av Sovjetregeringen. Såväl ministern Le Tellier som chefen för den politiska avdelningen de Ramaix voro mycket väl orienterade om förhållandena i Ryssland och trodde icke på nyttan av eventuella handelsförbindelsers upptagande. Enligt deras uppgifter förefanns icke heller någon synnerlig strävan därtill inom belgiska affärskretsar. Betecknande för förhållandet är, att i listan över diplomatiska kåren, vilken är daterad mars 1926, ingår såsom Rysslands befullmäktigad minister "S.S.M. Dimitri Nelidow", som blivit ackrediterad 22 juli 1916 och som betecknas såsom "absent". I listan ingår även fru Nelidow bland diplomatkårens damer och uppgives den faktiskt icke existerande ryska legationens adress. Herr Nelidow är bosatt i Paris, där jag för en tid sedan sammanträffade med honom på en bjudning hos Polens härvarande ambassadör Chlapovsky. Å polska ambassaden umgås f.ö. flere f.d. ryska dignitärer. I anslutning till ovanstående må i detta sammanhang omnämnas, att herr Chlapovsky vid den solenna manifestationen å Polens nationaldag i sitt tal tvänne gånger med eftertryck framhöll Polens fordran att erhålla permanent plats i rådet.

Belgiens nuvarande regering är bildad genom en koalition mellan katoliker och socialister. Premierministern vicomte Poullet är, såsom engelska ambassadören till mig yttrade, från topp till tå ivrig katolik, men är regeringens inflytelserikaste personlighet tvivelsutan socialdemokraten Vandervelde. Inom kammaren äro katolikerna och socialisterna ungefär jämnstarka, representerande vardera c. 40 % av medlemsantalet och återstående c. 20 % tillhöra liberalerna, som nu äro utanför koalitionen. En av liberalernas främsta ledare f.d. utrikesministern Hymans har nyligen i tidningspressen med eftertryck framhållit omöjligheten för liberalerna att trots ivrig åstun-

den från regeringspartiernas sida med dessa dela ansvaret för det nuvarande kritiska läget, som domineras av finansiella svårigheter med ty åtföljande hastigt kursfall för den belgiska franc'en.

Orsaken till kursfallet och krisen är i stora drag följande: Belgiens nuvarande regering hade, inseende nödvändigheten att stabilisera kursen, med konstlade medel under c. ett halvt års tid lyckats hålla franckursen stabil. Detta skedde med betydande uppoftning av statsmedel och hoppades man att kunna stabilisera kursen (ett pund sterling = 107 belgiska francs) definitivt genom upptagande av ett lån à 150 miljoner dollars, varom underhandlingar bedrivits med ett amerikanskt - engelskt - svenskt konsortium. Emellertid stöddes regeringens avsikter icke av inflytelserika belgiska finans-kretsar, som ansågo den föreslagna franckursen för hög och regeringen gjorde inga försök för åstadkommande av kompromiss. ~~En~~ regeringen hade säkra muntliga löften betr. lånevillkoren, vilka den ansåg acceptabla, och icke tvivlade på lånets förverkligande, varom finansministern även meddelade kammaren, uppstodo vid tidpunkten för lånekontraktets uppgörelse oväntade komplikationer. Amerikanska senatens svårigheter vid ratificeringen av kontraktet om den italienska skuldens konsolidering och en ogynsam stämning på New York-börsen föranledde konsortiet att plötsligt yrka på ändringsvillkor, som regeringen icke kunde acceptera, enär desamma ansågos såsom för Belgiens värdighet nedsättande. Följden blev ett häftigt kursfall för den belgiska francen, som sedan dess fortsatt att sjunka, vilket delvis förklaras med att den franska valutan drar den belgiska med sig i fallet. Pundet noteras nu i Bryssel över 140 och regeringskrisen betraktas allmänt i följd därav såsom aktuell. Bland de utvägar, som kunna tillgripas

för finanslägets förbättring framhålles konsolidering av den till 1800 miljoner uppgående ännu icke konsoliderade inrikes statsskulden vartill emellertid de inhemska finanskretsarnas samtycke under nuvarande situation icke kan ernås. Därjämte har en undersökning av järnvägsdriften givit vid handen, att statsdriften därå är synnerligen oekonomisk. Genom minskning av å järnvägen anställda personers antal och genom andra utförbara reformer anses på oppositionshåll räntabiliteten kunna ökas med en miljard (vinst 600 miljoner i st. f. nuvarande förlust å 400 milj.)

Premierministern Pouillet innehar f.n. justitieministerns och krigsministerns portföljer. Den senare har han fått lov att övertaga, enär oenighet uppstått betr. frågan, för vilken årsklass den till 10 månader reducerade tjänstetiden skall första gången tillämpas. Regeringens ställning försvagas därjämte genom att det katolska partiet, som tillsammans med socialisterna bildar regeringskoalitionen, står inför en delning.

Utrikespolitiskt framhålles den nuvarande belgiska regeringen såsom snarare engelsk-vänlig än fransk-vänlig. Dess majoritet tillhör det framländiska elementet, som är känt för sina engelska sympatier, ehuru engelska ambassadören för mig med eftertryck framhöll, att England icke utnyttjar desamma. Spanske ambassadören uttalade helt öppenjärtligt, att han vid samtal med belgierna ofta framhåller dessas traditionella sympatier för Tyskland trots försäkring av motsatsen och att han för egen del alltid hjälpt den tyska ministern att återvinna det genom det senaste decenniets händelser förlorade anseendet. Franske ambassadören framhöll för mig däremot belgiernas synnerliga animonet mot tyskarna och de utomordentliga svårigheter Tysklands minister har/ för att att övervinna

närma sig de belgiska kretsarna. Faktum är emellertid, att den nuvarande regeringen med Vandervelde, som utrikesminister i frågan om närmandet till Tyskland snarare närmar sig den engelska än den franska ståndpunkten. Detta framgick även indirekt av den franska ambassadörens yttrande om belgierna i allmänhet. Han framhöll den utpräglade egoism, som kännetecknade Belgiens förhållande till folkförbundet, vilket enligt dess uppfattning hade som främsta uppgift att skydda Belgiens territorium i Europa och Kongo. Den franske ambassadören föreföll i allmänhet icke fullt tillfredsställd med Belgiens utrikespolitiska metoder.

För de belgiska statsmännen och även för flere utländska diplomater framhöll jag, att Finland - ehuru långt avlägset från Belgien - hade flere orsaker att söka ett diplomatiskt närmande med detsamma.

Först dikterades närmandet av ekonomiska hänsyn. Belgien är en värdefull marknad för Finlands export som otvivelaktigt kan yttermera utvecklas, och Finland köper exempelvis järnvägskenor i stora kvantiteter från Belgien. Vid det internationella samarbetet om fredens konsolidering genom förverkligande av efter världskriget tillämpade internationella principer hava Belgien och Finland ett utomordentligt intresse att närma sig varandra. Vardera äro medelstora stater, som hava mäktiga grannar, vilka sistnämnda under sekler ofta förvandlat resp. länder till krigsbådeplatser och vilka även främdeles kunna hota dessas frihet. Denna är i Belgien såsom även i Finland av relativt sent datum och den belgiska mentaliteten bär ännu tydliga spår av självständighetens ungdom. Vid det internationella samarbetet inom folkförbundet är närmandet mellan stater med parallella intressen och jämförbara inre förhållanden av största vikt. Analogin i trygghetsproblemet och i det faktum att båda länderna äro två-

språkiga ävensom till storlekförhållanden etc. jämförbara, ha-
va redan under den tid, folkförbundet existerat verkat där-
hän, att vid alla tillfällen, då Finland haft verkliga in-
tressen att bevaka, det vunnit förståelse och stöd främst
hos Belgiens representanter i folkförbundsrådet och i assem-
blen.

Då Finlands inträde i folkförbundet behandlades, hade
jag långvariga och ingående samtal med dåvarande utskotts-
ordföranden och rapportören den nuvarande premierministern
Pouillet. Tack vare till stor del hans stöd lyckades vi av-
visa de anspråk på formulering av reservationer med hänsyn
till Alandsfrågan och till minoritetsspörsmålet, som då före-
sloges. (Jämför min rapport N° 76 av 8/XII 1920 sid. 18, N°
77, sid. 6-7, 10).

När Alandsfrågan behandlades, lyckades vi vinna forstå-
else hos rapportörkomitens ordförande belgiern Beyens och spe-
lade den belgiska representanten i förbundsrådet Hymans en
framstående roll vid avgörandet. (Jmfr min rapport 15-29 juni
1921, sid. 19-36.)

Samme M. Hymans var ordförande i förbundsrådet, då Ka-
relska frågan av detta ^{första gången} behandlades och är det främst honom
vi hava att tacka för att icke frågan i januari 1922 av-
skrevs. (Jmfr min rapport 110, sid. 13-20.)

Jag har ofta lämnat M. Pouillet material om vår språk-
lagstiftning och utförligt diskuterat med honom finska för-
hållanden, som hade intresse för Belgien. Senast vid det nu
omskrivna besöket i Bryssel rörde sig samtalet med honom
främst om valutastabiliseringsfrågan, vid vars behandling Bel-
gien försökt gå samma väg som i Finland ledt till godt
resultat.

Slutligen är som känt Belgiens och Finlands ståndpunkt

i den nu aktuella frågan om förbundsrådets sammansättning identisk. Även i avrustningsfrågan torde Finlands och Belgiens politik förete mycken likhet.

När jag å femte assemblyn hade att såsom ordförande i den politiska kommissionen och i dennas subkommission att behandla Georgiska frågan, representerades Belgien i desamma av den socialistiska senatoren de Brouckere, som var den egentlige initiavtagaren till motionen. Under de talrika privata samtalen med honom konstaterades fullständig enighet i det principiella ställningstagandet till den Georgiska frågan, vilken jag som bekant utförligt behandlat i en serie rapporter. Jag var i tillfälle, att även senast i Bryssel sammanträffa med de Brouckere och konstatera dennes fortsatta livliga intresse för det Georgiska problemet. De Brouckere kommer att representera Belgien såväl i den förberedande avrustningskommittén som i den komité, vilken skall behandla rådets sammansättning nästa vecka i Genève.

Vid alla samtal om denna ovan i stora drag framhållna gemenskapen av belgisk-finska intressen erhöll jag av vederbörande interlokutörer livligt medhåll och framhölls allmänt från belgiskt håll önskningsmålet, att jag måtte finna ofta tillfälle för vistelse i Bryssel.

Kungen framhöll önskvärdheten av att jag måtte besöka belgiska industriella inrättningar, hvarnär i Antwerpen m.m.

Såsom en parallelism, vilken är föga uppmärksammas, men som icke dess mindre förefinnes mellan Belgien och Finland, förtjänar antecknas även det faktum, att Belgien genom sin tidigare garanterade neutralitet egentligen saknade utrikespolitik före världskriget.

Sammanfattande intrycken av besöket i Bryssel kan jag med tillfredsställelse intyga, att vi i Belgien hava många

goda vänner, som med intresse följa med Finlands såväl utrikes- som inre politik och med vilka den diplomatiska kontakten kan med hänsyn till Belgiens internationella ställning blive både värdefull och angenäm.

Paris, 2/5 1926.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C6

ASIA: _____

Ministeri Enckellin raportti no 164.

Paris

4/6 1926.

Paris, kesäkuun 4 p:nä 1926.

N:o 765

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
23/220 Sol. 26		
10/6-26	2	LIT.
5.	CB	

ULKOASIAINMINISTERIÖLLE

Ministeri Enckell'in raportti nro 164.

Lähetystö kunnioittaen ohellisena lähettää
5 kappaletta Ministeri C. Enckell'in raporttia nro 164
kesäkuun 1 p:ltä 1926:

Ranskalais-venäläiset neuvottelut.

Ministeri Enckell pyytää, että yksi kappale rap-
porttia toimitettaisiin Tasavallan Herra Presidentille.

Ministeri Enckell'in poissaolon tähden puuttuu
raportista hänen omakätinen allekirjoituksensa ja on
raportti Lähetystössä kirjoitettu puhtaaksi ministeri Enckell'
in käsikirjoituksen mukaan.

Lähetystösihteeri: *P. J. W.*

25/220 Sal. N:o 26.

10/6-26.	2	LIT.
MINA	ORASIO	ARA

MINISTERI E N C K E L L ' I N

RAPORTTI

N° 164

kesäkuun I p:ltä 1926

SISÄLTÄÄ :

Ranskalais - venäläiset neuvottelut.....siv. I - 7.

Ranskalais - venäläiset neuvottelut
 joihin osallistui neuvottelijat
 Ranskassa ja Venäjällä. Raportti
 on valmistettu neuvottelijain
 yhteistyönä.

Ministeriön on ollut ilo saada
 näin ollen, Ranskalla ja Venäjällä
 läsnäolijain läsnäolo. Ranskalaiset
 neuvottelijat olivat: M. J. P. ja
 Venäläiset neuvottelijat olivat:
 ja neuvottelijat.

Ranskalais - venäläiset neuvottelut
 alkoivat, jolloin Ranskalla ja Venäjällä
 läsnäolijain läsnäolo. Ranskalaiset
 neuvottelijat olivat: M. J. P. ja
 Venäläiset neuvottelijat olivat:
 ja neuvottelijat.

Raportin sisältö on seuraava, jolloin
 viikkejä on ollut neuvottelijain
 läsnäolo. Ranskalaiset neuvottelijat
 olivat: M. J. P. ja Venäläiset
 neuvottelijat olivat: ja neuvottelijat.

23/220 Sal. D. 126.

10/6-26

Ranskalais - venäläiset neuvottelut. Kevään en täydellinen hil-
jaisuus vallinnut neuvotteilujen suhteen, joitten tiedettiin
kohdanneen suuria vaikeuksia. Pari kuukautta sitten lienee Rans-
kan valtuuskunta esittänyt ehdotuksen lainakysymyksessä, jonka
johdosta venäläisen valtuuskunnan jäsen Tomsky matkusti Mos-
kovaan. Hänen pitkää poissaoloaan ihmeteltiin ja kun hän lo-
pulta oli saapunut, tapahtui parlamentin lomakauden johdosta
komitean töissä jonkun ajan keskeytys. Eräs ranskalaisen val-
tuuskunnan jäsenistä, joka noin vuosi sitten myös kävi Suo-
messä — M. Paul Bastid — on ollut matkoilla Angorassa samal-
la kuin muut valtuuskunnan jäsenet oleskelivat asianomaisis-
sa departementeissaan. Tämän keskeytyksen aikana poliittises-
ti intresseeratuissa piireissä puhuttiin siitä, että ranska-
lais - venäläinen konferenssi lykkäisi työnsä epämääräiseksi
ajaksi. Ranskan hallituspiireissä pidettiin nimittäin Ranskan
arvolle sopimattomana jatkaa neuvotteluja, jotka olivat osoitta-
utuneet tuloksettomiksi.

Ennen saapumistani sille parantolapaikalle, jossa nykyisin
oleskelen, kävin erään ranskalaisen valtiomiehen luona hänen
maatilallaan viettäen siellä vuorokauden ja ollen tällöin ti-
laisuudessa perusteellisesti keskustelemaan Venäjän velkakysy-
myksestä, jonka kehitystä kyseellinen valtiomies oli lähei-
sesti seurannut. Koska hän nimenomaan halusi, ettei hänen ni-
meään mainittaisi, rajoitun tässä selostamaan tiedot, jotka voi-
nevat kiinnittää hallituksen mieltä.

Kuten aikaisemmista raporteistani on ilmennyt, vallitsi
viime vuoden aikana mielipiteiden eriäväisyys Venäjän valtion-
obligatioiden ranskalaisten omistajain kesken, joista osa ni-
mittain liittyi ent. asianajaja Philippe'en, jonka onnistui
voittaa edustajakamarin radikaalisosialistisissa piireissä erään-
laista mielenkiintoa, mutta joka huonon maineensa ja jossain

määrin seikkailijan menettelytapojensa tähden nyttemmin lie-
nee tämän mielenkiinnon kadottanut. Konferenssi oli obligati-
oiden omistajain kesken vallitsevan erimielisyyden tähden
työskennellyt ilman minkäänlaista edustajaa heidän taholtaan
ja vasta viime aikoina oli n.s. Noulens'in ryhmän yleis-
sihteeri (vrt. aikaisempia raporttejani) kutsuttu ottamaan
osaa neuvotteluihin.

Sanomalehdissä olleitten tietojen mukaan olisivat venä-
läiset näissä neuvotteluissa tarjoutuneet maksamaan kymmenen-
nen osan ennen sotaa otettujen valtiolainain annuiteeteista.
Utinen mainitsi näiden annuiteettien nousseen noin
400,000 frangiin ja olisi neuvostohallitus siis tiedon mu-
kaan ollut halukas suorittamaan 40,000 kultafrangia, jotavastoin
ranskalaisen valtuuskunnan vaatimus oli 30 % (s.t.s. 120,000
frangia) annuiteeteista ennen sotaa. Valtuuskunnan sanottiin
mahdollisesti myöntävän alentamaan vaatimuksensa 25 % :in. Ve-
nälaisten sanottiin kuitenkin olevan valmiit, kuten mainittiin
suorittamaan 10% eikä enempää. Todellisuudessa ei nykyisin
liene kuitenkaan puhe maksettavista summista, vaan keskustel-
laan yleisestä periaatteellisesta sopimuksen suunnitelmasta.

Minulla on ollut tilaisuus tutustua venäläisten ehdotuk-
seen, joka arvattavasti tahallisesti on laadittu sangen epä-
selväksi.

Johdannossa siinä esitetään välttämättömyys päättää
1) mikä osa Venäjän Ranskaan sijoitetusta valtiovelasta on
maksettava, 2) mikä osa ennen sotaa maksetuista annuiteeteis-
ta on suoritettava ja 3) soviethallituksen maksuvelvollisuuk-
sien yhteenvedosta. Selostuksessa, joka ei ole enempää kuin
puolitoista koneella kirjoitettua sivua, luetellaan erinäisiä
niitten tsaarinaikaisten venäläisten obligatioiden kontrollia
koskevia sääntöjä, jotka sovitun konverterauksen mukaisesti tul-

laan vaihtamaan sovietin alennetussa arvossa antamiin obligatioihin. Kontrollin tulisi poistaa muilta kuin ranskalaisilta tsaarinhallituksen obligatioiden omistajilta mahdollisuudet vaihtaa obligationsa soviettihallituksen velkasitoumuksiin. Aiemmen sotasotettujen heena ~~setelainejojen~~ vähentämiseen esitetään m.m. Venäjän valtakunnan pienentynyt alue verrattuna entiseen tsaarinaikaiseen alueeseen. Neuvostohallitus sitäpaitsi esittää vaatimuksen saada olla edustettuna niissä tarkastuselimissä, jotka suunnitelmaa toteutettaessa ovat tarpeen.

Ranskalaisten obligatioiden omistajain järjestö oli valmistautunut perjantaina viime kuun 29 p:nä vastaamaan venäläisten ehdotukseen pykälä pykälältä. Vastauksen tuli ensin sisältyä arvostelu venäläisten ehdotuksesta, jonka johdannossa, kuten mainittiin, edellytetään kahta sekä kapitaalinsumman että annuiteettien vähentämistä koskevat ehdotusta.

Venäläisten ehdotus, että neuvostohallitus vuosittain ottaisi talousarvioonsa määrätyn summan luovutettavaksi Ranskan hallitukselle, joka sen jakaisi ranskalaisten obligatioiden omistajain kesken, on ranskalaisten taholta joutunut periaatteellisen arvostelun alaiseksi, mutta samalla huomauteaan, että koska sovietin ehdotus tarkoittaa myöskin kapitaalinsumman vähentämistä prosenteissa, näyttää mahdottomalta päästä sopimukseen uuden velkamäärän ja sitä koskevien annuiteettien suhteesta. Pääoman summaa ei nimittäin vielä tunneta ja tulisi sen lopullinen määrääminen riippumaan yllämainittujen tarkastusviranomaisten päätöksestä mikäli on puhe niistä obligatioista, joihin konverterausoikeutta voidaan soveltaa. Se määrä, jonka soviettihallitus annuiteetteina tulee maksamaan tsaarinaikaisista veloistaan, tulisi siis — jos sen numerot nykyisin määritellään — mahdollisesti olemaan riittämätön koron ja kuoletuksen maksamiseen niistä valtio-

lainoista, joitten vähentäminen prosenteissa neuvostohallituksen ehdotuksen mukaisesti tulisi samanaikaisesti määrättäväksi. Ranskalaiset huomauttavat tämän johdosta selvästi ja johdonmukaisesti, että tulisi sopia joko kapitaalın määrän tai annuiteettien alentamisesta eikä molemmista.

Mikäli taas on puhe konverterauksesta, s.t.s. erinäisten vanhojen velkasitoumusten vaihtamisesta uusiin, niin arvostellaan myöskin tätä ehdotusta ranskalaisten taholta ja huomautetaan m.m., että vanhojen arvopaperien muuttumattomina säilyttämisen puolesta puhuu se, että siten säilytetään asianomaisten omistajain oikeus vaatimuksiin niihin valtioihin nähden, jotka ennen olivat osa Venäjän valtakunnasta. Jos tsaarinaikaisten obligatioiden omistajat saisivat uusia soviettihallituksen antamia velkasitoumuksia, menettävät ^{isi} - ranskalaisen arvostelun mukaisesti - Venäjän nykyiset velkojat kaikki dokumentit, jotka voisivat tulevaisuudessa oikeuttaa heidät esittämään vaatimuksiaan siihen Venäjän valtiovelan ^{osaan} nähden, joka kansainvälisen oikeuden mukaisesti on entisten Venäjästä eronneitten maakuntain suoritettava.

Kuten useasti olen aikaisemmin huomauttanut, ovat Venäjän valtionobligatioiden ranskalaisia omistajia edustavat järjestöt aina painostaneet sitä, etteivät ne esimerkiksi saata hyväksyä Riian rauhansopimuksen määräyksiä, joitten mukaan Puola ei vastaa mistään osasta Venäjän valtiovelkaa. Ranskalaisen järjestön puheenjohtajan, ent. suurlähettilään ja maanviljelysministerin y.m. J. Noulens'in ja silloisen ^{tähtäläisen} Latvian [^] lähettilään Grosvald'in kesken tapahtuneessa keskustelussa, josta minulle äskettäin kerrottiin, oli ensiksimmäin painostanut jyrkässä muodossa ranskalaisten oikeutta vaatia myöskin Latvialta suhteellista osuutta Venäjän valtiovelasta.

Siinä arvostelussa, joka ranskalaisten taholta kohdistuu

yllämainittuun ranskalais - venäläiselle konferenssille annettuun memorandumiin lainakysymyksestä, joutuu ehdotus konverterausoikeuden ankaraa rajoittamisesta ainakaan terävän arvostelun alaiseksi, sillä tähän mennessä ei mitään Ranskan viranomaisen tai pankkien tekemää ranskalaisten hallussa olevain venäläisten arvopaperien kontrollimerkintää saata pitää ehdottomasti ratkaisevana. Olisi sen tähden aiheetonta, että aikaisemmin esittämättä jätettyihin arvopapereihin nähden ei saisi nyt soveltaa konverterausoikeutta. Samoin ei saa tulla kysymykseen, että osalta Parisissa liikkeelle lasketuista ja Parisin pörsissä noteeratuista venäläisistä arvopapereista kiellettäisiin tämä oikeus. Mietinnössä esitetään numerotiedoilla, että jos nämä lainat myöhemmin on kansainvälistytetty, niin tuskin voitaneen sovietin tapaiselta hallitukselta odottaa kansainvälistyttämisperiaatteen vastustamista (!).

Asia on nimittäin niin, että ranskalainen järjestö, joka aina vuosilta 1920 ja 1921 on ollut erään kansainvälisen Venäjän velkojain yhtymän etunenässä, katsoo olevansa pakoitettu ottamaan huomioon kaikkien Venäjän velkojain edut. Kyseellisessä mietinnössä otetaan huomioon tämä kansainvälinen velvollisuus asiasta perustelussa nimenomaan huomauttamatta, mutta voi tarkoituksen selvästi nähdä rivien välistä. Ranskalaisten velkojain järjestö on tämän ohella hallituksen kanssa eri mieltä siitä, tuleeko sovietin kanssa tehtävän sopimuksen koskea ainoastaan valtiovelkoja tai onko se ulotettava niihin sovietin kansallistuttamistoimenpiteiden kautta menetettyihin pääomiin, joita on sijoitettu kunnallisiin teollisuus- y.m. obligatiolainoihin, erinäisiin venäläisiin osakeyhtiöihin, samoin kuin siitä, tulisiko sovietin maksaa vahingonkorvausta vallankumouksen tähden ranskalaisille Venäjällä aiheutuneista vahingoista.

Kaikki nämä vaatimukset ovat sikäli yhdenmukaiset, että niitä esittävät ne yksityiset henkilöt, jotka ovat ennen so-
taa sijoittaneet rahansa venäläisiin valtion-, kunta ja teol-
lisuuslainoihin tahi venäläisiin osakepääomiin. Hallitus ei
ole mainituilta henkilöiltä saanut oikeutusta vähentää heidän
vaatimuksiaan Venäjään nähden ja sovietin sekä Ranskan kans-
sa mahdollisesti tehtävän sopimuksen tulee oikeastaan tapah-
tua Neuvostohallituksen ja ranskalaisten lainanantajain välil-
lä, kuten myös ent. pääministeri Poincaré'n Genuan konferens-
sin jälkeen ja ennen Haagin konferenssia 1922 asiasta laa-
ditussa promemoriassa esitetään. Vertauksen vuoksi voitaneen
myös mainita, että esim. Suomen hallitus on vuosien 1898,
1901 ja 1903 valtionobligatioiden lunastusta koskevassa asi-
assa kääntynyt, periaatteessa sovittuaan asiasta lainananta-
jain järjestön kanssa, emissioinipankkien välityksellä itse lai-
nanantajain puoleen.

Kun nyttemmin yksityisten saamamiesten edustajat on rans-
kalais - venäläisen konferenssin toimesta kutsuttu konferenssiin,
tulee,
\Akuten minulle on ennen lähtöäni Parisista ilmoitettu, heidän
vastauksensa ratkaisevaksi mikäli on puhe konferenssin kohta-
lost. Sovietin tarjouksen ja ranskalaisten velkojain vaatimuk-
sien välinen tavaton ero tulee luultavasti myös osaltaan vai-
kuttamaan odotettuun konferenssin töiden keskeytykseen.

Yritettäessä selvittää varsinaista pohjimmaista syytä sii-
hen, miksi konferenssi, jonka tuli kokoutua tammik. 10 p:nä
v. 1925, ei tänänpäivään, s.t.s. 17 kuukautta myöhemmin, ole an-
tanut mitään tulosta, niin ei liene mahdollista löytää tähän
muuta aihetta kuin että sovietilla ei ole syytä tehdä myön-
nytyksiä, koska ranskalaiset eivät sille saata tarjota houkut-
televia hyvityksiä. Jos ranskalaiset saattaisivat myöntää so-
viethallitukselle niitä lainoja, joita se haluaa tai tavara-

luottoja, niin olisivat tulokset mahdollisesti olleet toiset. Olosuhteitten nykyisen kehityksen perusteella ei ranskalais - venäläisellä Venäjän velkoja koskevalla sopimuksella ole ^{tuskin} mitään edellytyksiä. Kysymystä Venäjän hallituksen velasta Ranskan valtiokassalle ei liene herätetty. Ranskan periaatteellisesta kannasta johtuen, mikäli asia koskee liittoutuneiden keskeisiä sotavelkoja, tulee Venäjän velka aikanaan poistettavaksi.

Edellä selostetun, ranskalaisten saamamiesten soviettivaltuuskunnalle suunnitellun vastauksen yhteydessä mainittakoon vielä lopuksi, etteivät ranskalaiset vastusta neuvostoeustajain osanottoa tuleviin kontrollikomissioneihin, jos soviettihallitus suostuu tsaarinaikaisten velkain konverteraukseen ilman että määrätään minkäänlaisesta lopullisesta annuiteetteja koskevasta summasta ennen kuin se itsestään ilmenee kontrollikomissionien töiden tuloksena.

Eräs niistä juristeista, jotka kutsuttiin asiantuntijoina ranskalais - venäläisen valtuuskunnan töitä seuraamaan, ilmoitti minulle joku aika sitten olleensa läsnä eräässä kokouksessa, jossa eräs konferenssin jäsen painosti Suomen velvollisuutta vastata osasta Venäjän valtiovelkaa. Juristilla, jonka olin aikaisemmin perusteellisesti orientoinut mikäli on puhe Suomen suhteesta Venäjän valtiovelkaan, oli tällöin tilaisuus antaa Suomeen nähden perusteellinen selvitys, joten komissioni hänen minulle antaman ilmoituksen mukaisesti tuli täysin vakuutetuksi siitä, että meidän asemamme on aivan toinen kuin niitten maitten, jotka ennen olivat venäläisiä maakuntia.

Barbotan (Gers) I p:nä kesäkuuta 1926.

Carl Enckell.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C. 6.

ASIA: _____

V.a. asiainhoitaja Vuorimaan raportti N° 1.

Paris.

12/7-1926.

Légation de Finlande

N° 1086

Paris, heinäkuun 12 p:nä 1926.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N° 26/220 Jal. D. 1926.		
16/7-26.	N°	LII
RYHMÄ	OSASTO	
5.	C.6.	

Ulkosiaiministeriölle,

V.a. asainhoitaja VUORIMAAAN raportti N° 1.

Lähetystä kunnioittaen ohellisena lähettää 5 kpl. v.a. asainhoitaja A. Vuorimaan raporttia N° 1 heinäkuun 12 p:ltä 1926:

Finanssikeskustelut edustajakamarissa.

V.a. asainhoitaja Vuorimaa pyytää, että yksi kappale raporttia toimitettaisiin Tasavallan Herra Presidentille.

Lähetystösihteeri:

Lars Järnefelt

V.a. asiainhoitajan A.VUORIMAAN

RAPORTTI

N° 1

HEINÄKUUN 12 P:LTÄ 1926.

SISÄLTÄÄ:

FINANSSIKESKUSTELU EDUSTAJAKAMARISSA....siv. 1-13.

I. Kamariin esitetty laskelma.

II. Valiokunnan puhe.

III. Kamariin esitetty laskelma.

I. Kamariin esitetty laskelma. Laskelma on tarkoitettu valiokunnan puheeseen ja on tarkoitettu valiokunnan puheeseen ja on tarkoitettu valiokunnan puheeseen.

Komission esittämä puhevaliokunnan puhe on tarkoitettu valiokunnan puheeseen ja on tarkoitettu valiokunnan puheeseen. Laskelma on tarkoitettu valiokunnan puheeseen ja on tarkoitettu valiokunnan puheeseen.

- 2 -

Hallituksen valtuutus komissioille valtuutus-
kaksi mahdollisuuden pitää ja viiniveron osuus vuoden lop-
puun luvulla uuden veron, joka vastaisi nykyistä alomittel-
... ..

FINANSSIKESKUSTELU EDUSTAJAKAMARISSA.

Edellisen hallituksen asettama asiaintuntijakomissioni finanssitilanteen parantamiseksi Ranskassa sai työnsä päättyksi vasta uuden hallituksen aikana ja jätti ehdotuksensa finanssiministerille 3 p:nä heinäkuuta. Lähetystö on jo Ministeriölle toimittanut muutamia kappaleita lausuntoa in-extenso (Lähetystön kirje N°1063 heinäkuun 8 p:ltä 1926), mutta katsen kuitenkin syytä olevan lyhyesti mainita raportin pääkohdat, mitä sen toteuttaminen käytännössä merkitsisi sekä minkälainen sen vastaanotto on ollut julkisuudessa. Asiaintuntijakomissionin raportti jakaantuu kolmeen osaan:

I. Menosäännön ehdoton tasapaino

II. Valtiorahaston järjestely

III. Rahan stabilisoiminen

I. Menosääntö on nykyisin tasapainossa, mutta hintain nousun tähden kotimaassa asiaintuntijakomissioni suosittelee lisävarojen hankkimista kuluvalle vuodelle 2 miljaardin 500 miljoonan arvosta sekä 5 miljaardin arvosta vuodelle 1927.

Komissioni ehdottaa puuttuvien varojen hankkimiseksi rautatietariffien koroittamista 15 %:lla, sokeriveron koroittamista nykyisestä 50 frangista 100 frangiin, viiniveron perustamista niin että litralta kannettaisiin 5 sentimiä sekä oluen ja omenaviinin verottamista vastaavasti; liikevaihtovero (taxe sur le chiffre d'affaires) olisi vahvistettava 2 %:ksi riippumatta vaihdon suuruudesta.

Tullitariffin uusimisen katsoo komissioni välttämättömäksi mahdollisimman pian ja viimeistään ennen vuoden loppua luomalla uuden tariffin, joka vastaisi nykyisiä olosuhteita ja joka automaattisesti vaihtelee yleisen maan hintaindeksin mukaan.

Tämän tariffin, jonka ei pidä olla liian protektionistinen, tulee vastata maan taloutta ja helpottaa neuvotteluja ulkovaltojen kanssa. Tämä tariffin uusiminen tuottaisi valtiolle noin kaksinkertaisesti sen, minkä se nykyään tuottaa.

II. Asiantuntijakomissioni ehdottaa, että liikkuvan velan, "Bons de la Défense et bons du Trésor", hallinta uskotaisiin erikoiselle järjestölle erillään valtionrahastosta ja riippumattomana siitä. Tämä erikoinen järjestö saisi varansa kuponkien maksamista ja velan kuolettamista varten seuraavalla tavalla:

Bons de la Défense Nationale.

1. Vuotuinen määräraha menosäännössä, joka vastaa liikkeesä olevien obligatioiden korkoa;

2. Samoin vuosittain menosäännössä 500 miljoonaa kuole-
tusta varten;

3. Pohjarahasto, jonka komissioni arvioi 4 miljaardiksi ja joka olisi erikoistili, jonka Ranskan Pankki avaa mainittujen obligatioiden hoitokassalle;

4. Tupakkaveron tuoton jättäminen mainitun kassan käytettäväksi.

Bons du Trésor.

Näitä lyhytaikaisia lainoja varten, joista toiset ovat korkeintaan yhden vuoden, toiset 3 - 10 vuoteen, komissioni ehdottaa varattavaksi 3 miljaardia valtionrahastolle suoritettavien uusien etumaksujen tilille. Näiden etumaksujen kuolet-

tamiseksi sisältyisi budjettiin vuosittain 1 miljardi frangia.

III. Stabilisoiminen on komissionin ehdotuksen mukaan suoritettava kolmessa asteessa:

1. Valmistava stabilisationi (préstabilisation) kurssivaihteluineen, jonka aikana tunnustellaan, mihin asteeseen frangi likimäärin voitaisiin vakauttaa;

2. Stabilisation de fait, jonka aikana Pankki ostaa ja myö kultaa ja kullan arvoisia papereita määrättyyn kurssiin.

3. Stabilisation de droit, alkaen siitä hetkestä, jolloin edellinen periodi on laillistettu ja vahvistettu. Tällöin on ratkaistava kysymys rahayksiköstä samoinkuin lopullisesti järjestettävä kysymys valtiopankin suoritettavista etumaksuista valtiolle.

Asiantuntijakomissionin lausunnon vaikutusta voi yleensä pitää suotuisana. Koko oikeistolehdistö on sen hyväksynyt yksimielisesti samoinkuin suuri osa keskustaa. Radikaali-sosialistinen lehdistö sitävastoin on verrattain ankarasti lausuntoa arvostellut katsoen, että siinä ainoastaan suur-kapitaalin etuja on valvottu ja ettei pien-eläjille, jos ehdotus toteutetaan, siitä johdu muuta kuin lisäveroja ja elinehtojen vaikeutumista. Sosialistinen lehdistö on jyrkästi ehdotusta vastaan katsoen, että ainoa keino aseman parantamiseksi on suurten omaisuuksien ankara verottaminen. Samalla kannalla ovat luonnollisesti kommunistitkin.

Tällainen oli asema, kun finanssikeskustelu edustajakamarissa t.k. 6 p:nä alkoi. Tämä keskustelu oli raportin julkaisemisesta lähtien jo kiinnittänyt aivan erikoisella tavalla, ja luonnollista kyllä, sekä julkisen sanan että yleisön

mieltä. Sanomalehdistö ei juuri muusta kirjoittanut ja kaikenlaisia ennakkotietoja kerrottiin siitä, mitä finanssiministeri CAILLAUX tulisi esittämään. Yleisön mielenkiinto istuntoihin oli tavaton ja tuhansittain pyydettiin pääsylippuja näihin.

Kun sitten keskustelu t.k. 6 p:nä iltapäivällä alkoi, olivat parvekkeet tulvillaan väkeä ja jännitys korkeimmillaan. Kaikkien sanomalehtien mainitsema "historiallinen istunto" oli edessä. Seurasin keskusteluja diplomaattiaitiosta, joka niinikään oli täpötäynnä. Kun muutamia pienempiä lakiesityksiä yleisen melun vallitessa oli järjestetty, esitettiin finanssikysymys keskustelun alaiseksi ja finanssiministeri CAILLAUX sai puheenvuoron esittääkseen ohjelmansa. Kun hän notkeasti ja eleganttina nousi puhujakorokkeelle, syntyi haudan hiljaisuus: hänen puhettaan oli odotettu ja sitä kuunneltiin jännittyneinä.

Jo edeltäpäin oli ennustettu, että finanssiministeri tulisi esittämään täydellisen inventarion valtiovarain tilasta, samalla kuin hän tulisi ottamaan kannan asiantuntijain lausuntoon nähden. Niin tapahtuikin, mutta en luule erehtyväni sanoessani, että totuus oli vielä karumpi kuin ainakin vähemmän asiantuntevilla tahoilla oli odotettu ja vaikutus tietysti sen mukainen.

Finanssiministerin selostus jakaantui kolmeen pääosaan:

I. Menoarvion tasapaino

II. Valtiorahaston tila

III. Rahan stabilisoiminen.

I. Viitattuaan edellisten vuosien menosääntöihin, jotka 1914 lähtien ovat olleet suuria tappiomenosääntöjä, totesi ministeri, että vuoden 1926 budjetti sodan jälkeen on ensi-

mäinen, joka on tasapainossa. Seuraavien vuosien menosääntö-
jen tasapainoa varten tarvitaan uusien menojen peittämiseksi
lisätuloja, joita asiaintuntijakomissioni oli ehdottanut koot-
tavaksi uusien verojen muodossa, koska kotimaisen lainan saan-
ti oli nykyoloissa mahdoton. Ministeri hyväksyi tämän asiain-
tuntijain kannan, mutta katsoi, että sen ehdottamat uudet ve-
rot olivat liian korkeita, samoinkuin eräät nyt jo voimassa-
olevatkin. Vuotta 1927 varten arvioi ministeri tarvittavan yh-
teensä 3 miljardia lisätuloja uusien menojen peittämiseksi,
jotka johtuvat virkamiesten palkkain korottamisvälttämättömyy-
destä, kuoletusmaksuista, valtio-obligatioista, lyhytaikaisista lai-
noista sekä rahan stabilisoinnista johtuvista toimenpiteistä.
Nämä tulot olisi saatava tarkistamalla eräitä suoransaisia ja
välillisiä veroja samoinkuin tarkistamalla tullitariffia, jonka
merkätys frangin laskun kautta on vähentynyt. Ministeri arve-
li tullitariffia korjaamalla voivansa v. 1927 saada tullitu-
lot nousemaan 800 miljoonalla. Veroja tarkistamalla (alentamal-
la nykyisiä kohtuuttoman korkeita ja päinvastoin korottamalla
nykyisiä suhteettoman alhaisia sekä välittömiä että välilli-
siä veroja) laski hra CAILLAUX saavansa 2 miljardia lisää.
Hän ilmoitti aikovansa kantaa erikoista veroa niistä kuor-
ma-autoista, jotka kilpailevat kuljetuksessa rautateiden kans-
sa ja erikoisesti rasittavat teitä.

II. Ranskan nykyiset kotimaiset velat jakautuvat seu-
raavasti:

1. Alituinen pitkäaikainen laina	154	miljaardia
2. Lyhytaikainen laina	40	"
3. Liikkuva laina (dette flottante)	92	"

Yhteensä 286 miljaardia

Tähän on vielä lisättävä 12 - 15 miljardia hävitettyjen alueiden hyväksi olevia lainoja.

Kotimaisten lainojen joukossa on valtiolla 49 miljardin arvosta "Kansallisen puolustuksen obligatioita" (Bons de la Défense Nationale).

Ministeri on harkinnut kysymystä pakollisesta konsolidationista, mutta on tullut, samoinkuin asiantuntijakomissionikin, tässä suhteessa kielteiseen tulokseen, koska sellainen, osittaisinkin, saattaisi tappa valtion luoton sekä kotona että ulkomailla ja koska yllämainittujen "Bons de la Défense Nationale'n" konsolidoiminen johtaisi hirvittävään inflatioon.

Valtiorahasto on rahanarvon laskiessa siinä määrin tyhjentynyt, ettei sillä tällä hetkellä ole jäljellä kuin 500 miljoonaa Ranskan Pankissa. Ja silloin on sen jo täytynyt myydä osa Morgan'in kultarahastosta.

Ulkomaisia ei-poliittisia lainoja on seuraavasti: ^{x)}

Pohjois-Amerikan Yhdysvalloille.....	9'555	miljoonaa
Englannille.....	7'000	"
Hollannille.....	770	"
Argentalalle ja Uruguaylle.....	720	"
Sveitsille.....	900	"

Yhteensä 18'945 miljoonaa

Tämä velka vaatii 4 miljardia vuosittain korkoina.

Näitä maksuja ei Ranska kykene frangin laskiessa suorittamaan ja ellei se saa luottoa muista maista. "Emmekä voi luottoa saada, elleimme järjestä velkojamme".

Lopuksi huomautti hra CAILLAUX valtionrahastosta puhuesaan, että Ranskan valtiolla on elokuussa 8 miljoonan punnan suoritus edessään, mikä vastaa 1300 miljoonaa frangia, sekä painosti ulkomaisen luoton välttämättömyyttä.

^{x)} Sotavelka Englannille on 653 miljoonaa puntaa
Sotavelka Amerikan Yhdysvalloille on Washingtonin sopimuksen mukaan 6740 miljoonaa dollaria, johon sisältyy yllämainittu kauppalainen.

III. Stabilisoimisen suhteen ministeri CAILLAUX yhtyy asiaintuntijakomissionin kantaan s.t.s. kolmeen vakauttamis-periodiin:

1. Tunmustelu, mille tasolle frangi voidaan vakuuttaa, sillä sen entiseen arvoonsa korottaminen on mahdottomuus.
2. Vakauttamisen toimeenpanoaika.
3. Vakeutetun rahan aika.

Mutta kun nopea toiminta tämän asian menestykselliseen loppuun saattamiseksi on välttämätön, tulee hallitus pyytämään erikoisia valtuuksia kamarilta sekä sitä varten esittämään lakiehdotuksen. Vakauttamisen toimeenpanemiseksi ja menestymiseksi on ulkomainen luotto välttämätön.

Tällainen on finanssiministerin esityksen pääasiallinen sisältö. Hallitus on kylmästi ja peittelemättä esittänyt tilanteen niin synkkänä kuin se todella on ja kamari kuunteli lausuntoa täydellisessä hiljaisuudessa. Mutta useita tärkeitä kohtia jätti finanssiministeri koskettelematta tai mainitsi niistä vain sivumennen. Sellaisia ovat Washingtonin velkasopimus, toiveet sopimusehtojen parantamisesta sekä kysymys liittolaisten välisten velkojen järjestämisestä. Mutta näissä suhteissa on hallitus luvannut antaa täydelliset tiedot ja asiakirjat valiokunnan käytettäväksi.

Ministeri CAILLAUX'n esityksen jälkeen, joka otettiin vastaan suurin suosiosoituksin, alkoi keskustelu. Mainitsen tässä huomatuimmat lausunnot.

FRANKLIN-BOUILLON, kamarin ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja, kosketteli pitkässä puheessaan pääasiallisesti Washingtonin sopimusta, haluten selvitystä, miten hallitus siihen suhta-

utuu. Itse suhtautui hän siihen kielteisesti, katsoen voivansa sen hyväksyä vain, jos siihen saadaan turvaklausuli (clause de sauvegarde) lisätyksi. Erikoisesti kävi hän ambassadööri BE-RENGER'n kimppuun, joka sopimuksen oli tehnyt, pitäen häntä miltei petturina. Se seikka, että Italia oli saanut 70 % alennuksen veloistaan, kun Ranskalle myönnettiin vain 50 % oli hänen mielestään huutava vääryys.

Pääministeri BRIAND huomautti, että sopimukset (Englannin kanssa neuvotellaan parhaillaan) kaikkine asiakirjoineen tullaan esittämään kamarille erikseen ja saa se silloin tilaisuuden kannanottoon niiden suhteen. Muuten oli hallitus jo aikaisemmin ilmoittanut, että sen käsityksen mukaan liittolaisten väliset velat ovat käsiteltävä yhtenä ryhmänä, "en bloc".

Huomattava ja loistavasti esitetty oli sosialistijohtaja BLUM'in lausunto, joka hylkäsi kokoomaan asiantuntijakomissionin ehdotuksen ja hallituksen ohjelman: ei suoranaisia eikä välillisiä veroja, ei ulkomaista luottoa, ei sopimusten ratifiointia, ei stabilisointia eikä valtuuksia hallitukselle. Hänen käsityksensä mukaan saattoi Ranska itse auttaa itseään ja tämä apu oli tapahtuva yksinomaan pääoman verottamisen kautta.

Oudolta ja paradoksaaliselta tuntui, kun sama kamari, jonka koko keskusta ja oikeisto muutamia tunteja aikaisemmin oli taputtanut käsiään asiantuntijakomissionin ja hallituksen ohjelmalle, nyt vielä vahvistettuna koko vasemmistolla myrskyisästi osoitti suosiotaan hra BLUM'in esitykselle, joka todella oli loistava. Mutta seuraavan päivän lehdet totesivat tässä suhteessa erehdyksen tapahtuneen eivätkä löytäneet kylliksi voimakasta esitystapaa tuomitakseen hra BLUM'in lausunnon.

Ja kun finanssiministeri seuraavana päivänä suurella taidolla ja voimalla vastasi hra BLUM'ille, totesi hän, että ka-

marin nyt on valittava kahden ohjelman välillä: hallituksen asiantuntijakomissionin ehdotukseen perustuvan ja herra BLUM'in sosialistisen ohjelman, välillä, mikä viimeainittu herra CAILLAUX'h mukaan johtaa täydelliseen tuhoon.

Herra BLUM'in pääomaverotussuunnitelmasta huomautti finanssiministeri, että suuret pääomat pääomaverotuksen oltua jo kauan puheenalaisena jo ovat suureksi osaksi siirretyt muihin maihin, joten menetelmä tulisi pääasiallisesti rasittamaan keskiluokkaa ja saattamaan sen täydelliseen puutteeseen. Suuria pääomia ei taas maahan saada takaisin, ennenkuin luottamus maan taloudelliseen asemaan jälleen on syntynyt. Lisäksi lausui herra CAILLAUX, että vastoin esitettyä pelkoa, hallitus ei missään tapauksessa tule sitomaan valtion kultavarastoja uuden ulkomaisen luoton takeeksi.

Radikaali-socialistien edustaja GEORGES BONNET hylkää asiantuntijain ehdotuksen peläten sen ulkomaisine lainasuunnitelmineen sitovan Ranskan yhä suurempaan riippuvaisuuteen toisista maista. Nimenomaan piti hän ulkomaisen luoton hankkimista uutena vaarana, sillä se sitoisi kaikesta huolimatta valtion kultavarastot, jotka viime kädessä kuitenkin jäävät lainojen takeiksi. Kannatti pääomaveron toimeenpanoa ja yhtyi siis sosialisteihin.

Voimakkaan arvostelun hallitusta vastaan kohdisti oikeistoedustaja BOKANOVSKI, joka syytti hallitusta siitä, että se oli liian tummaksi maalannut tilanteen, laskemalla maan velat päiväkurssiin. Lisäksi valitti hän, ettei hallitus ollut vielä jättänyt mitään ehdotuksia kamarin harkittavaksi, vaan että koko keskustelu perustui yhteen finanssiministerin puheeseen.

Useihin keskustelun kuluessa tehtyihin kysymyksiin vastasi lopuksi herra CAILLAUX selventäen hallituksen aikeita. Vi-

meiseen saakka aikoo hän välttää uusien verojen ehdottamista. Uuden luoton saanti edellyttää aikaisempien lainojen järjestämistä ja siitä syystä on välttämätöntä saada aikaan sopimus Englannin kanssa, josta parhaillaan neuvotellaan, sekä Washingtonin sopimus hyväksytyksi, mikäli mahdollista parannetussa muodossa. Sen jälkeen on saatava ulkomaista luottoa kotimaisen finanssitilanteen vakauttamiseksi ja rahan stabilisoimiseksi. Mitä pyydetäviin valtuuksiin tulee, sanoi finanssiministeri, että ne tarkoittavat asian nopeata toimeenpanoa, mutta että hallitus ei aseta uusia veroja ilman kamarin suostumusta.

Keskustelun loputtua neljännen vuorokauden yönä, sai hallitus äänestyksessä heikon enemmistön: sen puolesta annettiin 269 ääntä, vastaan 247, 39 pidättyessä ja 15 edustajan poissaollessa.

Lienee mielenkiintoista nähdä, miten äänet eri puolueiden kesken jakautuivat:

Ryhmien edustajaluku.	Ryhmät	Äänestännyt Puol. Vast.	Pidät- täytynyt	Pois- sa	
136	Groupe radical et radical-socialiste.....	99	22	10	5
97	Socialistes.....	-	96	-	1
40	Républicains socialistes et socialistes français.....	20	11	6	3
40	Gauche radicale.....	32	2	5	1
34	Gauche républicaine démocratique.....	25	7	4	-
16	Gauche indépendante.....	14	1	1	-
32	Républicains de gauche.....	31	-	1	-
102	Union républicaine démocratique.....	32	60	7	3
14	Démocrates.....	13	1	-	-
28	Communistes.....	-	28	-	-
27	Aucun groupe.....	4	17	5	1
4	Non inscrits.....	1	2	-	1
570	Yhteensä	269	247	39	15

Ylläoleva siitä syystä, että se osoittaa sen suuren hajaannuksen, mikä parlamentissa finanssikysymyksen suhteen on ole-

massa, että useimmat puolueet ovat hajallaan ja että tällaisissa olosuhteissa vankkaa yhtenäistä toimintaa on miltei mahdotonta saada aikaan.

Hallitus jäi siis paikoilleen 22 äänen enemmistöllä kamarissa, jossa on 570 edustajaa. Sen asemaa ei niinollen suinkaan voida pitää loistavana. Koko vasemmisto ja enemmistö oikeistoa äänestivät sitä vastaan. Mutta tähän asiointilaan voi katsoa, ainakin osittain, hallituksen itsensä syytäksi: kun se ei ollut tuonut kamarille mitään suoranaisia ehdotuksia, ei ulkomaisten sopimusten järjestämistavasta eikä niistä erikoisista valtuuksista, joita se aikoo pyytää, vaan ainoastaan finanssiministerin yleisen selostuksen tilanteesta ja muutamia viittauksia suunnasta, johon hallitus pyrkii, ei ole oikeastaan ihmeteltävää, että kamarissa koko ajan vallitsi jonkunlainen epä määräisyyden ja epätietoisuuden tunne. Jollei näin olisi ollut, on varsin luultavaa, että hallitus olisi saanut jo yleiskeskustelun tuloksena suuremman kannatuksen.

Nyt suoritettu näytös on siis lähinnä katsottava ensimmäiseksi ja alustavaksi etapiksi. Varsinainen, ratkaiseva tilaisuus tulee sitten, kun hallitus on jättänyt esityksensä 1) erikoisvaltuuksista ja 2) ulkomaisista velkasopimuksista.

Mitä edelliseen kohtaan tulee, jättikin finanssiministeri heti äänestyksen jälkeen kamarille esityksen valtuuksista. Sen teksti ei tätä kirjoitettaessa ole vielä tunnettu, mutta tiedetään siitä sen verran, että lakiehdotus sisältää yhden ainoan artiklan, oikeuttaen hallituksen asetuksilla ryhtymään toimenpiteisiin, jotka ovat välttämättömät menosäännön tasapainon ylläpitämiseksi ja rahan stabilisoinnin aikaansaamiseksi.

Lakiehdotusta seuraa liite, jossa selitetään, mitä kysymyksiä itse laki koskee: tulo- ja liikeverojen tasoittamista, erikoismaksujen (droits spécifiques) muuttamista maksuiksi ad va-

lorem, arvopaperien siirtoveron vähentämistä, osinkovihkojen (carnets de coupons) lakkauttamista, kuljetusveron (taxe sur les transports) korottamista ja yleensä veronkantomenetelmän yksinkertaistuttamista, oikeutta perustaa "bons de la défense nationale'n" hallinto-kassa, asianvaatimia toimenpiteitä frangin arvon vakiinnuttamiseksi asiaintuntijain lausunnon ehdotusten mukaan.

Jos nämä ennakkotiedot pitävät paikkansa, pyytää hallitus siis laajaa toimintavapautta. Kaiken sen epäluuloisuuden perusteella, mikä kamarissa yleiskeskustelun aikana ilmeni, varsinkin kun valtuuskysymystä kosketeltiin, tulee tämän arkaluontoisen asian käsittely valiokunnassa erittäin tarkaksi ja finanssiministerin yksityiskohtaisia, täsmällisiä selityksiä vaativaksi. Missä laajuudessa kamari lopullisesti tulee valtuudet myöntämään, ja tuleeko se ne myöntämään sellaisina, että herrat CAILLAUX niihin tyytyy, on edeltäkäsin vaikea arvioida.

Velkainjärjestelyn suhteen ei toistaiseksi ole sen lähempiä tietoja, kuin että Englannin kanssa tapahtuvat neuvottelut ovat niin pitkällä, että hra CAILLAUX itse on lähtenyt Lontooseen loppuselvitystä tekemään sekä että Yhdysvaltain kanssa myös neuvottelut ovat käynnissä joidenkin korjausten aikaansaamiseksi BERENGER-MELLON'in sopimukseen. Tulevatko korjaukset sellaisiksi, että kamari ne hyväksyy tai katsooko se itsensä pakoitetuksi hyväksymään sopimuksen nykyisessä muodossaan, jos Yhdysvallat pysyvät taipumattomina, on niinikään avoin kysymys, johon parhaitenkaan asioihin perehtynyt ei voi tällä hetkellä varmasti vastata. Luultavimmalta kuitenkin näyttää, että hallitus joka tapauksessa tässä asiassa saa enemmistön, sillä kun tästä kysymyksestä ensi kerralla äänestetään, tietää kukin täsmälleen, mistä on kysymys ja useat oikeistolaiset, jotka nyt olivat hallitusta vastaan, saattavat sitä silloin tukea, samoinkuin osa niistäkin, jotka viimeksi pidättä-

ytyivät äänestämästä. Ministeri CAILLAUX vastasi myös viimeisessä puheenvuorossaan yleiskeskustelun aikana ulkomaista lainakysymystä vastaan kohdistettuun arvosteluun aika hyvin, veratessaan Ranskaa kauppahuoneeseen, joka on joutunut vaikeuksiin ja jonka on turvauduttava ulkopuoliseen apuun siksi aikaa kuin se saa sisäiset asiansa jälleen kuntoon ja luotonsa vakaantumaan.

Parisissa heinäkuun 12 p:nä 1926.

V.a. asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: O. C.

ASIA:

V.a. asiainhoitaja Suorimaan raportti N:o 2.

Paris.

19/7-26.

Légation de Finlande
3, rue Clément Marot, VIIIe.

Paris, heinäkuun 19 p:nä 1926.

N° 122

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N ^o 27/220 Sal. D. 1926.		
24/7-26	N ^o	Liit.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5.	C.G.	

Ulkoasiainministeriölle.

V.a. asioinhoitaja A. Vuorimaan
raportti N° 2.

Lähetystö kunnioittaen ohellisena lähettää
5 kpl. v.a. asioinhoitaja A. Vuorimaan raporttia
N° 2 heinäkuun 19 päivältä 1926:

FINANSSIKESKUSTELU EDUSTAJAKAMARISSA II.

Erikoisvaltuuksien myöntäminen.

V.a. asioinhoitaja Vuorimas pyytää, että yksi
kappale raporttia toimitettaisiin Tasavallan Herra
Presidentille.

Lähetystösihteeri:

Ernst Jännefelt

FINANSSIKESKUSTELU EDUSTAJAKAMARISSA II.

Erikoisvaltuuksien myöntäminen.

Raporttiani 1. k. 12 p:ltä ja huomattiin, että yleis-
keskustelu, jota edustajakamari pidettiin alkunäytök-
senä, sekä että varustaminen kriittilinen kehitys syntyi siinä.

V.e. asainhoitajan A. VUORIMAAAN

RAPORTTI

N° 2.

Heinäkuun 19 p:ltä 1926.

Heinäkuun 19 p:ltä 1926. Edustajakamari pidettiin
hallitus siinäsiä siinä, vaan joutui siinä, heinäkuun
19 p:ltä istunnossa vähemmistöön ja erosi heti sen jälkeen.

Erikoisvaltuuksien myöntäminen.

Hallitus oli jättänyt lakiehdotuksen erikoisvaltuuksista,
joka lopullisessa muodossaan sisälsi 2 artiklaa:

Sisältää:

Art. 1. Hallitus on valtuutettu 30 p:nä varreduuta
1926 saakka ministeriönsä kanssa harjoittamalla asetuksilla
ryhtymään

FINANSSIKESKUSTELU EDUSTAJAKAMARISSA II.

Erikoisvaltuuksien myöntäminen 1 - 7

Art. 2. Hallitus on valtuutettu, jotta siinä
näytti veronmaksajien, siistien edustajien valtiot-
teiden vuoden 1927 varustamisen istuntonsa aikana,
jollain kerran myöntämällä toimintatavat jättäisi lopulli-
sesti voimaan.

Lakiehdotukseen liitteessä seurasi proforma, jossa lu-
teltiin ne kysymykset, jotka hallitus esitettiin aikoi jär-
jestää (katso raporttiani N° 1 sivut 11 - 12).

Kun ehdotus joutui valtiokunnan käsiteltäväksi, syntyi

FINANSSIKESKUSTELU EDUSTAJAKAMARISSA II.

Erikoisvaltuuksien myöntäminen.

Reportissani t.k. 12 p:ltä jo huomautin, että yleis-keskustelu, jonka siinä selostin, oli käsiteltävä alkunäytökseksi sekä että varsinainen kriittinen kohta syntyy silläin, kun erikoisvaltuudet tulevat käsiteltäviksi. Lausuin silloin epäilykseni siitä, missä määrin edustajakamari ollenkaan tulee olemaan taipuvainen tuollaisia valtuuksia myöntämään, ja ovat nyt epäilykseni toteutuneet sikäli, ettei Briand-Caillaux'n hallitus ainakaan niitä saanut, vaan joutui eilen, heinäkuun 18 p:n istunnossa vähemmistöön ja erosi heti sen jälkeen.

Ero tapahtui seuraavissa olosuhteissa.

Hallitus oli jättänyt lakiehdotuksen erikoisvaltuuksista, joka lopullisessa muodossaan sisälsi 2 artiklaa:

Art. 1. Hallitus oikeutetaan 30 p:ään marraskuuta 1926 saakka ministerineuvoston harkitsemilla asetuksilla ryhtymään kaikkiin toimenpiteisiin finanssitilanteen parantamiseksi ja rahan stabilisoimiseksi.

Art. 2. Sellaiset näistä asetuksista, jotka sisältävät veromääräyksiä, alistetaan edustajakamarin ratifioitavaksi vuoden 1927 varsinaisen istuntokauden alkaessa, jolloin kamarin hyväksymät toimenpiteet jäävät lopullisesti voimaan.

Lakiehdotuksen liitteenä seurasi promemoria, jossa lueteltiin ne kysymykset, jotka hallitus asetustietä aikoi järjestää (katso raporttiani N° 1 sivut 11 - 12).

Kun ehdotus joutui valiokunnan käsiteltäväksi, syntyi

siellä jo voimakas vastustus näin laajojen valtuuksien myöntämisestä, ja muutti valiokunta hallituksen ehdotuksen 1 artiklaa siten, että hallitus oikeutetaan toimeenpanemaan marraskuun 30 p.ään 1926 saakka "finanssireformeja liitteessä lueteltujen määräysten mukaan". Hallituksen promemoriassa mainitut seikat yhdistettiin siis nimenomaan lain 1 artiklaan ja rajoitui hallituksen toiminta-oikeus niinollen yksinomaan lueteltuihin seikkoihin, joista vielä poistettiin "taloudellista alaa koskevat toimenpiteet", jotka sisälsivät m.m. oikeuden tuontikieltojen asettamiseen, hintaindeksin korotuskoeffisientin tarkistamiseen sekä kaikenlaisia toimenpiteitä elintarvejärjestelyyn nähden.

Näin muutettuna ja rajoitettuna esitti valiokunnan raportööri edustajakamarissa lakiehdotuksen, jonka valiokunta oli hyväksynyt 14 äänellä 13 vastaan ja 3 pidättyessä ja jota finanssiministeri ei hyväksynyt, kuten hän ennen valiokuntaäänestystä ilmoitti.

Kun hallitus ja valiokunta näin olivat joutuneet vastakkain, oli hallituksen asema hyvin heikko keskustelun alkaessa edustajakamarissa.

Imetyistä herätti istunnon alkaessa, jota seurasin, se seikka, että näin tärkeällä hetkellä puhetta johti yksi varapuhemiesistä, eikä hra Herriot itse. Mutta asia sai pian selityksen. Raportöörin esitettyä valiokunnan ehdotuksen mietintöineen, sai hra Herriot puheenvuoron. Ainoastaan kaksi aikaisempaa kamaripresidenttiä, Gambetta ja Floquet olivat menelleet samalla tavoin, jättämällä puhemiespaikan itse esiintyäkseen. Hra Herriot selitti, että hänen tasavaltalainen, demokraattinen vakuuksensa oli siinä määrin hallituksen esityksen johdosta tullut levottomaksi, että hän katsoi välttämättömäksi esiintyä, ei puolueen päämiehen ominaisuudessa, vaan

kamarin puhemiehenä, painostaakseen sitä vaaraa, mikä demokraatialle hallituksen esityksessä piilee, josta väijyy diktaattuurikummitus, sekä puolustaakseen edustajakamarin perustuslaillisia oikeuksia. Hän kääntyi hartaasti pyytäen pääministerin puoleen, ettei kamaria vaadittaisi luopumaan marraskuun 30 p:ään saakka sille kuuluvista oikeuksista. Koko Ranskan historia osoittaa, että hallitukset ovat saaneet suurimman voimansa nojautuessaan parlamenttiin, niinkuin viimeinen sotakin osoittaa. "Hakekaamme tasavaltalaiselta linjalta muotoja, jotka vastaavat teknillisiä tarpeitanne, olkaa yhteistyössä parlamentin kanssa, mutta älkää sitä hävittäkö", lopetti hra Herriot lausuntonsa.

Pääministeri Briand vastasi ylevässä puheessa, ettei kukaan enemmän kuin hän itse kunnioittanut edustajakamarien etuoikeuksia, minkä seikan koko hänen poliittinen elämänsä on osoittanut, mutta että joskus syntyi tilanteita, ja sellainen on nyt juuri käsillä, jolloin kaikkien muiden näkökohtien on syrjädyttävä kansallisen edun tieltä, jolloin olosuhteiden välttämättömyys oikeuttaa hetkellisesti syrjäyttämään normaalin menetelmän. Ankaruus sananvaihto syntyi hra Herriot'n ja pääministerin kesken, joka totesi "traagilliseksi kohtaukseksi" ja vaaralliseksi kaksintaisteluksi erimielisyyden, joka näin oli syntynyt kamarin päämiehen ja hallituksen päämiehen välillä.

Kun sitten oikeiston edustaja Louis Marin ankarasti oli hyökännyt ehdotusta ja erittäin finanssiministeriä vastaan, jolle hän missään tapauksessa ei voinut myöntää valtuuksia, muisvaltakunnan-
tuttaen ~~oikeudesta~~ oikeudesta, joka Caillaux'n aikoinaan oli tuominut, ja kun lisäksi sosialistien puolesta hra Renaudel oli ilmoittanut ryhmänsä äänestävän vastaan, oli selvää, että hallitus tulisi kaatumaan.

Voimakkaasti puolusti vielä finanssiministeri kantaansa

niiden näkökohtain perusteella, jotka hän ennen oli esittänyt, ja joita jo edellisessä raportissani olen selostanut, mutta ei se enää voinut muuttaa tilannetta. Hän lopetti sanoilla: "ottakaa johtoon kenet haluatte, valitkaa systeemi, jonka haluatte, mutta ottakaa jotain ja valitkaa. Me pyydämme teiltä toimintakeinoja ja otamme vastuun, ottakaa te omanne".

Äänestettäessä lakiehdotuksen käsittelystä artikloittain, hylkäsi kamari käsittelyn 288 äänellä 243 vastaan. Kun hallitus lakiehdotuksensa suhteen oli esittänyt luottamusksymyksen, kaatui se äänestyksen tuloksena.

Hallituksen kaatumisen on katsottava lähinnä aiheutuneen vaikutusvaltaisen kamarin puheenjohtajan Herriot'n väliintulon johdosta. Vasemmistoporvarillisissa piireissä, joissa viikko sitten löytyi hallitukselle enemmistö, on siirtyminen oppositioniin pääasiallisesta huomattavissa. Otettakoon tähän vertaileva taulukko edellisestä ja viimeisestä äänestyksestä, josta parhaiten ilmenee, missä puolueissa siirtyminen on tapahtunut:

Ryhmien edus- ajaluku.	Ryhmät.	Äänestänyt.				Pidättäy- tynyt.		Poissa.	
		Puol.		Vastaa.		17.7.	10.7.	17.7.	10.7.
		17.7	10.7	17.7	10.7.	17.7.	10.7.	17.7	10.7.
136	Groupe radical et socia- liste radical.....	75	99	48	22	7	10	6	5
97	Socialistes.....	"	"	96	96	"	"	1	1
40	Républ. socialistes et soc. français.....	21	20	16	11	1	6	2	3
40	Gauche radicale.....	29	32	7	2	2	5	2	1
34	Gauche républicaine de- mocratique.....	23	23	6	7	4	4	1	"
16	Gauche indépendante.....	14	14	1	1	1	1	"	"
32	Républ. de gauche.....	31	31	"	"	1	1	"	"
102	Union républicaine démo- cratique.....	33	32	60	60	3	7	6	3
14	Démocrates.....	12	13	2	1	"	"	"	"
28	Communistes.....	"	"	28	28	"	5	"	"
27	Aucun groupe.....	4	4	22	17	1	5	"	1
4	Non inscrits.....	1	1	2	2	"	"	1	1
570		243	269	288	247	20	39	19	15

Finanssitilanne hallituspulan hetkellä on synkempi kuin viikkoa aikaisemmin. Punta on noussut 200, dollari 40 - 41 frangiin. Näin lauantaina ennen hallituksen kaatumista. Maanantaiaamuna noteerattiin punta 235 ja dollari 47. Ja kuten hra Caillaux ensi esityksessään 1 1/2 viikkoa sitten lausui, on valtiolla suuret maksut tämän kuun lopussa ja elokuun aikana. Nämä erääntyvät maksut jaoitteli valiokunnan raportööri "erikoisvaltuuslakia" kamarille esittäessään seuraavasti:

Heinäkuun lopussa valtion on suoritettava n. 550 milj. virkamiesten ja palveluskuntain palkkoihin. Elokuun lopussa samat menot sekä lisäksi elokuun 15 p:nä 68 milj. vuoden 1925 obligationien kupongeista, 16 p:nä 235 milj. vakinaisista 5 % kupongeista. Näiden kotimaisten maksujen lisäksi on ulkomaille suoritettava 1 p:nä elokuuta Amerikalle 10,350,000 dollaria 1924 vuoden lainan kuolettamiseksi sekä Amerikan hallitukselle sotavarastojen suoritukseksi annettujen obligatioiden korkoina ja Englannille n. 5 milj. puntaa kauppavelan kuolettamiseksi.

16 p:n virallinen lehti ilmoitti, ettei valtiolla Ranskan pankissa ole käytettävissään muuta kuin 700 milj. frangia, josta viikkona 9 - 16 heinäkuuta jo 100 milj. täytyi käyttää, joten siellä 16 p:nä enää oli 600 milj.

Yhdessä kysymyksessä saattoi keskustelun kuluessa todeta yksimielisyyden olevan olamassa oikeiston ja vasemmiston välillä: ulkomaisissa lainoissa. Uusia ulkomaisia lainoja ei saa ottaa, eikä Washingtonin sopimusta ratifioida ainakaan sellaisenaan. Mutta epäilen suuresti, meneekö yhteisymmärryksen pitemmälle. Omaisuusveron toimeenpanossa syntyyneen voimakas ristiriita, varsinkin jos sen toteuttamista yritetään sosialistisen ohjelman pohjalla. Oikeisto tuntuu olevan sillä kannalla, että finanssitilanne on selvitettävä kotoisilla voimil-

la, ja yhtyy siis tässä sosialisteihin, mutta tähtää se ilmeisesti lähinnä välillisiin veroihin sekä rajoitettuun omaisuusveroon ja lisäksi kotimaisten lainain konsolidointiin, toipide, jonka hra Caillaux katsoo johtavan täydelliseen katastroofiin.

Tällaisissa olosuhteissa on hallituksen, muodostukoon sen millaisesta ryhmyksestä tahansa, vielä vaikeampi toimia kuin sen edeltäjän.

Hra Herriot sai hallituksen muodostamisen tehtäväkseen. Neuvoteltuaan eri ryhmien johtajain kanssa kääntyi hän kirjallisesti sosialistisen eduskuntaryhmän puoleen tiedustaen, suostuisiko se ottamaan osaa hallituksen muodostamiseen. Vastauksessaan ilmoitti ryhmä, ettei se voi ottaa osaa hallitukseen, mutta että jos hra Herriot'n ohjelma tulee sellainen, että sosialistinen ryhmä voi sen hyväksyä, tulee se antamaan tukensa hallitukselle.

Bloc national'een kuuluva Louis Marin, joka hallituksen kätumiskeskustelussa puhuessaan viittasi niihin moniin yhteisiin kohtiin, joita oikeistolla ja vasemmistolla finanssitilanteen selvittämisen suhteen on, on nyt, kun Herriot erikoisesti on hakenut tukea vasemmalta, selittänyt, että vaikka hänen ryhmänsä (johon kuuluu noin 100 edustajaa) Briand'in hallituksen suhteen olikin hajallaan, tulee se vasemmistoon tukevaan Herriot'n hallitukseen nähden olemaan yksimielisesti oppositionissa. Pohjaa laajalle kansalliselle hallitukselle Herriot'n johdolla ei näin ollen liene saatavissa. Mutta jos hra Herriot onnistuu uudelleen kokoamaan hajonneen cartellin, saa hän hallituksen, jolla on kamarin enemmistö takanaan ja joka siis voi toimia suuremmalla ponnella kuin viimeiset hal-

litukset.

Tätä kirjoitettaessa ovat hänen yrityksensä vielä keskeneräiset, ja eräillä tahoilla viitataan siihen, ettei hän ollenkaan tulisi onnistumaan.

Parlamenttiryhvät, jotka yhtämittaa pitävät kokouksia, ovat hajalleen, ja on niitä tämänpäiväinen franginlaksu erikoisesti hermostuttanut. Kaikki puhuvat ja toivovat kansallisen hallituksen syntymistä, mutta sellaisen toteutumisen näyttävät mahdollisuudet hyvin pieniltä.

Aarne Ruomaa

Paris, 19/7 -26.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 8.

OSASTO: O. G.

ASIA: _____

V. a. asiainhoitaja Suorimaan raportti N° 3.

Paris.

_____ 22/7 - 1926,

Légation de Finlande
3, rue Clément Marot, VIIIe.

N° 1131

Paris, heinäkuun 22 p:nä 1926.

ULKOASIAINMINISTERIO		
N ^o 28/221 Sal. D. 1926.		
26/7-26.	N ^o 7	Liit.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5.	C. 6.	

Ulkoasiainministeriölle.

V.a. asainhoitaja A. Vuorimaan
raportti N° 3.

Lähetystä kunnioittaen ohellisena lähettää
5 kpl. v.a. asainhoitaja A. Vuorimaan raporttia
N° 3 heinäkuun 22 p:ltä 1926:

HERRIOT'N UUSI HALLITUS.

1. Hallitus ja yleinen mielipide.
2. Hallituksen ohjelma ja kaatuminen.

V.a. asainhoitaja Vuorimaa pyytää, että yksi
kappale raporttia toimitettaisiin Tasavallan Herra
Presidentille.

Lähetystösihteeri:

Lars Järnqvist

Paris, heinäkuun 22 p:nä 1926.

N° 1131

Ulkoasiainministeriölle.

V.a. asiamies A. Vuorimaan
raportti N° 3.

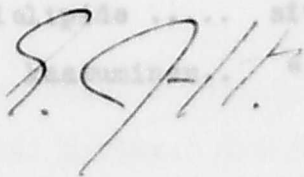
Lähetystä kunnioittaen ohellisena lähettää
5 kpl. v.a. asiamies A. Vuorimaan raporttia
N° 3 heinäkuun 22 p:ltä 1926:

HERRIOT'IN UUSI HALLITUS.

1. Hallitus ja yleinen mielipide.
2. Hallituksen ohjelma ja kaatuminen.

V.a. asiamies Vuorimaa pyytää, että yksi
kappale raporttia toimitettaisiin Tasavallan Herra
Presidentille.

Lähetystösihteeri:

HERRIOT'N UUSI HALLITUS.

Hallitus ja yleinen mielipide.

V.a. asiainhoitaja VUORIMAA N

RAPORTTI

N° 3

heinäkuun 22 p:ltä 1926.

S i s ä l t ä ä:

HERRIOT'N UUSI HALLITUS.

1. Hallitus ja yleinen mielipide siv. 1 - 3
2. Hallituksen ohjelma ja kaatuminen.. " 3 - 6.

HERRIOT'N UUSI HALLITUS.

Hallitus ja yleinen mielipide.

Jo edellisessä raportissani t.k. 19 p:ltä mainitsin, että edustajakamarin puheenjohtaja Herriot oli saanut tehtäväkseen uuden hallituksen muodostamisen, sekä viittasin niihin vaikeuksiin, jotka tässä suhteessa esiintyvät. Kahden päivän ponnistusten jälkeen sai Herriot t.k. 19 p:n illalla kuitenkin hallituksensa muodostetuksi miltei puhtaasti vasemmistosuuntaan. Siihen kuuluu nim. 14 radikaalisosialistia, 3 tasavaltalaisosialistia, 2 vasemmistoradikaalia, 1 riippumaton vasemmistolainen, 2 vasemmistotasavaltalaista ja 1, joka ei kuulu mihinkään ryhmään. 3 viimeainittua, herrat Colrat, Dariac ja Robaglia kuuluvat keskustaan. Sosialisteja ei hallituksessa ole, mutta tulevat ne kaiken todennäköisyyden mukaan antamaan sille tukensa, jos herra Herriot pysyy siinä ohjelmassa, jonka hän sosialistiselle ryhmälle esitti silloin kuin hän sitä pyysi hallitukseen osaaottamaan.

Finanssiministerinä uudessa hallituksessa on herra de Monzie.

Harvoin lienee hallituksen vastaanotto julkisen sanan taholta ollut niin kylmä kuin tällä kertaa. Nyt ei ainoastaan vastustustaholla, jossa intohimoisen rajusti hallitusta ja erikoisemmin sen päämiestä vastaan on hyökätty, olla tyytymättömiä, vaan ovat myöskin hallituspuolueisiin kuuluvat ryhmät varsin hajallaan. Itse hallituksen päämiehen Herriot'n ryhmäkään ei ole yksimielinen, vaan on sen kokouksessa ankarasti arvostettu herra Herriot'n esiintymistä parlamentissa Briand-Vaillaux'n hallitusta vastaan, samoin kuin myöskin sitä kokoon-

panoa, jonka hallitus lopulla sai, sillä osa ryhmää olisi toivonut laajan kansallisen hallituksen luomista. Erikoisen ankarana arvostelija esiintyi herra Franklin-Bouillon. En tahdo sen lähemmin käydä selostamaan niitä hyökkäyksiä, joita suuret lehdet, kuten Figaro, Journal des Débats ja monet muut hallitusta vastaan pääkirjoituksissaan ovat suunnanneet, mutta totean kuitenkin, että niinkin tasapuolinen ja varovainen lehti kuin Le Temps kirjoituksessaan huomauttaa, että hetkellä, jolloin yleinen etu vaati kansallista ministeriötä, herra Herriot on luonut kartelliministeriön, sekä että se on puoluehenki - sosialistipuolueen -, joka elähdyttää hänen ministeriötään; eikä voi sanoa, että sosialistipuolueen lehti L'Oeuvreaan kannanotto hallitukseen nähden, huolimatta siitä, että puolue ryhmä oli pääministerille määrättyillä ehdoilla luvannut tukensa, olisi ollut erikoisen innostunut, vaan päinvastoin verrattain varovainen.

Yleinen levottomuus ja hermostunut mieliala vallitsee monilla tahoilla, eikä suinkaan vähimmin parlamenttipiireissä. Tätä todistaa m.m. se, että tiistaina t.k. 20 p:nä, jolloin aamulehdet tiedoittivat uuden hallituksen kokoonpanon, mitä merkillisimpiä huhuja kulki sekä kaupungilla että parlamentin käytävillä. Sanottiin finanssiministeri de Monzie'n jättäneen eronse ja huhuttiin myöskin aiotusta murhayrityksestä Herriot'ia vastaan. Frangin arvon laskeminen saattoi suuret kansajoukot ympäröimään pankit ja vaihtokonttorit seuratakseen kehitystä, ja eräässä kaupunginosassa ahdistettiin illalla suurta, turisteja kuljettavaa autoa, jolloin viha erikoisesti Amerikkaa kohtaan tuli esille. Eräät seuraavan päivän lehdet kiinnittävät huomiota viimeainittuun tapaukseen vakavasti varottaen yleisiä sellaisista vahingollisista mielenosoituksista.

Jos ylläolevan perusteella tahtosi vetää johtopäätöksiä, ei hallituksen asema ole kovinkaan vankka, vaan on hyvin epä-tietoista, kestääkö se pitemmälle kuin ensimmäiseen kosketukseen edustajakamarin kanssa, jolloin hallitus esittää ohjelmansa, ja kaikki riippuu tietysti siitä, kuinka taitavasti uusi finanssiministeri ohjelmansa saa kokoonpannuksi.

Tällaiselta näyttää tilanne hetkeä ennen kuin lähdän hallituksen deklarationia kuulemaan, josta jätän selostuksen heti seuraavassa.

Hallituksen ohjelma ja kaatuminen.

Hallitus, jonka piti esittää ohjelmansa tänään, torstaina 22 p:nä heinäkuuta, huomasikin finanssitilanteen niin vaikeaksi, että katsoi tarpeelliseksi esittäytyä parlamentille jo eilen iltapäivällä klo 5. Tilanne oli käynyt sellaiseksi, kuten finanssiministeri de Monzie'n esityksestä ilmeni, että valtion kassa eilispäivän kuluessa oli ^{mittei} kokonaan tyhjentynt, ja kuten finanssiministeri sanoi, huomenna on suljettava, ellei varoja mistään saada. Finanssiministeri jätti samalla parlamentille ehdotuksen, että Morganin säätiön jäännökset laskettaisiin liikkeeseen ensi vaikeuksista pelastamiseksi.

Kun muutamia minuutteja ennen klo 5 saapui edustajakamariin, huomasin äärimäisen hermostumisen kaikkialla. Suuret väkijoukot odottivat ulkopuolella, edustajakamarin parvekkeet täpötäynnä, diplomaattitaitio samoin (Saksan ambassadööri henkilökohtaisesti oli läsnä sekä useita ministereitä). Istuntosalis-
sa oli myöskin levotonta, eikä montakaan edustajaa puuttunut. Hallituksen ohjelma sisälsi hallituksen aikoman politiikan yleiset suuntaviivat, mutta ei mitään toteuttamistoimenpiteitä. Hallitus selitti, että se tahtoo työskennellä parlamentin kanssa

yhdessä, että Ranska suorittaa ottamansa velat sellaisessa muodossa, jossa se on varma voivansa täyttää sitoumukset, mutta että maa taipumattomasti haluaa säilyttää riippumattomuutensa kaikilla aloilla. Hallitus ei aio toimeenpanna uutta inflationia, vaan stabilisoida rahaa, eikä tätä stabilisointia ole toimitettava yksinomaan ulkomaisella avulla. Ulkomailla olevat, ranskalaisten omistamat arvopaperit on saatava palautetuiksi maahan, ja aikoo hallitus tätä varten avata tielin ulkomaisissa valuutoissa Ranskan pankissa sekä velvoittaa kansalaisensa palauttamaan maahan kysymyksessäolevat varansa suurten rangaistusten uhalla. Ranskan pankin asema on säilytettävä itsenäisenä, kuoletuksessa autonomisena. Hallitus aikoo asettaa tasoitusveron kaikelle sille tulolle, mikä ei ole vielä julkisen luoton palveluksessa, sekä tulee parlamentille jättämään ehdotuksen maksimiverotuksesta, jossa nimenomaan rajoitetaan työ- ja säästötuotteen verottaminen. Tässä ovat pääkohdat hallituksen ohjelmasta. Herra Herriot sai osakseen vähän suosiota sosialisteilta ja osalta omaa ryhmäänsä. Koko oikeisto ja keskusta vaikenivat täydellisesti, ja oli vastaanotto yleisvaikutukseltaan erinomaisen kylmä.

Kun sitten finanssiministeri laajasti oli selostanut finanssitilannetta sekä suurin piirtein esittänyt miltei saman ohjelman kuin edeltäjänsä Caillaux, eikä jättänyt mitään muuta positiivista ehdotusta kuin Morganin säätiön jäännöksen käyttöoikeutta koskevan (minkä eduskunta sittemmin yöistunnossa hyväksyi), mutta 48 tunnin sisällä luvannut toimittaa muut ehdotuksensa, käytettiin vielä muutamia puheenvuoroja, joista mainittakoon Briand'in lyhyt esiintyminen viimeistä hallitustaan puolustaakseen sekä Herriot'n puoluelaisen, kamarin ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajan Franklin-Bouillon'in lausunto,

Jossa hän valitti herra Herriot'n menettelyä, vaati kansallisen hallituksen luomista sekä ilmoitti äänestävänsä hallitusta vastaan.

Jos kohta jo ennen istuntoa oli jokseenkin selvää, että hallitus deklarationiaan pitemmälle eläisi, niin ei tässä suhteessa enää ollut vähintäkään epäilystä silloin kuin hallituksen päämiehen oma puoluelainen asettui häntä vastaan ja silloin kuin Briand'in itseasiassa vähäpätöinen interventioni sai osakseen koko kamarin paitsi äärimäisen vasemmiston voimakkaat suosionosoitukset.

Luottamuslause hylättiin 290 äänellä 237 vastaan, jonka jälkeen hallitus lähti pois istunnosta ja jätti heti eronsa Tasavallan Presidentille.

Istunnon aikana oli kamarin ulkopuolella ollut väkijoukko lisääntynyt kymmentuhantiseksi, joka Herriot'n lähtiessä kamarista vihelsi hänelle ja vaati parlamentin hajottamista. Kun kansajoukon tietoon oli tullut äänestyksen tulos, osoitti se meluisasti tyytyväisyyttään ja yhtyi voimakkaaseen Marseljeesin laulamiseen. Vahvat poliisivoimat vaadittiin joukkojen hajottamiseksi, joista osa lähti Presidentin palatsille, jossa vielä Herriot'lle vihellettiin. Hallitusta kannattaneille edustajille, mikäli he parlamenttirakennuksesta tulivat ulos, vihellettiin ja heitettiin moitteita.

Saatuana tietää äänestyksen tuloksen ja hyväksyttyään eron kutsui Presidentti vielä yöllä luokseen herra Poincaré'n ja tarjosi hänelle hallituksen muodostamistehtävän. Herra Poincaré on tehtävän ottanut vastaan sekä ryhtynyt neuvotteluihin. On mahdollista, että hän yrityksessään onnistuu ja saa muodostetuksi hallituksen, jolla on todellinen enemmistö takanaan. Radikaalisosialistien suhtautuminen Poincaré'n johtamaan ministe-

ristöön näytti minusta nimittäin epävarmalta, mutta olen juuri saanut tietää, että mainittu puolue ryhmä on hänen luokseen lähettänyt lähetystön ilmoittamaan, että ryhmä on valmis Poincaré'n johtamaa hallitusta kannattamaan ehdolla, että hallitukseen tulee mukaan tämän ryhmän edustajia. Muussa tapauksessa asetuu ryhmä oppositioniin. Herra Poincaré muodostanee ministeristönsä ilman alivaltiosihteereitä ja on hän kääntynyt m.m. herrojen Briand'in ja Barthou'n puoleen. On siis odotettavissa kaikkiin porvarillisiin puolueisiin nojautuvan hallituksen muodostaminen, joka riittävällä tarmolla ja valtuuksilla varustettuna voi ryhtyä valtion sekaisin olevia finansseja järjestämään ja toimenpiteisiin frangin vakiinnuttamiseksi.

Paris, 22/7 -26.

Aameli Rönkä

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C.6.

ASIA: _____

V.a. asioinhoitaja Suorimaa rap. № 4.

Paris.

26/7-26.

Légation de Finlande
3, rue Clément Marot VIIIe.

Paris, heinäkuun 26 p:nä 1926.

N° 1135

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N ^o 29/221 Pal. D. 19 26.		
31/7-26.	N ^o	Liit.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5.	C.6.	

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

V.a. asiainhoitaja A. Vuorimaan
raportti N° 4.

Lähetystä kunnioittaen ohellisena lähettää 6 kappaletta v.a. asiainhoitaja A. Vuorimaan raporttia N° 4 heinäkuun 24 p:ltä 1926:

Ranskan velkasopimukset.

V.a. asiainhoitaja Vuorimaa pyytää, että kappale raporttia toimitettaisiin sekä Tasavallan Herra Presidentille että Valtiovarainministerille.

Lähetystösihteeri:

Lars Jönvall

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N ^o	/	D. 19
	N ^o	Liit.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA

V.a. asiantuntija A. VUORIMAA N

RAPORTTI

N° 4.

heinäkuun 24 p:ltä 1926.

S i s ä l t ä ä:

Ranskan velkasopimukset siv. 1 - 5.

RANSKAN VELKASOPIMUKSET.

Yhtenä pääkohtana Ranskan finanssikysymyksessä ovat maan ulkomaiset velat ja niiden järjestely. Kun aikaisemmissa raporteissani tätä kysymystä en ole käsitellyt muuta kuin sivumennen, katson syytä olevan erikoisesti selostaa, millä kannalla Ranskan ulkomaisten velkain järjestely tällä hetkellä on.

Pitkäaikaisten neuvottelujen jälkeen, jotka useampankin kertaan keskeytyivät, saatiin vihdoin sekä Pohjois-Amerikan Yhdysvaltain että Englannin kanssa aikaan sopimukset, edellinen niinsanottu Washingtonin sopimus 29 p:ltä huhtikuuta 1926 herrojen Mellon'in ja Bérenger'in välillä, jälkimäinen Lontoossa 13 p:nä heinäkuuta 1926 herrojen Churchill'in ja Caillaux'n välillä.

Koska lienee mielenkiintoista rinnastaa nämä sopimukset, katson tarpeelliseksi seuraavassa selostaa kummankin pääasiallisen sisältön.

Washingtonin sopimus 29/4 -26. Ranskan velan, joka huhtikuun 15 p:nä 1926 nousi likimäärin 4,350,000,000 dollariin, muodosti kaksi erilaista tekijää. Yhdeltä puolen niinsanottu poliittinen velka, joka vastasi Yhdysvaltain valtiokonttorin sodan aikana sekä vuosina 1917 - 20 antamia etumaksuja ja jota edusti esitettäessä maksettavat 5 %:in obligationit. Näistä obligationeista ei Ranska 1919 jälkeen ollut suorittanut minkäänlaisia maksuja. Tämän velan koko-

naissummaan, joka oli n. 2,900,000,000 dollaria ja joka periaatteessa oli suoritettava millä hetkellä tahansa, tulevat lisää maksamatta jääneet korot, jotka nousevat 3 miljardiin ja lisääntyvät 150 milj. dollarilla vuodessa.

Toiselta puolen ja toisenluontoisena oli olemassa sotavarastojen velka. Ostaessaan v. 1919 koko sen varustus- ja muonitusmäärän, jonka amerikalainen armeija oli Ranskan alueelle tuottanut, oli Ranska sitoutunut siitä suorittamaan 400 milj. dollaria maksupäivänä elokuun 1 p. 1920. Tämä sopimus ei edellyttänyt minkäänlaista kuole-tusta. Sitävastoin 5 %:n korko on suoritettava puolivuositain. Tässä suhteessa oli siis Ranskan hallituksen hankittava kunkin vuonna 20 milj. dollaria, jotka se säännöllisesti suoritti ~~Ranskan~~ ^{Yhdysvaltain} valtiokonttoriin.

Washingtonin sopimuksen perusteella Ranskan kokonais-velka Yhdysvalloille alentui 4,025,000,000 dollariin 15 p:^{se}stä kesäkuuta 1925, ja on Ranskan /siitä lähtien 62 vuoden kuluessa takaisin suoritettava. Maksut vahvistettiin 30,000,000:ksi kahdelta ensimmäiseltä vuodelta, 32,500,000:ksi kahdelta sitä seuraavalta vuodelta ja 35,000,000:ksi viidenneltä vuodelta. Senjälkeen se kasvaa 5 - 10,000,000:lla vuodelta, niin että se 12:ntena nousee 100,000,000:aan ja 17:ntenä 125,000,000:aan, jonka jälkeen se ei enää vaihdu 62:nteen vuoteen saakka. Viideltä ensimmäiseltä vuodelta ei suoriteta mitään korkoa, 6 - 15 vuoteen korko on 1 %. 16 - 25 vuoteen 2 %, 26 - 33 vuoteen 2 1/2 %, 34 - 40 vuoteen 3 % ja 41 - 62 vuoteen 3 1/2 %. Kaikenkaikkiaan Ranska tämän sopimuksen perusteella on sitoutunut korkoi- neen Pohjois-Amerikan Yhdysvalloille suorittamaan 6,850,000,000 dollaria.

Lontoon sopimus 14/7 -26. Ranska suorittaa Isolle Britannialle puolivuositain, kunkin syyskuun ja maaliskuun yhteensä 15 päivinä seuraavat summat: Vuodelta 1926/4 milj. puntaa, vuodelta 1927 6 milj., 1928 8 milj., 1929 10 milj., vuosina 1930 - 56 kunkin 12,500,000 ja vuosina 1957 - 88 kunkin 14 milj. puntaa. Velan suoritusaika on siis yhteensä 62 vuotta.

Ranskalla on oikeus suorittamalla 5 % vuotuista korkoa lykätä korkeintaan 3 vuodeksi puolet kunkin vuotuisen maksun suorituksesta. Asianomaiset valtiot ryhtyvät uudelleen neuvotteluihin siinä tapauksessa, että Saksa ei Ranskalle suorittaisi vähintään puolta Dawes'in systeemin mukaisesta vuosimaksusta. (Tämä on niinsanottu turvaklausuli (clause de sauvegarde), joka ei sisällä itse sopimukseen, vaan josta asianomaiset neuvottelijat sopivat erikoisella noottienvaihdolla 12 p:nä heinäkuuta 1926.) Velkaa ei kaupallistuteta. (Clause de transfert).

Sodan aikana Ranskan Isolle-Britannialle takeeksi jättämistä 77,500,000 punnasta, joista Englamin pankin kanssa tehdyn sopimuksen mukaan 24,000,000 puntaa on Ranskalle takaisin suoritettava ennen vuoden 1930 loppua, jää 53,500,000 puntaa edelleen Englantiin takeeksi velan suorituksesta, mutta edelleen Ranskalle kuuluvana. Vielä on sopimuksessa määräys, että jos Iso-Britannia saa sotakorvausmaksuja sekä velkojensa takaisinsuoritusmaksuja vuosittain enemmän kuin, mitä sen itse on suoritettava Yhdysvalloille, niin se sitoutuu hyvittämään entisten liittolaistensa velkoja näin syntyneellä ylijäämällä.

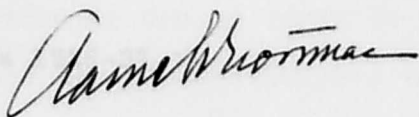
Tällaiset ovat pääkohdiltaan velkasopimusten ehdot. Niitä vertaillen voi helposti todeta, että Ison Britannian suomat ehdot ovat keveämpiä kuin Washingtonin sopimukseen sisältyvät. Tässä suhteessa on ensikädessä huomattava, että velkaa ei kaupallistuteta, että Ranskalla on oikeus määrätyissä olosuhteissa lykätä suorituksiaan 3 vuodeksi sekä että sopimukseen liittyy noottienvaihdolle aikaansaatu turvaklausuli, joka ranskalaisten kannalta on erinomaisen tärkeä ja jonka puute Washingtonin sopimuksessa Ranskassa on nostattanut suuren myrskyn, niin että mainittu sopimus siitä syystä mahdollisesti jää ratifioimatta. Englannille suoritettava vuotuinen maksumäärä on nimittäin järjestetty niin, että se vastaa jokseenkin puolta siitä, mitä Ranska Saksalta on saapa Dawes'in suunnitelman mukaan.

Sopimusten ratifioiminen. Sopimusten ratifioinnin suhteen on tällä hetkellä vaikeata mitään varmaa sanoa. Washingtonin sopimuksen suhteen näyttää minusta ratifiointi hyvin epätietoiselle. Cailleux'n finanssiohjelman yhtenä perusteena oli mainitun sopimuksen ratifioiminen, mutta sai sopimus edustajakamarissa sosialistitaholta, keskustan oikeistopuolelta sekä oikeistosta aivan jyrkän tuomion ja ratifioimiskiellon. On vaikea käsittää, että mikään hallitus tällaisissa olosuhteissa voisi parlamentille esittää sopimuksen ratifioimista sellaisenaan, ellei siihen muutok-

sia aikaansaada, kun noin 3/4 parlamentista jyrkästi on sitä vastustanut ja kun tämän sopimuksen ratifioimisvaatimus Briand-Caillaux'n hallituksen taholta oli yksi pääkysymyksiä, johon mainittu hallitus kaatui. Ei edes keskustan vasemmistokaan yhtenäisesti sitä kannattanut.

Lontoon sopimus taas ei vielä ollenkaan parlamentissa ole ollut esillä, mutta jos ottaa huomioon sen, että julkinen sopimuksen arvostelu sanomalehdistössä on ollut suopea ja ettei erikoisempaa arvostelua parlamenttipiireissäkään sen suhteen ole ollut huomattavissa, voidaan pitää jokseenkin varmana, että tämä sopimus tulee ratifioituksi, kun se parlamentille siinä tarkoituksessa esitetään.

Liitteiksi tähän yleispiirteiseen selostukseen velkasopimuksista liitän molempien sopimusten ranskankieliset tekstit kokonaisuudessaan.

Paris, 24/7 -26.

ACCORD SUR LES DETTES

Signé à Londres le 13 Juillet 1926

Le gouvernement français et le gouvernement britannique étant arrivés à un règlement définitif des dettes dues par la France à la Grande-Bretagne à la suite de la grande guerre.

Les soussignés, dûment autorisés par leurs gouvernements respectifs, sous réserve de toute ratification nécessaire, ont convenu ce qui suit :

1.- La France consent à payer et la Grande-Bretagne consent à recevoir les annuités suivantes en règlement complet et définitif (sous réserve des dispositions de l'article 7 du présent accord) de la dette de guerre de la France vis-à-vis de la Grande Bretagne, au titre de laquelle la Grande-Bretagne détient des Bons du Trésor Français libellés en livres sterling pour une valeur de **653.127.900** livres sterling :

Pendant l'année financière 1926-27 :

4 millions de livres sterling;

Pendant l'année financière 1927-28 :

6 millions de livres sterling;

Pendant l'année financière 1928-29;

8 millions de livres sterling;

Pendant l'année financière 1929-30 :

10 millions de livres sterling;

Pendant les années financières 1930-31 à 1956-57 inclusivement:

12 1/2 millions de livres sterling;

Pendant les années financières 1957-58 à 1987-88 inclusivement

14 millions de livres sterling.

Les paiements ci-dessus seront effectués en livres sterling à la Banque d'Angleterre à Londres, par versements semestriels égaux, le

15 Septembre et le 15 Mars de chaque année, de manière que le premier versement soit effectué le 15 Septembre 1926 et le dernier versement le 15 Mars 1938.

2.- La France émettra et remettra à la Trésorerie britannique avant ou au plus tard le 15 septembre 1926, un Bon relativement à chacun des versements prévus à l'article premier du présent accord.

3.- Les paiements dus au titre de tous les Bons émis conformément au présent accord seront effectués sans déduction pour - et seront exempts de - tous impôts ou autres charges publiques, présents ou futurs, établis par la France ou sous son autorité, ou par tous les pouvoirs publics ou locaux en France.

4.- La France - à son choix- après un préavis à l'Angleterre qui ne sera pas inférieur à quatre vingt dix jours, pourra ajourner le paiement d'une partie n'excédant pas la moitié de tous les versements semestriels due en vertu de l'article premier à une date - 15 Mars ou 15 Septembre- éloignée de trois ans au plus de la date d'échéance. Toutefois cette faculté pourra seulement être exercée sous la condition que, si la France à un moment quelconque vient à exercer la dite faculté concernant le paiement d'un versement semestriel, les paiements exigibles la quatrième année ne peuvent être aucunement différés à moins que et tant que les versements dus trois ans, deux ans ou un an auparavant n'aient pas été à cette date effectivement et intégralement effectués.

Tous les versements ainsi différés porteront intérêt à 5 % l'an.

5.- Si à un moment quelconque il apparaît que le total des paiements effectivement reçus par la Grande-Bretagne en vertu d'accords conclus avec ses alliés pour le règlement des dettes de guerre et au titre des réparations ou des obligations de libération excède les paiements effectivement faits par la Grande-Bretagne au gouvernement des Etats-Unis au titre de ses dettes de guerre, un compte sera dressé par la Trésorerie britannique, un intérêt de 5 pour cent étant alloué au crédit et au débit de ce compte; et si ce compte montre que les recettes excèdent les paiements, la Grande-Bretagne créditera la France, à valoir sur les paiements les plus proches dus par la France d'après l'article premier du présent accord, d'une partie de cet excédent et cela dans la proportion même des versements effectivement faits par la France d'après l'article premier, comparés aux sommes totales reçues effectivement par la Grande-Bretagne en vertu de tous ses accords avec les alliés pour le règlement des dettes de guerre.

Ensuite un compte semblable sera dressé par la Trésorerie britannique chaque année et tout excédent ultérieur de recettes sur les paiements donnera lieu chaque année à un crédit à la France pour une part de cet excédent calculée de la manière indiquée ci-dessus.

D'autre part, tout déficit sera couvert par une augmentation des paiements les plus proches dus par la France, dans une même proportion jusqu'à concurrence du total des sommes portées au crédit de la France en vertu du présent article.

Pour l'application du présent article, toutes les sommes en capital qui pourraient être ultérieurement réalisées par la Grande-Bretagne au titre des réparations et des obligations de

LETTRE DE M. CAILLAUX A M. CHURCHILL

12 Juillet 1926

Cher Monsieur Churchill,

En prenant la responsabilité de signer l'accord qui règle la dette de guerre de la France envers la Grande-Bretagne et en acceptant le paiement des annuités sous la seule responsabilité de la France, je me trouve dans l'obligation de déclarer que, dans l'opinion du gouvernement français, la possibilité d'assurer dans l'avenir le paiement et le transfert des sommes nécessaires pour remplir les engagements pris dans les règlements des dettes avec les Etats-Unis et la Grande-Bretagne, dépend indiscutablement dans une large mesure des sommes à recevoir de l'Allemagne conformément au plan Dawes.

Si donc, en dehors de la volonté de la France, ces recettes venaient à cesser soit complètement, soit pour une part dépassant la moitié, une situation nouvelle serait créée et le gouvernement français se réserve le droit, en telle occurrence, de demander au gouvernement britannique de discuter à nouveau la question à la lumière de toutes les circonstances alors présentes.

C'est sous cette réserve expresse que j'accepte de signer l'accord que nous avons rédigé.

Joseph Caillaux.

LETTRE DE M. CHURCHILL A M. CAILLAUX

12 Juillet 1926

Cher Monsieur Caillaux,

J'ai reçu votre lettre du 12 Juillet courant. Ainsi que je vous l'ai déjà indiqué, le gouvernement de Sa Majesté doit maintenir le point de vue d'après lequel le règlement auquel nous sommes arrivés de la dette de guerre de la France envers nous dépend, comme cette dette elle-même, de la seule responsabilité de la France.

Vous voudrez bien concevoir que dans l'hypothèse que vous envisagez, la Grande-Bretagne aura déjà à supporter une diminution de ses recettes provenant du plan Dawes, recettes dont nous avons tenu compte pour aboutir aux différents règlements des dettes de guerre et ceci est un des facteurs qui devra être retenu dans le cas où le gouvernement français désirerait que la question soit examinée de nouveau.

Sous réserve de ces considérations, je ne fais pas d'objection à la déclaration que vous faites.

Dans le cas où une modification quelconque serait ainsi apportée, je crois être en droit d'attendre, afin qu'il y ait traitement égal pour tous les créanciers, que les autres pays créanciers de la France prendront en considération une modification analogue des dettes qui leur sont dues.

Winston Churchill.

ACCORD CONCLU A WASHINGTON

LE 29 AVRIL 1926, ENTRE LA REPUBLIQUE FRANCAISE ET LES ETATS-UNIS

D'AMERIQUE

Accord conclu le 29 Avril 1926, dans la ville de Washington, district de Colombie, entre la République française, ci-après dénommée " La France", d'une part, et les Etats-Unis d'Amérique, ci-après dénommés " les Etats-Unis", d'autre part.

Attendu que la France est débitrice envers les Etats-Unis au 15 Juin 1925, d'obligations s'élevant à la somme en principal de dollars 3.340.516.043,72 avec les intérêts courus et impayés sur cette somme; et

Attendu que la France désire consolider cette dette envers les Etats-Unis, tant pour le principal que pour les intérêts, par la remise d'obligations aux Etats-Unis, et que les Etats-Unis sont disposés à accepter des obligations de la France aux clauses et conditions fixées ci-après;

En considération de ce qui précède et des engagements mutuels contenus dans le présent accord, il est convenu ce qui suit :

1. Montant de la dette

Le montant de la dette à consolider, déduction faite de certains paiements en espèces effectués ou à effectuer par la France, s'élève à la somme de \$ 4.025.000.000,

Montant en principal des obligations détenues en représentation des avances en espèces effectuées en vertu des Liberty Bond Acts
..... \$ 2.933.405.070,15

Intérêts courus et impayés au taux de 4 1/4 % l'an jusqu'au 15 Décembre 1922 \$ 445.066.027,49

Montant en principal des obligations remises pour l'achat à crédit des stocks de guerre	§	407.341.145,01
Intérêts au taux de 4 1/4 % l'an courus depuis la dernière date de paiement d'intérêts antérieure au 15 décembre 1922 jusqu'au 15 décembre 1922	§	632.494.079
Montant total de la dette au 15 Décembre 15 décembre 1922	§	3.792.137.183,44
Intérêts courus et impayés au taux de 3 % l'an et sur cette somme du 15 Décembre 1922 au 15 Juin 1925	§	284.410.288,75
Montant total de la dette au 15 Juin 1925 :		
A valoir		4.076.547.472,19
Paiements reçus au titre des intérêts entre le 15 Décembre 1922 et le 15 Juin 1925		50.917.643,13
Paiements reçus au titre du principal depuis le 15 Décembre 1922		230.171,44
Intérêts sur les paiements du principal au taux de 3 % l'an depuis la date du paiement jusqu'au 15 Juin 1925		12.970,73
Total des paiements à valoir		51.160.785,30
Montant net de la dette au 15 Juin 1925		4.025.386.686,89
A payer en espèces dès la conclusion définitive de l'accord		386.686,89
Dette totale à convertir en obligations §		4.025.000.000,00

II. - Remboursement du capital

Afin de pourvoir au remboursement de la dette qui doit être ainsi consolidée, la France remettra aux Etats-Unis, au pair, des obligations de la France, pour un montant total en principal de § 4.025.000.000, datées du 15 Juin 1925 et arrivant successivement à échéance aux dates et pour les montants respectivement fixées dans le tableau ci-après :

15 Juin --	Dollars --	15 Juin --	Dollars --
1926	30.000.000,00	1.957	63.830.496,79
1927	30.000.000,00	1.958	65.426.259,21
1928	32.500.000,00	1.959	55.474.298,82
1929	32.500.000,00	1.960	57.138.527,79
1930	35.000.000,00	1.961	58.852.683,62
1931	1.350.000,00	1.962	60.618.264,13
1932	11.363.500,00	1.963	62.436.812,05
1933	21.477.135,00	1.964	64.309.916,42
1934	36.691.906,35	1.965	66.239.213,91
1935	42.058.825,41	1.966	58.764.122,05
1936	52.479.413,67	1.967	60.820.866,32
1937	63.004.207,80	1.968	62.949.596,64
1938	68.634.249,88	1.969	65.152.832,52
1939	74.320.592,38	1.970	67.533.181,66
1940	80.063.798,30	1.971	69.793.343,02
1941	51.728.872,58	1.972	72.236.110,02
1942	57.763.450,02	1.973	74.764.373,88
1943	58.918.719,03	1.974	77.381.126,96
1944	60.097.093,41	1.975	80.089.466,40
1945	61.299.035,28	1.976	82.892.597,73
1946	62.525.015,98	1.977	85.793.838,65
1947	63.775.516,30	1.978	88.796.623,00
1948	65.051.026,63	1.979	91.904.504,81
1949	66.352.047,16	1.980	95.121.162,48
1950	67.679.088,10	1.981	98.450.403,16
1951	55.040.837,33	1.982	101.896.167,27
1952	56.416.858,27	1.983	105.462.533,13
1953	57.827.279,71	1.984	109.153.721,79
1954	59.272.961,71	1.985	112.974.102,05
1955	60.754.785,76	1.986	116.928.195,62
1956	62.273.655,40	1.987	113.694.786,64

Total 4.025.000.000.000,00

Il est entendu toutefois que, moyennant préavis d'au moins 90 jours aux Etats-Unis, et pour tout paiement au titre du principal ou des intérêts venant à échéance au cours d'une année quelconque, conformément au tableau ci-dessus, après le 15 Juin 1926 et avant le 16 Juin 1932, la France pourra à son gré reporter tout ou partie de la fraction excédant \$ 20.000.000 à tout 15 juin ou 15 décembre ultérieur qui ne soit pas éloigné de plus de trois ans de la date normale d'exigibilité. De même la France pourra, à son gré, moyennant le même préavis, reporter tout paiement au titre du principal venant à échéance ainsi qu'il est prévu

ci-dessus après le 15 Juin 1932 à tout 15 Juin ou 15 Décembre suivant qui ne soit pas éloigné de plus de trois ans de la date normale d'exigibilité. Toutefois, si la France se prévaut à un moment quelconque de cette facilité quant à un paiement au titre principal ou des intérêts, le paiement venant à échéance la troisième année suivante ne pourra pas être reporté, à moins que, et jusqu'à ce que le paiement au titre du principal ou des intérêts échus trois ans, deux ans et un an auparavant ait été effectivement versé, tous les paiements ainsi reportés porteront intérêt au taux de $4 \frac{1}{4} \%$ l'an payable semestriellement.

III.- Forme des obligations

Toutes obligations remises ou à remettre aux Etats-Unis en vertu du présent accord seront payables au gouvernement des Etats-Unis d'Amérique, ou à son ordre, et seront signées pour la France par son ambassadeur à Washington ou par son autre représentant dûment autorisé. Les obligations seront établies essentiellement dans la forme indiquée à l'annexe ci-jointe. Elles seront émises en 62 coupures correspondant comme montant et dates d'échéances aux annuités prévues ci-dessus. Elles ne porteront aucun intérêt jusqu'au 15 Juin 1930; après cette date elles porteront intérêt au taux de :

- 1 % l'an du 15 Juin 1930 au 15 Juin 1940,
- 2 % l'an du 15 Juin 1940 au 15 Juin 1950,
- 2 $\frac{1}{2}$ % l'an du 15 Juin 1950 au 15 Juin 1958,
- 3 % l'an du 15 Juin 1958 au 15 Juin 1965,

et au taux de $3 \frac{1}{2} \%$ l'an après le 15 Juin 1965, ces intérêts étant payables semestriellement le 15 Juin et le 15 Décembre de chaque année.

IV.- Mode de paiement

Toutes les obligations émises ou à émettre conformément au présent accord seront payables, tant en principal qu'en intérêts, en monnaie d'or des Etats-Unis du présent étalon de valeur ou, au choix

de la France, moyennant préavis d'au moins 30 jours aux Etats-Unis en obligations quelconques des Etats-Unis émises après le 6 Avril 1917, à accepter à leur valeur au pair, augmentée des intérêts courus à la date du paiement. Tous paiements, en espèces ou en obligations des Etats-Unis, à faire par la France au titre du principal ou des intérêts, de toutes obligations émises ou à émettre en vertu du présent accord et détenues par les Etats-Unis seront effectués à la Trésorerie des Etats-Unis à Washington ou au choix du Secrétaire du Trésor des Etats-Unis, à la Federal Reserve Bank of New-York; si ces paiements sont faits en espèces, ils seront effectués en fonds immédiatement disponibles à la date du versement; s'ils sont faits en obligations des Etats-Unis, ils seront effectués sous une forme qui puisse être agréée par le secrétaire du Trésor des Etats-Unis, aux termes des règlements généraux du département du Trésor concernant la négociation des obligations des Etats-Unis.

V.- Exemption d'impôts

Le principal et les intérêts de toutes obligations émises ou à émettre aux termes du présent accord seront payés sans déduction d'impôt et seront exempts de toutes taxes ou autres droits publics quelconques, présents ou futurs, imposés soit par la France ou avec son autorisation, soit par toute autorité politique ou locale française admise à lever des impôts, chaque fois, aussi longtemps et pour autant que le propriétaire effectif sera :

- a) le gouvernement des Etats-Unis;
- b) une personne, firme ou association n'ayant en France ni domicile ni résidence habituelle, ou
- c) une corporation non organisée sous le régime des lois françaises.

VI.- Paiements avant échéance

Moyennant préavis d'au moins 90 jours aux Etats-Unis la France pourra, à son gré, le 15 Juin ou le 15 décembre de chaque année, effectuer des paiements anticipés par tranche de 1.000 dollars ou multiples de 1.000 dollars au titre du principal de toutes obligations émises ou à émettre en vertu du présent accord et détenues par les Etats-Unis. Ces paiements anticipés seront affectés au principal de telles obligations que la France désignera à l'époque du paiement.

VII.- Echange contre des obligations négociables

La France remettra aux Etats-Unis, en tout temps ou à certains intervalles à la requête du secrétaire du Trésor des Etats-Unis, en échange de tout ou partie des obligations émises en vertu du présent accord et détenues par les Etats-Unis, des obligations définitives gravées, établies sous une forme en permettant la vente au public, pour tels montants et en telles coupures que le demandera le secrétaire du Trésor des Etats-Unis; ces obligations seront établies sous la forme au porteur et comporteront une clause permettant de les enregistrer quant au capital seulement(et) ou quant au capital et aux intérêts à la fois; pour le reste, ces titres comporteront les mêmes clauses et conditions que les obligations échangées quant aux dates d'émission et d'échéance, au taux ou aux taux d'intérêt, s'il y a lieu, aux exemptions d'impôts, au paiement des obligations des Etats-Unis émises après le 6 Avril 1917, etc... La France délivrera aux Etats-Unis les obligations définitives gravées, conformément à ce qui précède, dans les six mois de la réception de toute demande à cette fin, émanant du secrétaire du Trésor des Etats-Unis; et en attendant la délivrance des obligations gravées définitives,

VIII. - Accomplissement des formalités légales.

elle délivrera, à la demande du secrétaire du Trésor des Etats-Unis, des obligations temporaires ou des certificats provisoires sous une forme agréée par lui dans un délai de 30 jours à compter de la réception de la dite demande, le tout sans frais pour les Etats-Unis. Les Etats-Unis avant d'offrir en vente en France ces obligations ou certificats provisoires, les offriront d'abord à la France pour rachat à leur valeur au pair augmentée des intérêts courus, s'il y a lieu; de même la France pourra à son gré, au lieu d'émettre ces obligations ou certificats provisoires, rembourser par anticipation au pair, en plus des intérêts courus, s'il y a lieu, un montant correspondant en principal d'obligations émises en vertu du présent accord et détenues par les Etats-Unis. La France s'engage à ce que les obligations gravées définitives qui seront demandées en vertu du présent paragraphe contiennent toutes les stipulations en question et à provoquer la promulgation de tous règlements, arrêtés ou ordonnances que le secrétaire du Trésor des Etats-Unis jugera nécessaires ou désirables en vue de faciliter la vente de ces obligations aux Etats-Unis, en France ou ailleurs, et, sur demande du secrétaire de la Trésorerie des Etats-Unis, elle prêtera ses bons offices en vue de l'inscription de ces obligations à la cote de telle Bourse que pourra spécifier le secrétaire du Trésor des Etats-Unis.

X. - Accomplissement des formalités légales.

La France déclare expressément et convient que la conclusion et la signature de cet accord ont été à tous égards légalement autorisées, que tous les actes, conditions et formalités légales exigibles avant la conclusion du présent accord ont été accomplis ainsi que

VIII. - Annulation et remise d'obligations.

Dès la conclusion définitive du présent accord, moyennant la délivrance aux Etats-Unis du montant en principal d'obligations de la France à émettre en vertu des présentes et après reconnaissance des pouvoirs conférés aux représentants de la France, en vue de la signature du présent accord et des obligations à suscrire, les Etats-Unis annuleront et restitueront à la France, à la Trésorerie des Etats-Unis à Washington, les obligations de la France qu'ils détiennent.

IX. - Notifications.

Toute notification, demande ou approbation émanant du secrétaire du Trésor des Etats-Unis sera considérée et acceptée comme émanant des Etats-Unis.

Il suffira, pour qu'elle soit valable, que délivrance en soit faite à l'ambassade de France à Washington ou au ministère des Finances à Paris; de même toute notification, demande ou option de ou au nom de la France sera valable si elle est notifiée à l'ambassade américaine à Paris ou au secrétaire du Trésor à la Trésorerie des Etats-Unis à Washington. Les Etats-Unis pourront à leur gré renoncer à toute notification exigée par le présent accord, mais toute renonciation de l'espèce devra être faite par écrit, elle ne pourra s'étendre à aucune notification ultérieure, ni l'affecter; elle ne portera pas atteinte au droit des Etats-Unis d'exiger une notification en vertu du présent accord.

X. - Accomplissement des formalités légales.

La France déclare expressément et convient que la conclusion et la signature de cet accord ont été à tous égards dûment autorisées, que tous les actes, conditions et formalités légales exigibles avant la conclusion du présent accord ont été accomplis ainsi que

l'exigent les lois de la France et en conformité avec celles-ci.

XI. - Double exemplaire.

Le présent accord sera fait en double exemplaire, chaque exemplaire ayant la valeur et la validité d'un original.

En fait de quoi la France a fait signer le présent accord en son nom par l'Honorable Henry Dérenger, son ambassadeur extraordinaire et plénipotentiaire à Washington, dûment investi de pouvoirs à cet effet, sous réserve toutefois de ratification en France.

De même les Etats-Unis ont fait signer le présent accord en leur nom par le secrétaire du Trésor, agissant en qualité de président de la World War Foreign Debt Commission, avec l'assentiment du président, sous réserve, toutefois, de la ratification par le Congrès, conformément à l'acte du Congrès approuvé le 9 février 1922, modifié par l'acte du Congrès approuvé le 28 février 1923, et, ultérieurement, par l'acte du Congrès approuvé le 21 janvier 1925, les mêmes jour et an que ci-dessus.

Pour la République Française,

Signé: Henry Bérenger.

Pour les Etats-Unis d'Amérique, pour la "World
War Foreign Debt Commission",

Signé: Andrew W. Mellon,

secrétaire du Trésor et président de la Commission.

Approuvé:

Signé: Calvin Coolidge, Président.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

U. a. Asianhoitaja Nuorimaa rap. no 5.
Parisi.

30 p:n 1926.

Légation de Finlande
3, rue Clément Marot VIIIe.

Paris, heinäkuun 30 p:nä 1926.

N° 1169

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
No 30/221 Sac. D. 26.		
5/8-26	to	LII
5.	C6.	

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

V.a. asiainhoitaja A. Vuorimaan

raportti N° 5.

Lähetystö kunnioittaen ohellisena lähettää 6 kappaletta v.a. asiainhoitaja A. Vuorimaan raporttia N° 5 heinäkuun 30 p:ltä 1926:

Venäläis-ranskalaiset neuvottelut,

Poincaré'n hallitus,

Uuden hallituksen veroehdotukset.

V.a. asiainhoitaja Vuorimaa pyytää, että kappale raporttia toimitettaisiin Tasavallan Herra Presidentille sekä se osa, joka koskee uuden hallituksen veroehdotusta, Valtiovarainministerille.

Lähetystösihteeri:

Leopold Järvelin

ULKOASIAINMINISTERIÖ

30/22/ Sac. D. 26.

5/8-26

OGASTU

LII

5.

C6.

V.a. asiainhoitaja V U O R I M A A N

RAPORTTI

N° 5

heinäkuun 30 p:ltä 1926.

S i s ä l t ä ä:

Venäläis-ranskalaiset neuvottelut siv. 1 - 2

Poincaré'n hallitus " 3 - 5

Uuden hallituksen veroehdotukset " 6 - 11

loke-, marraskuussa seisi uudelleen kokoontua. Ranskan kanta on edelleen muuttumaton, eikä jatketuilla neuvotteluilla ole suuriakaan menestymisen mahdollisuuksia, elleivät venäläiset niihin tule aivan uusilla tarjouksilla.

Kun Rakovsky sitten lentokoneella lähti Moskovaan sen lupauksen kanssa, että neuvotteluja syksyllä saataisiin jatkaa, väitettiin eräillä tahoilla, että hänellä olisi ollut jonkunlainen sopimus mukanaan. Olen asiasta koettanut ottaa selvää, ja ilmoitti herra Dalbiez, ettei uutisella ole mitään perää, vaan että ainoa positiivinen talos, jonka Rakovsky demarchellaan sai aikaan, oli juuri yllämainittu lupaus neuvottelujen jatkamisesta.

Levin. Hallituksen kokouksen ohjelma on seuraava:

... ja finanssivaltiosihteeri..... Raymond Poincaré
Oikeusministeri ja ministerineuvoston puheenjohtaja..... Louis Barthou
Kansainvälinen ministeri..... Aristide Briand
Kansainvälinen ministeri..... Albert Sarraut
Sotaministeri..... Paul Painlevé
Sotilas- ja laivastoministeri..... Édouard Belin
Meriministeri..... Georges Leygues
Siirtomaa-ministeri..... Léon Bourgeois
Tieteiden tiedon (ja kulkulaitos)-ministeri..... André Curéat
Kauppaministeri..... Maurice Bokanowski
Kansainvälinen ministeri..... Gustave
Työministeri (sosiaaliministeri)..... André Fallières
Kirkko- ja opetusministeri..... Louis Barthou
Kokki alivaltiosihteerin tehtävät on lakkoavain. Ministerienä on 4 senaattoria, Herrat Poincaré, Barthou,

Poincaré'n hallitus. Raportissani heinäkuun 22 p:ltä selostin tilannetta Ranskassa Herriot'n muodostettua hallituksen sekä olosuhteita, joissa mainittu hallitus kukistui. Samalla mainitsin, että herra Poincaré oli saanut tehtäväkseen uuden hallituksen muodostamisen ja että kaiken todennäköisyyden mukaan hän saisi luoduksi laajan porvarillisen kokoomuksen. Näin kävikin, ja heti kun olin saanut epävirallisen tiedon hallituksen kokoonpanosta, lähetin heinäkuun 23 p:nä sähkösanomani N° 105, jossa luetteloin eri ministerisalkkujen haltijat. Silloin oli vielä työministerin salkku avoinna, mutta täytettiin se vielä myöhemmin illalla, jolloin hallitus virallisesti nimettiin. Hallituksen kokoonpano on seuraava:

Pää- ja finanssiministeri.....	Raymond Poincaré
Oikeusministeri ja ministerineuvoston varapuheenjohtaja.....	Louis Barthou
Ulkoasiainministeri.....	Aristide Briand
Sisäasiainministeri.....	Albert Sarraut
Sotaministeri.....	Paul Painlevé
Opetus- ja taideministeri.....	Edouard Herriot
Meriministeri.....	Georges Leygues
Siirtoministeri.....	Léon Perrier
Yleisten töiden (ja kulkulaitos)-ministeri.....	André Tardieu
Kauppaministeri.....	Maurice Bokanowski
Maatalousministeri.....	Queuille
Työministeri (sosialiministeri).....	André Fallières
Eläkeasiainministeri.....	Louis Marin.

Kaikki alivaltiosihteerin toimet on lakkautettu. Ministereissä on 4 senaattoria, herrat Poincaré, Barthou,

Sarraut ja Perrier. Muut ovat edustajakamarista. 6 hallituksen jäsenistä ovat entisiä pääministereitä. Poliittisesti jakaantuu hallitus seuraavalla tavalla: 4 radikaalisosialistia, Herriot, Sarraut, Perrier ja Queuille, 2 tasavaltalaiseen liittoon (union républicaine) kuuluvia, Poincaré ja Barthou, 2 tasavaltalaissosialistia, Briand ja Painlevé, 1 vasemmistotasavaltalainen, Leygues, 1 vasemmistoradikaali, Fallières, 1 vasemmistotasavaltalaisdemokraatti, Bokanowski, 1 tasavaltalaisdemokraattinen liitto (union républicaine démocratique), Marin, 1 mihinkään puolueeseen kuulumaton, Tardieu. Hallitus on siis kokoonpantu maan poliittisesti huomatuimmista miehistä huomattavalla vasemmistola /porvarillisella enemmistöllä. Sen vastaanotto julkisen sanan taholta on suurin piirtein ollut hyvinkin edullinen. Yksinpä sosialistitaholta, jotka hallitukseen nähden ovat selvässä oppositionissa, on hallituksen kokoonpano tyydytyksellä todettu ja siihen tyynesti suhtauduttu. Maata uhkaava yhteinen finanssi- ja talouskriisi ovat vieneet yhteen isänmaalliset, johtavat miehet, joilla on hyvinkin vastakkaiset maailmankatsomukset. Näissä olosuhteissa on epäilyksiä siitäkin lausuttu, kuinka kauan tällainen kombinationi voi pysyä pystyssä, kombinationi, johon kuuluu herra Marin, joka herra Franklin-Bouillon'in kanssa 1919 lienee ollut ainoa edustaja, joka ei hyväksynyt Versailles'in rauhaa, ja toiselta puolen herra Tardieu, yksi Versailles'in rauhan luoja. Nekin, jotka vähäistä tyytymättömyyttä ovat osoittaneet (lukuunottamatta kommunisteja) hallituksen kokoonpanosta, odottavat tuloksia sen toiminnasta, eivätkä ole sitä sen enempää arvostel-

leet. Hallituksen muodostumisen jälkeen on yleisen mielihiteen tyyntymisen voinut todeta, ja se hermostunut mieliala, jonka kaikkialla huomasi Briand-Caillaux'n hallituksen kukistuttua, on ainakin ulkonaisesti kokonaan hävinnyt. Edustajakamarissa sai hallitus vahvan enemmistön herroja Poincaré'n esittäessä hallituksen deklarationia (358 ääntä 131 vastaan) ja vielä suuremman enemmistön, kun hallituksen esittämän finanssiohjelman käsittelyn kiireellisyyden puolesta äänestettiin (410 ääntä 31 vastaan). Muutama edustajat vielä tosin purkivat katkeruuttaan erikseen herroja Tardieu'ta ja Herriot'a vastaan, kuten Franklin-Bouillon, mutta lupasivat siitä huolimatta tukea hallitusta. Sosialistit ilmoittivat asettuvansa oppositioon, ja kommunistit koettivat voimansa takea häiritä keskusteluja pitämällä suurta meteliä, laulamalla Internationaleja ja häväisemällä Poincaré'ta.

Uuden hallituksen veroehdotukset. Heti deklarationin esitettyään jätti pääministeri ensimmäisen finanssiehdotuksensa, joka on hyvin laajaan verojen korotukseen perustuva ja joka koskee

1) lisätulojen hankkimista budjetin tasapainon ylläpitämiseksi,

2) kuoletuskassan luomista ja rahoittamista kotimaisten lainojen kuolettamiseksi.

Lakiehdotus, joka sisältää 29 artiklaa, on pääkohdiltaan seuraava:

Virastojen supistaminen. Hallitus oikeutetaan asetustietä säästäväisyyssyistä lakkauttamaan taikka toisiin yhdistämään sellaiset valtionlaitokset tai toimet, jotka eivät ole välttämättömiä tai joita voidaan säpistää.

Välilliset verot.

Hallitus oikeutetaan asetustietä korottamaan erikoisverot (droits, taxes et impôts spécifiques), valtion monopolituotteiden myyntihinnat, posti-, sähkösanoma- ja telefontariffit, kuitenkin niin, etteivät korotukset saane nousta kuutta kertaa suuremmiksi heinäkuun 1 päivän 1914 tariffeja.

Hygienisistä juomista ehdotetaan kannettavaksi seuraavat, 31 päivään joulukuuta 1926 voimassaolevat, poikkeukselliset verot: viineistä 21 frangia hehtolitralta, hapamasta viinistä (piquette) 5 frangia hehtolitralta, omenaviinistä 10:50 hehtolitralta, oluesta 3 frangia kullakin alkoholiprosentilta hehtolitrasa kohti, Viinien valmistukseen tarkoitetuista, kuivista rypäleistä 25 frangia 100 kg:lta, mineraalivesistä, pöytävesistä, limonaadista

20 centimia litralta, karbonihaposta 15 frangia kilolta.

Näiden verojen arvioidaan tuottavan 600 milj. frangia.

Kuljetusmaksut. Elokuun 16 p:stä 1926 alkaen ehdotetaan seuraavat verot kuljetus- ja rahtimaksuihin rautatiellä: matkustajalipusta, koiran ja tavaran kuljetuksesta 32,5 % piletin hinnasta, rahtitavarain kuljetuksesta 11,5 % rahtimaksusta, 65 % lisämaksuista loistojunissa.

Näiden verokorotusten arvioidaan tuottavan 1500 milj. lisätulot.

Automobiiliveron korottaminen. Automobiileista ehdotetaan kannettavaksi veroa seuraavalla tavalla: 72 frangia kultakin 5 hevosvoimalta, 90 frangia kultakin seuraavalta 5 hevosvoimalta, 108 frangia kultakin 10 - 20 hevosvoimalta, 126 frangia kultakin 20 - 30 hevosvoimalta, 144 frangia kultakin yli 30 hevosvoiman. Pienin automobiilivero on niinollen 360 frangia. Moottoripyöristä kannetaan 60 frangia hevosvoimalta sekä polkupyöristä, jotka ovat varustetut moottorilla 30 frangia. Poikkeuksena tästä ovat ne apumoottorilla varustetut polkupyörät, joiden paino ei ole yli 30 kiloa.

Kuljetus vesitietä. Kuljetuksesta sisävesillä samoin kuin merellä Ranskan satamien välillä kannetaan veroa 8 % rahtimaksusta.

Liikevaihtovero (taxe sur le chiffre d'affaires). Nykyään voimassaolevan kolmenlaisen liikevaihtoveron (1,3 %, 2 % ja 2,5 %) ehdotetaan kannettavaksi 2 % veroa kaikissa tapauksissa. Tässä suhteessa oikeutetaan hallitus kuitenkin hallinnollista tietä myöntämään 1,3 %:n veron sellaisille loistotuotteille, joiden ei katsota voivan kestää 2 %:n verotusta.

Tullimaksut. Siihen saakka kunnes uusi laki tullitariffin revisiosta on tullut voimaan, hallitus oikeutetaan väliaikaisesti hallinnollista tietä tarkistamaan tullimaksuja.

Arvopaperivero, joka nykyään on 12 %, korotetaan 18 %:iin. Ulkomaisten lainojen arvopaperivero korotetaan 25 %:iin.

Tällä verotuksella hallitus arvioi lisäävänsä tuloja noin 900 milj. frangilla.

Siirtovero. (taxe de transmission). Arvopaperien siirtovero, joka tähän saakka on ollut 0,84 %, alennetaan 0,5 %:iin.

Hallitus ehdottaa 7 %:n lisäveron määräämistä tämän lain voimaantulon jälkeen tapahtuvaan ensimmäiseen kiinteistä- ja kauppavarastosiirtoon.

Tämän korotuksen arvioidaan tuottavan 800 - 900 milj.

Perintövero. Hallitus ehdottaa suorassa linjassa tapahtuvan perintöveron määräämistä korkeintaan 25 %:iin, toisessa linjassa 35 %:iin ja etäisemmissä 40 %:iin.

Välittömät verot.

Teollisuus- ja kauppavoittovero. Hallitus ehdottaa lailla 4 p:nä huhtikuuta 1926 vahvistetun teollisuus- ja kauppavoittoveron korottamista 50 %:lla.

Maatalousvoittovero. Maatalouden tuotannosta saatu voitto ehdotetaan korotettavaksi 12 %:iin.

Palkoista, eläkkeistä ja elinkoroista kannettava vero. Nykyään 7,2 %:ia vastaava vero korotetaan 12 %:iin, kuitenkin niin, että tämä 12 %:n vero kannetaan palkoista, jotka nousevat yli 40,000 frangin, jätävästään sitä alleolevat palkat verotetaan kuten aikaisemmin.

Kaivosmaksut. Kaivosten tuotantovoitosta aikaisemmin kamattu 20 %:n vero korotetaan 25 %:iin, josta 20 % menee valtiolle, ja 5 % kunnille.

Kiinteistövero. Nykyinen 12 %:n kiinteistövero korotetaan 18 %:iin.

Kaikkien yllämainittujen välittömien verojen arvioidaan valtiolle tuottavan 1936 milj.

Yleinen tulovero. Nykyinen 60 %:n yleinen tulovero 550,000 frangia suuremmasta tulosta ehdotetaan alennettavaksi 30 %:iin.

Kuponkivihkojen lakkauttaminen. Hallituksen ehdotuksen mukaan lakkautetaan arvopaperitulojen verokontrolli poistamalla käytännöstä kuponkivihot, jotka aikanaan tarkoitusta varten määrättiin käytettäväksi.

Virkamiesten palkkojen korotus.

Virkamiesten palkkojen suhteen ehdottaa hallitus siihen mennessä, kunnes erikoinen, tarkoitusta varten ~~muo-~~ ~~des-~~ ~~settu~~ komissioni on saanut ehdotuksensa valmiiksi avattavaksi 660 milj. krediitti 8 kuukauden ajaksi hallituksen käytettäväksi virkamiesten palkkojen korottamista varten. Ehdotuksensa mukaan aikoo hallitus korottaa virkamiesten palkkoja 12 %:lla, kuitenkin niin, että pienipalkkaisille tämä korotus ei ole 200 %:ia alempi keskimääräisestä palkasta ~~enää~~ 1919 vuoden palkkareformia. Nämä korotukset suoritettaisiin 1 p:stä toukokuuta 1926.

Tämä on pääpiirteissään hallituksen ensimmäisen finanssiehdotuksen sisältö. Toimeenpantuna näiden uusien ve-

rojen arvoiltaan tämän vuoden viiden viimeisen kuukauden aikana tuottavan 2,458,300,000 frangia sekä vuonna 1927 9,192,800,000 frangia.

Kuten edelläolevasta selviää, koskee yllämainittu hallituksen finanssiehdotus yksinomaan tulojen hankkimista valtiolle menojen peittämiseksi ja siis menosäännön tasapainon ylläpitämiseksi. Toistaiseksi ei hallitus ole jättänyt mitään ehdotusta siitä, millä tavalla valtion alennunut raha olisi saatettava tasapainoon, eikä myöskään siitä, millä tavalla ulkomaisten velkojen kysymys olisi järjestettävä. Pääministeri on ilmoittanut valtiovarainvaliokunnassa asiaa käsiteltäessä, ettei hän nyt ylläselostettuun finanssiehdotukseensa nähden salli minkäänlaisia muutoksia, vaan on kamarin se joko hyväksyttävä tai hylättävä. Valiokunta onkin hylättyään tehdyt muutosehdotukset hyväksynyt hallituksen ehdotuksen sellaisenaan. Kuitenkin aikoo edustaja Falcoz kamarissa esittää hallituksen ehdotukseen sen lisäyksen, että kaikilta Ranskaan saapuvilta ulkomaalaisilta kannettaisiin heidän maahan saapussaan verona 200 frangia, joka on suoritettava sen maan rahassa, jonka kansalainen Ranskaan saapuja on. Tämä ehdotus tuottanee kuitenkin käytännössä niin paljon vaikeuksia, että on suuresti epäilyttävää, voiko se tulla hyväksytyksi.

Tämä hallituksen ehdotus ei luonnollisesti sen enemmän parlamentissa kuin suuressa yleisössäkään herätä minkäänlaisia innostusta. Merkitseehän näin huomattava verojen korottaminen jokaiselle lisämenoja ja myöskin yleistä elämän kallistumista, mutta kaikki tunnustavat, että valtion tyhjentyneeseen rahastoon on hankittava varoja.

ja kun voimakas mielipide on ulkomaista apua vastaan, ei luonnollisesti ole muuta keinoa kuin hakea varoja sisältäpäin. Onko nyt ehdotettu menetelmä paras ja tarkoitustaan vastaavin, sen on tulevaisuus osoittava. Vaikka välillisten verojen kantaminen onkin nopein keino rahojen saamiseksi, ei se kuitenkaan ole niin nopea kuin Ranska tällä hetkellä tarvitsisi, sillä elokuun alkupuolella on valtiolla suuria sekä kotimaisia että ulkomaisia maksuja suoritettavana, kuten raportissani N° 2 heinäkuun 19 p:ltä sivu 5 olen maininnut, ja monella taholla on lausuttu epäilyksiä siitä, millä tavalla hallitus näistä maksuista aikoo selvittää. Siinä suhteessa se ei vielä ole antanut minkäänlaisia selityksiä.

Aame Priotina

Paris, 30/7 -26.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

V.a. Asiantuntija Huorimaa rap: no 6.

Parisi

11/8-26.

Légation de Finlande

3, rue Clément Marot.

Paris, elokuun 11 p:nä 1926.

N° 1232

MINI	
37/222 Sal.	26
21/8-26	b
	OSASTO
5.	C6

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

V.a. asiainhoitaja A. Vuorimaan

raportti N° 6.

Lähetystä kunnioittaen ohellisena lähettää 6 kappaletta v.a. asiainhoitaja A. Vuorimaan raporttia N° 6 elokuun 11 p:ltä 1926:

Hallituksen ehdotukset kotimaisten lainojen järjestämiseksi,

Yleiskatsaus finanssitilanteeseen,

Ranskan ulkopolitiikka ja Keski-Eurooppa.

V.a. asiainhoitaja Vuorimaa pyytää, että kappale raporttia toimitettaisiin Tasavallan Herra Presidentille sekä se osa, joka koskee hallituksen eh-

U. JINIST		
34/222 Sac. 26		
21/8-26	?	L
	SAATO	ASIA
5	06	

V.a. asiainhoitaja V U O R I M A A N

RAPORTTI

N° 6

elokuun 11 p:ltä 1926.

S i s ä l t ä ä:

Hallituksen ehdotukset kotimaisten lainojen järjestämiseksi..... siv. 1 - 4

Yleiskatseus finanssitilanteeseen " 5 - 6

Ranskan ulkopolitiikka ja Keski-Eurooppa... " 7 - 11

Légation de Finlande
3, rue Clément Marot

Paris, elokuun 11 p:nä 1926.

N° 1232

FINNINI	
37/222 Sal	26
21/8-26	h
	OSASTO
5.	C6

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

V.a. asiainhoitaja A. Vuorimaan
raportti N° 6.

Lähetystä kunnioittaen ohellisena lähettää 6 kappaletta v.a. asiainhoitaja A. Vuorimaan raporttia N° 6 elokuun 11 p:ltä 1926:

Hallituksen ehdotukset kotimaisten lainojen järjestämiseksi,

Yleiskatsaus finanssitilanteeseen,

Ranskan ulkopolitiikka ja Keski-Eurooppa.

V.a. asiainhoitaja Vuorimaa pyytää, että kappale raporttia toimitettaisiin Tasavallan Herra Presidentille sekä se osa, joka koskee hallituksen eh-

dotusta kotimaisten lainojen järjestämiseksi, Valtio-
varainministerille.

Toimeksi saaneena:

E. Huhtanen
Attasea.

U. ... JINIST	
34/222 Sac.	26
21/8-26	L
5	06

V.a. asiainhoitaja V U O R I M A A N

RAPORTTI

N° 6

elokuun 11 p:ltä 1926.

S i s ä l t ä ä:

Hallituksen ehdotukset kotimaisten lainojen järjestämiseksi..... siv. 1 - 4

Yleiskatsaus finanssitilanteeseen " 5 - 6

Ranskan ulkopolitiikka ja Keski-Eurooppa... " 7 - 11

Hallituksen ehdotukset kotimaisten lainojen järjestämiseksi.

Raportissani N° 5 heinäkuun 30 p:ltä selostin ne toimenpiteet, joihin hallitus oli ryhtynyt budjetin tasapainon ylläpitämiseksi, ja mainitsin (sivulla 6), että toisena ensi askeleena olojen järjestämiseen oli kotimaisten lainojen selvittäminen. Kun silloin vielä hallituksen ehdotukset tähän kysymykseen nähden eivät olleet tunnetut, jäi selostus siitä myöhempään, ja saan nyt esittää lyhyen yhteenvedon siitä, millä tavalla hallitus aikoo järjestää ja rahoittaa kuoletuskassan kotimaisen liikkuvan, vakauttamattoman lainan selvittämiseksi.

Ehdotuksessaan hallitus lähtee asiantuntijakomission esityksestä. (Kts. raporttini N° 1 heinäkuun 12 p:ltä sivu 2). Se ehdottaa, että perustetaan autonominen kuoletuskassa (Caisse autonome d'amortissement). Tämän kassan tehtävänä olisi hoitaa kansallisen puolustuslainan obligationeihin kohdistuvat korot, takaisinmaksut ja uudistukset. Samoin tulisi sen hoitaa valtiorahaston nykyisin liikkeellä olevat tavalliset obligationit, jotka voidaan uudistaa ainoastaan siten, että niiden sijalle annetaan kansallisen puolustuslainan obligationeja (bons de la défense nationale). Kuoletuskassa saisi käytettäväkseen ja hoidettavakseen valtion tupakkamonopolin (ostot, tuotannon ja myynnin) siksi aikaa, kunnes kansallisen puolustuslainan obligationit ovat täydellisesti kuoletetut. Varansa mainittu kassa saisi niistä tuloista, jotka tupakkamonopoli tuottaa, sekä uusista veroista seuraavat: kiinteistö-

ja kauppavarastosiirtoveron tulot sekä perintöverosta saatavat varat (kts. raporttiani N° 5 sivu 8). Kassan rahoittamiseksi edellytetään myöskin saatavan vapaaehtoisia avustuksia. Jos yllämainitut tulot eivät olisi riittäviä kassan tarpeisiin, otettaisiin puuttuva erä huomioon valtion menosäännössä, mikäli kysymyksessä ovat kansallisen puolustuslainan obligationien korkomaksut. Kassa on oikeutettu laskemaan liikkeelle obligationeja sekä tarpeen tullen käyttämään etumaksuja vastaisuudessa saatavia tuloja vastaan kassan käytettäviksi asetetuista tulolähteistä.

Kuoleluskassan hallinto on järjestetty seuraavalla tavalla: Hallintoneuvoston muodostaa 20 jäsentä, johon kuuluu presidentti, 10 jäsentä muodostava finanssikomitea ja 9 jäsentä muodostava teknillinen komitea. Finanssikomitean hoitoon kuuluu kansallisen puolustuslainan obligationien hallinta ja kuolettaminen. Tähän komiteaan kuuluu 1 senaattori, jonka senaatti valitsee 4 vuodeksi uudelleenvalintaoikeudella ja joka on komitean puheenjohtaja, 1 kamarin valitsema edustaja varapuheenjohtajana, Ranskan pankin johtaja sekä erilaisten finanssi- ja arvopaperilaitosten johtomiehiä, joiden joukossa m.m. Association Nationale des Porteurs Français de Valeurs Mobilières'in johtaja.

Teknillisen komitean tehtäväksi tulee tupakkamonopolin hoito. Teknillisen komitean käytettäväksi asetetaan vielä 25 henkeä muodostava neuvonantokomitea.

Vielä sisältää hallituksen ehdotus sen, että kansallisen puolustuslainan obligationien koron määrää kuoleluskassan hallintoneuvosto sekä että tupakan hinnat vahvistetaan asetuksilla hallintoneuvoston ehdotuksen perus-

teella, jolloin on otettava huomioon hintaindeksin vaihtelut. Missään tapauksessa ei kansallisen puolustuslainan obligationien arvosumma saa nousta yli 49 miljardin.

Saadakseen lain autonomisen kuoletuskassan perustamisesta mahdollisimman sitovaksi ja vaikeasti muutettavaksi, on hallitus katsonut välttämättömäksi, että sille annetaan perustuslain luonne. Tästä syystä on se kutsunut kokoon kansalliskokouksen Versailles'iin, jossa ylläoleva lakiehdotus alistetaan hyväksyttäväksi senaatin ja edustajakamarin yhteisistunnossa. Istunnossaan elokuun 10 päivänä on kansalliskokous hyväksynyt tässä puheenaolevan lain 671 äänellä 144 vastaan.

Hallituksen ehdotus koskeva Ranskan pankin oikeutta ostaa valuuttoja. Kolmantena finanssireformina on hallitus jättänyt edustajakamarille lakiehdotuksen, jolla Ranskan pankki oikeutetaan ostamaan ulkomaisia valuuttoja.

Tämän ehdotuksen mukaan kumotaan Ranskan pankkiin nähden laki helmikuun 12 päivältä 1916, joka koski kieltoa kansallisten valuuttojen etuoikeusostosta. Ranskan pankki oikeutetaan ostamaan markkinoilla kultaa ja valuuttoja ja saa se samalla oikeuden ostamiensa valuuttojen ja kultamäärien vasta-arvosta laskea liikkeeseen Ranskan pankin seteleitä. Tämän lakiehdotuksen suhteen, jota muutamilla tahoilla pelätään peitettyksi inflationiksi, on hallitus perusteluissaan lausunut/ ^{m.m.} seuraavaa.

Hallituksen politiikan ollessa selvästi suunnattuna

frangin vakiinnuttamiseen, stabilisointiin, jota ei ole toimeenpantava, ennenkuin määrätyn ajan jälkeen, jonka kuluessa rahan arvoa korotetaan, on välttämätöntä, että pankilla on mahdollisuus vahvistaa kassavarastoa ja senkautta liikkeessä olevan setelistön arvoa ostamalla kultaa ja seteleitä, jotka sille jäävät katteeksi. On ilmeistä, että seteleiden, joita kullaan tai ulkolaisten setelien sijaan lasketaan liikkeeseen, ei ole katsottava tuottavan uutta inflationsia, koska niille jää 100 %:n kate. Kaikissa tapauksissa puheenaoleva kulta ja valuutat vahvistavat kassavaraston suhdetta emissionin yhteismäärään nähden.

T.k. 5 päivän istunnossa on edustajakamari hyväksynyt molemmat ylläselostetut hallituksen ehdotukset, kuitenkin jälkimäisen, koskeva Ranskan pankin oikeutta ostaa valuuttoja sillä lisäyksellä, että jos ostettua kultaa tai valuuttoja käytetään joihinkin ^{kun emissionikatteeksi,} muihin tarkoituksiin, niin Ranskan pankin valuuttaostojen perusteella liikkeelle laskemaa setelimäärää vastaavassa suhteessa on pienennettävä.

Yleiskatsaus finanssitilanteeseen. Jos luomme lyhyen yleiskatsauksen siihen, mitä uuden hallituksen muodostaminen ja sen ensimmäiset toimenpiteet ovat tuottaneet, voidaan todeta seuraavaa:

Hallitus on saanut oikeuden kantaa suuren määrän uusia veroja, joiden avulla menosäännön tasapaino rahan arvon laskettuakin saadaan ylläpidetyksi. Kuoletuskassan luomisella se rasitus, jonka ^{vakauttamaton} liikkuva, /velka valtiorahastolle yhtämittaa aiheutti, on saatu jossain määrin tasoitetuksi senkautta, että velan järjestely on siirretty erikoiselle, valtiokonttorista erillään olevalle laitokselle ja sille varattu omat tulolähteet, joiden on laskettu, ellei mitään yllätyksiä tapahdu, riittävän peittämään menot. Ja lopuksi on Ranskan pankki oikeutettu ostamaan kultaa ja ulkomaista valuuttaa sekä näitä ostoja vastavassa määrässä laskemaan liikkeelle uusia seteleitä, joilla takanaan on täysi kate. Ennenkaikkea on kuitenkin asemaa vakaammuttanut hallituksen parlamentaarinen asema, kun se nauttii parlamentin suuren enemmistön kannatusta. Että luottamus on kasvanut, sitä osoittaa toiselta puolen maassa tapahtunut mielialan tyyntyminen ja toiselta puolen rahan arvon nousu. Viimemainittua tosin muutamilla tahoilla katsotaan varsin epäilevästi, sillä pelätään sen tapahtuneen liian nopeasti ja aiheuttavan taka-askeleita. Kaksi suurta kysymystä on kuitenkin vielä järjestämättä: ulkomaiset velat ja rahan stabilisointi.

Mitä ensimmäinittuun tulee, lienee herra Poincaré'llä ollut aikomus saattaa Lontoon ja Washingtonin sopimukset

vielä ennen parlamentin hajaantumista sen hyväksyttäväksi, mutta herätti uutinen tästä parlamenttipiireissä niin voimakasta vastustusta, että hallitus lienee päättänyt lykätä asiaa sekä pyytänyt ainoastaan parlamentin valiokuntia lähemmin sopimuksiin perehtymään, niin että/ ^{ne} muodossa tai toisessa voitaisiin parlamentin syksyllä jälleen kokoontuessa heti saada selvitetyiksi.

Rahan vakiinnuttamiseen nähden ei herra Poincaré aikoneutkaan sitä heti toimittaa, vaan on laskenut, että hän nyt käytettävissä olevilla ja parlamentin hyväksymillä keinoilla voi jonkun ajan kuluttua löytää sen pohjan, jolle stabilisoinnin voi rakentaa.

Suurin piirtein voinee sanoa, että nykyinen hallitus finanssipolitiikassaan on ottanut lähtökohdaksi asiantuntijakomissionin lausunnon ja sen finanssiohjelman, jota herra Caillaux finanssiministerinä ollessaan yritti toteuttaa, mutta johon kamari ei hänelle tahtonut myöntää valtuuksia.

Ranskan ulkopoliittikka ja Keski-Eurooppa. Finanssitilan-
teen kärjistyminen johti siihen, että kaikki muut kysy-
mykset, joiden järjestely oli tarpeen, jäivät syrjäsei-
koiksi koko huomion keskittyessä raha-asiain parantamiseen.
Kun nyt tässä suhteessa tarmokkaisiin toimenpiteisiin on
ryhdytty, mieliala rauhoittunut ja frangin voimakas lasku
pysähtynyt, on taas laajemmassa määrin ruvettu seuraamaan
muitakin päiväjärjestyksessä olevia tärkeitä kysymyksiä.

Pyydän tässä lyhyesti selostaa Ranskan viimeaikais-
ta ulkopoliittikkaa ja sen pyrkimyksiä.

Kun Poincaré muodosti hallituksen, heräsi kysymys
siitä, minkä vaikutuksen Rühr'in politiikan ajajan paluu
hallituksen johtoon tekee ulospäin. Ennenkaikkea kysyttiin,
mikä tällaisen hallituksen vastaanotto oli entisissä vi-
hollismaissa. Ulkoministerin salkun säilyminen sovinnolli-
sen politiikan ajajan, herra Briand'in käsissä tosin oli
rauhottava merkki siitä, ettei Locarnon henki ollut kuol-
lut, mutta arvovaltaiselta taholta tullutta vakuutusta täs-
sä suhteessa odotettiin epäilemättä. Tässä tarkoituksessa
lieneekin herra Briand muutamia päiviä sitten antanut
haastattelun wieniläisen Neue Freie Presse'n Parisin kir-
jeenvaihtajalle. Lainaan mainitun kirjeenvaihtajan artikke-
lista seuraavat kohdat:

"Poincaré'n hallituksen ulkopoliitiikan voi luonneh-
tia muutamalla sanalla: Se on sama kuin Briand'in hal-
lituksen. Herra Poincaré itse, vaikka hän aikaisemmin on-
kin noudattanut toista suuntaa, on tänä päivänä yhtä miel-
tä ulkopoliitiikan suhteen herra Briand'in kanssa. Herra

Briand'in ulkopoliittikka on, kuten tiedetään, Locarnon politiikkaa, sovinnollista rauhanpolitiikkaa Saksan kanssa. Briand on ottanut tehtäväkseen tämän politiikan toteuttamisen ja tästä syystä on hän pysynyt ulkoministerin toimessa niin kauan kuin on voinut."

"Jos tapahtumat kehittyvät suotuisasti, pääsee Briand ehkä entistä pitemmälle. Hänen suunnitelmanaan on luoda Ranskan ja Saksan välille niin läheinen taloudellinen yhteys kuin mahdollista, sillä hän on vakuutettu siitä, että tällainen taloudellisten etujen läheinen yhteys tulee luonnon pakosta johtamaan kestäväan rauhaan ja yhteisymmärrykseen näiden kahden maan välillä."

Samalla kuin herra Briand näin on rauhoittanut saksalaista mielipidettä, on hän työskennellyt muilla tavoilla Ranskan vaikutusvallan vakiinnuttamiseksi. Aikaisemmin tehdyn puolalais-ranskalaisen ja tshekkoslovakialais-ranskalaisen sopimuksen jälkeen on nyt tehty ranskalais-rumunialainen sopimus. Tämä uusi sopimus, jonka sanamuotoa ei vielä ole laskettu julkisuuteen ja joka lienee allekirjoitettu viime käluneen kesäkuun 20 päivänä Pariisissa, on ystävyyssopimus, johon liittyy hyökkäämättömyys- ja sovintotuomiosopimus. Se ei itseasiassa ole puolustusallianssi, vaan on se luotu Kansainliiton liittokirjan hengessä ja pyrki vakiinnuttamaan status quo'ta Balkanilla. Valmiiksi tehty ja allekirjoitusta odottamassa pitäisi niinkään olla edellisten asiakirjain tapainen sopimus Ranskan ja Jugoslavian välillä.

Samalla kuin Ranska näin koettaa järjestää ja lä-

hentää suhteitaan keski-eurooppalaisiin ja Balkanin valtioihin, on Ranskan yleisessä mielipiteessä jonkunlaista levottomuutta huomattavissa siitä kilpailevasta politiikasta, jota Italia samalla ^{suunnalla} /harjoittaa.

Italialle Balkanin politiikka ei ole yksinomaan arvovaltopolitiikkaa, vaan on sillä vahva taloudellinen pohja takanaan. Balkanin maat saattavat olla läheiselle naapurilleen Italialle erinomainen vientialue kaikille teollisuustuotteille, mutta ne eivät myöskään ole raaka-ainesten tuottajina vähän merkittäviä. Tällöin tarvitsee vain muistaa Rumanian petroolilähteitä ja viljasatoja. Italian ja Jugoslavian välillä on olemassa poliittis-ekonominen sopimus 18 p:ltä heinäkuuta 1925. Italian vaikutus Ateenassa on viime vuosina suuresti lisääntynyt Korfun selkkauksen jäätyä unohduksiin. Albanian kanssa Italiella on marraskuussa 1925 tehty sopimus, jonka tarkoituksena on "kehittää näiden kahden maan taloudellisia ja finanssi-suhteita". Rumanian kanssa on Italiella niinkään olemassa hyvät suhteet, ja ^{on} /Italia tälle maalle askettäin antanut 200 milj. liiran lainan sekä samalla myöntänyt 3/4 alennuksen Rumanian sotavelasta, joka oli 207 milj. liiraa. Ja lopuksi, jos tiedot Bulgarian kuninkaan kihlauksesta Italialaisen prinsessan kanssa ovat tosia, olisi tämäkin tekijä, joka lähentäisi Bulgariaa ja Italiaa toisiinsa.

Kun ottaa huomioon kaikki nämä italialaisen politiikan yritykset, ei tarvitse suurestikaan ihmetellä, jos sitä Ranskassa jollakin levottomuudella seurataan. Suoranaisen hätähuudon tästä tilanteesta on nostanut Caillaux' ta lähellä oleva lehti La Volonté, joka pitkässä kirjoi-

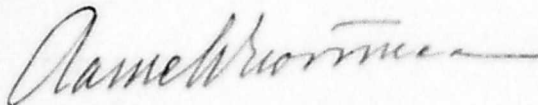
tuksessaan huomauttaa Ranskan arvovalian suuresta vähentymisestä Euroopassa ja Balkanilla väittäen sen erikoisesti johtuvan Ranskan finanssikriisistä, koska Ranska ei enää voi nuorille liittolaisilleen tarjota yhtä varmaa apua kuin ennen. "Pakotettuna enemmän luottamaan itseensä ne (Balkanin valtiot) ovat helpommin toisten valtioiden tekemien esitysten vaikutusten alaisia! Ja viitattuaan sitten myöskin yllämainittuun Italian edesottamisiin, lehti lisää Italian suhteen: "Hymyilyjä vaihdetaan Rooman ja Budapestin, Rooman ja Wienin kesken, eikä ole tuskin muita kuin Tshekkoslovakia, jonka suhtautuminen on muuttumaton".

Että Italian ja Ranskan suhteissa tosiasiallisesti jonkunlaista hankausta on olemassa (virallisesti ne kyllä ovat hyvät), osoittaa m.m. sekin, että kun Abessinian hallitsija kääntyi Kansainliiton puoleen englantilais-italialaisen sopimuksen johdosta, tätä toimenpidettä erikoisella lämmöllä Ranskan lehdistössä selostettiin, yritettiin muutamissa selittää sopimusta niinkin, ettei Italia sillä ollut mitään saavuttanut, vaan että edut yksin lankesivat Englannin puolelle, ja oli Italia näinollen antanut itseään vetää nenästä, ja toiselta puolen ne ankarat hyökkäykset, joita viimeisten päivien Italian lehdet samassa asiassa Ranskaa kohtaan ovat suunnanneet syyttämällä Ranskaa siitä, että Abessinian hallitsija on valituksensa tehnyt Ranskan yllytyksestä.

Tätä kirjoitettaessa saapuu tieto suurimmassa salaisuudessa neuvotellun italialais-espanjalaisen ystävyys- ja

puolueettomuussopimuksen allekirjoittamisesta. Sopimuksen sanamuoto pidetään toistaiseksi salassa, eikä sitä niinol-
len tällä hetkellä voi lähemmin arvostella, mutta epäi-
lemätöntä on, että sekin osaltaan vahvistaa Italian ase-
maa Välimeren maissa ja on uusi rengas sen kilpailupo-
litiikassa Ranskan kanssa vaikutusvallasta Välimerellä.

Jos vielä lisäämme sen kriittillisen tilanteen, joka
Kansainliiton neuvoston uudelleenjärjestelykysymyksessä on
olemassa, sekä ne vaikeudet, jotka aseistuksensupistusneu-
votteluissa Kansainliitossa ovat ilmenneet, ei se tehtä-
vä, joka herra Briand'illa Ranskan etujen valvonnassa
ja eri käsityskantojen sovittelussa, on, suinkaan ole
helpoimpia.

Paris, 11/8 -26.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C6.

ASIA:

V.a. Asuinhoitoja Huorinsam raportti no 7.

Parisi.

15/9 1926.

Légation de Finlande
3, rue Clément Marot

Paris, syyskuun 15 p:nä 1926.

N° 1444

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 39/223 Sal. D. 12 26.		
20/9-26.	fo	Liit.
	OSASTO	ASIA
	5.	6.

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

V.a. asiainhoitaja Wuorimaan
raportti N° 7.

Lähetystä kunnioittaen ohellisena lähettää 6 kappaleta v.a. asiainhoitaja A. Wuorimaan raporttia N° 7 syyskuun 15 p:ltä 1926:

Miksi Ranskan ja Jugoslavian välinen sopimus viipyy,

Tangerin kysymys,

✓ Virastojen supistaminen Ranskassa.

V.a. asiainhoitaja Wuorimaa pyytää, että kappale raporttia toimitettaisiin Tasavallan Herra Presi-

ULKOASIAINMINISTERIO

No 39/223 Sae. D. 19 26.

20/9-26	Te	Liit.
	OSASTO	ASIA
5.	C6.	

MIKSI RANSKAN JA JUGOSLAVIAN VÄLINEN SOPIMUS VIIPYY
 Raportissa N° 6 alustetaan 11 p:n
 kiipailus, joka koskee ja Italian
 Balkanille on alustettu. Mainittu ei

V.a. asiainhoitaja V U O R I M A A N

RAPORTTI

N° 7

syyskuun 15 p:ltä 1926.

S i s ä l t ä ä:

Miksi Ranskan ja Jugoslavian välinen sopi-
 mus viipyy siv. 1 - 2
 Tangerin kysymys " 3 - 4
 Virastojen supistaminen Ranskassa " 5 - 9

Kullekin näille kysymyksille on ollut
 Erikois-asiainhoitajan alustuksella ranskalais-ju-
 goslaviaisista sopimuksesta. Ja näille kysymyksille
 palasi Belgialla selitys, että näiden sopimusten
 tekeminen viipyy alustuksen alustuksen. Asia ei
 kuitenkaan päättynyt tähän, vaan käynnäsi herra Marsalini
 tuonut siihen liittyä Ranskan hallituksen puolesta selitys

Légation de Finlande
3, rue Clément Marot

Paris, syyskuun 15 p:nä 1926.

N° 1444

ULKOASIAINMINISTERIÖ

20/9-26. 39/223 Sal. D. 26.

20/9-26.	fo	Litt.
	OSASTO	ASIA
5.	C6.	

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

V.a. asiainhoitaja Wuorimaan

raportti N° 7.

Lähetystä kunnioittaen ohellisena lähettää 6 kappalletta v.a. asiainhoitaja A. Wuorimaan raporttia N° 7 syyskuun 15 p:ltä 1926:

Miksi Ranskan ja Jugoslavian välinen sopimus viipyy.

Tangerin kysymys.

✓ Virastojen supistaminen Ranskassa.

V.a. asiainhoitaja Wuorimaa pyytää, että kappale raporttia toimitettaisiin Tasavallan Herra Presi-

dentille sekä se osa, joka koskee virastojen supista-
mista Ranskassa, Valtiovarainministerille.

Toimekseen saaneena:

J. Thirion
Attasea.

39.228 Sat.

26

20p
19-26

06

MIKSI RANSKAN JA JUGOSLAVIAN VÄLINEN SOPIMUS VIIPYY:

Raportissani N° 6 elokuun 11 p:ltä jo koskettelin sitä kilpailua, joka Ranskan ja Italian välillä valta-asemasta Balkanilla on olemassa. Mainitsin silloin, että ranskalais-jugoslavialainen sopimus oli ollut neuvottelun alaisena, mutta vielä allekirjoittamatta. Jos saa uskoa erinäisiä sanomalehtitietoja, on syy tämän sopimuksen viivästymiseen löydettävissä seuraavista seikoista.

Joitakin kuukausia sitten Jugoslavian ulkoministeri Nintchitch ilmoitti, että hän aikoo solmia Italian kanssa uuden sopimuksen, joka laajentaisi vuoden 1923 sopimusta, mikä taas puolestaan menee umpeen heinäkuussa 1927. Tässä tarkoituksessa herra Nintchitch matkusti Roomaan allekirjoittaakseen uuden sopimuksen. Ennen allekirjoitukseen ryhtymistä ilmoitti hän kuitenkin herra Briand'ille tästä aikeestaan ja tuli siinä tarkoituksessa Roomasta Pariisiin seurassaan Italian ministeri Belgradissa kenraali Bordero. Herra Briand asettui tällöin jyrkästi vastustamaan tuollaista sopimusta ja ehdotti yhteisen sopimuksen tekemistä Ranskan, Italian ja Jugoslavian välillä, minkä kuitenkin herra Mussolini jyrkästi hylkäsi. Tällöin herra Briand ehdotti Jugoslavian ulkoministerille ranskalais-jugoslavialaisen sopimuksen tekemistä, ja herra Nintchitch palasi Belgradiin selittäen, että mainittu sopimus muutamien viikojen kuluttua allekirjoitettaisiin. Asia ei kuitenkaan päättynyt tähän, vaan kääntyi herra Mussolini saatuaan siitä tietää Ranskan hallituksen puoleen selittäen

että hän katsoi ehdotetun ranskalais-jugoslavialaisen sopimuksen allekirjoittamista Italiaan kohdistuvaksi epäystävälliseksi teoksi. Tällöin herra Briand käsitti, ettei sopiva hetki ollut käsissä kysymyksenalaisen sopimuksen solmimiseksi Ranskan ja Jugoslavian välillä, ja kysymys niin ollen jäi avoimeksi.

Yllämainittuja seikkoja, joihin hämääriä viittauksia jo aikaisemminkin eri lehdissä on ollut, on näin yksityiskohtaisesti selostanut tšekiläinen kommunistilehti L'Humanité. On tietysti melkein mahdotonta arvovaltaiselta taholta saada myönteistä tai kielteistä vastausta näin aroissa asioissa, mutta on todennäköistä, että tapahtumat ovat käyneet tähän suuntaan, sillä tosiasia on, että Jugoslavian ulkoasiainministeri on käynyt neuvottelemassa sekä Roomassa että senjälkeen Parisissa ja ettei sen enemmän toisesta kuin toisestakaan sopimuksen allekirjoittamisesta toistaiseksi ole tullut mitään.

TANGERIN KYSYMYS. Espanjan herättämä kysymys yksinoikeudesta Tangerin hallintaan askarruttaa paljon ranskalaisista mielipidettä ja sanomalehdistöä. Keskustellessani asiasta eräiden tšekäläisen Ulkoasiainministeriön virkamiesten kanssa huomauttivat he, että Ranskan kannalta kysymys enemmän on arvovaltakysymys kuin etukysymys, mutta että Ranska Espanjan vaatimuksia vastustaa varsinkin siitä syystä, että Tanger kuuluu Marokon sulttaanin alaisuuteen ja että siitä luopuminen olisi samalla sulttaanin vallan ja oikeuksien pienentämistä, joiden turvaaminen ja valvominen kuuluu Ranskalle. Mutta se ei ole yksinomaan tämä näkökanta, jota Ranskan lehdistössä vedetään esille Tangerin kysymystä pohdittaessa. Viitataan siihen, että Italian sormet ovat takana pelissä herra Primo de Riveraa tukemassa siinä tarkoituksessa, että jos tämä asia onnistuisi, Italia senjälkeen voisi nostaa samanlaisen kysymyksen Tunisin suhteen. Tällöin tapahtumat epäilemättä johtaisivat kansainväliseen konferenssiin, ja koko siirtomaakysymys joutuisi jälleen pohdinnan alaiseksi. Saksa varmaankin näissä oloissa käyttäisi hyväkseen tilaisuutta koettaakseen saada takaisin joitakin menetetystä siirtomaistaan, ja jos Espanjan sanomalehdistössä tiedoitettu uhka siitä, että Espanja vetäytyy pois kokonaan Marokosta, toteutuisi, niin luopuisi mahdollisesti Italia vaatimuksistaan Tunisiin nähden, jos se sensijaan pääsisi osalliseksi ystävänsä ja liittolaisensa Espanjan tilalle Pohjois-Marokon järjestelyssä, jonne se voisi suunnata osan emigrationiaan.

VIRASTOJEN SUPISTAMINEN RANSKASSA. Se vaikea taloudellinen asema, joka Ranskassa vallitsee, on pakottanut hallituksen vakavasti harkitsemaan kaikkia mahdollisuuksia valtiomenojen supistamiseksi. Tässä suhteessa sai kukin ministeri toimekseen tarkistaa alaistensa virastojen kokoonpanoa ja niitä mahdollisuuksia, mitä virastojen tai erinäisten virkojen lakkauttamiseen niissä olisi olemassa. Tämän johdosta ovat jo sisäasiainministeri Sarrau, sotaministeri Painlevé, meriministeri Leygues ja yleisten töiden hävitettyjen alueiden ministeri Tardieu jättäneet raporttinsa ja ehdotuksensa hallitukselle, joka niiden perusteella on päättänyt toimeenpanna seuraavat supistukset.

Lakkautetaan

106 aliprefektuuria,

70 prefektuurien pääsihteeristöä,

2700 aktiiviupseerin tointa,

1200 väliaikaista upseerin tointa,

19000 hevosta armeijasta,

177 kasarmia 354:stä,

2 arsenaalia,

2 meriprefektuuria,

637 virkaa hävitetyiltä alueilta ja

remonttihanke,

228 tuomioistuinta ja 228 paikallisvankilaa.

Näistä supistuksista kuuluvat aliprefektuurit ja pre-

fektuurisihteeristöt sisäasiainministeriön alaisuuteen. Tasavallan Presidentille osoittamassaan raportissa huomauttaa sisäasiainministeri, että hänen nykyistä ehdotustaan ei ole katsottava lopulliseksi, vaan ainoastaan alkuna siinä hal-

poistetaan 7000 hevosta sekä 10000, joihin voi-

linnollisessa uudistuksessa, joka hänellä on tarkoituksena saada Ranskassa aikaan. Kaikkiella, missä kunnilla on ollut mahdollisuudet järjestää yhteytensä keskushallinnon kanssa, aliprefektuurit ovat lakkautetut. Ne kanttoinit, jotka ennen muodostivat lakkautetut aliprefektuuripiirit, ovat yhdistetyt, huomioimalla sekä niiden maantieteellinen asema että taloudelliset edut, joko yhtenä ryhmänä johonkin naapuripiiriin tai jaettu eri naapuripiirien kesken samassa departementissa. Kussakin departementissa on täten voitu lakkauttaa yksi tai kaksi aliprefektuuria, 6 sellaista ainostaan on säilytetty ja ne alueilla, joissa yleinen turvallisuus on vaatinut status quo'n ylläpitämistä tai joissa suurilukuinen väestö on estänyt sellaisen lakkauttamisen.

70 lakkautetun pääsihteeristön tehtävät siirretään joko suoraan prefekteille taikka, silloin kuin asianhaarat sitä erikoisesti vaativat, jollekin muulle hallintoviranomaiselle.

Armeijassa tapahtuneet supistukset sisältävät lähemmin määriteltynä seuraavaa:

1) Poistamalla yllämainittu luku upseereita supistetaan upseerimäärää, joka nykyään on 35000 28800:aan, mikä vastaa upseerimäärää vuonna 1914.

2) Asteettainen siirtyminen siihen, että sotapalvelukseen astumisikä tulee 21 vuodeksi, mikä toimenpide on alkuna 1 vuoden asevelvollisuusajan käytäntöön ottamiseksi ja armeijan lukumäärän pienentämiseksi.

3) Ratsuväen välitön supistaminen siten, että heti poistetaan 7000 hevosta sekä myöhemmin 10000, joihin vie-

lä tulee lisäksi ratsupoliisien supistaminen 2000 hevosella.

4) Remonttihanituksen poistaminen.

5) 177 kasamin tyhjentäminen ja luovuttaminen hyödyllisiin ja tuottaviin tarkoituksiin.

6) Poliisivoimien yhdistäminen yhteiseksi, koko maata käsittäväksi järjestöksi ja

7) Armeijan meri- ja maavoimien varustamishallintojen yhdistäminen yhdeksi.

Valmistelun alaisena sotaministerillä on vielä ehdotukset keskushallinnon järjestämisestä, kutsuntatoimistoista ja mobilisationista.

Meriministeriön kohdistuvat supistukset ovat seuraavat:

Rocafort'issa lakkautetaan meriprefektuuri, pääsatamahallitus, sotilassatama, laivastovarikot. Lorient'issa lakkautetaan meriprefektuuri, laivaston korjauspaja, pääsatamahallitus, sotilassairaala.

Kolmas ja neljäs meripiiri (arrondissement maritime) yhdistetään hallinnollisesti toiseen meripiirikuntaan, jonka pääpaikka on Brest.

Näin vapaaksi joutuva henkilökunta siirretään osittain toisiin keskuksiin, osittain vapautetaan kokonaan.

Oikeusministerin ehdotuksesta on lakkautettu 228 piirituomioistuinta (359:stä) ja 228 pientä paikallisvankilaa.

Kuten edelläolevasta näkyy, on Ranskan hallitus ryhtynyt laajoihin toimenpiteisiin virastojen supistamiseksi

ja valtiomenojen pienentämiseksi. Ylläesitetyt supistukset ovat jo saatetut voimaan Tasavallan Presidentin allekirjoittamalla asetuksella. On lisäksi otettava huomioon, että edelläselostetut virastojen ja virkojen vähennykset koskevat vain viittä hallintoaaraa, kun sitävastoin muissa ministeriöissä kysymys vielä on tutkimuksen alaisena, mutta ei kestäne kauaa, ennenkuin niidenkin taholta asianomaiset ehdotukset tehdään, ja vasta silloin käy mahdolliseksi arvioida se säästö, mikä valtiolle tulee nyt alulle pannedun virastoreformin kautta.

Muutama sana toimenpiteiden vaikutuksesta maassa. Yleinen mielipide, mikäli se sanomalehdistön kautta ilmenee, on tyydytyksellä ottanut vastaan tiedon hallituksen tarmokkaista toimenpiteistä menojen supistamiseksi. Ainoa supistaminen, joka jossain määrin on tyytymättömyyttä herättänyt, on tuomioistuinten lakkauttaminen, ja on tämä tyytymättömyys lähinnä ilmennyt paikallisissa sanomalehdissä.

Toimenpide epäilemättä vaikeuttaa ja tekee epämuikavammaksi oikeudenkäynnin, kun se tuottaa lisäkuluja ja ajanhukkaa oikeudenhakijoille sen kautta, että matkat oikeuspaikoille ovat pitkät ja tulevat suhteellisen kalliiksi. Tämä on myöskin toimenpide, joka parlamenttipiireissä on herättänyt jonkunlaista levottomuutta ja johon parlamentin kokoonnuttua keskusteluissa epäilemättä kohdistetaan voimakas arvostelu. Eräät edustajat ovat niinikään jo esittäneet välikysymyksiä hallitukselle aliprefektuurien poistamisesta, mutta ei siinä suhteessa ole suurempaa vastustus-

ta odotettavissa. Hallitus on jo nyt ilmoittanut, että se tulee vaatimaan luottamuslauseen kaikista toimenpiteistään hallinnon yksinkertaistuttamiseksi, ja on luultavinta, että se tulee sellaisen saamaan, sillä ei ole uskottavaa, että mikään enemmistö rohkenisi ottaa vastuulleen hallituspuolan avaamisen hetkellä, jolloin finanssitilanne on niin vakava kuin se nykyään Ranskassa on.

Ramellroosmaa

Paris 15/9 -26.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Enckellin raportti no 165.

Parisi

7/10 1926.

Légation de Finlande

3, rue Clément Marot, VIIIe.

N° 1526

Paris, lokakuun 7 p:nä 1926.

MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES		
40/224 Sal. 10/10/26.		
14/10-26	?	LIL
		ASA
5. C6.		

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Ministeri Enckell'in raportti N° 165.

Lähetystä kunnioittaen ohellisena lähettää 6 kappaletta Ministeri C. Enckell'in raporttia N° 165 lokakuun 7 p:ltä 1926:

Kansainliiton VII Yleiskokous, Sovjethallituksen ehdotus non aggressioni-sopimukseksi ja aseistuksen supistus.

- I. Keskustelut Yleiskokouksessa,
- II. Kansainliiton tehtävät,
- III. Saksalais-venäläinen sopimus,
- IV. Aseistuksensupistuskonferenssi,
- V. Venäjän hyökkäämättämyyssopimusehdotus.

Ministeri Enckell pyytää, että yksi kappale

raporttia toimitettaisiin Tasavallan Herra Presiden-
tille.

Lähetystösihteeri:

Aune Riittinen

U		STABO
10/224 Sal.		D. 1326.
14/10-26	?	LIL
RYHMÄ		ABA
5.	C6.	

MINISTERI E N C K E L L'in

RAPORTTI

N° 165

lokakuun 7 p:ltä 1926.

S i s ä l t ä ä:

KANSAINLIITON VII YLEISKOKOUS, SOVJETHALLITUKSEN EHDOTUS NON AGRESSIONI-SOPIMUKSEKSI JA ASEISTUKSEN SUPISTUS.

I. Keskustelut Yleiskokouksessa	siv. 2 - 8
II. Kansainliiton tehtävät	" 9 - 16
III. Saksalais-venäläinen sopimus	" 17 - 19
IV. Aseistuksensupistuskonferenssi	" 20 - 23
V. Venäjän hyökkäämättömyyssopimusehdotus	" 24 - 32

KANSAINLIITON VII YLEISKOKOUS, SOVJETHALLITUKSEN EHDOTUS
NON AGRESSIONI-SOPIMUKSEKSI JA ASEISTUKSEN SUPISTUS.

Sitten kuin Hallitus oli valtuuttanut minut samassa ominaisuudessa kuin edellisinäkin vuosina ottamaan osaa Kansainliiton VII Yleiskokoukseen sekä samoin antanut minulle luottamustehtäväksi johtaa neuvotteluja Venäjän edustajan kanssa Helsingissä, jotka koskevat mahdollista hyökkäämättömyyssopimusta, näyttää minusta tarkoituksenmukaiselta, että selostukseni assambleatöistä sisältää myöskin katsauksen Suomen suhteista Kansainliittoon ja Neuvosto-Venäjään, joka viimeainittu, kuten tunnettua, jatkaa johdonmukaisesti Kansainliitolle vihamielistä politiikkaansa. Niinkuin kokemus jo onkin osoittanut, käyttää Neuvostohallitus keskusteluja Venäjän naapurivaltojen kanssa n.s. non aggressioni-sopimuksesta Kansainliiton vastustamiseksi ja asettaa näin puheenaolevien naapurivaltojen uskollisuuden Kansainliiton Liittokirjasta johtuviin velvoituksiin nähden kovalle koetukselle tarjoten reali-poliittisia etuja niiden lähentymisestä Venäjään. Näin tapahtui 24 päivänä huhtikuuta 1926 tehdyssä sopimuksessa Saksan kanssa, ja tällainen ^{on} /asianlaista sanomalehtitietojen mukaan myöskin ollut Askettain Liettuan sopimuksen suhteen.

I. Keskustelut Yleiskokouksessa.

VII Yleiskokouksen kaksi tärkeintä toimenpidettä olivat Saksan ottaminen Kansainliittoon ja vakineiseksi jäseneksi Neuvostoon sekä Neuvoston uudelleenjärjestely.

Molempien näiden kysymysten voi sanoa olleen pääjärjestyksessä niin kauan vuotena kuin Kansainliitto on ollut olemassa, ja muistaen kaikki ne vaikeudet, jotka Liitolle ovat aiheutuneet niin kauan kuin molemmat kysymykset ovat olleet ratkaisematta, voivat kaikki Liiton ystävät välittömästi olla iloisia siitä, että nämä vaikeudet nyt voidaan katsoa voitetuiksi. Ei silti ole mahdotonta, että muuttuneet olosuhteet voivat tuoda mukanaan uusia vaikeuksia, mutta on kuitenkin todettava Liiton tehneen pitkän askeleen eteenpäin päämääränsä saavuttamiseksi senkautta, että maailmansodan osanottajat nyttemmin ovat sen piirissä, niinkuin myös siitä syystä, että on saavutettu yksimielisyys tavasta, jolla Liiton toimeenpaneva elin luodaan ja vuosien kuluessa uudistetaan ja jonka kokoonpano tähän saakka säännöissä edellytettyjen vuosittaisten, tarkemmin määrittelemättömien uusinta-vaalien mukaan on käytännössä osoittautunut vaikeaksi toteuttaa.

Huolimatta yleisestä tyydytyksestä, jonka Saksan liittyminen Kansainliittoon synnytti, ei kuitenkaan mielialaa VII Yleiskokouksessa voi merkitä kaikin puolin tyydyttäväksi. Keskustelu Neuvoston raportin johdosta esiin toi joukon puhujia, jotka Yleiskokouksen puhujalavalta

osoittivat varsin vakavaa arvostelua ja totesivat arveluttavia ilmiöitä, jotka pitäisi korjata, että Liitto voisi kehittyä sellaiseksi kuin sitä luotaessa suunniteltiin.

Lienee syytä alempana lyhyesti tehdä yhteenvetona näistä arvosteluista sekä nykyistä tilannetta valittavista lausunnoista. Useat puhujät lausuvat valituksensa Espanjan ja Brasilian tänä vuonna tapahtuneen poislähdön johdosta. Espanja, joka maailmansodan aikana oli suurin eurooppalainen puolueeton valtio, on senjälkeen näytellyt huomattavaa välittävää osaa Kansainliitossa varsinkin silloin, kun on ollut kysymyksessä kompromissin löytäminen Ranskan ja Englannin eriävien etujen sovittamiseksi. Tämä Espanjan tehtävä Kansainliiton Neuvostossa antoi maalle arvoaseman, jollaista sillä sitä ennen tuskin oli ollut, koska se maantieteellisen asemansa perusteella varsinaisesti näyttelee huomattavampaa osaa ainoastaan eurooppalaisessa Välimeren politiikassa. Lausuttiin sentähden toivomus, että mahdollinen hallitusmuutos Espanjassa toisi mukanaan sen aktiivisen palaamisen Kansainliittoon, jonka jäsenenä se Liittokirjan mukaan vielä kahden vuoden aikana tulee olemaan.

Vaikean iskun sai Liitto Brasilian eroamisen johdosta, sillä senkautta on Etelä-amerikkalaisten tasavaltosten vaikutus Liitossa suurella määrällä heikentunut. On nim. muistettava, että suuret tasavallat Argentiina, Peru ja Bolivia, vaikkakin ovat Liiton jäseniä, eivät useana vuonna ole saapuneet Genèven Yleiskokoukseen. Equador, vaikka onkin Versailles'in sopimuksen allekirjoittaja, ei koskaan liene viimeainittua ratifioinut ja niinollen alusta al-

kaen jäänyt (kuten U.S.A.) pois Kansainliitosta. Etelä-amerikkalaisella mantereella ovat siis jäljellä ainoastaan Columbia ja Venezuela pohjoisessa, Chile, Uruguay ja Paraguay etelässä, joiden kokonaisalue muodostaa vain murto-osan Etelä-Amerikan mantereesta.

Keski-amerikkalaisista pikkuvaltioista kuuluu Kansainliittoon Guatemala, San Salvador, Nicaragua ja Panama. Honduras ei koskaan ole ollut Genèvessä edustettuna ja Costarica on eronnut.

Keski-Amerikan saarivalloista, jotka ovat enemmän tai vähemmän riippuvaisia Pohjois-Amerikan Yhdysvalloista, ovat Kuba, Haiti ja San Domingo Liiton jäseniä. Pohjois-Amerikan mantereelta on ainoastaan Kanada Liitossa jäsenenä mukana.

Eräs sanomalehtitieto Yleiskokouksen viimeisenä päivänä ilmoitti, että oli olemassa hyviä toiveita Argentiinan palaamiseksi Genèveen, mikä - niin toivotaan - myöskin johtaa Brasilian takaisintuloon. Se seikka, että nyt Liittoon jääneet etelä- ja keski-amerikkalaiset valtiot, huolimatta poliittisesta vähäpätöisyydestään, ovat saaneet kolme paikkaa Neuvostossa - kaksi Etelä-Amerikkaa varten, Columbia ja Chile, sekä yksi Keski-Amerikkaa varten, San Salvador - , on syyllä herättänyt arvostelua.

Etelä-amerikkalaiset ja keski-amerikkalaiset valtiot ovat tähän saakka muodostaneet yhtenäisen ryhmän, jonka merkitys varsinkin vaaleissa on ollut hyvin suuri. Kuitenkin on tämä yhtenäisyys viime Neuvostovaalien yhteydessä valtioiden keskeisten erimielisyyksien tähden lopunut.

Neuvoston raportista keskusteltaessa VII Yleiskokouksessa herätti erö vakinaisten ja vaalinalaisten Neuvostojäsenten paikoista arvostelua m.m. San Salvadorin edustajan taholta.

Intian edustaja valitti, että Kansainliiton järjestöt ovat muodostetut liian puhtaasti eurooppalaiseen malliin.

Persian edustaja valitti, että islamilainen maailma ei ole edustettuna Neuvostossa, sekä varoitti, että ~~Liitosta~~ Liitosta saattoi tulla uusi muoto muutamien kansojen ylivallasta toisiin.

San Domingon edustaja suosittelee noudatettavaksi mitä suurinta hillitsevääisyyttä, ettei syntyisi kilpajuoksua arvosta valtioiden ja niiden edustajien puolelta.

Japanin edustaja esitti, että todellinen maailmanrauha voidaan toteuttaa vasta silloin, kun kaikki esteet, jotka perustuvat maanosa-, uskomollisuus- tai rotuerocavaisuksiin, ovat hävinneet.

Lord Robert Cecil herätti kysymyksen, jota Neuvoston puheenjohtaja Benes avajaispuheessaan, jo oli kosketellut, huomauttaen siitä epäsuhteesta, että sopimukset, jotka Kansainliiton teknilliset, taloudelliset, terveyshoidolliset ja transitokomissionit ovat valmistaneet, samoin kuin ne, jotka koskevat opiumia ja aseistuksen supistamista, eivät voi tulla voimaan, koska Liiton jäsenet viivyttelevät niiden ratifioimista.

Esimerkkinä mainitsi Lord Cecil, että merenkulkusopimus, joka laadittiin viisi ja puoli vuotta sitten ja jonka oli allekirjoittanut 27 valtiota, oli ratifioitu vain 11 valtion puolelta.

Pöytäkirjan arbitrage-klausulin molemminpuolisesta tunnustamisesta kauppasopimuksissa on allekirjoittanut 27 valtiota, mutta ratifioinut vain 12.

Sopimuksen asekaupasta on allekirjoittanut 31 valtiota, mutta ~~vain~~ ei kukaan ratifioinut.

Pöytäkirjan myrkyllisten kaasujen käyttämisestä on allekirjoittanut 35 valtiota, mutta ei kukaan ratifioinut.

Opiumi-sopimuksen on allekirjoittanut 34 valtiota ja ratifioinut ainoastaan 6, joista ~~melkein~~ kaikki kuuluvat brittiläiseen Imperiumiin.

Lord Cecil huomautti, että tämä tilanne vähentää luottamusta Kansainliittoon, ja ehdotti siksi Neuvoston kontrollia tässä suhteessa.

Lord Cecil sanoi lisäksi olevan toivottavaa, että Kansainliitto rajoittuisi kansainväliseen toimintaan sekä että sellaiset kysymykset, jotka koskevat kasvatusta, hyljättyjä lapsia, uimaleitoksia, julmuutta eläimiä kohtaan j.n.e. ja joita nyt käsitellään Liitossa ja sen komissionissa, jätettäisiin kansallisen toimintapiirin alaan kuuluvina Liiton yksityisten jäsenten huoleksi. Varsinainen syy Lord Cecil'in esiintymiseen tässä kysymyksessä lienee ollut englantilaisella, australialaisella ja muilla tahoilla esiintynyt pelko, että Ranskan ehdotus kansainväliseksi taloudelliseksi konferenssiksi vetäisi kansainväliseen käsittelyyn kysymykset tullitariffeista, vapaa-kaupasta, tullisuojeuksesta, valtion monopoleista, tuotantoavustuksista, sisäisen kaupan järjestelyistä, kauppavälittäjistä samoin kuin siirtolaisuudesta. Näihin kysymyksiin näh-

den ovat mielipiteet eri maiden poliittisissa piireissä varsin eroavat, mistä syystä kansainvälisen konferenssin kannanotto sellaisissa kansallisluentoisissa asioissa ilman epäilystä synnyttäisi konflikteja.

Australian edustaja valitti samalla, että valmistavan aseistuksensupistamiskonferenssin ohjelmakysymykset ovat osittain niin erinomaisen mutkikkaita, että määrättyissä tapauksissa tulee olemaan mahdotonta saavuttaa yksimielisyyttä.

Hollantilainen Loudon valitti, ettei Kansainliiton Neuvosto ollut jatkanut tutkimuksia kysymyksistä, jotka heräsivät Korfun rettelön johdosta, ja nimenomaan yhden valtion oikeudesta ryhtyä pakkokeinoihin toista vastaan. Suuri joukko valtioita, sanoi herra Loudon, jotka ovat tutkineet näitä kysymyksiä, eivät ole tyytyväisiä tähän saakka esitettyihin selvityksiin ja vaativat lisätietoja.

Yllämainittu valikoima arvostelevia huomautuksia osoittaa selvästi, että sekä ulkoeurooppalaisten että eurooppalaisten valtioiden edustajat ovat esiintyneet vakavasti arvostellen Kansainliiton toimintaa. Jos tähän vielä lisätään esim., että Ruotsin edustaja toisessa komissionissa avoimesti puhui siitä vähäisestä arvovallasta, mikä Kansainliitolle maailmassa on, sekä että Norjan edustaja ainoastaan kolmanneksi osaksi täytetylle selille puhui vakavia varoituksensanoja siitä, ettei Kansainliitto voi luottaa koko maailman yleisen mielipiteen harrastukseen, kun sen Yleiskokous itsekin ei osoita käsittelemilleen tärkeille kysymyksille harrastusta ja kiirehtiäkseen neuvotteluja rikkoo omia sääntöjään vastaan, niin täy-

tyy tunnustaa, että Yleiskokouksen arvovalta yhtä hyvin osanottajien kuin myöskin - päättäen monenlaisista merkeistä - ulkopuolella olevien käsityksessä ei ole ollut sama kuin mikä se oli muutamia vuosia sitten.

II. Kansainliiton tehtävät.

Niistä tehtävistä, jotka mainitaan Liittosopimuksen johdannossa "kansainvälisen yhteistyön edistämiseksi sekä rauhan ja turvallisuuden takaamiseksi kansojen välille, on tärkeätä

hyväksyä eräitä sitoumuksia olemaan ryhtymättä sotaan,

ylläpitää avoimia sekä oikeuteen ja kunniaan perustuvia, kansainvälisiä suhteita,

tarkoin noudattaa kansainvälisen oikeuden sääntöjä, jotka vastedes tunnustetaan hallitusten toiminnan ohjeeksi,

ylläpitää oikeutta ja tunnollisesti täyttää kaikki sopimukseen sisältyvät velvollisuudet järjestettyjen yhteiskuntain keskinäisissä suhteissa",

ovat kaikki olleet Liitossa käsittelyalalaisina. Kansainliitto on käynyt käsiksi kaikkeen, mihin se Liittosopimuksen artikkeleissa 8, 22, 23 ja 24 on sitoutunut, mutta kuuden vuoden kokemus on toiselta puolen osoittanut, että samoin kuin Liiton jäsenillä, riippuen ^{niiden} erilaisista maantieteellisistä ja poliittisista oloista, ei kaikilla ole samat harrastukset Kansainliiton eri toiminnanhaaroihin nähden, niin ei myöskään Liitolla itsellään ole samoja mahdollisuuksia täyttää ohjelmansa eri kohtia.

Liittoa perustettaessa oli eri valtioilla ja valtioryhmillä varsin erilaiset toivomukset niistä eduista, joita jäsenyys Liitossa kullekin tuottaisi. Sodasta anka-

rasti kärsineet valtiot toivoivat ennenkaikkea löytävänsä Liitosta järjestön, joka voisi tehdä vastaiset sodat mahdolltomiksi. Maailman pienemmät valtiot, jotka kansainvälisessä, poliittisessa yhteistyössä ovat näyttelleet vähäpätteisempää osaa, toivoivat kaikkien suvereenisten valtioiden tasa-arvoisuuteen perustuvan, demokraattisen periaatteen vahvistamisesta Genèven maailmanparlamenttia varten voittavansa suurempaa vaikutusta maailman tapahtumiin kuin ennen. Etelä-Amerikan tasavallat toivoivat Kansainliiton kanssa vapautuvansa heitä painavasta Pohjois-Amerikan Yhdysvaltain ylivallasta tuossa uudessa maanosassa. Englannin dominionit näkivät jäsenyydessä mahdollisuuden kehittymiseen suurempaa itsenäisyyttä kohti.^{x)} Yleinen mielipide koko sivistyneessä maailmassa tervehti ilolla järjestöä, jonka piti luoda yhteinen kansainvälinen oikeusjärjestys, jonka vaikutuksesta auktoritatiiviset tuomiopäätökset kansainvälisissä riidoissa korvaisivat vahingolliset voimainmittelyt. Ja lopuksi tunnustettiin, että kansainvälisen yhteistyön keskittäminen inhimillisen työn eri aloilla oli olosuhteiden vaatima.

Kansat, jotka historiallisen menneisyytensä aikana olivat saaneet kärsiä sodan kauhistuksista, koska ne maantieteellisten, poliittisten ja taloudellisten olosuhteiden johdosta olivat joutuneet naapurien imperialististen pyrkimysten uhreiksi, näkivät Liittosopimuksen määräyksissä takeita tulevaan rauhaan, koska Liiton kaikki jäsenet "sitoutuvat kunnioittamaan ja kaikkia ulkoatulevia hyökkäyksiä vastaan ylläpitämään Liiton kaikkien jäsenten alueellista loukkaamattomuutta ja nykyistä valtiollista riip-

^{x)} Kuten tunnettua ei Englanti tunnusta Kansainliitolle oikeutta sekaantua mahdollisesti syntyviin riitaisuuksiin Brittiläisen Imperiumin eri osien kesken.

pumattomuutta" (pyk. 10), ja jos joku valtio tekisi itsensä syyppäksi hyökkäyssotaan, on sen 16 artiklan mukaan katsottava "ilman muuta tehneen sotateon Liiton kaikkia muita jäseniä vastaan".

Erinomaisia ponnistuksia on kuutena vuonna tehty näiden takeiden selventämiseksi ja täydentämiseksi, niin että niillä todellakin olisi todellisuusarvoa, mutta on kuitenkin nyt suoraan tunnustettava, että nämä ponnistukset eivät ole olleet menestykselliset. Korkea ihanne on osoittautunut meidän oloillemme liian ylhäällä olevaksi ja, hylkäämättä kuitenkin pyrkimyksiä lähentyä tuota ihannetta on nyt elävän polven otettava huomioon se tosiasia, ettei niitä molemminpuolisia takeita, joista Liittokirjan 10 ja 16 artiklassa puhutaan, nyt voida realipolitiikassa ottaa lukuun. Tällainen toteaminen on niille, jotka aikaisemmin ovat eläneet toivossa takeiden kestävydestä, epäilemättä pettymys samoin kuin se herättää moitteita Liittoa kohtaan, joka on luvannut enemmän kuin se kykenee pitämään, mutta realipolitiikoille, jotka ovat pakotetut ennenkaikkea ottamaan huomioon todellisuuden ja jotka ovat tietoiset vastuunalaisuudestaan yhtä hyvin omaa maataan kuin kansojen yhteisyyttä kohtaan, ei tällainen toteaminen saa vaikuttaa kylmentävästi käsitykseen Kansainliiton merkityksestä ja hyväatekevistä työstä nykyaikaa ja tulevaisuutta kohtaan, eikä vähentää tarmoa voimiensa mukaan avustaa kehitystä vielä saavuttamatonta päämäärää kohti. Sen tosiseikan toteaminen, että jos joku valtio loukkaa jonkun Liiton jäsenen alueellista koskemattomuutta meidän

aikanamme, ei voida laskea muiden Liittoon kuuluvien valtioiden katsovan olevansa sotatilassa hyökkääjän kanssa, niin ettei hyökkäyksen alaiseksi joutunut saa sotilaalista sen enemmän kuin taloudellistakaan apua yksinomaan Liittosopimuksen kirjaimen perusteella ja että mahdollinen tarvittava apu on saatavissa toiselta ainoastaan, jos tällä viimeainitulla itsellään on suoranaisia intressejä siitä, että se tuollaista apua antaa, on minun vakaumukseni mukaan kuusivuotisten, turhien yritysten kautta tulkitte selviä määräyksiä muodostunut ehdottomaksi välttämättömyydeksi, sillä jos jatketaan niinkuin tähän saakka julkisesti selittämällä Liittosopimuksen antamien takeiden olevan sellaisia, millaisiksi niiden toivottiin muodostuvan Liittoa perustettaessa, niin vahingoitetaan tällä Kansainliittoa vähentämällä luottamusta siihen ja vaikeutetaan sen toimintaa aloilla, joilla se voi työskennellä yhdenmukaisesti tarkoituksensa kanssa.

On kuitenkin yritetty vuosittain kokoontuvissa Yleiskokouksissa selittää Liittotakeita Liittokirjan 10 ja 16 artiklan mukaan niin, että tämä tulkinta milloin on vähentänyt Liittojäsenten velvollisuuksia toisiaan kohtaan, milloin yrittänyt palauttaa mainittuja artikloita niiden alkuperäisessä merkityksessä. Niin on II Yleiskokouksen 1921 antama selitys rajoittanut 16 artiklan merkitystä, ja 1923 tapahtunut tulkinta tarkoittanut rajoittaa 10 art. olevia selviä takuovelvollisuuksia. IV Yleiskokouksen suurella vaivalla valmistettu ehdotus molemminpuolisesta apustuksesta (*traité d'assistance mutuelle*), V Yleiskokouksen vielä suuremmalla vaivalla laadittu Genèven pöytäkirja

tarkoittivat Liittosopimuksen alkuperäistä henkeä vastaavan tulkinnan aikaansaamista jäsenten keskinäisissä velvollisuuksissa 10 ja 16 artiklan mukaan. Tätä tulkintaa eivät kuitenkaan mehtävien Liittojäsenten hallitukset valitettavasti hyväksyneet. Tämän epäonnistumisen jälkeen on lakattu yrityksistä saada aikaan sopimuksen 10 artiklan perusteella kaikkia jäseniä sitova yleinen velvoitus. Todettiin Englannin aloitteen perusteella, että erikoissopimukset turvallisuuskysymyksen ratkaisemiseksi ovat välttämättömiä, vaikka niiden pitääkin tapahtua toisessa hengessä kuin aikaisemmin. Locarnon sopimukset luotiin käyttämällä sopivissa osissa Kansainliitto-järjestöä, mutta Locarnon valtiot sopivat keskenään 16 artiklan tulkinnasta sellaisessa muodossa, joka ei vastaa Liittokirjan määräyksiä, mutta joka ottaa huomioon realiteetteja. Siihen nähden, että Locarno-valtoihin kuuluu neljä eurooppalaista suurvaltaa, on koko maanosamme sekä erikoisesti niiden maiden, jotka suoranaisesti ovat intressoidut Liittosopimuksen 10 ja 16 artiklain sisältämien takeiden käytännöllisestä kantavuudesta, vedettävä johtopäätökset ylläolevista tosiseikoista. Huolimatta siitä enemmän tai vähemmän taitavasta totuuden kiertämisestä, jolla tulkinta on koetettu verhota, on tosiasiallinen tila ilmeinen, eikä asianomaisia suurvaltoja voida saada muuttamaan kantaansa huolimatta siitä, että niiden edustajille vakuutetaan, ettei puheenalainen tulkinta ole yhdenmukainen Paktin alkuperäisen hengen ja kirjaimen kanssa. Ei ole olemassa minkäänlaista kansainvälistä laitosta, joka voisi pakottaa suurvallat pysymään Liittosopi-

muksessa ja purkamaan Locarnon tulkinnan 16 artiklan suhteen, jota tulkintaa jo venäläis-saksalaisessa noottienvaihdossa huhtikuun 24 päivältä 1926 käytetään kansainvälisesti sitovana. Niinkuin kokemus V Yleiskokouksen ajalta jo on osoittanut, puuttuu kuitenkin asianomaisilta moraalista rohkeutta tunnustaa todellista asiantilaa, vaan vastattiin professori Erichin huomautukseen ensimmäisessä komissionissa sillä väitteellä, ettei Locarnon sopimus tarkoita mitään Liittosopimuksen tulkintaa. Ylempänä on toisessa yhteydessä jo mainittu, että VII Assamblean yleiskeskustelun aikana hollantilainen Loudon muistutti siitä puutteellisesta selvityksestä, joka Kreikan ja Italian välisen Korfun konfliktin yhteydessä on annettu kesällä 1923. Se aseellinen painostus, jota Italia silloin harjoitti miehittämällä kreikkalaista aluetta, ei koskaan ole aiheuttanut moitetta, vielä vähemmin toimenpiteitä Liiton taholta. Tässä yhteydessä lienee syytä mainita, että skandinaavilaiset delegaationit V Yleiskokouksessa, jotka erikoisesti olivat harnissaan Italian toimintatavan johdosta, neuvoteltuaan Englannin edustajan Lord Cecil'in kanssa sähköittivät asianomaisille hallituksilleen ehdotuksen, että Italian kanssa suhteet lakkautettaisiin Liittosopimuksen 16 artiklan sisältämien määräysten perusteella. Vapaaherra Marx von Württemberg'in minulle syyskuussa tekemän ilmoituksen mukaan ei yllämainitusta toimenpiteestä kuitenkaan ollut mitään tulosta, sillä Lord Cecil muutti kantaa muutamaa päivää myöhemmin. Tämän tapauksen jälkeen katsoo vapaaherra Marx von Württemberg, ettei enää voi olla poliittisesti oikeutettu ottamaan huomioon 16 artiklan määräyksiä. Kuten

tunnettua, ovat skandinaavilaiset valtiot aikaisempien tul-
kintayritysten yhteydessä 16 artiklan suhteen aina reser-
veerautuneet, velvollisuuden suhteen sotilaallisesti autta-
maan hyökkäyksenalaiseksi joutumatta.

VII Yleiskokouksessa esitti vapaaherra Marx von
Württemberg ruotsalaisen delegationin puolesta uuden lau-
sunnan, silloin kun Yleiskokouksessa keskusteltiin molem-
minpuolisten takuusopimusten luomisesta Locarnon malliin.
Vapaaherra Marx von Württemberg painosti lausunnossaan
syyskuun 25 päivältä kolmannen komissionin esityksen sitä
kohtaa, jossa todetaan olevan olemassa sellaisia valtioi-
ta, jotka eivät katso tarvitsevansa liittyä minkäänlaiseen
molemminpuolisia takeita antavaan sopimussysteemiin Locarnon
malliin. "On huomattava!" sanoi vapaaherra Marx von Württen-
berg, "että Ruotsi, joka tähän saakka on asettunut täl-
laisten valtioiden joukkoon, myöskin vastedes tulee yllä-
pitämään samaa kantaa." Tämän lausunnan jälkeen huomautti
vapaaherra Marx von Württemberg yksityisesti minulle, että
hän henkilökohtaisesti toivoi sellaista yleisen mielipiteen
kehitystä Ruotsissa, että tämä maa efektiivisesti voisi
auttaa Suomea, jos Suomi joutuisi hyökkäyksenalaiseksi.
Mutta hän katsoi olevansa velvollinen tekemään ylläsitee-
ratun lausunnan sen Ruotsissa yleisen, yksimielisen mie-
lialan perusteella, ettei mikään tällainen ruotsalainen
apu Virolle ja Latvialle voi tulla kysymykseen.

Sen erinomaisen merkityksen johdosta, joka viime
keväänä tehdyllä saksalais-venäläisellä sopimuksella on
poliittiseen tilanteeseen nähden Venäjän naapurimaissa sa-
moin kuin näiden naapurimaiden suhteisiin yleensä Kansain-

liittoon nähden, lienee syytä tässä yhteydessä lyhyesti
myöskin kosketella puheenalaista sopimusta.

III. Saksalais-venäläinen sopimus.

Kuhtikuun 24 päivänä 1926 allekirjoitettu saksalais-venäläinen sopimus sisältää puolueettomuusklausulin, jonka kautta sopimuspuolet sitoutuvat ylläpitämään puolueettomuutta siinä tapauksessa, että jompikumpi niistä joutuu ulkoisen hyökkäyksenalaiseksi "huolimatta rauhallisesta suhtautumisesta" (*trotz friedlichen Verhaltens*). Viimemainitun ehdon lienee Saksan hallitus saanut hyväksytyksi pitkäaikaisen ja vaivaloisten neuvottelujen jälkeen, joihin tohtori Stresemann viittasi keskustelussaan kansani Genèvessä. Venäläinen ehdotus Puolalle, Virolle ja Latvialle ei sisällä mitään samanlaisia reservationia rauhallisesta suhtautumisesta. 1)

Sama saksalais-venäläinen sopimus sisältää 3 artikkeleihin määräyksen, joka kieltää sopimuspuolia ~~osittain~~ liittymästä mihinkään koalitioniin, jonka tarkoituksena on järjestää ekonominen tai finanssiboikottaus toista sopimuspuolta vastaan. Jos boikotti on järjestetty senlaatuisen aseellisen riidan aikana, josta mainitaan ehdotuksen 2 artikkelissa, niin on tässä tapauksessa ilmeisesti voimassa reservationi "rauhallisesta suhtautumisesta".

Kysymyksessä, missä määrin nämä saksalais-venäläisen sopimuksen määräykset ovat yhtäpitäviä tai ei Kansainliiton Liittosopimuksen määräysten kanssa, on Kansainliitto-

1) Lienee huvittavaa mainita, että neutraliteettiklausuli espanjalais-italialaisessa sopimuksessa elokuun 7 päivästä 1926 (artikkeli 13) kuuluu: Jos jompikumpi sopimuspuolista suhtautumisestaan huolimatta joutuu kolmannen valtion hyökkäyksenalaiseksi, on toisen puolen noudatettava puolueettomuutta koko riidan ajan (sekä Ranskan että Italian sanomalehdistä julkaisee tekstin "huolimatta suhtautumisestaan"(!)

piireissä vastakkaisia käsityksiä olemassa. Kun tohtori Stresemann ilmoitti minulle, että n.s. valtiojuristit ovat yksimielisiä vastataksaan kysymykseen myöntävästi, lausui esim. Tšhekkoslovakian ulkoasiainministeri Benes yksityis-keskustelussa viime kuluneen Assamblean aikana, että sopimus ilman epäilyksiä on ristiriidassa Liittosopimuksen määräysten hengen kanssa, ja samaa mieltä ovat monet ranskalaiset poliitikot.

Saksalais-venäläisen sopimuksen mukaan tulee Saksa, huolimatta siitä, että se on Kansainliiton Neuvoston jäsen, tosiasiallisesti yksin tuomariksi arvioimaan, mikäli venäläinen hyökkäys sen naapurin vastaan on provosoitu tai ei. Liittyvässä, selittävässä huomautuksessa vahvistaa sopimus, että Saksa toimeenpannessaan Liittosopimuksen 16 artiklaa tulee pitämään kiinni Locarnon valtioiden sille antamasta selityksestä, ja niinollen joutuu tosiasiallisesti Venäjän naapurien kohtalo erikoisessa määrässä riippumaan Saksasta. Saksalaisen selitystavan mukaan 16 artiklaan nähden voi nim. Saksa, vaikka Liittoneuvoston kaikki jäsenet selittäisivät Venäjän hyökkääjäksi, kieltäytyä ryhtymästä sotilaallisiin tai taloudellisiin pakkotoimenpiteisiin Venäjää vastaan sen sotilaallisen ja maantieteellisen aseman johdosta (situation militaire et position géographique). Ellei Saksa tunnusta Neuvostoliittoa hyökkääjäksi - kuten ranskalainen senaattori Lemery lausui kesäkuun 13 päivänä 1926. - , ei mikään juriidinen syy voi estää Saksa ylläpitämästä puolueettomuuttaan, jota se etukäteen Neuvosto-Venäjälle jo on luvannut. Sama senaattori Lemery arvosteli ankarasti koko sopimusta

jonka 2 artikkelin hän katsoo voivan viitata siihen mahdollisuuteen, että Kansainliitto voisi Venäjää tai Saksaa vastaan muodostaa aggressiivisen yhtymän. Herra Lemery lausui, että saksalais-venäläinen sopimus huhtikuun 24 päivältä 1926 on ensimmäinen ilmiö siihen vastakkaiskansainliittoon, josta Neuvosto-lehdistö puhui Kansainliiton ylimääräisen Yleiskokouksen aikana viime maaliskuussa ja jonka Saksan, Venäjän, Skandinavian maiden ja Baltianmaiden pitäisi muodostaa ja jonka pitäisi esiintyä Kansainliiton kilpailijana, viimeainitussa kun ranskalais-englantilaisen hengen katsotaan olevan liian hallitsevan.

I artiklan katsoo herra Lemery merkitsevän sitä, että Saksa muuttuu Neuvosto-Venäjän neuvonantajaksi ja päinvastoin sekä että saksalais-venäläinen sopimus Kansainliiton ulkopuolella ja yläpuolella luotuna tulee olemaan vastakohtainen ja arvosteleva Kansainliiton päätöksiin nähden sekä olemaan niistä välittämättä, silloin kun katsovat sen sopivaksi.

IV. Aseistuksensupistuskonferenssi.

Se kehitys, mikä Liittosopimuksen 10 ja 16 artiklain tulkinnassa on tapahtunut, on myöskin johtanut Kansainliiton Liittosopimuksen 8 artiklassa mainittuihin aseistuksensupistamissuunnitelmiin.

Kansainliitto on yhdenmukaisesti sääntöjensä kanssa ottanut tehtäväkseen ajaa aseistuksen supistamista "siihen vähimpään määrään, mitä tarvitaan kansallisen turvallisuuden vuoksi ja kansainvälisten sitoumusten täyttämiseen yhteisesti toimittaessa". III Yleiskokouksen aikana sovittiin pääasiallisesti Ranskan vaatimuksista turvallisuuskysymyksen järjestämisessä, että yleistä aseistussupistusta toimeenpan- taessa sellaiset valtiot, jotka ovat erikoisesti vaaran- alaisessa asemassa, saisivat takeita sekä että niissä ta- pauksissa, jolloin valtiot historiallisten, maantieteellis- ten tai muiden asiahaarojen johdosta saattavat olla eri- koisen hyökkäysvaaran alaisina, erikoisiin toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä niiden puolustamiseksi. Tätä Yleiskokouk- keskinäiseksi sen 14 resolutionia on "~~aseistussopimukseksi~~ avustussopimuk- seksi" (traité d'assistance mutuelle) tehdyn luonnoksen johdosta - mikä muuten usein jätetään huomioonottamatta - pidettävä ^{yleisen} ainoastaan /aseistuksensupistamisen tunnustettuna edellytyksenä. Sittenkuin yritykset 10 ja 16 artiklain mu- kaisesti järjestää yleisiä takeita kaikille Liiton jäsenil- le, on saanut reueta, ja senjälkeen kuin "Locarnon valti- ot" ovat tehneet sopimuksen, joka niihin nähden tuotti rat- kaisun turvallisuuskysymykselle, ovat nämä Kansainliitossa

niin erinomaisen vaikutusvaltaiset "Locarnon valtiot" selittäneet olevansa valmiit määrättyillä edellytyksillä ryhtymään aseistuksensupistussuunnitelmien toteuttamiseen. Kuvavaa kehitykselle on, että Ranska, joka aikaisemmin ennenkaikkea ajoi aseistuksensupistuskonferenssin lykäämistä, VII Yleiskokouksen aikana, huolimatta siitä, että Locarnon sopimuksen turvallisuustakeet Ranskassa ovat varsin riidanalaisia, on esiintynyt kysymyksenalaisen konferenssin mahdollisimman nopean kokoonkutsumisen puolesta. Selitys tähän voitaneen kuitenkin löytää siinä tosiasiasa, että se aseistuksensupistamiskonferenssi, josta edellisinä vuosina on ollut puhetta, on kokonaan toinen kuin se, josta VII Yleiskokouksessa neuvoteltiin. Aikaisemmin puhuttiin aseistuksensupistamiskonferenssista, jonka Liittosopimuksen 8 artiklan mukaan oli aikaansaatava yleinen supistus. Tätä varten tarvittiin yleisiä takeita ja oletettiin, että Kansainliitto, jonka pitää sen kaikkia jäseniä ~~XXXX~~ yleisillä keskinäisillä takausitoumuksilla velvoittaa, myöskin voisi määrätä niille, siihen kuuluville jäsenille, joiden turvallisuus oli taattu, niiden varustautumismäärän. Sittenkuin koko suunnitelma yleisistä takeista turhien yritysten jälkeen hylättiin, ei enää saata tulla kysymykseen, että Kansainliitto auktoriteetillaan voisi määrätä valtioiden varustuksia. Tämän lausui Ranskan edustaja Yleiskokouksessa viime syyskuun 23 päivänä, ja seuraavana päivänä selitti Englannin edustaja olevansa lausunnon kanssa täysin yhtä mieltä. Herra Paul Boncour lausui, että valtiot itse jäävät tuomareiksi siitä, minkälaisia puolustusvoimia ne tarvitsevat turvallisuutensa vakuudeksi, ja

Lord Cecil kehitti tätä ajatusta esiintuomalla sen näkökannan, että valtiolla on oikeus ratkaista, missä suhteissa niiden varustusten tulee olla verrattuna sen naapurien varustuksiin. Ranskan edustaja lausui mielipiteensä, että sen konferenssin varustusten supistamiseksi ja rajoittamiseksi, jonka mahdollisimman pian pitäisi kokoon tulla, on ensimmäisenä etappina saatava aikaan sopimus varustusten ylläpitämiseksi sillä tasolla, jonka valtiot nyt katsovat välttämättömäksi. Täten tehtäisiin vastainen kilpavarustelu mahdottomaksi, mikä hänen mielestään jo oli erinomainen voitto. Lisäksi huomautti hän, ettei konferenssi voi välttää järjestämästä kansainvälistä kontrollia sopimuksen ylläpitämisestä. Englannin edustaja ei vastustanut tätä herra Paul Boncour'in olettamusta, mutta antoi kuitenkin ymmärtää, ettei Englanti ainakaan toistaiseksi ole yhtä mieltä kontrollikysymyksessä, ja oli hän myöskin vähemmän innostunut herra Paul Boncour'in esityksestä konferenssin nopeasta kokoonkutsumisesta. Viimemainittu alleviivasi vielä erikoisesti, että turvallisuus on rauhanehdona sekä että kussakin eri etapissa aseistuksensupistusta toimeenpantaessa Kansainliiton jäsenillä on edessään välttämättömyys lähemmin määritellä yksityiskohtain Kansainliiton Liittosopimuksen toimintatapa (fonctionnement du pacte) ^{että} ja erikoisesti, mikäli tulee kysymykseen nopea toiminta tässä suhteessa, yksityiskohtaisia määräyksiä vielä puuttuu.

Edelläolevasta ilmenee, että sittenkuin ajatus yleisestä keskinäisestä takuusta, Kansainliiton jäsenten poliittisesta itsenäisyydestä ja alueellisesta koskemattomuudesta

hylätyksi
on tullut ~~hyökkäykseksi~~, ovat myöskin aseistuksensupistus-
suunnitelmat saaneet suhteellisesti vaatimattomat piirteet,
sikäli, että valtioille tunnustetaan suvereeninen ratkaisuoikeus
varustustensa laajuudesta, ja on niiden sopimuksen
kautta sitouduttava, ^{siihen,} /etteivät ne anna varustustensa kas-
vaa ilman Liitonuvoston suostumusta. Sopimus tulisi myös-
kin samalla sisältämään kontrollin sen noudattamisesta.

Turvallisuusprobleemi on Liiton jäsenten ratkaistava
Liittosopimuksen hengessä tehtyjen alueellisten sopimusten
kautta, ja kuten herra Paul Boncour sanoi, "Liittosopi-
mus jää erinomaisen vakavaksi takeeksi - - - Se luo
maailmaan ilmapiirin, jollaista sitä ennen ei ole tunnet-
tu."

Tulevaa aseistuksensupistamiskonferenssia ja Suomen
osanottoa siihen ajatellessa siirtyy ajatus välittömästi
siihen tosiasiaan, että

- 1) Venäjä, jota historiallisista syistä voidaan pi-
tää ainoana vastustajanamme jossakin tulevassa sodassa, ei
ota osaa tulevaan aseistuksensupistamiskonferenssiin ja
- 2) että turvallisuuskysymyksemme edelleen on ratkai-
sematta, koska meiltä puuttuu muunlaisia takeita kuin ne,
joita Liittosopimuksen epämääräiset määräykset antavat ja
joita useammilla tulkintayrityksillä on koetettu heikontaa.

Neuvosto-Venäjä on tarjous tehdä Suomen kanssa hyök-
käämättömyyssopimus - ja kuten sitä myöskin on sanottu,
takuusopimus - on viimeinen rengas aikaisempiin, samaan
suuntaan käyneisiin aloitteisiin nähden molemminpuolisen
turvallisuuden luomiseksi, ~~ja~~ mikä voisi johtaa varustusten
rajoittamiseen.

V. Venäjän hyökkäämättömyyssopimusehdotus.

Kuten tunnettua, ajaa Neuvostohallitus politiikkaansa läntisiä naapureitaan kohtaan johdonmukaisesti samaan suuntaan, joka on ollut huomattavissa vuodesta 1922 alkaen ja jonka tarkoituksena ennenkaikkea on heikontaa siteitä n.s. reunavaltioiden ja Genève'n järjestön välillä ja toiselta puolen luoda edellämäinittujen valtioiden mielipiteessä käsityskanta, joka ymmärtäisi edut läheisemmästä suhteesta Venäjään. Tshitsherinin käynti Rigassa maaliskuussa 1922 ennen Genuan konferenssia sekä siellä tehty sopimus oli ensimmäinen näkyvä ulkonainen merkki tästä politiikasta. Siinä sopimuksessa, jonka maaliskuun 30 päivänä 1922 Rigassa allekirjoittivat herrat Jodko (Puola), Piip (Viro), Meierovicz (Latvia) ja Tshitsherin (Venäjä) sovittiin, että asianomaiset hallitukset tarkoin noudattavat molemminpuolisia sitoumuksia sekä takaavat molemminpuolisesti tehdyt rauhansopimukset. Noiden neljän maan edustajat vakuuttivat juhlallisesti tarkoituksenaan olevan elää hyvissä suhteissa sekä rauhallisella tavalla ratkaista kaikki riitakysymykset. Ne selittivät siitä syystä haluvansa kaikessa tukea periaatetta varustusten rajoittamiseen nähden kaikissa maissa. Ne selittivät lisäksi samassa tarkoituksessa välttämättömäksi, että rajoilla määrättäisiin alueita, joissa sotavoimien lukumäärä rajoitettaisiin erikoissopimusten mukaan.

Mainittuun Rigan konferenssiin otti Suomi osaa ai-noastaan tapahtumien seuraajana, mutta siitä huolimatta lie-

nee Suomi ainoa Venäjän naapurimaista, joka myöhemmin ~~tski~~ 1 päivänä kesäkuuta 1922 teki rajasopimuksen demilitarisoiduista raja-alueista j.n.e. Puola desavoi julkisesti valtuutettunsa mainitussa konferenssissa esiintyen Genuan konferenssissa huhti -, toukokuussa 1922 Venäjää vastaan tavalla, joka ei suinkaan vastannut 30 päivänä maaliskuuta tehdyn sopimuksen sisältöä. Neuvosto-Venäjän seuraava toimenpide lähentyäkseen läntisiä naapureitaan oli kesäkuussa 1922 tehty ehdotus aseistuksenrajoittamiskonferenssin pitämisestä Moskovassa, mikä johtikin neuvotteluihin Venäjän, Puolan ja balttilaisten valtioiden kesken sekä Moskovan konferenssiin joulukuussa 1922. Tässä konferenssissa sovittiin 8 päivänä joulukuuta 1922 erinäisestä sarjasta määräyksiä, jotka yhtenäisesti muodostivat hyökkäämättömyyssopimuksen ja joka on paljon edullisempi kuin ne tarjoukset, joita Neuvostohallitus tänä vuonna on tehnyt Virolle, Latvialle ja Puolalle (Sopimus on julkaistu Neuvostohallituksen Punaisessa kirjassa Moskovan konferenssista sivuilla 152 ja 153.). Tämä sopimusluonnos ei sisällä mitään määräyksiä ehdottomasta puolueettomuudesta siinä tapauksessa, että joku sopimusvaltioista hyökkäisi toisen kimppuun. 3 artikla sisältää sitävastoin määräyksen siitä, että sopimuksentekijät sitoutuvat, siinä tapauksessa, että joku niistä hyökkää toisen kimppuun, olemaan auttamatta hyökkääjää, ja ovat tämän suhteen vapautetut kaikista sopimusvelvollisuuksista. 5 artiklassa määrätään nimenomaan, että sopimuksentekijät sitoutuvat alistamaan riitakysymykset välitystuomioistuin ratkaistavaksi.

Nämä kaksi viimeainittua määräystä olisivat eri-

koisen arvokkaita vastaisissa suomalais-venäläisissä sopimuksissa, koska senkautta kaksi toukokuun 5 päivän 1926 promemoriassa ollutta päävaatimusta tulisivat huomioonotetuiksi.

Sittenkuin Kansainliitto oli ryhtynyt efektiivisiin toimenpiteisiin aseistuksensupistuskonferenssin järjestämiseksi kuluvan vuoden alussa ja senjälkeenkuin Kansainliittopiirissä niiden takeiden tulkinta, joita jäsenet ovat velvolliset toisilleen antamaan poliittiseen turvallisuuteen ja alueelliseen koskemattomuuteen nähden, huomattavissa määrin oli heikontanut näiden takeiden merkitystä, esitti Neuvostohallitus uuden ehdotuksen tarkoituksella vieraannuttaa Venäjän läntiset naapurit Genèvestä ja lähentää niitä Moskovaan.

Ehdotuksia hyökkäämättömyyssopimuksesta, jotka Neuvostohallitus on esittänyt, on myöskin tarkastettava huomioonottamalla se seikka, että Neuvostohallituksella on sairaalloinen pelko eurooppalaisen koalitionin syntymisestä sitä vastaan läntisten naapurien myötävaikutuksella. Sitä keskinäistä yhteistoimintaa n.s. reunavaltioiden kesken, jonka Neuvosto-Venäjä hyväksyi Moskovan konferenssin aikana vuonna 1922 ja josta sopimusehdotuksessa (Punainen kirja sivut 152 ja 153) näkee selvät jäljet, koettaa Neuvostohallitus nyttemmin - 4 vuotta myöhemmin - kaikin keinoin vastustaa ja pakoittaa eri reunavaltioita sopimaan Venäjän kanssa riippumatta naapureistaan, jotka kuitenkin pääasiassa ovat samassa asemassa ja joilla on yhtäläiset harrastukset.

~~mutt.~~ Neuvostohallitus yritti myöskin jonkun verran erilaisella taktiikalla sekä esittämällä erilaisia ehdotuksia

alistaa naapurinsa erilaisen käsittelyn alaiseksi. Niinpä lienee Suomi ainoa naapurimaista, joka tähän saakka ei vielä ole saanut vastaanottaa minkäänlaista ehdotusta hyökkäämättömyyssopimukseksi.

Neuvostohallituksen ehdotuksen mukaan Virolle taakaavat molemmat maat keskinäisten rajojensa koskemattomuuden. Kuitenkaan ei mitään tällaista takuuklausulia esiinny Puolalle jätetyssä ehdotuksessa. Näyttää käsittämättömältä, missä tarkoituksessa takuu, sellaisena kuin se on otettu Virolle tehtyyn ehdotukseen, vahvistaa rauhansopimusta vuodelta 1920, joka jo määrää maiden keskeisen rajan. Tämän, asianosaisten välistä rajaa koskevan, arvottoman takuun perusteella määrittelee Neuvostohallitus kuitenkin suunniteltua ehdotustaan ulkomaiselle mielipiteelle ja johtakseen sitä harhaan, väärällä nimityksellä "takusopimus".

Osoitteeksi Neuvosto-Venäjän rauhanhalusta on maan sanomalehdistö viime aikoina maailmalle toittanut Neuvostohallituksen läntisille naapureilleen tekemiä tarjouksia hyökkäämättömyyssopimuksiksi. Venäjän ehdotuksessa käytetyt sanamuodot "takusopimus", "sovintomenettely" y.m. eivät kuitenkaan vastaa sitä käsitettä, joita näillä nimityksillä nykyään tarkoitetaan muissa maissa. Tästä syystä on eräillä tehoilla ulkomaille, joissa todellisesta asiaintilasta ei olla selvillä, ollut vaikea ymmärtää, mistä syystä takusopimusta pakollisella sovintotuomiomenettelyllä ei ole saatu aikaan huolimatta monta kuukautta kestäneistä neuvotteluista. Koska Venäjä ei tunnusta kansainvälistä oikeusjärjestystä sellaiseksi kuin se maailman-

sodan jälkeen on muodostunut, ei se hyväksy sen enemmän Kansainliiton Neuvostoa kuin vakinaista kansainvälistä tuomioistuinta sellaiseksi laitokseksi, joka olisi oikeutettu käsittelemään kansainvälisiä riitaisuuksia.

Neuvosto-Venäjän hallitus vastustaa myöskin, mikäli olen tietooni saanut, periaatteellisista syistä riitapuolien välistä, sitovaa välitystuomiomenettelyä, huolimatta siitä, että tällaisia periaatteellisia esteitä tässä suhteessa vielä joulukuussa 1922 ei ollut olemassa ja myöskin huolimatta siitä, että tietojeni mukaan Neuvosto-Venäjän ja Saksan välillä välitystuomiomenettely periaatteessa riitojen ratkaisua varten on tullut hyväksytyksi. Mikäli tähän saakka Neuvosto-Venäjän ja sen naapurien välillä käydyistä neuvotteluista on käynyt ilmi, on Neuvostohallituksella myöskin oma alkuperäinen käsityksensä sovintotuomiomenettelystä. Silloinkuin sovintotuomioistuimeen kaikkialla, jossa tätä menettelyä noudatetaan, kuuluu, paitsi riitapuolien edustajia, myöskin yksi tai useampi puolueettoman valtion jäsen, on Neuvostohallitus tähän saakka ehdottanut, että ainoastaan riitapuolet olisivat edustettuina. Sovintolautakunnat, jotka ovat kokoonpannut yleisesti hyväksytyjen muotojen mukaan, voivat tehdä päätöksen puolueettomasta sovintoehdotuksesta, jonka ne tarpeentullen voivat tehdä julkiseksi, ja sitä tietä vedota yleiseen mielipiteeseen. Täten voidaan mahdollisesti pakottaa se riitapuoli myönnätyksiin, jonka puolueettoman tutkimuksen jälkeen on havaittu tehneen epäoikeutettuja vaatimuksia toiselle riitapuolelle. Sovintolautakunta, joka on kokoonpantu yksinomaan riitapuolien edustajista, ei ilmeisesti voi aikaansaada mitään puolueetonta päätöstä.

Käsitellessään Neuvostohallituksen ehdotusta, joka koskee puolueettomuusklausulia sotatapauksessa samoin kuin puolueettomuutta ekonoomisen tai finanssi-poikottauksen aikana, on Venäjän naapurien otettava huomioon se tosiasia, että tämä ehdotus ilmeisesti on suunnattu Kansainliiton Liittokirjan 16 artiklan määräyksiä vastaan, mutta samalla on heidän oltava tietoisia siitä seikasta, että Lomacarno-valtioiden ja Saksan tulkinta 16 artiklan velvoituksesta on poikkeava esim. Suomen tulkinnasta. Samoin ei myöskään voi olla ottamatta huomioon englantilaista sekä virallista että epävirallista mielipidettä, joka äskettäin on tullut ilmi m.m. suomalaisen valtuuskunnan valmistavassa aseistuksensupistuskonferenssissa tekemän ehdotuksen suhteen, joka koski finanssiavun järjestämistä hyökkäysenalaisista Liiton jäsenistä kohtaan, jota kantaa niinollen ei edes hyväksytä Liittokirjan hengenmukaisessa tulkinnassa sen 16 artiklaan nähden.

Neuvosto-Venäjä on tehäkseen rajasopimuksia naapuriensa kanssa taitavasti käyttänyt ajankohtia, jolloin naapureita voidaan pitää varsin vastaanottavina Moskovan tarjouksille. Niinpä on ensimmäinen sopimuksista useiden myöhemmin käytettyjen muotojen mukaan - sopimus Turkin kanssa - heti tehty senjälkeenkuin Turkki Mosulin kysymyksessä oli saanut epäsuotuisan ratkaisun. Sopimus Saksan kanssa tehtiin maaliskuun ylimääräisen Kleiskokouksen jälkeen, jolloin Saksan tulo Kansainliittoon Brasilian kiellon kautta tuli mahdottomaksi, ja nyt viimeksi on sopimus Liettuan kanssa tehty sen levottoman mielialan vallitessa, jonka Liettussa aiheutti Pilsudskin nouseminen valtaan Puolassa.

Venäläis-liettualainen sopimus on herättänyt huomiota, ja on Le Temps omistanut 6 päivänä lokakuuta asialle johtavan kirjoituksen, josta eräitä kohtia lienee syytä alleviivata.

Le Temps katsoo, että Neuvostohallitus peläten Liittosopimuksen 16 artiklaa, jonka mukaan Venäjän naapurit ovat velvolliset hyökkäystapauksessa jotakin niitä vastaan auttamaan hyökkäyksenalaista, koettaa eristää n.s. reunavaltiot toisistaan puolueettomuussopimusten kautta. Sanomalehti vetää tästä sen johtopäätöksen, että jos Venäjä hyökkäisi Puolan kimppuun ja Liittoneuvosto sen johdosta päättäisi ryhtyä avustustoimenpiteisiin 16 artiklan mukaan, Liettua voisi Venäjälle antamansa puolueettomuuslupauksensa perusteella kieltäytyä Liittoneuvoston suositusten mukaisesti. Lehden esimerkki tuntuu, ottaen huomioon poliittiset olosuhteet, varsin etsityltä, koska tuskin on mahdollista, että Neuvosto saattaisi suositaa Liettuaa Puolaa auttamaan.

Sopimus on myöskin antanut aiheen vastakkaiseen suuntaan käyville kannunvalamisille, joiden mukaan, siinä tapauksessa, että Puola hyökkäisi Liettuan kimppuun, Neuvosto-Venäjä sopimuksensa perusteella hyökkäisi Puolan kimppuun. Suunnatakseen hyökkäyksensä Puolaa vastaan eri tahoilta tulisi Neuvosto-Venäjä 24 tunnin kuluessa miehittämään Rigan, Tallinnan ja Kovnon. (Le Matin 6/10, sähkösanoma Berlinistä.)

Le Temps lausuu kaikkien reunavaltioiden mahdollisesta hyökkäämättömyyssopimuksesta Venäjän kanssa seuraavaa: "Jos tahtoo tai ei, ja mitkä lienevätään ne varovaisuus-

toimenpiteet, joihin voisi ryhtyä ja joiden kautta mahdollisuuden mukaan voisi alleviivata niitä vaikeuksia, jotka johtuvat tästä tosiasiallisesta tilanteesta, esiintuovat kaikki sopimukset, jotka tullean allekirjoittamaan Neuvosto-Venäjän kanssa, aina saman, varsin riidanalaisen oikeusnäkökannan, ja tulevat Venäjän taholta selitettäväksi Neuvosto-politiikan menestykseksi Kansainliittoa vastaan."

Sanomalehti huomauttaa edelleen, että koska Neuvostohallitus aine kieltäytyy tekemästä sopimuksia Puolan ja Baltianvaltioiden kanssa yhdessä, sen pääasiallinen tarkoitus tällä hetkellä on Puolan eristäminen ^{mainittujen} ja valtioiden pakottaminen puolueettomuussitoumukseen. Lehti on kuitenkin sitä mieltä, että sopimus ei sisällä suoraa uhkaa Puolaa vastaan siitä syystä, että Neuvosto-Venäjä sisäisten olojensa tähden ei voi nykyään ajatella hylkymästä mitään naapurimaataan vastaan. Kirjoitus loppuu kehoituksella Puolalle ja Liettualle Rauhan nimessä pyrkimään lähentymään toisiaan.

Lokakuun 5 päivänä oli herra Miljukowin venäjänkielisessä lehdessä "Les Dernières Nouvelles" haastattelu Liettuan Parisissa olevan ministerin, herra Klimas'in kanssa, joka antoi lähempiä selityksiä venäläis-liettualaisen sopimuksen suhteista Vilnan-kysymykseen ja joka nimenomaan huomautti, ettei sopimus aseta Liettuaa millään tavalla ristiriitaan Kansainliiton kanssa. Herra Klimas'in mukaan ei sopimus sisällä mitään sen lisäksi, mitä Liettua ei ole lakannut julkisesti esiintuomasta viiden vuoden aikana. Liettua sanoo, ettei sillä ole mitään yhteistä rajaa Venäjän kanssa, mutta Liettuan alue (Vilna) on erotettu Venäjästä ainoastaan 50 m. le-

veän vyöhykkeen kautta. Riitaisuuden sattuessa Puolan ja Venäjän välillä ei Liettua katso olevansa ulkopuolella vaaraa, ja on sopimuksen pohjana luonnollinen pyrkimys itsepuolustukseen. Herra Klimas lopettaa sanoilla: Sopimusta ei missään suhteessa pidä katsoa sillä tavoin kuin osa ulkomaista sanomalehdistä sitä arvostelee, varsinkaan kun lähimmässä tulevaisuudessa odotetaan täysin yhtäläisten sopimusten syntymistä Neuvosto-Venäjän, Liettuan, Viron ja Suomen välillä.

Sovjetti-ambassadööri Rakowsky'n selitysten mukaan (Figaro lokakuun 7 p.) on sopimus saman sisältöinen kuin saksalais-venäläinen sopimus, ja sen 2 artikla edelleen Rakowsky'n mukaan näin kuuluva: "Kumpikin sopimuspuoli sitoutuu pidättäytymään kaikista hyökkäysohjelmista toista sopimuspuolta vastaan. Siinä tapauksessa, että jompikumpi sopimuspuolista huolimatta niiden rauhallisesta suhtautumisesta joutuisi hyökkäyksenalaiseksi yhden tai useamman kolmannen valtion taholta, sitoutuu toinen puoli olemaan antamatta apua näille valtioille hyökkäyksenalaiseksi joutunutta vastaan." Rakowsky lisäsi, että Venäjä jo kauan aikaa on pyrkinyt saamaan aikaan hyökkäämättömyyssopimusta Puolan kanssa sekä että äskettäin kirjallinen ehdotus on tälle valtiolle jätetty, ehdotus, jonka pitäisi antaa sille kaikki välttämättömät takuut sen rajojen suhteen.

Venäjä tulee Rakowskyn mukaan automaattisesti tunnustamaan sen rajan, josta Puola ja Liettua keskenään sopimuksella sopivat ja jonka pitäisi korvata nykyistä faktillista miehitystä.

Erinäisiin muihin VII Yleiskokouksessa käsiteltyihin erikoiskysymyksiin tulen toisessa yhteydessä myöhemmin palaamaan.